

**EDEBÎ YÖNDEN YENİ KALEM
DERGİSİNİN İNCELENMESİ**
Burçin Gülçin GÜNDOĞAN
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Doç. Dr. Abdullah ŞENGÜL
Eylül, 2014
Afyonkarahisar

**T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**EDEBÎ YÖNDEN YENİ KALEM DERGİSİNİN
İNCELENMESİ**

**Hazırlayan
Burçin Gülçin GÜNDOĞAN**

**Danışman
Doç. Dr. Abdullah ŞENGÜL**

AFYONKARAHİSAR 2014

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Edebî Yönden Yeni Kalem Dergisinin İncelenmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

10/09/2014

Burçin Gülçin GÜNDOĞAN

İmza

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Hacı Abdullah ŞENGÜL

Jüri Üyeleri : Prof. Dr. Ali İrfan AYPAY

: Yrd. Doç. Dr. Bayram ÇETİNKAYA

İmza

.....

.....

.....

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Burçin Gülçin GÜNDOĞAN'ın “**Edebî Yönden Yeni Kalem Dergisi'nin İncelenmesi**” başlıklı tezi, 10.09.2014 günü saat 15:00'te Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Selçuk AKÇAY
Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

ÖZET

EDEBÎ YÖNDEN YENİ KALEM DERGİSİNİN İNCELENMESİ

Burçin Gülçin GÜNDOĞAN

**AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

Eylül 2014

Danışman: Doç. Dr. Abdullah ŞENGÜL

Dergiler çıkarıldıkları dönemin zihniyetini en iyi yansıtan araçlardan biridir. O dönemin kültür, sanat, edebiyat ürünlerini, tartışmalarını, dönemin en güncel olaylarını en iyi şekilde veren kaynaklardandır.

Bu çalışmada 1927-1928 yılları arasında, İstanbul'da Orhan Seyfi Orhon önderliğinde çıkarılan, eski harfli bir mizah mecmuası olan *Yeni Kalem* dergisi, edebî bakımdan incelenmiştir.

Tezin giriş bölümünde, başlangıcından 1928 Harf Devrimine kadar Türk edebiyatındaki mizah anlayışına yer verilmiştir.

Birinci bölümde, *Yeni Kalem* dergisinin edebî boyutu üzerinde durulmuş, derginin fizikî özellikleri, yayın macerası, şair ve yazarları ile derginin önemi hakkında bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde, *Yeni Kalem* dergisindeki edebî türler değerlendirilmiştir. Dergide bulunan her bir edebî tür konu konu ve tür tür tasnif edilmiş, incelenmiş, açıklamalar yapılmış ve örnekler verilmiştir. Aynı metot tüm edebî türler için uygulanmıştır.

Derginin üçüncü bölümünde ise incelenen metinlerin çeviri yazıları verilmiştir.

Tezin son kısmında ise sonuç ve öneriler ile ekler bölümü yer almıştır. Ekler kısmında dergi sayılarının ilk sayfalarına yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Mizah, dergi, Orhan Seyfi Orhon, Yeni Kalem, edebî türler

ABSTRACT
AN INVESTIGATION ON MAGAZINE OF
YENİ KALEM FROM THE LITERATURE POINT OF VIEW

Burçin Gülçin GÜNDOĞAN

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT of TURKISH LANGUAGE and LITERATURE

September 2014

Advisor: Assoc. Dr. Abdullah ŞENGÜL

Magazines of the period they removed one of the tools that best reflects the mentality. That period, culture, art, literature, products, discussions, most of the period that is the source of current events in the best possible way.

In this study, between the years 1927-1928, under the leadership of Istanbul Orhan Seyfî Orhon removed, old magazines, the *Yeni Kalem* humor magazine, literary care were examined.

In the introduction part of the thesis, starting from the 1928 Revolution until the letter is given in Turkish literature sense of humor.

In the first part, has focused on the size of the *Yeni Kalem* literary magazine, the magazine's physical characteristics, broadcast adventure, poets and writers were informed about the importance of the magazine.

In the second part, a new literary genre in the *Yeni Kalem* were evaluated. Journal of subject matters in a literary genre and species of each disaggregated,

examined, explained and examples are given. The same method has been applied to all literary genres.

In the third part of the magazine article examined the texts are given.

In the last part of the thesis with conclusions and recommendations were included in the appendix. Number of magazines in the Appendix are given to the first page.

Keywords: Humor, magazines, Orhan Seyfi Orhon, Yeni Kalem, literary genres

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	i
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR DİZİNİ.....	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YENİ KALEM DERGİSİNİN EDEBÎ BOYUTU

1. YENİ KALEM DERGİSİNİN FİZİKİ ÖZELLİKLERİ.....	12
1.1. YENİ KALEM DERGİSİNİN YAYIN MACERASI.....	12
1.2. YENİ KALEM DERGİSİNDE YER ALAN YAZAR ve ŞAİRLER.....	15
1.2.1.Yazar Kadrosu	15
1.2.2. Şair Kadrosu.....	15
1.3. YENİ KALEM DERGİSİNİN ÖNEMİ.....	16

İKİNCİ BÖLÜM

YENİ KALEM DERGİSİNDEKİ EDEBÎ TÜRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1.HİKÂYELERİN İNCELENMESİ.....	17
2.ŞİİRLERİN İNCELENMESİ	41
3.TENKİT YAZILARININ İNCELENMESİ	62
4.FIKRALARIN İNCELENMESİ	65
5.MİZAH YAZILARININ İNCELENMESİ	69
6.MASAL İNCELEMESİ.....	74

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İNCELENEN METİNLERİN ÇEVİRİ YAZILARI

1. HİKÂYELER.....	75
2. ŞİİRLER.....	187
3. TENKİT YAZILARI.....	216
4. FIKRALAR-DEDİKODULAR.....	235

5. MİZAH YAZILARI.....	258
6. MASAL.....	286
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	287
KAYNAKÇA.....	289
EKLER.....	291

TABLÖLÄR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Hikâyelerin yazarları, yer aldıkları sayılar ve sayfalar.....	18
Tablo 2. Hikâyelerin konuları	19
Tablo 3. Şiirlerin şairleri, yer aldıkları sayılar ve sayfalar	42
Tablo 4. Şiirlerin konuları	43
Tablo 5. Tenkit yazılarının yazarları, yer aldıkları sayılar ve sayfalar	62
Tablo 6. Mizah yazılarının yazarları, yer aldıkları sayılar ve sayfalar	69
Tablo 7. Mizah yazılarının konuları	70

KISALTMALAR DİZİNİ

Akt. : Aktaran

S : Sayı

s : Sayfa

TDK : Türk Dil Kurumu

bkz : Bakınız

GİRİŞ

Mizah; eğlendiren, güldüren, insanın hoş vakit geçirmesini sağlayan şeylerin tümüdür. Eğlendirmeyi, güldürmeyi amaçlayan ve içinde ince bir alayın da söz konusu olduğu, hayatın her alanında görülen mizah günlük hayatımızın en önemli araçlarından birisidir. Toplumların gelişim seyrine baktığımızda, millî ve manevi değerlerinin yanı sıra, toplumların kültürel birikimleri de mizah anlayışının oluşup gelişmesini sağlamıştır. Zamanla teknolojinin gelişmesi ile birlikte mizah anlayışı da değişmiştir. Yaşam şartlarının değişmesi mizahtaki çeşitliliği arttırmıştır. Yazılı basının gün yüzüne çıkması ile sözlü basına verilen önem gittikçe azalmış, güldürmeye dayalı mizah tiplerini yerini yeni bir anlayışa bırakmıştır. Karikatür de, bu yeni mizah anlayışının bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Mizahın Türk toplumundaki tarihi oldukça eskidir. Türk mizah dönemi çeşitli bölümlerde incelenebilir. Bu sınıflandırma için farklı görüşler vardır. Buna göre; Ferit Öngören mizahı şu şekilde gruplandırmıştır: Antik Anadolu dönemi mizahı, Selçuklu dönemi mizahı, Osmanlı dönemi mizahı, II. Meşrutiyet dönemi mizahı, Kurtuluş savaşı dönemi mizahı ve Cumhuriyet dönemi mizahıdır. Aziz Nesin'e göre ise Türk mizahı: Eski Türk mizahı dönemi, Nasrettin Hoca mizahı dönemi, Divan edebiyatı mizahı dönemi, Halk edebiyatı mizahı dönemi, II. Meşrutiyet mizahı dönemi ve son dönem mizahı olarak ayrılmıştır. Çalışmamızın giriş bölümünde, mizah kavramı ile başlangıcından 1928 Türk Harf Devrimi'ne kadar olan dönemdeki mizah anlayışına ve bu dönemdeki Türk mizah dergilerine kısaca değinmeye çalışacağız.

Mizah, olayların veya kişilerin gülünç, alışılmadık, çelişkili yönlerini yansıtarak insanı düşündürmeye, eğlendirmeye ve güldürmeye çalışır. Mizahın Türkçe karşılığı ise güldürüdür. Mizah, birçok bilim adamı tarafından tanımlanmaya çalışılmıştır. Descartes, Hobbes, Twain, Platon, Freud ve Darwin gibi düşünürler mizah üzerine kafa yormuşlardır. Mizah olaylar üzerinde insanları düşünmeye çağıran, düşündürürken güldüren bir sanat olmayı başarabilmiştir. Modern psikologlar, mizahı çeşitli şekillerde tanımlamışlardır. Adams'a göre; komik veya eğlendiren hareket veya ifade, kişinin hoşça vakit geçirmesine katkıda bulunan her şeydir. Ayrıca gülmeyi oluşturan her şey de yapılan mizah tanımlarındandır. Ayrıca mizah, eğlendirmek, güldürmek ve birine bir davranışını kırmadan söylemek amacını güden ince alay olarak da tanımlanmıştır. Mizahın kökeninde eğlence ve hoşgörü de

vardır. Genelde bütün toplumlarda mizah, eğlence ve hoşgörü sayesinde şekil kazanmış ve gelişimini sürdürmüştür. Fakat mizah zamanla birtakım kurallar arasında kalmış ve biraz daha ölçülü bir hal almıştır. Mizah bizim dilimize, Arapça'dan geçmiş bir sözcüktür. Bugüne kadar pek çok düşünürümüz de mizahın ne olduğu konusunda açıklamalarda bulunmaya çalışmış; fakat kesin bir tanım yapamamışlardır. Aziz Nesin'e göre mizah; toplumlara, sınıflara, uluslara hatta kişilere göre ayrılıklar gösteren bir kavramdır. Toplumların birikimleri, gelenek ve görenekleri, yaşam tarzları, tarihleri ve manevî değerleri mizahın oluşumuna katkı sağlamıştır. Mizah, toplumsal sevinçlerin dışa vurulması olarak da algılanmıştır. Geçmişteki toplumlara baktığımız zaman iyi ile kötü hep yan yana olmuştur. Kötünün alaya alınması da mizahı doğuran bir başka sebep olmuştur. Örneğin; *“Eski Yunan'da kötünün sembolü olarak görülen yılan, şarap içirilerek onun deliğine girememesi mizah olarak görülmüştür. Yine aynı şekilde Anadolu'da farenin peyniri yiyerek şişmanlaması sonucunda deliğine girememesi ve ev sahibine yakalanması da mizah konusu olmuştur.”*(Öngören, 1998:17)

Türkler için, Karagözle Hacivat, Nasrettin Hoca gibi mizah ustaları ve mizah oyunları, yüzyıllardır değerini korumaya devam eden mizah unsurlarından olsalar da teknolojinin gelişmesine paralel olarak halkın mizah anlayışında da önemli değişiklikler yaşanmıştır. Yaşam şartlarının değişmesi mizah çeşitliliğini arttırmıştır. Yazılı basın ortaya çıkması ile sözlü basın eski önemini kaybetmeye başlamıştır. Yazılı mizah, Türk mizahının gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır. Tanzimat ile başlayan bu gelişme zaman zaman sansür ve yasaklamalarla karşılaşsa da tüm bu engellere rağmen her daim var olmayı başarabilmiştir. Zaten mizahın günümüzdeki anlamına kavuşması daha çok yazılı mizah sayesinde olmuştur. Basının ortaya çıkması ile birlikte yazılı mizahın gösterdiği gelişme karşısında sözlü mizah ve sözlü mizaha ait birçok gelenek unutulmaya yüz tutmuştur. Bektâşi fıkraları, Nasreddin Hoca, Karagöz, meddahlık, orta oyunu gibi tipler ve türler halkın mizah anlayışının temelini oluşturmuş ve halkı mizah dergiciliğine doğru hazırlamıştır. Fakat bu tipler, birtakım gülünç hareketlerle toplumları eğlendirenler, zamanla bir kenara atılmaya başlamıştır. Mizahçılar, basın ve yayın organlarında boy göstermeye başlamışlardır. Basın ve yayın organlarının artması ve yazılı mizahın meydana gelmesi ile birlikte karikatür ve mizahi hikâyeler büyük önem kazanmıştır. Sözlü dönemden kalma

fıkralar, nükteleler, alaylar, taklitler Batı tarzında çıkan süreli yayınlara kaynaklık etse de zamanla ortadan kalkmaya başlamıştır. Sözlü mizahın sınırlılığına karşın, yazılı mizahla birlikte çok daha geniş kitlelere ve ülkelere ulaşılabilmiştir. Teknolojik gelişmeler mizahta biçimi ve kitlelere daha kolay ulaşılabilmeyi sağlarken mizahın konusu etkileyememiştir. Mizahî konuların oluşmasında daha çok toplumda meydana gelen olaylar, siyasî partiler, sosyo-ekonomik durumlar etkili olmuştur.

Farklı toplumlarda farklı kültürler doğduğu için mizah türleri de toplumdan topluma farklılık gösterir. Mizah bir ihtiyaçtan doğmuştur. Mizahın güçlü bir şekilde kendini anlatabildiği en özgür olduğu alan siyasî mizah olmuştur. Siyasî mizah, toplumdaki ve dünyadaki tüm gelişmelere ve değişmelere yönelik olarak ortaya çıkmıştır. İnsanlar açıkça söyleyemedikleri, tüm duygu ve düşünceleri mizah sayesinde üstü kapalı bir biçimde aktarabilmişlerdir. Özellikle Osmanlı'nın son dönem siyasî hayatında bu mizah türü kendini oldukça gösterir. Toplumlar egemen güçler karşısında kendilerini ifade etmek için mizahı kullanmışlardır. Teknolojinin gelişmesi ile birlikte mizah kültürü de bu durumdan zamanla etkilenmiş, değişmiş, güçlenmiş ve zenginleşmiştir.

Mizahın Türk toplumundaki tarihi oldukça eskidir. Türk mizah dönemi çeşitli bölümlerde incelenebilir. Bu sınıflandırma ile ilgili farklı görüşler vardır. Ferit Öngören; Türk mizahını dönemlere şu şekilde ayırmıştır: *Cumhuriyet dönemi öncesi Anadolu mizahı (Antik Anadolu mizahı, Selçuklu mizahı, Osmanlı mizahı, Meşrutiyet mizahı, Kurtuluş Savaşı'nda mizah) ve Cumhuriyet Dönemi mizahıdır*. Bu çalışmamızda Ferit Öngören'in sınıflandırması diğer sınıflandırmalara göre daha detaylı olduğu için, Türk mizahının evrelerinden bahsederken onun düşüncelerinden yararlanacağız.

Anadolu, geçmişten bugüne farklı farklı kültürlere ev sahipliği yaptığından Anadolu'da zengin bir mizah birikimi oluşmuştur. Ancak buna rağmen Antik Anadolu kültür mizahı, günümüze kadar ulaşamamıştır. Antik Anadolu mizahındaki en eski motifler Hititler'in Purulli törenleri ve Hititlerin döneminden sonra Dionysos'un bağ bozumu şenlikleridir. Bunların yanında Frigya kralı Midas'ın yaşadıkları da o dönemdeki mizah motiflerinden sayılır. Antik Anadolu mizahı farklı kültürlerden etkilendiği zamanlarda çok parlak bir dönem yaşamıştır fakat daha

sonraki dönemlerde bu yükseliş kendini karanlığa bırakmıştır. Bu sebepten de Selçuklu mizahı, Türk mizahının yeni başlangıcı olarak kabul edilebilir. Her ne kadar Selçuklu Mizahı, Türk mizahının yeni başlangıcı olarak görülse de Antik Anadolu mizahında yer alan ve dünyaya mal olan Ezop ve Noel Baba da hem o dönemde hem de günümüzde değeri yadsınamayan mizah unsurlardandır.

Selçuklu mizahında masal, tekerleme, bulmaca, fıkra, hikâye gibi çok çeşitli türler görülmüştür. Selçuklu mizahında var olan Nasreddin Hoca Fıkraları, Dede Korkut Hikâyeleri, Keloğlan Masalları Osmanlı döneminde de büyük ilgi görmüştür. Yine bu dönemde Hacı Bektâş-ı Veli, Ahî Evren, Yunus Emre, Mevlâna, Taptuk Emre, Hacı Bayram gibi önemli bilginlerin de Selçuklu mizahına önemli katkıları olmuştur. Osmanlı mizahının İstanbul mizahı olmasına karşın Selçuklu mizahı tam olarak bir Anadolu, halk mizahı olmuştur. Selçuklu mizahında eğlendiricilik boyutu görülürken hoşgörü boyutu da oldukça fazladır. Kaygusuz Abdal'ın aşağıdaki şathiyesi de Selçuklu mizahındaki hoşgörüyü apaçık gösterir:

*“Kıldan köprü yaptırmışsın
Gelsin kullar geçsin deyu
Hele biz şöyle duralım
Yiğit isen geç a Tanrı”*

Yine aynı şekilde Yunus'un da din adamlarına yönelik söylediği “*Şeriat oğlanları*” deymi de Selçuklu mizahında hoşgörü boyutunun fazla olduğuna kanıt olan diğer bir örnektir.

Osmanlı mizahı birtakım loncalar etrafında şekillenmiştir. Bu loncalarda aynı zamanda birer tarikata bağlıdırlar. O dönemdeki tarikatlar toplumsal ve kültürel hayatı yönlendirebilecek güçtedirler. Örneğin, Karagöz oyunlarının oynatıldığı lonca teşkilatı Nakşibendî tarikatındandır. Farklı bir tarikat olan Bektâşilik de diğer Sünnî tarikatların yanında çok daha yaratıcı ve farklı üslûplar geliştirmiştir. Bektaşiler sayesinde Osmanlı'da mizah ve hiciv geleneği, farklı bir boyutta gelişmiştir. Kahvehanelerin açılması, loncaların ve tarikâtların zayıflaması sonucunda birtakım değişiklikler meydana gelse de Osmanlı mizahı durgun, değişmez bir yapıdadır. Böyle bir yapıya sahip olduğu içinde gelişen ve geçen zamana ayak uyduramayıp

zamanla yok olmuştur. Aynı zamanda Osmanlı mizahı halk edebiyatı ve divan edebiyatı gibi iki farklı kültürden beslenmiştir. Mizah da bu iki geleneğe ait olan Kavuklu ile Pişekâr, Karagöz ile Hacivat'ın tartışmalarından doğmuştur. Ayrıca Osmanlı mizahı irticalen söylenen sözlü bir geleneğe sahiptir. Daha önceden yazılan herhangi bir metin yoktur. Burada her şey Hayalî'nin yaratıcılığına kalmıştır. Osmanlı mizahının başka bir özelliği de açık saçık olmasıdır. Karagöz'de görülen bu açık saçıklık bugün sansüre uğrayabilecek özelliktedir. Meşrutiyet'ten sonra bu açık saçıklık yasaklanmıştır. Bu yasaklanma Karagöz'ün sonunu getiren sebeplerden olmuştur. Uzun yıllar İstanbul'un kahvehanelerinde sürdürülen mizah zamanla yok olmuştur. Karagöz artık sünnet düğünlerinde kullanılan bir eğlence haline gelmiştir. Karagöz ve Bektâşi fıkralarının yanı sıra ortaoyunu, meddahlık, Bekri Mustafa, İncili Çavuş fıkraları, mizahi metinler ve hicivler de Osmanlı mizahı türlerindedir. Tüm bu türler halkı mizah dergiciliğine hazırlamıştır.

Tanzimat dönemine gelindiğinde Türk mizahının çehresi değişir. Bu döneme gelene kadar Türk mizahı, sözlü gelenekle temsil edilmiştir. Batı'da 17. yüzyılda matbaanın etkisiyle boy gösteren yazılı mizah anlayışı, bizde 19. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Osmanlı modernleşmesinde etkili olan basın, farklı türlerin ortaya çıkmasında, Batılı türlerin ve anlayışların tanınmasında, kullanılmasında önemli rol oynamıştır. Modern mizah anlayışının gelişmesinde, kişiler tarafından kullanılmasında yazılı basın etkili olmuştur. Tanzimat döneminde Osmanlı Devleti'nde bulunan Batılılaşma ile birlikte meydana gelen değişimler, mizah için bulunmaz bir malzeme olmuştur.

Türk mizahı, yazılı basınla birlikte daha ilk yayınlarından itibaren sansüre uğrar, dönem içinde yayımlanan dergi ve gazeteler sık sık siyasi iktidarla karşı karşıya kalır: "Tanzimat Döneminde ilk mizah ve resim yasağı 1858 Ceza Kanununun 139. Maddesinde yer alır. 139. Madde: Genel adaba aykırı olarak yazı ve şiirle, şaka ve yergiye ait şeylere veyahut edepsizce resim ve tasviri basan ve bastıran ve yayınlayan kimselerden bir mecdiye altından beş mecdiye altına kadar para cezası ve yirmi dört saatten bir haftaya kadar hapsolunur." (Çeviker,1985:1101). Bu madde yazılı mizah yayınlarının kapatılmasına ve sansüre uğramasına neden olmuştur. Mizah dergileri önceleri batıdaki bir kopyası gibi iken zamanla özgünlüğe ulaşabilmiştir. İlk mizah dergimiz *Boşboğaz Bir Âdem* adıyla, 1852 yılında Hovsep Vartan Paşa tarafından çıkarılmıştır.

Meşrutiyet mizahı, Osmanlı mizahından çok daha farklı bir biçimde gelişmiştir. Meşrutiyet mizahının iki önemli özelliği vardır. İlki yazılı ve basılı mizaha geçiş bir diğeri de partilerin mizah üzerinde etkili olmasıdır. Matbaanın yaygınlaşması da yazılı mizahın gelişimini hızlandırmıştır. Meşrutiyet dönemindeki mizah, önemli değişikliklere sahne olsa da sürekli savaşların olduğu bir dönemde boy göstermiştir. Meşrutiyet mizahında, hem Batılı mizah anlayışı hem de geleneksel Osmanlı mizah anlayışı bir arada bulunmuştur. Halk arasında Karagöz, meddah, ortaoyunu rağbet görürken; aydın kesim arasında Batılı mizah dergileri, komedi ve kantolar rağbet görmüştür. Bu dönemde çıkan ilk mizah gazetesi 1870 yılındaki *Diyojen*'dir. *Diyojen* "Gölge etme başka ihsan istemem." sloganı ile çıkar. Namık Kemal, Ebüzziya Tevfik, Ali Bey bu derginin yazarlarındandır. Bu ilk mizah gazetesi mizahın yasaklanmasına kadar varan türlü tartışmalara sebep olmuştur. Asır gazetesi tarafından verilen mizah ilavesi (1870), Teodor Kasap tarafından çıkarılan *Hayal* (1871), *Çingiraklı Tatar* (1872), Zaharya Beykozluyan tarafından çıkarılan *Latife* (1871), Antuvan Efendi'nin çıkardığı *Kamer, Medeniyet* gazetesinin ilavesi *Şariveri Medeniyet* (1873), Mihaliki Efendi'nin çıkardığı *Şafak* (1874), Basiretçi Ali Efendi'nin çıkardığı *Kahkaha* (1874), Tevfik Bey'in çıkardığı *Geveze* (1875), *Meddah* (1875), Mehmet Tevfik Bey tarafından çıkarılan *Çaylak* (1876) o dönemde çıkarılan diğer mizah dergilerindedir. 1870–77 tarihleri arasında Osmanlıca olarak yirmi mizah dergisi yayınlanır, ancak 8 Mayıs 1877'de Heyet-i Mebusan mizah dergilerine yasak koyar. Tanzimat karikatürü, mizahı teknik bakımdan kusurlu olsa da düşünceli, cesur bir tavır takınmıştır.

Birinci Meşrutiyet'in ardından gelen fotoğraf çektirmekten bile nefret eden, karikatüre ise hiç dayanamayan Abdülhamid'in uzun yıllar süren istibdat dönemi Batı tarzı dergileri olumsuz etkilemiştir. Çocukluk yıllarını Abdülhamid'in istibdat döneminde geçiren S. Nuri İleri o dönemi mizahçılar için şöyle anlatır: "*Abdülhamid devrinde karikatür çizmek mi, Tanrım ne feci bir intihar*" (Nevsal-ı Milli akt. Çeviker, 2010). Buna karşın ilk Nakşibendî padişah olan Abdülhamid tarafından ilk mizah unsurlarımızdan olan Karagöz, yaygınlaştırılmaya çalışılır. Meşrutiyet dönemindeki padişahların da Karagöz'e ilgisi büyük olur. Osmanlı'nın tek Bektâşî padişahı olan Abdülaziz de Karagöz'ün halk arasında yaygınlaşmasında etkili olan bir padişahtır.

II. Meşrutiyet’le birlikte ortaya çıkan özgürlük sayesinde Türk mizahı, büyük gelişme gösterir. Baha Tevfik, Peyami Safa, Ömer Seyfettin, Yusuf Ziya Ortaç ve Orhan Seyfi Orhon gibi birçok yazar mizah yazılarıyla ünlenir. Hem sözlü gelenekten hem de geleneksel tiyatrodan yararlanan yazılı mizah, II. Meşrutiyet döneminde modern bir mizah anlayışına bürünür. Karikatürler, ironiler bu dönemde fazlaca kullanılır. Meşrutiyet döneminde; yenilikçi, modern bir insan ile geleneksel yapı içinde sıkışmış bir tip vardır. Bu gerilimi yaşayan tipler *Karagöz*, *Kalem*, *Cem*, *Davul* gibi dönemin önemli mizah dergilerinde kendini gösterir. Meşrutiyet Dönemi, mizah dergileri açısından son derece zengin ve renkli bir dönemdir. 1908 yılında ilk sayısı çıkan *El Üfürük* “Asırda bir defa eşref saatte yayımlanır.” sloganı ile ikinci sayısı da 22 Ağustos 2008 tarihinde çıkar. İkinci Meşrutiyet’in ilanı ile birlikte de tam bir bayram havası esen İstanbul’da kimi uzun ömürlü olmasa da iki yüzden fazla mizah dergisi çıkmıştır. İkinci Meşrutiyet’in ilanı beraberinde yazılı mizahın gelişmesini, Batı tarzındaki dergilerin yaygınlaşmasını da getirmiştir. Bir taraftan da geleneksel Osmanlı mizah örnekleri yavaş yavaş kaybolmuştur. Bu dönemde yazılı mizahın bu kadar gelişmesine sebep olarak siyasî partiler gösterilebilir.

İttihat ve Terakkî Partisi mizaha oldukça önem vermiştir. Abdülhamid’in düşürülmesinde etkili olan karikatürleri ve çizerlerini şiddetle desteklemiştir. Bu dönemde çıkarılan İttihat ve Terakkî Partisi’nin de desteklediği, *Kalem* dergisi büyük ses getirmiştir. *Kalem*, yarısı Türkçe yarısı Fransızca çıkan bir dergidir. Dergiye yön veren kişi Salah Cimcoz’dur. İlk karikatürcümüz sayılan Cem, bu dergide önemli bir rol oynamıştır. İttihat ve Terakkî Partisi, önceleri çok desteklediği mizahçılara iktidara geldiği zaman ise pek göz açtırmamıştır. Öyle ki *Kalem* dergisinin sahibinden yazarına, çizerine kadar herkesi yargılar, tehdit eder. Dergi, mizah konusunda tam anlamıyla mücadele verir. Derginin başyazarı Refik Halid, Kirpi, Vakanüvis, Dürenda takma isimleriyle önemli siyasi yazılar yazar. Önemli karikatürcülerimizden Cem daha sonra kendi adını taşıyan *Cem* dergisini çıkarır. Hem Refik Halid’e hem de *Cem*’e tehditlerin de ardı arkası kesilmez. İttihat ve Terakkî Cemiyeti’nin siyasî iktidarı etkilemesiyle özgürlükler yerini baskıya bırakır. Bu durum mizah basınına da olumsuz etkilenmesine neden olur. Neredeyse sayıları yüzü bulan gazete ve dergilerin çoğu kapanmak zorunda kalır. Bu dönemde gazete ve dergilerin kapanmalarının tek sebebi İttihat ve Terakki’nin baskısı değildir; dergi

için maddi destek sağlayamayan birçok gazete ve dergi maddî imkânsızlıklar sebebiyle kapanmak zorunda kalmıştır. Bu dönemde çıkan bazı mizah dergileri şunlardır: *Davul, Dalkavuk, Koca Nasreddin, Çekirge, Falaka, Boşboğaz, Eşref, Züğürt, Cadaloz, Adam Sen de, Eşek, Kibar, Malum, Çimdik, Edep Yahu, Karagöz, Kukuruk, Dellal, İbiş, Neşter, Tokmak, Püsküllü Bela, Curcuna, Zevzek, Coşkun Kalemler, Yuha, Laklak, Kalem...*

Turgut Çeviker 1908-1918 yılları arasında yayınlanan mizah dergilerini üç başlık altında inceler:

"1. Geleneksel mizah dergi ve gazeteleri: Buradaki yayınlar Tanzimat döneminde yayınlanan "Diyojen" ve "Hayal" mizah dergileri tarzındadır. Bu grupta yer alan dergiler: *Karagöz (1908) Nekregu (1908), Zuhurî (1908), Tasvir-i Hayal (1908), Hacivat (1908), Geveze (1908), İbiş (1909), Nekregu ile Pişekar (1909), Eşref (1909), Hayal-i Cedit (1910), Cadaloz (1911), Baba Hikmet (1911), Köylü (1913), Feylesof (1914), vs.*

2. Batılı tarzda modern mizah dergi ve gazeteleri: Cem dergisinin tarzında kaleme alınan dergilerdir. Yazar düz yazılarda, konulara dikkat çekmek ve halkı uyarmak, bilinçlendirmek amacını gütmüştür. Bu grupta yer alan dergiler Batılı anlamda mizah anlayışının ilk örnekleridir. Bu nedenle de biçim ve içerikte, karikatürde Batı -özellikle Fransız- etkisi açıktır. Dergilerin kadrosunu oluşturan kişiler Batıyı ve Batı mizahını tanımakta ve bu çerçevede içinde mizaha eğilmekteyler. Bu grupta yer alan dergiler ise şunlardır: *Kalem (1908), Boşboğaz ile Güllabi (1908), Dalkavuk (1908), Davul (1908), Laklak (1909), Cem (1910), Kara Sinan (1911), Karikatür (1914), Hande (1916), Diken (1918), vs.*

3. Eşek tipi mizah dergi ve gazeteleri: Bu türün öncüsü Baha Tevfik tarafından yayımlanan *Eşek* dergisidir. Bu kategorideki dergiler biraz anarşist, biraz sosyalist, insalcıl dergilerdir. "Eşek, seyirlik oyunların mizahi kahramanları ile dolup taşta, öte yandan modern bir çizgiyi getirip sürdüren mizah yayınları arasına ansızın girmiş ilginç yayınlar zincirinin ilk halkasıdır. Eşek ve öbürleri, yazı ve karikatürlerinde eşekler dünyası aracılığıyla insanları ele almaktadır" Bu tür dergiler de daha çok yergi, hiciv ve sert bir üslup vardır. Bu grupta yer alan dergiler: *Eşek (1910), Kibar (1910), Alafranga (1910), El Malum (1910), Eşek/2 (1912), Yuha, vs.*" (Çeviker,1988:17-22).

Kurtuluş savaşı dönemine geldiğimizde mizahı yönlendiren gücün Ankara ve İstanbul hükümetleri olduğunu görüyoruz. Ankara'nın yanında olan mizah dergisi Sedat Simavi'nin çıkardığı Halikarnas Balıkcısı'nın da destek verdiği *Güleryüz* iken; İstanbul'un yanında olan mizah dergisi ise Refik Halit'in çıkardığı *Aydede*'dir. Her iki derginin de yazar çizer kadrosu oldukça geniştir. *Güleryüz*, Kurtuluş savaşını destekleyen tek dergi olma özelliğini gösterir. *Güleryüz* ile *Aydede*, Kurtuluş Savaşı'nın aynası gibidir.

Sedat Simavi 1916'da *Hande*; 1918 yılında da *Diken* isimli dergileri çıkarmıştır. *Diken*, *Kalem* ve *Cem* dergisinden sonra gelen en önemli mizah dergisidir. *Diken*, Sedat Simavi'nin çıkardığı ikinci mizah dergisidir. Savaş başladığında da Anadolu'yu işgal güçlerine karşı destekler. Sedat Simavi, *Karagöz* dergisini de daha sonra tekrar çıkarmaya başlamıştır. *Karagöz*, Birinci Dünya Savaşı'nın yorgun askerlerindedir. Savaş döneminde halka moral kaynağı olarak görev yapmıştır. O zamanın güç şartlarına rağmen satışlarını yirmi binlere çıkarabilmiştir.

Önceleri *Kalem*'de yazan Refik Halid, Cem'in Fransa'ya gitmesi üzerine Cem'in yerine Rıfki'yı bulur ve *Aydede*'de yazıp çizerler. *Aydede*'de Yusuf Ziya, Orhan Seyfi Orhon, Münif Fehim gibi kişiler yer almıştır. Fakat bu kişilerden yalnızca Refik Halid ve Rıfki, Mustafa Kemal'i ve Kurtuluş Savaşı'nı karalayacak yayımlar yaparlar. Nitekim Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasından sonra Refik Halid ve Rıfki, Mustafa Kemal'e övgüler yağdırsalar da sürgün edilmekten kurtulamazlar ve 9 Kasım 1922'de *Aydede* kapanır. *Aydede*'nin yazar çizer kadrosu da *Akbaba* adıyla başka bir dergi çıkarmaya başlar.

Aziz Nesin'e göre ise, Türk mizahının durgunluk dönemi, I. Dünya Savaşı ile Kurtuluş Savaşı dönemlerine rastlar. Kurtuluş Savaşı dönemlerinde Meşrutiyet mizahının gelenekleri çöküntüye uğramış, Cumhuriyet dönemi mizahının ilk filizlenmesi başlamıştır.

Cumhuriyet dönemi mizahının kendine özgü bir yapısı vardır. Cumhuriyet'in ilanı Cumhuriyet mizahı için önemli bir nokta olmuştur. Fakat Cumhuriyet mizahına asıl etki eden olay 3 Kasım 1928 yılında yeni harflerin kabul edilmesidir. 1923 ile 1928 yıllarının temel özelliği eski yazı ile yazılmış mizah dergilerinin olmasıdır. Meşrutiyet döneminde yetişen güçlü yazar ve çizerler bu dönemde de etkili olurlar. Partilerin kurulması Cumhuriyet dönemi mizahının çeşitlenmesini, zenginleşmesini sağlamıştır. Çok partili düzenin gelmesi ile birlikte kültür ve düşünce hayatı canlanır. Farklı düşüncelere sahip dergilerin hepsi gerçek anlamda özgür ve demokratik bir ortamda yayınlanma fırsatı bulmuştur. Fakat bu ortam, Şeyh Sait ve Atatürk'e yapılan suikastlar sonucu hızla sona ermiştir.

Bu dönemde Neyzen Tefik, Halil Nihat Boztepe, Osman Cemal Kaygılı, Orhan Seyfi Orhon, Yusuf Ziya Ortaç, Faruk Nafiz Çamlıbel, Ramiz, Sedat Nuri, Avrupa'dan dönen Cem, Ahmet Rasim, Hüseyin Rahmi Gürpınar gibi çok zengin bir yazar-çizer grubu vardır. Orhan Seyfi Orhon ve Yusuf Ziya Ortaç'ın birlikte çıkardıkları *Akbaba* dergisi de 1930 yılına kadar çıkar. 1928 yılında yeni harflerin kabulü ile birlikte Cumhuriyet dönemi mizahı hem yazarları hem de çizerleri etkileyip yepyeni bir boyut kazanmıştır. Tek parti döneminin mizah dergilerinden bazıları şunlardır: *Karagöz, Akbaba, Kelebek, Zümrüdüanka, Papağan, Cem, Karikatür, Kalem, Şaka, Yeni Kalem, Mizah, Aydede...*

Kısaca, Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte Türk mizahı yepyeni bir kimliğe bürünmüştür. Bu dönem yazarları geçmişe eleştirel bir tavırla yaklaşmışlar ve yeni dönemi savunan bir tutum takınmışlardır. 1928 yılı Türk mizahında hem büyük bir bitişi hem de büyük bir başlangıcı işaret etmektedir. Öngören'e göre, Yeni harflerin kabulünden sonra 9 Ağustos 1930'da Serbest Fırkanın kurulması ve kısa süreli birçok parti deneyimi ile mizahın yapısı farklı şekillenmeye başlamıştır.¹

Özetle söylemek gerekirse, insanoğlu yüzyıllar boyunca kendini, çevresini, sosyal ve kültürel durumunu, rahatsızlık duyduğu birtakım kişileri, olayları, korkularını, sevgilerini, meraklarını, inanışlarını anlatmak için farklı anlatım teknikleri bulmaya çalışmıştır. Mizah hayatın akışına, teknolojinin gelişmesine, zamanın değişmesine paralel olarak bazen sert bir üslûpla bazen de yumuşak bir üslûpla söylenegelmiştir. Mizah, tarih boyunca farklı toplumlarda, farklı biçimlerde de olsa tüm insan topluluklarında görülmüştür.

Antik Anadolu mizahında yer alan dünyaya mal olmuş olan Ezop ve Noel Baba; Selçuklu mizahındaki Nasreddin Hoca, Keloğlan, Dede Korkut; Osmanlı mizahındaki Karagöz gibi tipler Anadolu mizahını da aşip evrensel niteliğe ulaşmış mizah tipleridir.

Osmanlı modernleşmesinde önemli bir role sahip olan basın, pek çok farklı edebî türün ortaya çıkmasında, tanınmasında ve yaygınlaşmasında önemli rol oynamıştır. Yazılı mizah türlerinin ortaya çıkmasında ve modern mizah anlayışının

---

¹Türk mizahının dönemlere ayrılması ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Ferit Öngören, *Türk Mizahı ve Hicvi*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1983.

gelişip yerleşmesinde de yazılı basın öncü olmuştur. Sözlü gelenekten ve geleneksel tiyatrodan da yararlanan yazılı mizah, Türk mizah tarihinde özellikle de II. Meşrutiyet döneminde modern mizah anlayışına dönüşür. Karikatürlerin dergilerde sıklıkla kullanılması, özgün bir üslup ve ironiler bu dönemde ağırlık kazanmaya başlar. Bu dönemde Türk mizahı ne kadar hareketli ve gelişmiş olsa da Kurtuluş Savaşı dönemine gelindiğinde bir durgunluk göze çarpar. Ancak bu dönem çok uzun sürmemiş ve Cumhuriyet dönemi Türk mizahında yeni filizlenmeler meydana gelmiştir. Partilerin güdümüne giren mizah anlayışında yeni türler doğmuş ve geçmişi eleştiren yeniyi savunan bir mizah anlayışı, Türk mizahına hâkim olmuştur. Bu döneme gelene kadar da pek çok mizah dergisi yayın hayatına girmiştir. Bu dergilerin bir kısmı sansür yüzünden bir kısmı da maddi imkansızlıklardan dolayı kapanmış olsa dahi hepsinin de Türk mizah tarihine önemli katkıları olmuştur.

Cumhuriyet'in ilanının ardından ülkemizde pek çok dergi yayın hayatına girmiştir. Bu dergiler arasında kültür, edebiyat, sanat, siyaset, sosyal hayat ve mizah dergileri ön plana çıkmıştır. Bu dönemde yayın hayatına başlayan dergilerin, geçmişte yayın hayatına girmiş diğer süreli yayınlardan ayrılan çok önemli bir yanı vardır. Bu dönemdeki dergiler Cumhuriyet'in ilanına, onun getirdiği önemli yeniliklere şahitlik edip pek çoğu da bu önemli değişimleri desteklemiştir. Bu dönemde yayınlanan belli başlı mizah dergileri şöyledir: 1923 yılında *Zümrüd ü Anka, Kelebek*; 1924 yılında *Papağan, Guguk, Yeni İbiş*; 1927 yılında *Yeni Kalem, Yeni Kitap* vb. gibi dergiler o dönemin zihniyetini yansıtan mizah dergilerden yalnızca birkaçıdır. Bu dergilerin içinde ise bizim çalışmamıza esas teşkil eden dergi, Orhan Seyfi Orhan'ın 1927-1928 yılları arasında İstanbul'da Bâb-ı Âli Caddesi'nde bir dairede 25 sayı olarak çıkardığı edebî, siyasî ve mizahî bir dergi olan *Yeni Kalem* dergisidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

YENİ KALEM DERGİSİNİN EDEBÎ BOYUTU

1. YENİ KALEM DERGİSİNİN FİZİKÎ ÖZELLİKLERİ

Yeni Kalem, Orhan Seyfi Orhon önderliğinde İstanbul'da Bâb-ı Âli Caddesi'nde çıkmış haftalık bir dergidir. Haftada bir çıkan dergi her hafta Perşembe günleri yayımlanmaktadır. Derginin tamamı 25 sayıdan oluşur ve bütün sayılar eski harflerle yayımlanmıştır. İlk sayısı 6 Teşrinievvel (Ekim) 1927 tarihinde son sayısı ise 5 Nisan 1928 tarihinde yayınlanmıştır. Dergi; edebî, içtimaî ve mizahî bir mecmua olarak yayın hayatına girmiştir. Derginin ebatları 29x22.5 cm'dir. *Yeni Kalem* dergisinin ilk ve son sayfaları renkli olarak basılırken iç sayfalardaki yazılar, resimler, karikatürler siyah beyaz olarak basılmıştır. Derginin her sayısının kapağında, o döneme ait önemli olayların anlatıldığı resimlere ve olaylarla ilgili birkaç cümleye yer verilmiştir. Kapaktan sonraki kısımda da reklamlara yer verilmiştir. Dergide bulunan reklamlarda çeşitli firmalar ve bu firmaların ürünlerinin özelliklerinden bahsedilmiştir. Bu ürünlere örnek olarak Necip Bey Kolonyaları ve Necdet Erdem Bey Kremleri verilebilir. *Yeni Kalem* dergisinin ilk on nüshası her yerde 10 kuruşa satılmıştır. Yıllık abonelik ise 500 kuruş, altı aylık abonelik 250 kuruştur. Memâlik-i ecnebiye de abonelik ise yıllık 800, altı aylık 400 kuruştur. Dergi, 11. sayıdan sonra iki haftalık kısa bir ara vermiştir. Bu kısa aradan sonra dergi fiyatını 15 kuruşa çıkarmıştır. 11. sayıdan sonra yıllık abonelik 750, altı aylık abonelik 375 kuruş olmuştur. Memâlik-i ecnebiye için ise yıllık abonelik 1500, altı aylık abonelik 750 kuruş olarak belirlenmiştir.

1. 1. YENİ KALEM DERGİSİNİN YAYIN MACERASI

Yeni Kalem dergisi yayın hayatına ilk sayı da "Kalem'e Dair" başlıklı bir yazı ile başlar. Bu yazı bir nevi *Yeni Kalem* dergisinin nasıl bir yol göstereceğini bize anlatan bir yazıdır. Yayımlanan ilk yazıda o dönemdeki kalem ustaları pek rağbet görmese de kendilerinin her şeye rağmen bu yola baş koyduklarından, hürriyet ve teceddüt aşığı bir kalem ile kimseye herhangi bir ayırım yapmadan, kalemlerini dosdoğru tutarak yeni şeyler üretme çabasında olduklarından bahsetmişlerdir. Fakat tüm bu söylediklerini yaparken de nezaketi elden bırakmamanın önemine değinmişlerdir. Kibarlığı elden bırakıp öteye beriye çarparak gidenlere "Oh olsun!"

dediklerini unutmada bu yolda ilerlemeye karar vermişlerdir. *Yeni Kalem* dergisinin ilk sayısının ilk sayfasında yayımlanan bir nevi *Yeni Kalem* dergisinin amacını ve çizdiği yolu gösteren metnin tamamı şöyledir:

“Kalem çıkarken bittabi her şeyden evvel hatıra, kalemden bahsetmek gelir. Hatta Kalem’i medh ve sena etmek bile icap eder. Mesela “kalem” ile kılıç arasında bir münasebet bularak kılıcın kahramanlığı yanında kalemin faziletlerini sayıp dökmek ve binnetice her ikisini de aynı surette şerefli mevkilere çıkararak tatlıya bağlamak hoş olur. Kârilerimiz affetsinler, biz Kalem’de böyle eski usul nezaket ve hatırşinaslık gösteremeyeceğiz. Bir dereceye kadar sağı solu kollamakla beraber uluorta gideceğiz. Kör kadılıktan korkuyoruz; fakat “evet efendim” mevkiine düşmek de hiç istemiyoruz. Şayet elimizdeki Kalem diken gibi bazılarının gözüne batacak olursa şimdiden söyleyelim ki kabahat bizde değildir. Çünkü biz Kalem’imizi dosdoğru tutmaya ahdettik. Bu su-i tesadüf bizim sakarlığımızdan ziyade muhatabımızın şaşılığından ileri gelecektir. Bilmem “Kalem” kelimesini intihab etmekte isabet ettik mi? Bizim memleketimizde erbâb-ı kalemin beş para etmediği malumdur. Böyle iken Kalem sahibi olmak isteşimizi garip görenler bulunur; fakat ne çare ki elimizin erdiği bir bu var. Meyve-i ikbale yetişecek kadar ne boyumuz uzun, ne de uzun elimiz. İğne ile kuyu kazmaktan hiçbir farkı olmadığını bilmekle beraber, namuskârane bir surette hayatımızı kazanmak için yalnız Kalem’i vasıta-i maişet ittihaz etmişiz!.. Budalalık...! İhtimal öyle. Fakat kırk yıldan sonra mizacımızı değiştirmeye imkân var mı? Bazen zuhûl ve kusurlarımız olursa bunları hoş görmelerini karilerden rica ederiz. “Kalem” hatası hüsn ü niyetle olursa bu yüzkarası sayılmaz. Bununla beraber bu hata bazen hürmetlice olur. Hani hocanın yanında koskoca bir yatağan durduğunu görenler sormuşlar: - Hocam bununla ne yapıyorsun? - Bazı hataları kazıyorum! - Aman hocam bu kocaman yatağanla hata kazınır mı? Hoca gülmüş: -Bazen öyle hatalar olur ki bu az bile gelir! demiş. İnşallah bizim böyle hatalarımız olmaz. Kalem’de bizi düşündüren bir cihet de bu mübarek nesnenin eskiden beri hayır dua işittiği kadar beddua da almış olmasıdır.

- Allah kalemini bağışlasın! sözünün hemen yanında

- Hay kalemi kırılması!

*İn’ikası da vardır. Hatta zannedirim ki ikincisi birincisinden pek de eksik değildir. Ta Fuzûlî dedemiz bile Divan’ına kalem hakkında bir şikâyetle başlamıyor mu? “Kalem olsun eli ol kâtib-i bed-tahrîrin” diyor. Demek kalem olmak pek hayırlı bir şey değilmiş. Eskilerce “Kalem” sararıp solmanın, gönül kırgınlığının bir remzi gibiydi. Malum ya bir kamış parçası kalem olmak için iyice kuruyup kavrulmalı, ondan sonra da mutlaka mukatta’a yatırılıp bağrında bir şerha açılmalı. İşte bu hal “Kalem”in semen-dideliğine, cefakeşliğine bir misal idi. Mamefih şimdi artık o kalemler değişti. Tabir-i marufuyla eski çamlar bardak oldu. şimdiki kalemler ne kamıştan yapılıyor ne de mukatta’a konup yarıyor. Şimdiki altın kaplama çelik kalemler. Kalem kelimesinde bir cihet daha endişemizi mucip oluyor: O da eski devair-i resmîye bürolarına verilen kalem isimdir. Bunlardan şikâyet etmek adeta adet-i millîye meyânına girmişti. Bu kalem ataletin ve köhne-perestliğin timsali addolunurdu. Hâlbuki bizim “kalem”imiz bütün manasıyla hürriyet ve teceddüt aşığıdır. Hele atalet ve meskenetle hiç alışverişi yoktur. Bilakis işi gücü köşede bucakta hâb-ı gaflete dalanlara iğne gibi batıp onları daldıkları uykudan uyandırmak, gözlerini dört açtırmaktır. Gerçi vazîfemizin ifasındaki nezaket ve ehemmiyeti takdir etmiyor değiliz. Vaktiyle alabildiğine at koşturulan matbuat meydanı şimdi zamanın icabı olarak pek nazik bir yer oldu. Öyle başıboş koşulacak meydan kalmadı. Nezaketle, hesapla, öteye beriye çarpmadan sırtüstü yuvarlanmadan yürümek lazım. Çünkü senelerden beri tecrübe ede ede anladık ki bu meydana düşüp yuvarlananlara acımıyorlar, bilakis yüzüne karşı gülüyorlar. Arkasından eşler, dostlar, tanıyanlar, tanımayanlar hep bir ağızdan “-Oh olsun!” diyorlar. Cenâb-ı Hak cümlemizi doğru yoldan ayırmasın. Âmin!” (*Yeni Kalem*, 1927, S.1, s.1)*

Yeni Kalem dergisinde siyasî ve sosyal konular oldukça fazla yer tutmuştur. Dergi mizah dergisi olduğundan dolayı da dönemde meydana gelen olaylar, o dönem siyasîleri ve sosyal yapı eleştiri yağmuruna tutulmuştur. Yayımlanan yazılarda hiciv ve yergi fazlaca yer almıştır. Dergi, genel itibari ile Mustafa Kemal Paşa'yı ve yaptıklarını destekler nitelikte bir imaj çizmiştir. Tüm bunların yanı sıra kadın-erkek ilişkileri, kadının sosyal hayattaki konumu, aile yaşantısı, aşk, eğitim, ahlak, dünya siyaseti, ekonomi, Yahudi ve Ermeni kişilerin yer aldığı konular, dergide yayımlanan yazıların en önemli konularından olmuştur. Dergide, edebî konular üzerinde de zaman zaman tartışmalar yapılmıştır. Yakup Kadri'ye yönelik çeşitli yorumlarda bulunulmuştur. Bunun yanı sıra isim verilmeden de başka şair ve yazarlarda eleştirilmiştir. Edebiyatın ve sanatın nasıl gelişeceğine dair çeşitli fikirlerde dergide yer alan diğer bir konudur. Dergide yer alan tüm bu konulara rağmen din ile ilgili konular *Yeni Kalem* dergisinde fazla yer tutmamıştır. Dergide din konusuna özel olarak değinilmese de dergide bulunan çeşitli yazılarda ve şiirlerde bir takım dini terimlere, kavramlara yer verilmiştir. Şiirlere konu olan Ramazan günleri ve din adamları, eleştirilmiştir. *Yeni Kalem* dergisindeki yazılarda dil oldukça sadedir. Arapça Farsça tamlamaların azlığına karşın Türkçe ve Türkçe kullanıma uydurulan kelimeler fazlaca kullanılmıştır. Dergide bulunan yazıların geneline bakıldığında yazıların dil ve üslûbunda en dikkat çeken özellik; yazıların duru, yalın ve akıcı bir Türkçe ile yazılmış olmasıdır. Divan edebiyatı şiir geleneği ile yazılan şiirlerde ve kimi tenkit yazılarında ise bu yalınlık ve anlaşılabilirlik azalmıştır.

Yeni Kalem dergisi, on sayı yayımlandıktan sonra mecmua hayatı için kısa; fakat okurlar ve derginin yazarları için pek uzun olan iki haftalık gibi bir süre yayın hayatına ara vermiştir. Bu kısa süre zarfında derginin Cem dergisi ile birleştiği ancak daha sonra tekrar kendi adı ile çıktığı bilgisi, okuyuculara verilmiştir. Bu iki haftalık sürenin dergi üzerinde çok büyük etkileri olduğundan ve bundan sonra çok daha emin adımlarla yürüyeceklerinden bahsetmişlerdir. Derginin yayın hayatına ara verip tekrar yayımlanmasıyla ilgili olan yazı, derginin 11. Sayısında Haftanın Dedikoduları başlıklı yazıda yer almıştır. Yazı şu şekildedir:

“İki nüshadır ‘Cem’ mecmuasıyla birleşen Yeni Kalem, kârîlerin kalbinde bıraktığı boşluğu hiçbir şeyin dolduramayacağını anlamaktan mütevellid bir sevinçle tekrar intişara başlıyor. Bir mecmua hayatı için pek az sayılan bu ayrılık bize olduğu kadar karilerimize de

pek uzun ve pek acı geldi. Bunu her taraftan aldığımız mektuplardan anlıyoruz. Gerçi şairin dediği gibi:

Kavuşmak bu kadar tatlı olmazdı

Ayrılık o kadar acı olmasaydı.

Doğru... Fakat bunu da itiraf etmeli ki Yeni Kalem'in hayatında bu iki haftalık fasılanın çok feyizli tesirleri oldu. Bugün dünden daha büyük bir itimad-ı nefis ile matbuat yolunda sarsılmadan yürüyebiliriz. Artık eminiz ki Yeni Kalem hiçbir meslektaşının rakip olamayacağı sadık, samimi teveccühkâr bir kari zümresine sahiptir. Yeni, asrî, mükemmel bir mecmua olmak için sarf edeceğimiz emeğin müşmir olacağına bir lahza tereddüt edemeyiz. Yeni Kalem muasır bir mecmua olmak için bütün noksanlarını ikmal etmek arzusuyla çıkarken karilerden küçük bir yardım bekliyor. Fiyatımızı 15 kuruşa çıkarıyor. Çünkü ancak bu suretle tekmil ve terakki edebiliriz. Ümid ediyoruz ki aziz ve sevgili karilerimizden hiçbiri bu küçük yardımı bizden esirgemeyecektir. Daha şimdiden buna karşı bir mukabele-i şükran olarak münderecatımızı 4 sahife tezeyyid ediyor ve bu suretle karilerimize daha geniş bir suretle kollarımızı açmak istiyoruz."

(Yeni Kalem, 1927, S.11, s.1)

1.2. YENİ KALEM DERGİSİNDE YER ALAN YAZAR ve ŞAİRLER

1.2.1.Yazar Kadrosu

Yeni Kalem dergisinin başyazarı ve sahibi Orhan Seyfi Orhon'dur. *Yeni Kalem* dergisinde bulunan yazıların çoğunu müstear isimli yazarlar yayımlamışlardır. Bunun yanı sıra azımsanamayacak sayıda da imzasız yazı bulunmaktadır. Dergide bulunan yazarları şöyle sıralayabiliriz:

Fiske, Hikâyecibaşı, Kamuran Şerif, Şeytan Çekici, Fazıl Ahmet (Aykaç), Süleyman Bahri, Filozof, Selami İzzet, Kedi, Kıvılcım, Kumru, Halil Nihat (Boztepe), V(â) N(û), Reşat Nuri (Güntekin), Mahmut Yesari, Yusuf Ziya Ortaç.

1.2.2.Şair Kadrosu

Yeni Kalem dergisinde şairleri belli olan şiirlerin yanında imzasız şiirler ve kıtalarda yer almaktadır. Dergide şiirleri bulunan şairleri şöyle sıralayabiliriz:

Abdülbâkî Fevzi (Uluboy), Orhan Seyfi (Orhon), Fazıl Ahmet (Aykaç), Mehmet Âkif (Ersoy), Âşık Garip, Halil Nihat (Boztepe), Hüseyin Rıfat, Gâve-i Zalim, Kalender.

Yeni Kalem dergisinde müstear isme sahip yazar ve şairlerden yalnızca üç kişinin gerçek kimliğine ulaşabildik. Asıl kimliğine ulaşabildiğimiz yazarlar şöyledir:

Fiske, Orhan Seyfi Orhon; V(â) N(û), Vâlâ Nureddin; Gâve-i Zalim ise Hüseyin Suat Yalçın'dır. Şeytan Çekici müstear ismini kullanan yazarın ise yalnızca adı ile ilgili bilgi sahibiyiz. Şeytan Çekici'nin asıl adı Kemal'dir.

1.3. YENİ KALEM DERGİSİNİN ÖNEMİ

Cemil Meriç'in dediği gibi “*Dergiler, bir şehrin iç sokakları gibi mahrem ve samimidirler. Devrin çehresini makyajsız olarak onlarda bulursunuz.*” (Meriç, 1992:100).

Yeni Kalem dergisi Cumhuriyet'in ilk yıllarında çıkan bir dergidir. Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılışı, Türk tarihinde yeni bir dönemin başlangıcına işaret eder. Derginin çıktığı dönem, uzun süren savaşların ardından hasta adam olan Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkıldığı ve Genç Cumhuriyet'in kuruluşunun ilk yıllarına rastgelmektedir. Siyasî iktidar, Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde yeni bir Türk kimliği yaratmak amacıyla sosyal ve siyasâl konulara verdiği önem kadar kültürel konularla da yakından ilgilenmiştir. *Yeni Kalem*, Genç Cumhuriyet ayakta kalmaya çalışırken çeşitli ülkelerde olan bitene de duyarsız kalmamış ve o dönemdeki dünya karikatürlerine de sayfalarında yer vermiştir. Bu dönemde sosyal hayatın her alanında yenilik ve değişim hızlı bir biçimde başlamıştır. Modern devletin kurulması beraberinde modern bir hayat tarzını da getirmiştir. Bu sebepten Cumhuriyet'in ilk yıllarında sayıları fazla olan edebiyat, kültür, sanat ve mizah dergilerine büyük görevler düşmüştür. Bu zamanda çıkan dergilerin çokluğu neticesinde de genç şair ve yazarlara yazılarını yayınlatabildikleri dergilerde çalışma imkânı verilmiştir. Özgür düşüncenin yaygınlaştırılması, sanatın, edebiyatın sevdirmesi, edebiyatın daha fazla kişiye ulaşılabilmesi, modern bir ülkenin kurulması için gerekli olan inkılapların, halka tanıtılıp benimsetilmesinde, dergilerin ve dergideki yazar çizerlerin rolü oldukça büyük olmuştur. *Yeni Kalem* dergisi Cumhuriyet'in ilk yıllarında meydana gelen değişimlere, yeniliklere şahitlik etmiş dergilerden biri olmuştur. Yaptığı yayınlar inkılâbı ve Paşa'yı destekler niteliktedir. Kadının sosyal hayatta daha fazla yer alması gerektiğini hikâye, karikatür, resim gibi türlerde sıklıkla dile getirmiştir.

Özetle *Yeni Kalem* dergisi, o döneme şahitlik edip üzerine çeşitli görevler almış, çeşitli şair ve yazarları da bünyesinde barındırarak o dönemin zihniyetini yansıtan zengin bir hazine gibidir.

İKİNCİ BÖLÜM

YENİ KALEM DERGİSİNDEKİ EDEBİ TÜRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. HİKÂYELERİN İNCELENMESİ

Yeni Kalem dergisindeki hikâyelerin incelemesine geçmeden önce, dergide yer alan hikâyeleri, hikâye ismi, yazar adı, sayı ve sayfa numaralarını topluca bir tablo üzerinde görelim:

HİKÂYENİN ADI	YAZARI	SAYI	SAYFA NO
Hüdâyi Nâbit	Kamuran Şerif	1	10
Velinimet	Kamuran Şerif	4	6-7
Meşhur Olma Belası	Kamuran Şerif	6	10-11
Acaba Kimin Karnında	Kamuran Şerif	19	3-4
Ohhh!	Kamuran Şerif	21	4-5
Çiçek Düşmanı	Kamuran Şerif	12	12-13
Namus Meselesi	Kamuran Şerif	20	3-4
Uğurlu Hediye	Kamuran Şerif	10	7-8
Zenginlik Bu	Kamuran Şerif	7	6-7
Müzayaka	Kamuran Şerif	25	12-13
Ne Sırdır Ne Hikmettir	Kamuran Şerif	22	10-11
Rehin	Kamuran Şerif	23	4-5
Kabil-i Nakilhane Derken Nakilhane	Kamuran Şerif	17	3-4
Parlak Bir Müdafaa	Şeytan Çekici	3	12-13
Okuması Olsaymış	Şeytan Çekici	14	6-7
Az Tama Çok Zıyan Getirir	Şeytan Çekici	24	12-13
Balo Dönüşü	Şeytan Çekici	19	11-12
Hızır ile Mülakat	Şeytan Çekici	15	2-3
İki Şaka	Şeytan Çekici	12	4-5
İlk Hikâye	Şeytan Çekici	7	10-11
Nahak Yere	Şeytan Çekici	5	10
Ölmek Kararı	Şeytan Çekici	17	6-7
Su Düşmanı	Şeytan Çekici	18	6-7
Tıraş Meselesi	Şeytan Çekici	6	12
Yakalanan Hırsız	Şeytan Çekici	13	4-6
Bir Tedfin	Hikâyecibaşı	6	14
Bu da Bir Bilmece	Hikâyecibaşı	22	4-5
Eşref Saatinde	Hikâyecibaşı	17	10-11
Fistan Hülasası	Hikâyecibaşı	13	4-6
İki Çay Ziyafeti	Hikâyecibaşı	25	4-5
Sarhoşluğun Cilvesi	Hikâyecibaşı	8	5
Tokat Sahnesi	Hikâyecibaşı	20	11-12
Yalancının Mumu	Hikâyecibaşı	21	10-11
Zenginleri Sızdırma Şirketi	Hikâyecibaşı	24	4-5
Hazret-i Adem'in Ruhu	V(â) N(û)	15	6-7
Diplomasız Doktor	Reşat Nuri Güntekin	5	6-7
Tanburenin Teli	Mahmut Yesari	11	4
Alan da Pişman Almayan da	İmzasız	18	11-12

Bir Aşk Faciası	İmzasız	1	14
Bir Hayır Sahibi	İmzasız	9	5
Evliliğin Dertlerinden	İmzasız	11	12-13
Geç Kalan Bir Adamın Hikâyesi	İmzasız	14	14-15
Hal Olunamamış Bir Muamma	İmzasız	13	14-15
Bir Kafadar	İmzasız	12	6
Mübarek Efendi	İmzasız	16	11-12
Telgraf Yanlışı	İmzasız	4	11
Zavallı Yetim Kız	İmzasız	5	14
Kısa Hikâye	İmzasız	17	7

Tablo 1: Hikâyelerin yazarları, yer aldıkları sayılar ve sayfalar

Yeni Kalem dergisi içerisinde en fazla yer alan edebî tür hikâyedir. Toplam kırk sekiz hikâye olduğunu görülür. Bu hikâyelerden on üçü Kamuran Şerif'e, on ikisi Şeytan Çekici'ye, dokuzu Hikâyecibaşı'na aittir. Mahmut Yesari, Reşat Nuri ve V(â)N(û)'ya ait birer hikâye yer almaktadır. On hikâye ise imzasızdır. Bunun yanı sıra, bir tane de kısa hikâye başlıklı imzasız bir hikâyede mevcuttur.

Dergide yer alan hikâyeler 1927-1928 yıllarına aittir. Bunların değerlendirilmesine geçmeden önce söz konusu dönemde hikâyenin Türk edebiyatındaki seyrine kısaca bakalım. Batılı tarzda yazılabilen hikâye, II. Meşrutiyet döneminde Ömer Seyfettin ve Refik Halit Karay'ın da etkisiyle gelişme göstermiş, uzun süren bir geçişin ardından Cumhuriyet döneminde batı tarzı modern hikâyeler yazılmaya başlanmıştır.

Cumhuriyet döneminde diğer tüm edebî dönemlerin aksine Anadolu'ya ve Anadolu insanına bir yönelme söz konusudur. Kısaca söylemek gerekirse, Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında, bu zamana kadar İstanbul'dan Anadolu'ya hiç gelmeyen aydın kesimin, Millî Mücadele'nin zaferle taçlanmasıyla birlikte Anadolu'ya gelmesi, Anadolu halkının yaşadıklarını kendi izlenimleri ile birleştirerek işleme, normal insan tipi ve onların yaşadıkları yani, günlük hayatta karşımıza çıkabilecek tiplerin yaşadıkları hikâyelerin asıl temini ve kahramanlarını oluşturmuştur.

Yeni Kalem dergisinde yayımlanan hikâyeler yapı yönünden birbirine benzer. Bu dönemde hikâye ve roman arasındaki fark iyice belirmiştir. Uzun hikâye, kısa hikâye ayrımı daha sağlıklı yapılabilmektedir. Bu çerçevede dergide yer alan hikâyelerden sadece biri kısa hikâye olarak değerlendirilebilir. Bugün “küçürek hikâye” olarak isimlendirilen hikâye yapısından ise farklıdır.

Aşağıdaki tabloda *Yeni Kalem* dergisinde yer alan hikâyeleri konularına göre şöyle sınıflandırdık:

HİKÂYENİN ADI	Kadın-Erkek İlişkileri	Dedikodu	Küçük Yaşta Evlilik	Anne-Kız İlişkisi	Yeniliği Yüzüne Bulaştırma	Fazla Para Kazanma Telası	Sahtekârlık , şantaj, yalan	Erkeklerin Şaka ve Eğlenceleri	Şöhret ve Lüks Yaşamı İsteği	Ölüm Korkusu ve İntihar	Evlilik ve Evlilik Dışı Yaşamı	İçki ve Kumara Düşkünlük	Psikolojik Rahatsızlıklar	Talihsiz/Şansız Olduğuna İnanma	Zenginlik	İşsizlik	Hırsızlık	Diğerleri
Hûdâyi Nâbit																x		
Velinimet															x			
Meşhur Olma Belası								x										
Acaba Kimin Karnında					x													
Ohhh!	x																	
Çiçek Düşmanı														x				
Namus Meselesi						x												
Uğurlu Hediye																		x
Zenginlik Bu															x			
Müzayaka																	x	
Ne Sırdır Ne Hikmettir													x					
Rehin	x																	
Kabil-i Nakilhane Derken Nakilhane														x				
Parlak Bir Müdafaa											x							
Okuması Olsaymış																x		
Az Tama Çok Ziyat Getirir											x							
Balo Dönüşü												x						
Hızır Mülakat										x								
İki Şaka								x										
İlk Hikâye									x									
Nahak Yere				x														
Ölmek Kararı										x								
Su Düşmanı																		x
Tıraş Meselesi					x													
Yakalanan Hırsız																	x	
Bir Tedfin														x				
Bu da Bir Bilmecce								x										
Eşref Saatinde																x		
Fistan Hülasesi	x																	
İki Çay Ziyafeti		x																
Sarhoşluğun Cilvesi												x						
Tokat Sahnesi																		x
Yalancının Mumu								x										
Zenginleri Sızdırma Şirketi								x										
Hazret-i Adem'in Ruhü									x									
Diplomasız Doktor	x																	
Tanburenin Teli								x										

Alan da Pişman Almayan da												x							
Bir Aşk Faciası																			
Bir Hayır Sahibi																		x	
Evliliğin Dertlerinden	x																		
Geç Kalan Bir Adamın Hikâyesi														x					
Hal Olunamamış Bir Muamma											x								
Bir Kafadar										x									
Mübarek Efendi																x			
Telgraf Yanlışı																x			
Zavallı Yetim Kız			x																
Kısa Hikâye							x												
TOPLAM	5	1	1	1	1	1	5	2	3	2	3	3	3	3	5	2	3	2	4

Tablo 2: Hikâyelerin konuları

Yeni Kalem dergisinde yer alan hikâyeleri konuları açısından değerlendirdiğimizde, yukarıdaki tabloda da görüleceği gibi, ekseriyetini sosyal hayattan alan konuların oluşturduğunu görüyoruz. Hikâyelerin yazılış tarihleri dikkate alındığında bu durumun gayet normal olduğunu söyleyebiliriz. Zira Cumhuriyet’in gerek müesseseleriyle gerek sosyal hayatıyla ülkeyi yeni baştan dizayn etmeye çalıştığı bir dönem akla gelir. Böyle dönemlerde, ferdi konulardan ziyade sosyal hayatın ön plana çıkması normaldir. Hikâyelerde de durum, söylediğimiz sebeplerden dolayı farklı değildir.

Sosyal hayatın, bireysel yönü ise daha çok kadın-erkek ilişkilerinden hareketle anlatılır. *Yeni Kalem* dergisinde yer alan kadın-erkek ilişkilerinin işlendiği hikâyeleri şöyle sıralayabiliriz:

Kamuran Şerif’in yirmi birinci sayıda yayımlanan “Ohh!” isimli hikâyesinde Seniha Hanım ve Numan Bey’in evlilikleri ve birbirlerini anlayamamaları işlenmiştir. Seniha Hanım, Numan Bey’in sergilediği her davranışa karışmaktadır. Numan Bey’in sigarasına, sigarayı içtiği yere, sigaranın dumanına, oturduğu koltuğa, otururken ayağını uzatmasına, gazetesine, pencerenin önünde durmasına kısacası Numan Bey’in her davranışına bir tepki gösterir. Seniha Hanım bu davranışlarıyla eşi Numan Bey’e rahat bir nefes aldırılmaz. Bu durumdan iyice bunalan Numan Bey Mısır’daki kayınbiraderinden aldığı mektuba karşılık bir mektup yazar. Kayınbiraderinden gelen mektupta Numan Bey, Mısır’a davet edilmektedir. Numan Bey, bu mektubun arkasına da karısına hitaben kısa bir mektup yazar. Mektupta bu durumdan iyice sıkıldığından, artık evi terk ettiğinden ve kendisini bulamayacağını yazmıştır. Seniha Hanım eve döndüğünde mektubu bulur, yaptığı her işte arkasında

kesin bir delil bırakacağını düşünen kocasının yine aynısını yaptığını düşünerek mektubun diğer yüzünü de okur. Nihayet, Seniha Hanım ilk vapurla Mısır'a gider. Oysa Numan Bey, bir yere gitmemiştir. Akşam eve döner, koltuğa oturur ayaklarını uzatır ve ta içinden derin bir "oh" çeker. Artık kafa dinleme sırası Numan Bey'e gelmiştir.

Kadınların bitmek tükenmek bilmeyen istekleri karşısında ne yapacağını şaşırarak erkeklerin başından geçenler ve şaşkınlıkları da dergide bulunan hikâyelerin konusu olmuştur. Örneğin; Reşat Nuri'nin beşinci sayıda yayınlanan "Diplomasız Doktor" isimli hikâyesi karı-koca ilişkisinden doğan bir hikâyedir. Hikâye bir ceza mahkemesinde geçer. Dükkânlardan birinde pahalı bir kürk gören bir hanımın kocası, hanımının dilinden kurtulmak ve kürkü almamak için bir gece sancılanır ve avaz avaz bağırmaya başlar, ertesi günde bir mühendis arkadaşını doktor diye tanıtır. Sahte doktor da eşinin apandisti olduğunu ve acilen ameliyat olması gerektiğini hanımına söyler. Karısı da kürkü falan unuttur ve eşinin hastalığı ile ilgilenmeye başlar. Kadın, eşinin ameliyat olduğunu ve doktorun çok iyi olduğunu, kocası rahatsızlanan başka bir arkadaşına da anlatır ve doktoru önerir. Diğer kadın da doktoru ikna etmeye çalışır fakat adam mühendis olduğunu doktor olmadığını anlatmaya çalışsa da kadın anlamaz ve iş mahkemeye kadar taşınır. En sonunda sahte doktorun arkadaşı durumu mahkemede anlatır ve mahkeme son bulur.

Hikâyecibaşı'na ait olan yirmi üçüncü sayıda yayınlanan "Fistan Hülâsası" isimli hikâyede de Hayriye Hanım ve kocası Hayri Bey'in gelecek hafta yapılacak olan balo için esvap alma konusundaki yaşadıkları anlatılmıştır. Hayriye Hanım, baloda giymek için eşinden yeni bir elbise istemektedir. Bey de daha yeni bir esvap aldıklarını ve her balo için ayrı bir elbiseye gerek olmadığını düşünmektedir. Fakat yine de tüm konuşmalara rağmen karısını kırmak istemez ve terziye bir elbise diktirmesini söyler. Balo günü Hayri Bey, hazırlık için eve biraz erken döndüğü sırada Hayriye Hanım'ı üzgün bir şekilde koltuğa büzülmüş halde bulur. Hayri Bey endişeli bir tavırla karısına neyi olduğunu sorar. Eşi de ona terziden dönerken küçük el çantasını çaldırıldığını ve içinde de elbisesinin olduğunu söyler ve eşinin şaşkınlığı ile hikâye son bulur.

Kadınların pahalı hediye ve mücevher merakları ve bu merakın eşlerini zor durumda bırakması dergide yer alan hikâyelerin başka bir konusu olmuştur. Örneğin yirmi üçüncü sayıda yayınlanan Kamuran Şerif'e ait olan "Rehin" isimli hikâyede mühim bir sarrafiyenin müdürü olan Harim Bey ve eşi anlatılmıştır. Harim Bey'in evliliğinin onuncu yıl dönümüdür ve karısına bir hediye almak için yazıhanesinden çıkacağı bir sırada yazıhaneye zengin bir bey olan Erişdizâde Hamdi Harim Bey gelir, o gece senelik olarak yapacağı balodan bahseder ve para ister. Para karşılığında da bir gerdanlık rehin bırakır ve gerdanlığın rehin bırakıldığı aralarında kalmasını ister. Bey parayı alıp çıktıktan sonra Harim Bey de gerdanlığı kasaya koyar ve kasayı sıkı sıkı kilitler. Evine gideceği zamanda kıymetli gerdanlığı yanına alır ve eve götürür. Eve gelince elmas gerdanlığı kasaya yerleştirir. Bu sırada eşi için aldığı hediyeyi yazıhanede unuttuğunu fark edince hediyeyi almak için tekrar yazıhaneye gider. Eve dönüp geldiğinde ise hanımının sokağa çıktığını hizmetçiden öğrenir. Bunun üzerine Harim Bey, eşine veremediği yüzüğü kasaya koymaya karar verir. Harim Bey kasayı açtığında gerdanlığın kasada olmadığını ve kendi adına yazılmış bir pusula görür. Pusulada karısı, gerdanlığın kendine ait olduğunu düşünüp çok sevinmiş ve o geceki balo için takmıştır. Harim Bey, hizmetçiye balonun nerede olduğunu sorduğunda aldığı cevap karşısında yığılıp kalmıştır.

Kadın-erkek ilişkilerinin konu edildiği bir diğer hikâyede, on birinci sayıda imzasız olarak yayınlanan "Evliliğin Dertlerinden" isimli hikâyededir. Hikâyede arkadaşının kocasıyla karşılaşan ve onunla bir itriyat dükkânına giden kişinin yaşadıkları anlatılmaktadır. Karısının yaptığı makyajdan bıkip usanan adam ve karısının arkadaşı, itriyat dükkanına giderler ve adam Yahudi olan satıcı kızıdan eşi için birkaç ruj alır ve bunları tecrübe eder. Bu duruma çok şaşırarak arkadaşı derhal orayı terk etmek ister. Fakat adam ona bunu neden yaptığını tek tek anlatır. Karısının yaptığı makyajdan ve kokularından çok şikâyetçi olduğundan ve onu bir kere olsun Allah'ın yarattığı gibi görmediğinden bahseder. O sebepten de dükkân dükkân dolaşarak hem karısının kullanacağı hem de kendisinin memnun kalacağı kremler, rujlar, parfümler aradığını anlatır.

Dergide kadınların birbirleri ile olan ilişkileri de işlenmiştir. Hikâyelerde kadınların birbirlerini kıskanmalarından, birbirlerinin dedikodularından sıkılmalarından dolayı yaşadıkları bir hikâyeyi, Hikâyecibaşı kaleme almıştır. Yirmi

beşinci sayıda yayınlanan “İki Çay Ziyafeti” isimli hikâye bir hanım ile bir beyin bir bahar günü sokakta karşılaşmaları ve ikisinin de farklı kişilere beş çayına davet edilmeleri üzerine kuruludur. Fakat bu hanım ve bey davet edildikleri beş çayına, ev sahiplerinin yapmacıklığından ve sürekli kendilerini övüp, dedikodu yapmalarından ötürü gitmek istemezler. Sonunda hanım ve bey, yakınlarda bulunan bir Rus pastanesine otururlar ve sohbet ederler. Bunlar, bir hafta sonra bir çay ziyafetinde tekrar karşılaşır. Kendilerini daha önce davet eden hanımlar, kendi çay ziyafetlerinde onlarla çok fazla ilgilenemedikleri için çok mahcup olduklarını dile getirirler. Fakat hanım da bey de çay ziyafetinde bulunup bulunmadıklarını bile anlamayan ev sahiplerine bu durumun hiç önemi olmadığını asabi bir biçimde ifade ederler ve fark edilmemelerinden dolayı da memnun kalırlar. Hanım ve beyin çay ziyafetine gitmemeleri ve bir pastanede birlikte oturup bir şeyler paylaşmış olmaları, onları bir süre sonra birbirlerine yaklaştırmış ve nişanlanmalarını sağlamıştır.

Dergide yer alan başka bir hikâyede de bir anne kız ilişkisi yer almaktadır. Şeytan Çekici’ye ait olan ve beşinci sayıda yayınlanan “Nahak Yere” isimli hikâyede Raika Hanım’ın güzellik ve yaşlandığını kabullenmemek adına boş yere neler yaptığından bahsedilmektedir. Raika Hanım’ın kızı evli ve İzmir’de yaşamaktadır. Damadı Raika Hanım’a bir mektup gönderir ve mektupta eşinin hamile olduğu müjdesini verir. Fakat bu haber annesine müjdeden çok bir felaket gibi gelir. Çünkü annesi anneanne olmak için çok erken olduğunu kendisinin bu kadar yaşlı olmadığını düşünmektedir. Bu haberle birlikte, Raika Hanım, bunca yıldır zarafeti için harcadığı çabanın boşa gittiğini düşünmektedir. Bu durum üzerine Raika Hanım yaşlılığı kabul etmez ve bir buçuk ay sonra kızına yazdığı mektupta hamile olduğunu söyler. Vaziyeti kurtarmak için bundan başka bir çare bulamaz. Bir vakit sonra, Raika’ya damadından bir mektup daha gelir. Mektubu okur okumaz Raika baygınlık geçirir. Mektupta kızının bir kaza geçirdiği ve bebeklerini kaybettikleri üstelik bir daha çocuk sahibi olamayacağı yazar.

Yeni Kalem dergisinde kendinden yaşça küçük bir adamla genç bir kızın izdivacı da “Zavallı Yetim Kız” isimli hikâyenin konusu olmuştur. Beşinci sayıda imzasız olarak yayınlanan “Zavallı Yetim Kız” isimli hikâyede Ayestafanos’ta bir pansiyon tutan bir adamın, bir genç hanım ve ihtiyar bir adam ile ilgili izlenimleri anlatılmaktadır. Adam, kendi kendine dolaştığı sıralarda iki simaya aşina olmuştur.

Bunlardan birisi ihtiyar bir ressam bir diğeri de genç bir kızdır. Bu garip çifti sürekli yan yana gören adam, bir süre sonra, ihtiyar adamda olan sanat hırısından genç hanımda bir gram bile olmadığı düşüncesine kapılır. Sonbahar geldiğinde köyde bir Hıristiyan cenazesi gören adam bu cenazenin, İtalyan ihtiyar ressama ait olduğunu konuşmalardan anlar ve genç kız için bayağı üzülür. Bir gün kızı, babası ile birlikte oturdukları yerde yalnız başına resim yaparken görür ve yanına yaklaşp babasının ölümüne çok üzüldüğünü dile getirir. Bunun üzerine genç ve güzel kız da yanıldığını o yaşlı adamın babası değil eşi olduğunu ifade eder. Bu hikâyede yaşlı ressamın kızı yaşında birisi ile evlenmesi ve kadının bu durumdan hiç de hoşnut olmadığı üzerinden, bu tarz evlilik yapanlar eleştirilmiştir.

Dergide savaşlardan çıkmanın ve modern hayata geçişin getirdiğı yenilikleri yüzüne bulaştıranlarda anlatılmıştır. Bıyık tıraşı, olma zorunluluğı yüzünden erkeklerin yaşadığı zorluklar işlenmiştir. Şeytan Çekici'ye ait olan ve altıncı sayıda yayınlanan “Tıraş Meselesi” isimli metinde şehremini beyi hademelerin kılık kıyafetlerine dikkat etmelerini ve her gün tıraş olmaları gerektiğini iletmiştir. Üstelik yalnızca sakallarını değil bıyıklarını da kesmelerini gülererek söylemiştir. Fakat gülererek söylediğı bu bıyık tıraşı olma meselesi, ciddiye alınmış ve yılların hademesi Zaro Ağa'nın da bıyıkları gitmiştir. İstemeyerek de olsa yapılan bu bıyık tıraşı Zaro Ağa'yı kırk elli yaş gençleştirir. Fakat yazarın korkusu Zaro Ağa'nın gençleşmesini de fırsat bilerek hovardalığa başlamasıdır.

Dergide, bazı meslek gruplarının fazla para kazanma telaşı yüzünden yaptıkları da eleştirilmiştir. On dokuzuncu sayıda yayınlanan ve Kamuran Şerif'e ait olan “Acaba Kimin Karnında?” isimli hikâyede bütün gün durmaksızın çalışan bir doktorun nişanlısı ile yaşadıkları anlatılmıştır. Hikâyedeki doktor bir günde on iki ameliyat yapmış ve ameliyat ettiğı hastaların birinin karnında nişan yüzüğünü unuttuğunu zannetmiştir. Nişanlısının defalarca sorduğı “Yüzüğün nerede?” sorusuna cevap verememiştir ve nişanlısının yüzünü bir daha göremeyeceğini düşünerek bütün gece kâbuslar görmüştür. Bu sebeple genç doktor hastaların hepsini tekrar ameliyat eder ve yüzüğü arar. Üstelik son hastasının peşinden uzun bir yolculuğa çıkar. Ancak yüzük hiçbir hastanın karnından çıkmaz. Aslında yüzük o gün çok dalgın olan genç doktorun sol elinde değil de sağ elinde takılıdır.

Sahtekârlık, şantaj ve yalan da dergideki hikâyelerde fazla işlenen bir konu olmuştur. Şantaj yaparak para sızdırmaya çalışan kişiler hikâyelerin kahramanlarıdır. Bu hikâyelere örnek olarak şunları verebiliriz: Kamuran Şerif'e ait olan ve yirminci sayıda yayınlanan "Namus Meselesi" isimli hikâyede zengin bir adamın biraderinin, iyi bir ailenin kızı ile yapacağı izdivaç öncesinde damadın geçmişte işlediği bir suç yüzünden, mahkemede yalancı şahitlik yapan kişi tarafından tehdit edilmesi anlatılmaktadır. Şahit, adamdan geçmişte yaşanan bu durumu kızın babasına anlatmamak için para istemektedir. Zengin adam parayı vermemek için geçmişte yaşanan bu talihsiz durumu, kızın babasına anlatır ve kızın babası derhal parayı kendisine vermesini ve bu durumun aralarında kalacağını söyler. Adam bu duruma şaşırır. Bunun üzerine kızın babası Hayrullah Bey, bu durumun artık bir namus meselesi olduğunu, bunu görmezden gelip gül gibi kızını onlara vereceğini ve parayı istediğini söyler.

Yirmi dördüncü sayıda yayınlanan "Zenginleri Sızdırma Şirketi" isimli hikâyeye, Hikâyecibaşı'na aittir. Hikâyede şunlar anlatılır: Günün birinde Ahmet Bey'e Zenginleri Sızdırma Şirketi'nden bir mektup gelir. Ahmet Bey mektubu okuduktan kısa zaman sonra mektubun yanlış kişiye geldiğini, mektubun kendisine değil gelse gelse komşusu Ahmet Bey'e geldiğini düşünür. Hemen mektubu alıp şirketin bulunduğu hana gider. Orada bulunan Ali Kem-nâm Bey'e durumu anlatır ve onları şikâyet etmemesi için kendisine beş yüz lira vermesini ister. Ali Kem-nâm Bey, kendisine parayı verir ve mektubu ister. Bunun üzerine Ahmet Bey, mektup için iki bin lira daha ister. Ahmet Bey her parasız kaldığında bu durum böyle devam eder ta ki Ali Kem-nâm Bey hapse girinceye kadar. Ahmet Bey mektubu mahkemeye teslim eder ve bu mektup yüzünden de Ali Kem-nâm Bey üç seneye daha mahkûm edilir.

Derginin yirmi birinci sayısında yayımlanan ve Hikâyecibaşı'na ait olan "Yalancının Mumu" isimli hikâyede iki arkadaş ve bir hanım arasında yıllarca süren bir yalan konusu işlenmiştir. Hikâyeye soğuk bir ramazan günü yaşlı Hayret Bey'in geçmişte yaşadığı bir yalanı gençlere anlatmasıyla başlar. Hayret Bey ve Niyazi arkadaşlardır. Niyazi, sevgilisi Ancela'ya Hayret Bey'in harem ağası olduğu yalanını söylemiştir, Ancela'da bunun üzerine Niyazi'ye inanmış ve Hayret Bey'e her daim iyi, sevecen ve merhametle yaklaşmış, ona oldukça yakın davranmakta herhangi bir sakınca görmemiştir. Ancela'nın bu tutumuna bir anlam veremeyen

Hayret Bey, işin aslını, Ancela ve Niyazi ayrıldıktan birkaç yıl sonra Ancela'dan öğrenmiş ve bu duruma çok öfkenlenmiştir.

Dergide Mahmut Yesari imzalı tek hikâyede de yılbaşı gecesi kumar oynayan bir adamın başına gelenler konu edilmiştir. On birinci sayıda yayınlanan “Tanburenin Teli” isimli hikâyede yılbaşı gecesinde bir sahtekârlığa maruz kalan bir adam anlatılmıştır. Yılbaşı gecesi kahveden gazinoya, gazinodan bara, bardan kumara giden bir adam vardır. O gece şeytana uyup kumar masasına oturmuştur. Şans bu ya talih de açılmış ve gece ilerledikçe bayağı da para kazanmıştır. Paraları toplayacakken birden “Ben bu paraları ceplerime nasıl sığdıracağım.” diye düşünür. Tam da bu sırada çok kibar, şık bir beyefendi ona büyük para verebileceğini şu bozukları da ona bırakmasını teklif eder. Eve giderken adam tanburenin telinin koptuğunu ve talihinin döndüğünü düşünüp umutla evine ulaşır. Fakat sabah uyanıp da elliliğin birini bozdurmak istediğinde paranın sahte olduğunu anlar ve bu olay her yılbaşında hatırladığı bir anı haline gelir.

Erkeklerin birbirlerine yaptıkları şakalar da dergideki hikâyelerin konularından olmuştur. Fakat yapılan bu şakalar, hiç de beklenen gibi sonuçlanmamıştır. Bu konu ile ilgili örnek olarak şu hikâyeleri verebiliriz: Hikâyecibaşı'na ait yirmi ikinci sayıda yayınlanan “Bu Da Bir Bilmece” isimli hikâyede bir grup arkadaş haftalık mecmuaları, mizah dergilerini karıştırıp ve burada bulunan bilmeceyi çözerler. Fakat kendilerine katılmayan bir arkadaşları vardır: Nuri. Nuri bu tarz şeyleri pek adi bulan bir kişiliğe sahiptir. Bir gün çözdükleri bir bilmeceye çok zorlanan arkadaşlar bunun mükâfatı olan hediyelerden birini almak için çözdükleri bilmeceyi gazeteye gönderirler ve isim olarak da Filozof Nuri ismini yazarlar. Bu durum bir zaman böyle sürüp gider. Bir gün Filozof Nuri adına bir mektup gelir. Mektup yine bir bilmece meraklısı olan İhsan adında birinden geliyordur ve İhsan bu dişli rakibi ile tanışmak istemektedir. Mektuba hemen cevap yazarlar ve Nuri'nin adresi verilir. Arkadaşları Nuri'ye kötü bir şaka yapmak isteseler de Nuri ile tanışmaya gelen kişi gayet güzel bir hanımefendidir.

Şeytan Çekici'ye ait olan ve on ikinci sayıda yayınlanan “İki Şaka” isimli hikâyede iki mektep arkadaşı arasında geçen bir olay anlatılır. Halid çok şakacı bir kişidir. Bir gün Nuri'nin dalgın dalgın yürümesini de fırsat bilerek cebinden gözükten

paketi almaya karar verir. Paketi alıp tam kaçacakken bir zabıta memuru koluna sıkıca yapışır. Halid, ne kadar arkadaş olduklarını ve şaka yaptığını söylese de kimseyi bu duruma inandıramaz. Nuri de bunun tam tersini söyleyince kendilerini karakolda bulurlar. Karakola vardıklarında Nuri gerçeği söyler fakat Halid cezadan kurtulurken kendisi memura yalan söylemekten dolayı cezadan kurtulamaz.

Cumhuriyet'in ilanından sonra yaşanan sosyal değişimlerin konu edildiği hikâyelerde Osmanlı toplumundaki geleneksel kadın tipinden farklı bir tip çizilmiştir. Bu kadınlar, modern kıyafetler giyen, balolara giden, edebiyata, sanata, şöhrete meraklı kadınlardır. Kadınların şöhrete olan bu merakı, *Yeni Kalem* dergisindeki hikâyelerde de işlenmiştir. Kamuran Şerif'in "Meşhur Olma Belası" isimli hikâyesinde eleştirilir. Altıncı sayıda yayınlanan "Meşhur Olma Belası" isimli hikâyede Samiye ve eşinin yaşadıkları anlatılmaktadır. Samiye kocasının roman yazıp meşhur olmasını isteyen, şiir ve edebiyatı çok sevdiğini iddia eden bir kadındır. Samiye Hanım evlendikten sonra kocasının meşhur olmasını ister. Samiye Hanım'ın kocası da eşinin bu tavırlarına karşılık işlerinin de durgun gittiği vakit karısının da ısrarları üzerine bir roman yazmaya başlar. Fakat kitapçı kitapçı dolaşmasına rağmen hiç kimse romanını okumaya tenezzül bile etmemiştir. Romanı ile meşhur olamayacağını anlayan adam kendi kendine bir hırsızlık olayı yaratır ve ertesi gün olay gazetelere çıkar ve meşhur olur. Fakat yine de Samiye Hanım'ı memnun edemez. Karısı şimdide kendini unutturmaması için üç azılı haydutla nasıl baş ettiğini anlatacağı bir tefrika yazmasını ister ve hikâye son bulur.

Dergide yayınlanan diğer hikâyelerde kadınların şöhret merakının erkeklerde de olduğunu anlatan hikâyeler vardır. Bunlardan en önemlisi on beşinci sayıda yayınlanan V(â)N(û)'nun kaleme aldığı "Hazreti Âdem'in Ruhü" başlıklı hikâyedir. Hikâyede ruhlarla ilgili yazılar yazıp bunları gazetelerde gönderen ve meşhur olmak isteyen bir kişi anlatılmıştır. Adam ispritizma ile ilgilenmekte ve bunlarla ilgili birtakım yazılar yazmaktadır. O günlerde bir gazeteye yazısını yolladığını diğer ispritizma ile ilgili yazılan yazıları sütunlarında yayınladıklarını fakat kendisine bu şansı vermediklerinden bahseder. Belki de zarfın bir ruh tarafından alınmış olabileceğini dile getirir. Üstelik bu ruhun evinde olduğundan ve bunu daha on sekizinde olan torunu yaşındaki karısı Havva'ya bahsedemediğini anlatır. En sonunda adam evine musallat olan bu ruhun bir gün karısının odasında "*Havvacığım,*

benim melek Havvacığım, Allah seni cennetten çıkarmasın.” (S.15, s.7) dediğini işitir ve ruhu Hz. Âdem’in ruhu olduğunu düşünür, böylece hikâye son bulur.

Bir diğer hikâyede de meşhur olmak için edebiyata ilgi duyan ve ilk hikâyesini yazmaya başlayan, Necdet Bey anlatılmaktadır. Şeytan Çekici’ye ait olan ve yedinci sayıda yayınlanan “İlk Hikâye” isimli çalışmada Necdet Bey’in romancılığa karşı büyük bir arzusu vardır. Fakat roman yazmadan önce ilk olarak hikâye yazmak gerektiğini düşünür ve bir akşam hikâye yazmaya karar verir. Fakat masanın başına oturur ve yazdığı tek bir cümleyi mütemadiyen değiştirir. En sonunda şu cümleyi yazar: “Sermed, masasının başına oturdu ve öldü!” ve Necdet Bey, yazdığı bir tek cümle ile ilk hikâyesini bitirir ve bunun verdiği rahatlık ve mutlulukla sabaha karşı uykuya dalar.

Dergide intihar ve ölüm korkusu ile ilgili yazılan iki hikâye vardır. Bu hikâyeler Şeytan Çekici’ye aittir. On yedinci sayıda yayınlanan “Ölmemek Kararı” isimli hikâyede orta yaşlı bir tüccar olan İbrahim Bey’in intihar etmeye karar vermesi ve bunu bir türlü yapamaması anlatılmıştır. İbrahim Bey, tam intihar edecekken bir arkadaşı içeri girer ve daha önce birlikte olduğu bir kadının gazetecilere onu ne kadar sevdiğini söylediğinden fakat ayrılmaları gerektiğinden bahsetmiştir. Bu duruma çok kızan İbrahim Bey başkalarının eski sevgilisi yüzünden intihar ettiğini düşünmelerini istemediği için bir türlü intihar edemez.

On beşinci sayıda yayınlanan “Hızır’la Mülakat” isimli hikâyede, Bağrı Yanık lakaplı çok talihsiz bir adamın hikâyesi anlatılmaktadır. Bağrı Yanık, bir gün iş aramak için sabahtan akşama kadar kapı kapı dolaşır. Akşamda bir işkembeci dükkânına gider, bir masaya oturur. Tam çorbasına kaşığı daldıracağı sırada karşısında tanımadığı fakat ona şefkatle bakan bir adam görür. Bağrı Yanık ile adam arasında kısa bir konuşma geçer ve Bağrı Yanık adamın Hızır olduğunu anlar. Hızır dile benden ne dilersen der, fakat Bağrı Yanık da çok kanaatkâr olduğundan yaşadığı her güne bir lira istemekle yetinir. Hızır ise ona bu parayı toptan vereceğini söyler. Bunun üzerine Bağrı Yanık’ın beti benzi atar, parayı toptan vermesi demek kaç gün ömrü kaldığını öğrenmek demektir. Bağrı Yanık bu parayı almak istemediğini söyler ve çorbasını içmeye devam eder.

Derginin birinci sayısında imzasız olarak yayınlanan “Bir Aşk Faciası” isimli hikâye Sirkeci’de kötü bir otel odasındaki Kemal ve Vicdan’ın intihar girişimlerini anlatır. İki sevgili kendi aralarında konuşurlar. Bu otel odasında mangalın içine koydukları kömürü yakıp intihar etmek isterler. Kemal, otel görevlisine saat 4’te polise teslim etmesi için bir mektup verir. Birer mektupta birbirlerine kavuşmalarına mani olan ailelerine yazarlar. Mektup yazma işi bittikten sonra yatağa uzanırlar ve ölümle ilgili konuşmaya başlarlar. Aradan biraz vakit geçince kapı kırılır. İçeri giren bir komiserdir. Komiser masanın üzerinde duran sürahiyi mangala boşaltır, fakat bakar ki iki sevgili intihar etmeden önce mangalı yakmayı unutmuşlardır.

Dergide evlilik ve evlilik dışı sürdürülen yaşantı da konu edilmiştir. Bu hikâyelere örnek olarak şu hikâyeleri verebiliriz: On üçüncü sayıda imzasız olarak yayınlanan “Bir Kafadar” isimli hikâye diğer hikâyelerden farklı olarak bir fıkra ile başlar. Hikâye şöyle devam eder. Piyango biletini değiştirmeyi son güne bırakan ve vapuru kaçıran bir adam vardır. Adam vapuru kaçırdıktan sonra köyün tek umumi telefonu olan iskeledeki telefonu kullanmak ister. Ancak tam o vakitlerde telefonu kullanan bir hanım vardır. Onunla birlikte bekleyen, kırk beş elli yaşlarında başka bir adam daha bulunmaktadır. Hanımın konuşması uzadıkça sinirlenen adam yanındaki adamla konuşmaya başlar. Hanımın konuşmasının ne kadar uzadığından ve kadınların bu durumlarından karşılıklı şikayet ederler. Adam bileti değiştirmesi gerektiğini hem vapuru kaçırdığını hem de hanımın konuşmasının uzamasından hoşnut olmadığını, diğer adama anlatıp dert yanar. Üstelik biletlerin ikisinin karısına ait olduğunu mutlaka değiştirmesi gerektiğinden de bahseder. Adam mütemadiyen kadından ve kahkahalarından yakınıırken diğer adam ben bu kadının çenesinden on beş yıldır çekiyorum dediğinde, adam ne büyük bir pot kırdığını anlar ve telefon odası boşalır boşalmaz oraya fırlar.

Üçüncü sayıda yayınlanan ve Şeytan Çekici’nin kaleme aldığı “Parlak Bir Müdafaa” isimli hikâye, zengin bir adam ve eski sevgilisi arasında geçen ve mahkemede son bulan bir olay anlatılmaktadır. Aynı zamanda hikâyede, kanun boşluklarından doğan haksızlıklar tenkide tabi tutulmuştur. Adam zengin, orta yaşlı, bekâr bir beydir. Bundan on beş sene evvelde güzel bir hanımla tanışmıştır. Bu güzel hanıma Beyoğlu’ndaki dairelerinden birini tahsis edip, dayayıp döşemiştir. Fakat bir zaman sonra bu güzel hanımdan sıkılmıştır. Zamanla gidip gelmelerini azaltmış ve

bir süre sonra kadının yanına hiç uğramaz olmuştur. Kadın yine de evde oturmaya devam etmiştir. Önceleri bu duruma pek ses çıkarmayan adam İstanbul’da ev bulmanın zor olduğu bir dönemde evini kiralayıp para kazanmayı düşündüğünden hanıma evden çıkması için bir tahliye mektubu gönderir. Fakat hanımın evden çıkması için bu da yeterli olmaz ve iş mahkemeye taşınır. Mahkemede hâkim hanımın evi neden işgal ettiğini sorduğunda kadının avukatı parlak bir müdafaa gerçekleştirir. Kanuna göre, üç yüz otuz senesinde alınan kiranın şimdi üç misli alınabilecektir. Buna göre de hanımın evde ilk olarak üç yüz otuz senesinde oturmaya başladığını ve o zamanlarda kira vermediğinden dolayı şimdi üç mislini vermeye mecbur olduğunu fakat bir hiçin üç misli değil üç yüz milyon mislinin de bir hiç olduğunu hakime söyleyerek avukat parlak bir müdafaa gerçekleştirmiştir ve mahkeme haksız olanı kanunların yetersizliğinden dolayı haklı bularak mahkemeyi sonlandırmıştır. Mahkemeye taşınan bir olayda haksız olduğu bilinen bir tarafın kanundaki yetersizliklerden dolayı mahkemeyi kazanması ve haklı kişinin mağdur olduğu bir durum eleştirilmiştir.

Bu konuyla ilgili olan son hikâyede, karısını aldatan bir erkeğin eşine sahte bir mücevher alıp sevgilisine mücevherin gerçeğini alması ve sevgilisinin hediyesini az bulması yüzünden mücevherlerin yer değiştirmesi anlatılır. Şeytan Çekici’ye ait olan ve yirmi dördüncü sayıda yayınlanan “Az Tama Çok Zıyan Getirir” isimli hikâyede evli bir adamın hem karısına hem de birlikte yaşadığı başka bir kadına aldığı hediyelerden yüzünden yaşadıkları anlatılmaktadır. Ahmet Bey bir süredir birlikte olduğu Rüya Hanım’a bayram günü bir küpe hediye eder. Rüya Hanım bunu alır fakat Ahmet Bey’in ceplerini yokladığı sırada kocaman bir kutu ile karşılaşır. Bu kutunun eşi için daha büyük ve pahalı bir hediye olduğunu düşünür. Bunun üzerine Rüya Hanım, Ahmet Bey’e onun hediyesinin daha büyük olduğu için kızar. Bana küpe ona nasıl gerdanlık alırsın diye Ahmet Bey’i sıkıştırmaya başlar ve en sonunda gerdanlığı alır. Ahmet Bey, onun sahte olduğunu küpelerin elmas olduğunu anlatmaya çalışsa da Rüya Hanım dinlemez ve sahte gerdanlığı alır.

Dergide içki ve kumara olan düşkünlük konusu da işlenmiştir. Hikâyecibaşı’nın kaleme aldığı, yirmi beşinci sayıda yayınlanan “Sarhoşluğun Cilvesi” isimli hikâyede Naim Bey’in ve eşinin yaşadıkları anlatılmaktadır. Naim Bey bir gün küp gibi içmiş bir şekilde evine giderken derin düşüncelere dalar ve evde

kendisini bekleyen üstelik daha bir hafta önce içki konusunda tövbe ettiği karısının yanına nasıl gideceğini düşünmektedir. Yolda yürürken piyango kazanan numaraları söyleyen bir ses duyar. Kendi biletinin hatırladığı numaralarına göre ona da ikramiye çıktığını sanır. Piyangonun kendilerine çıktığını karısı da öğrenirse eğer karısının onu affedeceğini düşünür. Eve geldiğinde karısına hem gazeteyi hem de bileti verir ve ikramiyeyi kazandıklarını söyler. Karısı bir hışımla gazeteyi alır ve bilete bakar. Fakat yine bir kıyamet kopar, ikramiye kendi biletlerine çıkmamıştır. Naim Bey sarhoşluğun etkisiyle beşi altı olarak görmüştür.

Şeytan Çekici'ye ait olan ve on dokuzuncu sayıda yayınlanan “Balo Dönüşü” isimli hikâyede zil zurna sarhoş bir gencin paltosunun gölgesini hırsız sanmasından dolayı yaşadığı korku anlatılmaktadır. Hikâyede bir baloda fazlaca içip sarhoş olan birinin gördüğü hayaller vardır. Ferhad isimli bir genç o gece baloda çok içer ve neredeyse evin yolunu zor bulur. Eve gelip odasına gittiğinde ise bir hırsızın hayaliyle karşı karşıya geldiğini sanır ve kalbi feci bir biçimde atmaya başlar. Ancak Ferhad'ın gördüğü bu hayal bir paltonun gölgesinden ibarettir.

İmzasız olarak kaleme alınan ve on üçüncü sayıda yayınlanan “Hallolunamamış Bir Muamma” isimli hikâye, diğerlerine göre biraz daha farklıdır. Karısından azar işitmek istemeyen bir adamın, sarhoş oğlundan annesine görünmeden eve nasıl girdiğini öğrenmek istemesi üzerine kurulu bir hikâyedir. Bir delikanlı ve babası arasında geçen bir konuşma anlatılır. Yılbaşı gecesi oğlan evden izin almadan çıkmış ve arkadaşlarıyla Beyoğlu'nda bir barda eğlenirken tanıdıklardan biri onları zil zurna sarhoş bir şekilde görmüş ve ailesine söylemiştir. Bu duruma çok sinirlenen babası oğlundan, arkadaşlarını kıramadığı için evden kaçtığı sözlerini işitmiştir. Oğlan bu durumdan annesinin haberdar olmadığını öğrenmiş ve bu duruma oldukça sevinmiştir. Biraz daha konuştuktan sonra babası gençlikte böyle şeylerin olabileceğini, bir daha tekrarlamaması gerektiğini söylemiştir. Ayrıca gece zil zurna sarhoş iken annesine nasıl duyurmadan eve girdiğini, belki bir gün ona da lazım olur diye öğrenmek istemiştir.

Yeni Kalem dergisinde yer alan hikâyelerin başka bir konusunu da kahramanların yaşadıkları birtakım psikolojik rahatsızlıklar oluşturur. Bu hikâyelerde yer alan kahramanlar ya başka bir kişi tarafından bu durumlara düşürülmüşlerdir ya

da yaşadıkları bazı psikolojik durumlardan ötürü aldıkları ilaçlar neticesinde birtakım hayaller görmeye başlamışlardır. Bu duruma örnek olarak verebileceğimiz hikâyeler şunlardır: Kamuran Şerif'in kaleme aldığı yirmi ikinci sayıda yer alan “Ne Sırdır Ne Hikmettir” isimli hikâyede uykusuzluk yaşayan bir adamın aldığı ilaçlar neticesinde gördüğü bir rüya anlatılmaktadır. Adam, uykusunun gelmediği bir gün dışarı çıkar ve ayakları onu bir morga götürür. Morgda bir kızın cesedini görür. Bu kız sevgilisinin ta kendisidir. Oradaki görevliye gidip o kadını tanıdığını söyler, fakat görevli buna lüzum olmadığını zaten kadının kim olduğunu bildiklerini söyler. Adam kızın sevgilisi olduğunu söylese de fayda etmez. Görevli yanında yatan adamın sevgilisi olduğunu ifade eder. Adam beyninden vurulmuşa döner ve masaya yaklaşır erkeğe bakar. Hayret içinde orada yatan erkeğin kendisi olduğunu görür. Daha sonra aynada kendine bakar ve aynada gördüğü kişinin kendisi aslında kendisi olmadığını anlar. Ceplerini karıştırır ve kimliğin bir Ermeni vatandaşa ait olduğunu görür. Şaşkınlık içinde yola çıkar. Tanımadığı birçok kişi kendisine selam verir ve arkasından “Artin.. Artin!” diye bağırlar. Bu duruma bir anlam veremeyen adam bir gün daha dayanıp daha sonra intihar etmeyi düşünür. Bir süre sonra kafası kurşun gibi ağır bir şekilde odasında uyanır ve her şeyin bir rüyadan ibaret olduğunu anlar.

“Alan da Pişman Alamayan da” isimli hikâyede de bir kadın yüzünden delirip tımarhaneye kapatılan iki erkek anlatılmıştır. İmzasız olarak on sekizinci sayıda yayınlanan “Alan da Pişman Alamayan da” isimli hikâye akıl hastanesinde yatan bir dostunu ziyarete giden bir ziyaretçi ve doktor arasında geçer. Doktor ziyaretçiye orada bulunan hastaların hangi sebeplerden ötürü buraya kapatıldıklarını, ziyaretçiye anlatır. Doktor, ilk olarak orada bulunan iyi bir tahsil sahibi genç şairden bahseder. Şairin, komşu kızına aşık olduğunu fakat kızın ailesinin genç şaire kızını vermek istemediğinden dolayı delirdiğinden ve bir süre sonrada kendini tımarhanede bulduğunu anlatır. Onlar orada konuşurlarken bahçede bir kızılca kıyamet kopar. Hastalardan biri zincirlerini koparmış etrafa sopayla saldırmaya başlamıştır. Ziyaretçi merakla doktora bu hastanın neden burada olduğunu sorduğunda genç şairin alamadığı kızın kocası olduğunu öğrenir ve şaşırır.

Yine Kamuran Şerif'in kaleme aldığı ve on yedinci sayıda yayınlanan “Kabil-i Nakilhane Derken Nakilhane” isimli hikâyede ülkeye Avrupa'dan gelen bir inşaat mühendisi anlatılmaktadır. Mühendis, zaman zaman dolaşmak için çıktığı sokaklarda

bu ülkeyi kendi yapacağı kabil-i nakil evlerin kurtaracağını düşünmektedir. Bir sermayedar bulur ve altı ay geceli gündüzlü çalıştıktan sonra kabil-i nakil evlerin ilk numunesini çıkarır. Sermayedar, bu numuneyi uzun uzadıya inceler ve mükemmel bulur. İki katlı ağaç ev on dakikada oyuncak gibi sökülebilir bir haldedir. Fakat sermayedar bunu takdir ederken bir yandan da daha kullanışlı bir şeyler olsun ister. Mühendis bir numune daha yapar. Üstelik bu numune altı aydan daha kısa bir zamanda tamamlanır. Koca ev, güçlü kuvvetli bir hamal tarafından taşınabilecek bir şekilde yapılır. Fakat sermayedar bundan da memnun olmaz ve evin sandık şeklinde olmasını ister. Mühendis bunun içinde çalışmalara başlar ve altı ay sonra sökülüp katlanınca bir bavul haline gelen mükemmel bir ev meydana getirir. Sermayedar, bu ev için neticeye çok yaklaştıklarını, kabil-i nakil evin cepte taşınacak şekilde olması gerektiğini ifade eder. Mühendis, bu cepte taşınacak ev içinde çalışmaya başlar. Fakat artık mühendis hiç kimseye eskisi gibi nazik ve kibar davranmaz. Mühendis, sermayedarın üzerine gelmesinden bıkip usanmıştır. En sonunda marangozun üzerine bıçakla yürür. Bu durumla birlikte herkes bu işin şakası kalmadığını anlar ve mühendis bey bir hastane koğuşuna alınır.

Dergide fazlaca işlenen bir diğer konu da talihsizlik ve şanssızlıktır. Örnek olarak şu hikâyeleri verebiliriz. İmzasız olarak yayınlanan hikâyelerden “Mübarek Efendi”, “Telgraf Yanlışı”, “Geç Kalan Bir Adamın Hikâyesi” gibi hikâyelerde talihsiz, şanssız insanların yaşadıkları anlatılmıştır. On altıncı sayıda yayınlanan “Mübarek Efendi” isimli hikâyede Mübarek Efendi’nin doğumundan ölümüne kadar yaşadığı talihsizlikler vardır. Mübarek Efendi doğduğu gün zelzele olmuştur, annesi ölmüştür, babası da bunu duyunca o da dayanamayarak yüreğine inmiştir. Mübarek Efendi amcasına emanet edilir; fakat o da ona aldığı bir okka süt yüzünden Fizan’a sürülür. Okula başladığı gün okul yanar. Ziyafetlerde boğazına bir şey kaçacağı için ağız tadıyla bir şey yiyemez. Kim birinden intikam almak istese onu da yanında götürür. Kısacası Mübarek Efendi o hangi işe elini atarsa ne yapmak isterse hepsi de hüsrana sonu çar. Bu talihsizlik öldüğünde bile Mübarek Efendi’nin yakasını bir türlü bırakmaz. Ölmeden evvel mezar taşına şu yazının yazılmasını vasiyet eder:

“Mübarek Efendi burada medfundur

İyi bir adamdı, kin ve garez ne olduğunu bilmezdi!”

Ancak acemi mezar taşı hemzeye med gibi yazıp hem harf hem de nokta yanlışı yapınca taş şöyle yazılır:

“Mübarek Efendi burada medfundur.

Ayı bir adamdı, din ve ırz ne olduğunu bilmezdi.”

Dördüncü sayıda yayınlanan “Telgraf Yanlışı” isimli hikâyede zengin bir amca ve yeğenin hikâyesi vardır. Amca hiç evlenmemiş, çoluk çocuk nedir bilmeyen, zengin bir adamdır. Yeğeni de tek varisidir. Fakat amca yeğenini hiç sevmez, onun sürekli içki içtiğini bilir ve bu durumdan hiç memnun olmaz. Bir süre sonra yeğeni amcasını ikna etmeyi başarır ve artık aralarından su sızmaz. Saim Bey, bir süreliğine içkinin zararları ile ilgili bir toplantı için İzmir’e gider. Yeğeni de parasız kalır. Amcasının İzmir’e gitmesini de fırsat bilerek ona bir telgraf çeker. Fakat telgrafta dal harfi elif harfine bitişip yazıldığından darda kaldım yerine barda kaldım yazılır. Bu telgraf üzerine amcası küplere biner ve bir daha onun adını duymak dahi istemez. Bir yazım hatası yüzünden yeğen koskoca bir mirastan mahrum kalır.

On dördüncü sayıda yayınlanan “Geç Kalan Bir Adamın Hikâyesi” isimli hikâyede hikâyenin başkahramanı sürekli her şeye geç kalan ve elindeki fırsatları kaçıran talihsiz bir adamdır. Hikâye iki arkadaş arasında geçen bir konuşma üzerine kuruludur. İki adam aralarında konuşurlarken biri diğerine neden belli başlı bir işte çalışmadığını sorar. Diğer de hayatta ne yapmak istediye her şeye geç kaldığından ve şansının yaver gitmediğinden uzun uzun bahseder. Bugünde bir iş görüşmesine gideceğini anlatır. Fakat adam bir anda yerinden fırlar, saatine bakar ve ona da geç kaldığını görür.

Kamuran Şerif’e ait ve on ikinci sayıda yayınlanan “Çiçek Düşmanı” isimli hikâyede bir arkadaşını ziyarete giden adam ve arkadaşının geçmişte yaşadığı talihsizlikler konu edilmektedir. Misafir arkadaşına güzel bir eve ve bahçeye sahip olduğunu, fakat neden bahçenin bu kadar bakımsız olduğunu sorar. Arkadaşı da bahçenin bu durumundan kendisinin de rahatsız olduğunu fakat çiçek yetiştirmenin onun için ne kadar imkânsız olduğunu anlatır. Kendisinin tam bir çiçek düşmanı olduğunu, iki defa aşık olduğunu ve ikisinin de izdivaçtan hemen önce çiçek yüzünden bittiğini anlatır.

Hikâyecibaşı'nın kaleme aldığı ve altıncı sayıda yayınlanan “Bir Tedfin” isimli hikâyede bir yanlış anlaşılma anlatılmaktadır. Ahmet Ağa isimli bir kapıcının tahrir-i nüfus gününde apartmanda bulunmaması ve öldüğünün sanılması anlatılmıştır. Ahmet Ağa, nüfus sayımı sırasında memleketten gelen bir akrabasının yanına gider. Bir gün de orda kalır. Gece de eve dönmeyince eşi ve kızları telaşlanırlar. Bu sırada denizden anadan doğma bir halde bir ceset çıkarılır. Herkes bu cesedin Ahmet Ağa'ya ait olduğunu düşünür. Ahmet Ağa, eve döndüğünde evde kimseyi bulamaz çünkü herkes mezarlıktadır. Ahmet Ağa'yı karşısında gören komşusu bu duruma korkar ve duyduklarına şaşırır. Olayları Ahmet Ağa'ya anlatır ve mezarlığa gitmeleriyle hikâye sonlanır.

Dergideki hikâyelere konu olarak zengin insanların yaşamları da seçilmiştir. Bu konu ile ilgili yazılan iki hikâyede Kamuran Şerif'e aittir. Dördüncü sayıda yayınlanan “Velinimet” isimli hikâyede lakabı Sırık olan Nuri adında boyu fazlasıyla uzun olan bir kişi ile saçı ve sakalı bir cilt hastalığı yüzünden dökülen Mısırlı zengin bir adam vardır. Hikâye, Sırık Nuri ile karşılaşan ve bu kadar parayı nereden bulduğuna bir türlü anlam veremeyen, Sırık Nuri'nin mektep arkadaşının ağzından anlatılmaktadır. Mısırlı adam, görüntüsünden utandığı için gittiği her yere Sırık Nuri'yi de götürür. Böylece herkes Sırık Nuri'nin boyu ile alakadar olup ona şaşkın şaşkın bakarlar. Mısırlı zengin adam da rahatça gezip dolaşabilmektedir. Böylece Sırık Nuri de oldukça yüklü paralar kazanmaktadır.

Yedinci sayıda yayınlanan “Zenginlik Bu” isimli hikâye zengin Arap bir adamın bir süredir uyku problemi yaşaması üzerine kurgulanmış bir hikâyedir. Zengin adam, bir gün âlim Hasan Bey'in bir konferansını dinlemiş ve hemen uykuya dalmıştır. Bu durum üzerine bu zengin adam, o konferansı veren âlimi bulmaları için adamlarını gönderir. Adamları âlime bu konferansı beylerine özel olarak vermesini isterler. Bu durum üzerine âlim buna çok sevinir. Beş yüz lira teklif ederler, âlim kabul eder ve akşam saat dokuzda geleceğini söyler. Akşam olur konağa gelirler. Zengin bey derhal başlamasını ister. Âlim konferansı sürdürürken bir horultu işitir. Zengin beyin uyuduğunu görür ve hayrete düşer. Adamlar bu kadarının yeterli olduğunu söylerler ve konferans mecburen biter. Adamlar, âlimden bu konferansı sekiz gün boyunca vermesini isteyince âlim bu duruma şaşırır. Bunun üzerine adamlar âlime bir açıklama yapma gereği duyarlar. Bu konferans sonucunda

beylerinin uyuyabildiğini ve ülkelerine dönene kadar konferans için konağa gelmesini istemişlerdir.

Hikâyelerde yer alan başka bir konuda işsizliktir. Önceleri herhangi bir işe sahip olmayan kişilerin şanslarının yaver gitmesiyle iyi bir işe sahip olmaları üzerine kurulu hikâyelere örnek olarak şunları verebiliriz: Kamuran Şerif'e ait ve birinci sayıda yayınlanan "Hûdâyî Nâbit" isimli hikâyede dans salonunda çalışan bir dansçının, başka birinin metresi ile kaçması sonucunda salon sahibi ve ortağının başına gelenler neticesinde bir dilencinin iş sahibi olması anlatılır. Salon sahibi ve ortağı, o gece fevkalade olarak ilan ettikleri müsamere için kaçan dansçının yerine başka birini aramaktadırlar. Salon sahibi ve ortağı kara kara düşünürlerken bir dilenci salona girer ve para ister. Dilenci çocukken beşikten düştüğü için zaman zaman tuhaf davranışlar sergiler. Salonun sahibi ve ortağı bu acayip hareketleri çeşitli dans figürlerine benzetirler ve o gece dilenciye tıraş ettirip giydirtip sahneye çıkarırlar.

On yedinci sayıda yayınlanan ve Hikâyecibaşı'nın kaleme aldığı "Eşref Saatinde" isimli hikâyedeki Ahmet, aylardan beri işsiz olan bir şofördür. Sokakta gördüğü şık ve lüks bir otomobili kaçıır, fakat o fark etmeden arabanın sahibi de arabanın arka koltuğuna biner. Ahmet yolda bir süre ilerledikten sonra aynada gördüğü bir kırmızı elektrik lambasını polis otomobili sanır ve hızını daha da arttırır. Bu sırada arabanın sahibi kendisine "Dur!" diye bağırır ve Ahmet bir anda afallar. Otomobilin sahibi meçhul adam, Ahmet'ten çok memnun olduğunu, arabanın sürat rekorunu kırdığını, kendisinin şoförü olmasını ve bu gece koşu meydanında da aynı performansı göstermesini ister. Ahmet bu duruma çok şaşırır ve kabul eder.

Şeytan Çekici'nin kaleme aldığı ve on dördüncü sayıda yayınlanan "Okuması Olsaymış!" isimli hikâyede bir Yahudi tüccarın hikâyesi vardır. Hikâyenin kahramanı Yahudi tüccar önceleri fakir bir hayat sürmektedir. Bir havranın bahçesine oturup oraya gelenlerden yardım dilenmektedir. Havradakilerde bu dilenciye acırlar ve haham ile görüşerek havrada süpürgeci olabileceğini söylerler. Haham ise dilencinin okuma yazması olmadığı için ona iş vermek istemez. Bu duruma çok üzülen cemaat, kendi arasında bir miktar para toplar ve dilenciye yardım eder. Yahudi dilenci bu parayla birkaç çift çorap alır ve onları satmaya karar verir. Dilenci bu sayede ticarete girer ve birkaç yıl sonra hatırı sayılır zengin bir tüccarı olur. Bir

gün diğerk tucrarlarla alışveriş yaparken Yahudi tucrar imza yerine cebinden çıkardığı bir mühür çekin üzerine basar. Bu durumu hayretle izleyen diğerk tucrarlar imza yerine neden mühür kullandığını sorduklarında zengin tucrar okuma yazma bilmediğini söyler. Okuma yazma bilmeden nasıl bu kadar zengin olabildiğini soran tucrarlara zengin tucrar şu cevabı verir. “Okuma yazma bilseydim hahamın süpürgecisi olacaktım.” (S.14, s.7)

Dergide yer alan hikâyelerde hırsızlık konusu da işlenmiştir. Yirmi beşinci sayıda yer alan ve Kamuran Şerif’in kaleme aldığı “Müzayaka” isimli hikâyede hırsız bir karı-kocanın arasında geçenler anlatılmaktadır. Hikâye adamın küpeleri kuyumcuda yok pahasına bozdurup eve gelmesi ile başlar. Çift bir süredir fena halde para sıkıntısı çekerler. Karı koca küpenin kuyumcuda yok pahasına gittiğinden ve kuyumculardan dert yanar. Kuyumcuların birer soyguncu olduğunu düşünürler. Bir kere bile takamadığı küpelerine üzölen kadın, nihayet kocasını çok sevdiğinden ve onu daha fazla üzmemek istemediğinden ötürü konuşmayı bırakıp eşine akşam yemeğini hazırlar ve yemekten sonra karşılıklı kahvelerini yudumlarlar. Kahveler de bittikten sonra adam birden yerinden fırlar ve işe gitmesi gerektiğini hatırlar. Dolabı açar, dolabın içinden bir hırsız feneri bir de maymuncuk alır ve hırsız kocanın, evden çıkması ile hikâye son bulur.

Bir başka hikâyede de talihsiz bir hırsızın başına gelenler konu edilmektedir. Şeytan Çekici’ye ait olan ve on üçüncü sayıda yayınlanan “Yakalanan Hırsız” isimli hikâyede bir süredir işleri kötü giden Reyhan Bey’in evine giren Camgöz Ahmet adında bir hırsız konu edilmektedir. Hırsız bir süre Reyhan Bey’in oturduğu apartmanı gözetler ve evde kimse olmadığı bir vakit eve girer. Fakat bir süre sonra kapı çalınır. Hırsız kapıyı açıp açmama konusunda kararsız kalsa da sonunda kapıyı açar. Karşısında sütçüyü görür. Sütçü Camgöz Ahmet’i evin beyi sanır ve veresiye aldıkları sütlerin parasını ister. Camgöz Ahmet evin beyi olmadığını söylese de sütçü çırağı ikna olmaz. En sonunda Camgöz Ahmet dayanamaz ve adamı iki liraya güç bela ikna eder. Tam kasayı açacağı sırada kapı yine çalınır, bu defa da gelen bakkal çırağıdır. Yine o da Camgöz’ü evin beyi sanır ve parasını ister. Camgöz Ahmet ona da iki lira verir ve gönderir. Verdiği iki liranın acısı daha geçmeden sokak kapısının açıldığı duyar ve korkudan titrer. Tam sokak kapısından çıkarken Reyhan Bey’in eşi, Camgöz Ahmet’i kocasının beklediği büyük ikramiyeyi kazanan akrabası

zanneder ve onu eşi gelene kadar bırakmamaya çay, kahve içirmeye çalışır. Fakat Camgöz Ahmet güç bela da olsa evden dışarı çıkmayı başarır.

Yukarıda konu bakımından sınıflandırdığımız hikâyeler dışında, konusu bakımından diğer kategorisinde değerlendirdiğimiz hikâyeler ise şunlardır: Onuncu sayıda yayınlanan ve Kamuran Şerif tarafından kaleme alınan “Uğurlu Hediye” isimli hikâye bir karı kocanın konuşması ile başlar. Karı koca evlerine gittikleri bir tanıdıklarının kendilerine çok misafirperver davrandıklarından dolayı onların bu misafirperverliğine karşılık bir hediye almak isterler. Birkaç gün hediye konusunu düşündükten sonra, ailenin çocuğuna kendi çocukluklarından kalma karagöz takımını hediye etmeye karar verirler. Bu hediyeyi çocuğu babasının yazıhanesine yollarlar bir süre sonrada çocuğun babasından bu hediye çok memnun kaldığını, oğullarının bu takımı çok sevdiğini bildiren bir mektup alırlar. Karı koca bu mektuptan sonra bayağı uzun bir süre aileden haber alamaz. Başka bir arkadaşlarından duyarlar ki oğlan karagöz oynatırken evin yanmasına sebep olmuştur. Bu haber üzerine karı koca neye uğradıklarını şaşırırlar. Arkadaşlarının yüzüne nasıl bakacaklarını düşünürlerken, beyden köşkün yanmasına çok sevindiklerini, zaten taşınmak istediklerini ve sigortadan aldıkları para ile ne zamandır taşınmak istedikleri İstanbul’a taşındıklarını ve karı koca kendilerine bolca dua ettiklerini öğrenirler.

Hikâyecibaşı’nın kaleme aldığı ve yirminci sayıda yayınlanan “Tokat Sahnesi” isimli hikâyede Açlık Pençesinde isimli beş perdelik bir drama provasında olanlar anlatılır. Sahne müdürü provaları izlerken oyunun en can alıcı yerinde provayı keser. O sahnede, üç gündür aç olan bir çocuğu canlandıran bir küçük vardır. Fakat çocuğun fiziksel yapısı itibariyle üç gündür aç olduğuna kimse inanmaz. Çocuk gayet tombul ve kırmızı yanaklıdır. Bu durumda başka bir kişi bulamayacakları için piyesi değiştirme kararı alırlar. Bu sahneye bir de tokat sahnesi koyarlar. Provalar on beş gün devam eder. Son provaya gelen sahne müdürü, tokat yüzünden avurtları çökmüş çocuğu görünce duruma karşı çıkar ve piyesin eski metnini oynanması için kabul eder. Fakat bu defa da rejisör duruma karşı çıkar. Sahne müdürü piyesin on beş gün tokatlı on beş gün tokatsız oynanmasını önerir. Fakat bunların hiçbirine gerek kalmadan dram ilk üç gösterimden sonra seyircisizlikten ötürü kaldırılır.

Dokuzuncu sayıda imzasız olarak yayınlanan “Bir Hayır Sahibi” isimli hikâyede uzun zamandan beri karşılaşmayan iki arkadaş anlatılır. Hasan adında bir arkadaşına rastlayan kahraman onun tarif ettiği adrese gider ve orada bulunan yaşlı bir adama Hasan’ı sorar. Fakat yaşlı adam sanki Hasan Bey’i tanıyormuş gibi sorduğu sorularla adamı bunaltmıştır. En sonunda da Hasan Bey’i tanımadığını orada bir eve misafirliğe geldiğini söyler ve hikâye son bulur.

Şeytan Çekici’nin kaleme aldığı on sekizinci sayıda yayınlanan “Su Düşmanı” isimli hikâyede ömründe ağzına bir damla su koymamış bir sarhoştan bahsedilmektedir. Sarhoş Hüsnü bir gece körkütük sarhoş bir halde kaldırımda sızar ve karakola getirilir. Karakol müdürü de sabah onu yanına çağırır ve iki bardak su içerse onu serbest bırakacağını söyler. Fakat sarhoş bunu kabul etmez ve o gece koğuştta kalır. Ayyaş Hüsnü yine karakola düşer, bu defa da kurtulmak istiyorsa su içmesi gerektiğini bilir. Sürahinin yanına yaklaşır ve yüzünü ekşiterek suyu bir hamlede içer. Bu olaydan sonra Hüsnü karakola daha seyrek gelmeye başlar. İki ay sonra sokakta karşılaştıklarında o sürahi yüzünden semtini değiştirdiğini amire söyler.

Yeni Kalem dergisinde yer alan hikâyelerin genel bir değerlendirmesini yapacak olursak şu tespitlerde bulunabiliriz: İlk olarak şunu söyleyebiliriz: Dergide genelde kısa hikâyelerin yazıldığı görülür. Hikâyelerin en uzununu bile iki sayfayı geçmemektedir.

İkinci olarak da söyleyebileceğimiz unsur da hikâyelerdeki şahıs kadrosunun dar olduğudur. Bazı hikâyelerdeki kişi sayısı ikiye bile geçmez. Hikâyelerde yer alan kişiler sosyal hayatta karşılaşabileceğimiz nitelikteki kişilerdir. Bu kişiler karıları ve kocaları ile problem yaşayanlar, lüks düşkünü kadınlar, şöhret meraklıları, evlilik dışı yaşantıya sahip bireyler, kumar ve içki düşkünü erkekler, zenginler, işsizler, hırsızlar, dedikodu yapan kadınlar, fazla para kazanma telaşı içinde olan farklı meslek gruplarından kişiler, sahtekârlık ve şantaj ile istediğini elde etmeye çalışanlar, yalan söyleyenler, intihar etmeyi düşünürken bir yandan da ölüm korkusu yaşayan bireyler hikâyelerdeki kişilerden yalnızca birkaçıdır. Dergide yer alan hikâyelerdeki kişiler toplumun her katmanındaki kişilerdir. Bu kişiler günlük hayatımızda karşımıza çıkabilecek niteliktedirler.

Hikâyelerde mekân olarak ise, Cumhuriyet dönemi hikâye anlayışının Anadolu'ya yönelmesinin aksine yine, mekân olarak İstanbul seçilmiştir. Hikâyelerde, şehrin merkezinde meydana gelen olaylar kurgulanmıştır. Mekân olarak açık ve kapalı yani somut olarak adlandırılan mekânlar tercih edilmiştir. Açık mekânlar olarak şehir merkezi, sokaklar, caddeler, bahçeler; kapalı mekânlar olarak da evler, tiyatro salonları vb. kullanılmıştır. Yine hikâyelerde “*çekirdek aile tipinin ve Cumhuriyet döneminin simgesi olarak kabul edilen apartman daireleri de tercih edilmiştir.*”(Çetin, 2008:137)

Hikâyeler daha çok olaylar üzerinden geliştirilir. Çok az hikâyede durum öne çıkarılmış, olaylar geri plâna itilmiştir. Kimi hikâyelerde ardı arkası kesilmeyen, kişide merak duygusunu daima diri tutan olaylar meydana gelirken kimi hikâyelerde de kişilerin ruhsal durumları anlatılmıştır. Özellikle Şeytan Çekici'nin hikâyelerinde bu iki hikâye türü iç içe geçmiştir. Hikâyelerde olağanüstü herhangi bir durum görülmemiştir.

Hikâyeler yazarın gözlemlerine dayanılarak kendi ağızlarından ya da kahramanların ağzından anlatılmıştır. Genelde gözlemci anlatıcı tarafından olaylar aktarılmıştır. Hikâyeler oluşturulurken de olaylar, meydana geldiği zaman dilimi içerisinde verilmiştir. Kimi hikâyelerde de kahraman tarafından yaşadıkları geriye doğru genişletme yapılarak anlatılmıştır. Hikâyelerde betimlemelere fazla yer verilmemiştir. Dergideki hikâyeler, sade bir biçimde kurgulanmıştır. Kullanılan dil de oldukça sade ve anlaşılırdır. Okuyanı zorlayacak, anlamasını güçleştirecek nitelikte hikâyeler değildir. Hikâyelerde Arapça ve Farsça tamlamaların azlığına karşılık Türkçe ve Türkçe kullanıma uygun kelimeler yer almıştır. Dergideki hikâyelerin geneline bakıldığında yazıların dil ve üslubunda en dikkat çekici özellik olarak hikâyelerin duru, yalın ve sade bir Türkçe ile yazılmış olmasıdır.

Kısaca söylemek gerekirse, *Yeni Kalem* dergisinde yer alan hikâyelerin pek çok teknik kusuru, eksiği bulunsa da bu hikâyelerin modern hikâyeciliğimize katkıları büyüktür. Hem bireysel, hem toplumsal konulara yer veren, o dönem atmosferini elinden geldiğince yansıtmaya çalışan, birtakım kişilerin veya kurumların aksayan yönlerine değinen hikâyeler derginin sayfalarında kendine yer edinmiştir.

2. ŞİİRLERİN İNCELENMESİ

Yeni Kalem dergisinde yirmi bir şiir yayınlanmıştır. Bu şiirlerden kimileri uzun beyitlerden oluşurken kimileri de mısra ya da kıta şeklindedir. Dergide yayınlanan bu şiirlerin birkaç tanesi hariç diğerleri 1927-1928 yıllarına aittir. Bu şiirlerin değerlendirilmesine geçmeden önce söz konusu dönemde şiirin Türk edebiyatındaki seyrine kısaca bakalım:

Cumhuriyet döneminde, diğer alanlarda görülen yenileşme hareketleri, edebiyatta da görülmüş ve bu dönemde şair ve yazarların sayısında bir artış göze çarpmıştır. “*Cumhuriyet devri, başka sahalarda olduğu gibi, edebiyat sahasında da çok kabiliyetin gelişmesine imkân vermiştir. Eğitimin köylere kadar yayılması, dilin sadeleşmesi, şekil bağlarının bir yana atılışı, uzun barış devrinin verdiği rahatlık, ... değerli, değersiz pek çok gence kendini tanıtma imkânı vermiştir.*” (Kaplan, akt. Çalışkan, 1987: 312)

Cumhuriyet’in ilk yıllarında her alanda olduğu gibi şiirde de bir arayış söz konusu olmuştur. Cumhuriyet dönemi şiirin kaynağını Halk edebiyatı, Divan edebiyatı ve Batı edebiyatı oluşturmuştur. Bu kaynaklardan beslenilerek yeni şekiller oluşturulmaya çalışılmıştır. “*Cumhuriyet dönemi Türk şiiri yer yer geleneğe yaslansa bile bu batı etkisinde ve yepyeni bir çizgide gelişme göstermiştir...*” (Maraş, akt. Çalışkan, 1998:2898) Eskinin şairleri alıştıkları çizgide ilerlemeye devam ederlerken yeni şairlerde yeniyi kabul ettirme telaşı içinde olmuşlardır.

Cumhuriyet’in ilk yıllarında şairler, daha çok sosyal faydanın ön planda olduğu şiirler yazmışlardır. Cumhuriyet dönemi şiirlerine tema olarak kahramanlık, milli değerler, kültür, kazanılan savaşlar vb. konular seçilmiştir. Hece vezni ve sade bir dil kullanılmış, zaman zamanda didaktik bir üslûp benimsenmiştir. Genç Cumhuriyet’in ilk yıllarından sonra, zamanla işlenen bu temalar yerini bireysel konulara bırakmıştır. Sosyal fayda geri plana itilmiştir ve sanat sanat içindir anlayışının hâkim olduğu bir şiir ortaya çıkmaya başlamıştır.

Yeni Kalem dergisindeki şiirlerin incelenmesine geçmeden önce, dergide yer alan şiirleri, şiirin adını, şairini, sayı ve sayfa numaralarını topluca bir tablo üzerinde görelim:

ŞİİRİN ADI	ŞAİRİ	SAYI	SAYFA NO
Olsun	Abdülbaki Fevzi	1	4
Gazel	Abdülbaki Fevzi	3	8
Etmelidir	Abdülbaki Fevzi	2	8
Düşmüştür	Abdülbaki Fevzi	5	9
Yuf	Abdülbaki Fevzi	4	4
Kaside	Abdülbaki Fevzi	7	8
Gibi	Abdülbaki Fevzi	8	8
Dolma	Orhan Seyfi (Fiske)	20	5
Kadeh	Orhan Seyfi (Fiske)	19	4
Onlar Gibi	Orhan Seyfi (Fiske)	22	2
Yedi Sene Evvel Ankara	Gave-i Zalim	10	8
Musiki Destanı	Âşık Garip	23	11
Bizim Ev	Fazıl Ahmet	3	4
Kıtalar	Hüseyin Rıfat	25	2
İftar Sofrasında	Mehmet Akif	19	14
Gazel	Halil Nihat	1	4
Berceste Mısralar	Farklı Şairler	16	2
Berceste Mısralar	İmzasız	14	4
Kaside-i Derr Vaf-ı Necati Bey Efendi	Kalender	2	4
Kıta	Rasih	22	2
Döner	Nefi-i Zamane	6	5

Tablo 3: Şiirlerin şairleri, yer aldıkları sayılar ve sayfalar

Yeni Kalem dergisinde yayınlanan yirmi bir şiirin genelini, oldukça uzun yazılan kasideler ve gazeller oluşturmuştur. Bunların yanı sıra dergide kıtalar, imzalı ve imzasız berceste mısralar, manzume ve serbest nazımla yazılmış şiirler de bulunmaktadır.

ŞİİRİN ADI	Övgü	Aşk	Sitem	Müzik	Hiciv	Öğretmenler	Boş vermişlik	Ramazan günleri	Çocukluk hatıraları	Pişmanlık	Diğer konular
Olsun		x									
Gazel (Abdülbaki Fevzi)		x									
Etmelidir		x									
Düşmüştür		x									
Yuf			x								
Kaside			x								
Gibi							x				
Dolma					x						
Kadeh							x				
Onlar Gibi								x			
Yedi Sene Evvel Ankara										x	
Musiki Destanı				x							
Bizim Ev								x			

Kıtalar												x
İftar Sofrasında								x				
Gazel (Halil Nihat)		x										
Berceste Mısralar												x
Berceste Mısralar												x
Kaside-i Derr Vâsıf-ı Necatî Bey Efendi	x											
Kıta								x				
Döner						x						
Toplam	1	5	2	1	1	1	2	3	1	1	3	

Tablo 4: Şiirlerin konuları

Yeni Kalem dergisinde yer alan şiirleri konuları açısından değerlendirdiğimizde, yukarıdaki tabloda da görüleceği gibi, daha çok bireysel konuların yer aldığı şiirleri görüyoruz. Sosyal faydanın geri plana itildiği, bireysel konuların ön plana çıktığı bu şiirlerin yazılış tarihleri dikkate alındığında bu durumun gayet normal olduğunu görürüz. Cumhuriyetin kurulup yerleşmeye başladığı dönemlerde görülen sosyal faydanın, kahramanlık konularının işlendiği temalar zamanla yerini bireysel konulara bırakmıştır. Dergide Fiske imzası ile çıkan “Dolma” isimli şiir diğer şiirlerden farklı olarak 1918 yılında yayınlanmış ve konusu farklı olan bir şiirdir. Bu şiir Tevfik Fikret’in “Bir Anlık Gecikme” olarak da bilinen “Bir Lahzâ-i Teahhur” isimli şiirine yazılmış olan bir tenzildir. Fazıl Ahmet’in kaleme aldığı “Bizim Ev” isimli şiirde 1925 yılında kaleme alınmıştır.

Dergideki şiirlerde farklı temalar ele alınmıştır. Aşk, hiciv ve ramazan günlerinin anlatıldığı, kimi zamanda bu günlerin yerildiği şiirler derginin sayfalarında fazlaca yer almıştır. Bu konuların dışında sitem, müzik, hayatı boş verme, çocukluk hatıraları, pişmanlık, Ankara Hukuk Mektebi öğretmenlerine ithaf edilen ve diğer konular başlığı altında yazılan şiirler, kıtalar ve berceste mısralar bulunmaktadır. Daha çok bireyin iç dünyasının yansımasının olduğu şiirler ve toplumun belli kesimlerinin eleştirildiği şiirler göze çarpmaktadır. Şiirlerin pek çoğunda aruz ölçüsü kullanılmıştır, serbest nazımla yazılan şiirlerin sayısı azdır. Şiirlerin pek çoğu divan şiiri formundadır. Divan şiiri tarzında bir söyleyiş benimsenerek dönemin olaylarına, şair ve yazarlarına eleştirel bir tavır ile yaklaşmıştır.

Fazıl Ahmet’in üçüncü sayıda yayınlanan şiirinde şair, geçmişten, çocukluk yıllarından bahsetmektedir. Geçmişte yaşadıkları evden ve başlarından geçen bir olay sonucunda çıkan yangın konu edilmiştir. Fazıl Ahmet’in kaleme aldığı bu şiire

bakacak olursak dil ve üslûp olarak yalın bir dil ile yazıldığını söyleyebiliriz. Nazım birimi olarak şiirde beyit kullanılmıştır. Şairin çocukluğuna dair acı tatlı hatıraların yer aldığı şiirinin kafiye düzeni aa/bb/cc/dd... şeklindedir. Şiirin tamamı aşağıda verilmiştir.

Bizim Ev

Kânlıca'da geçirirdik her vakit biz her yazı,
Otuz sene kadar oldu zannederim en azı,

Vardı orada eski püskü küçük evimiz,
Ben ev dedim siz ma'mâfiye ne dersiniz deyiniz.

Kırık dökük bir kûlûbe kısacası bir kümes,
Her tarafı sallanırdı alsak hızlı bir nefes.

Sıvaları, boyaları bağlamıştı kabuklar,
Odalarda bile ba'zen dolaşırdı tavuklar.

Fethederek canımızı kaplan gibi kediler,
Bağçedeki civcivleri bir gün bütün yediler.

Başka başka mâkamlardan bir gün mırıldardı her biri,
Hele komşu bostâncının vardı ki bir tekiri.

Çakıcıya hırsızlıkta çıkarırdı belki taş,
Kedi değil baş belâsı, sanki koca bir (apaş)!

Bende haylî hâşâriydım Allah için o zamân,
Tavuk, ördek, râst gelene çektirirdim el-âmân.

Bir gün fakat 'isyân etti bütün baba hindîler,
"Gulu! gulu" diye koşup tâ tepeme bindiler.

Leğenlerde yüzdürdüm sandal yapıp kabaktan,
Bir kere de az kaldı ki düşüyordum saçaktan.

Saysam böyle şeyleri gelmez zâten ‘adede,
Fakat bunlar boş lâkırdı dönelim biz sadede.

Seller gibi akan evi bilmem nâsıl bir suyu,
Yangınlara verdi bir gün tekmîl sildi süpürdü.

Ondan sonra hâmînninem gözünü oldu bir oluk,
Ocağımız yanar yanmaz çünkü biz de kül olduk

Mahalleden mahalleye ede ede seyâhat
Ne cân kaldı eşyâmız da ne de kılık kıyâfet...

İşte şimdi zamân zamân biz o evi anarız,
Geçmiş günü hâtırlarız, için için yanarız.

1925, Fazıl Ahmet (S.3, s.4)

Abdülbâki Fevzi'nin *Yeni Kalem*'de yayınlanan şiirlerinin pek çoğunu gazeller ve bir kaside oluşturmuştur. Bu şiirlerin hepsinde Divan edebiyatının etkileri görülür. Abdülbâki Fevzi'nin şiirleri *Yeni Kalem* dergisinin ilk sayılarında yayınlanmıştır. Derginin sekizinci sayıdan sonraki yayınlarında Abdülbâki Fevzi'nin şiirlerine rastlamamaktayız. Abdülbâki Fevzi, bir hiciv şairidir. Pek çok şiirinde şairleri ele almıştır ve onları iğnelemiştir. Zaman zaman kendini de eleştirdiği otobiyografik şiirleri de olmuştur.

Abdülbâki Fevzi'nin derginin ilk sayısında yayınlanan gazelinde Divan edebiyatının etkilerinin tamamı görülür. Şair, isterse Rus, ister Arap, ister Acem olsun bir güzele gönül vermek gerektiğini anlatmıştır. Aynı zamanda şair Tarık, Nihat, Asım, Rasim gibi kişilere de sitem etmiştir. Nazım birimi olarak beyit kullanılmıştır. Kafiye düzeni aa/ba/ca/da... şeklindedir. Ölçü olarak bir divan edebiyatı geleneği olan aruz ölçüsü kullanılmıştır. Şiir, Divan edebiyatının etkisi

altında yazıldığı için dil ve üslûp bakımından dergide bulunan diğer şiirlere kıyasla biraz daha ağırdır. Arapça-Farsça tamlama ve kelimeler kullanılmıştır. Aşağıda şiirin bir kısmı yer almaktadır:

Olsun!

Bir dilbere dil ver ki cemâlen etem olsun
Tâbende cebîn, âynâ ruh goncâ-i fem olsun

Baktıkça onun zülfü girihgîrine her ân
Sümbüller edip reşk u hased ham-be-ham olsun

...

Bakmam güzelin cinsine meclûb olurum ben
İsterse Rûs, ister ‘Arap, ister ‘Acem olsun

...

Tebrik edelim (Râsim) üstâdı gel ey kilk
Lutf etmedi ama bize bir câm-ı cem olsun

...

Vâcip giderek kutlulamak gerçi (Nihâd)’ı
Yok kudretim eyvah atacak bir kadem olsun

...

Göndermedi (Târık) Gîresun’dan bize fındık
Etmez miyim artık ona az çok sitem olsun

...

Abdûlbâki Fevzi (S.1, s.4)

Abdûlbâki Fevzi’nin derginin üçüncü sayısında yayınladığı gazelinde şair sevgilisini anlatmıştır. Şair, yıllar sonra gördüğü sevgilisinin değişiminden bahsetmiştir. Şair, bu gazelinde de Mazhar Osman Bey, Cevdet ve Yakup Beylere de göndermeler yapmıştır. Gazel, tarz olarak Abdûlbaki Fevzi’nin derginin diğer sayılarında yayınlanan şiirlerinden farklı değildir. Tamamen Divan edebiyatı tarzında yazılmıştır. Nazım birimi olarak beyit, kafiye düzeni olarak aa/ba/ca... ve ölçü olarak da aruz ölçüsü kullanılmıştır. Dil ve üslup olarak da yine aynı şekilde şairin diğer

şiiirlerinden farklı değildir. Arapça-Farsça tamlamalara ve kelimelere oldukça fazla yer verilmiştir. Şiirin bir bölümü şu şekildedir:

Gazel

O ruhsârın ki etrâfında kâkûl bend bend olmuş
Sânırsın neyr-i nevâr-ı âlem der-kemend olmuş

O şûhun hayli yıllar var ki ben mehcûru olmuştum
Bihamdilillâh bu gün gördüm ki bir serv-i bülend olmuş

Zarâfetperver olmuş, nâzik olmuş, nâzenin olmuş
Şen olmuş, câzip olmuş, dilkeş olmuş, dilpesend olmuş

Cebîn-i âyine ten pâlûde gerden rahtûlhakûm olmuş
Yânâklar mahz-ı şehd olmuş dûdâklar misl ü kand olmuş

...

Abdûlbâki Fevzi (S.3, s.8)

Yeni Kalem'de Abdûlbâki Fevzi'ye ait ve konusu aşk olan bir başka gazelde "Etmelidir" ismi ile yayınlanmıştır. Etmelidir, redifli gazelin konusu aşktır. Beyitler halinde yazılmış, aa/ba/ca.. şeklinde kafiye düzenine sahip şiirde aruz ölçüsü kullanılmıştır. Şair gazelinde aşk ve sevgilisinin yanı sıra eskiyi de hatırlamıştır. Şiirin birkaç beyiti aşağıda verilmiştir.

Etmelidir!

Bir güzel 'âşık-ı nâlânına dâd etmelidir
Bûseler bahş ile dilçeğizini şâd etmelidir

...

Oturup şimdi esefler ve tahsisler ile
Eski meclisleri, sâkîleri yâd etmelidir

...

'Aşktır adam eden adamı ey boş kafalı
Ona bî-gâneyi teşbîh-i cemâd etmelidir

....

Abdûlbâki Fevzi (S.2, s.8)

Abdülbaki Fevzi'nin derginin beşinci sayısında yayınlanan "Düşmüştür" isimli gazeli de divan edebiyatı tarz ve üslûbunda yayılmıştır. Beyitler halinde, gazel nazım şekli ile aruz ölçüsü kullanılarak yazılan şiirin kafiye şeması aa/ba/ca... şeklindedir. şiirin ilk iki beyiti aşağıda verilmiştir.

Düşmüştür!..

Gönül, bir dîni yok, imânı yok dil-dâra düşmüştür
Yüzünden haddi yok, pâyânı yok endra düşmüştür

Hls olmaz hem zülf-i siyhından o fettnın
Sanırsın kâfir olmuş halfe-i zennra düşmüştür

...

Abdlbki Fevzi (S.5, s.9)

Konusu aşk olan bir başka şiirde, Halil Nihat'a aittir. Dergide şairin tek bir şiiri yayınlanmıştır. Gazelde, Divan şiirindeki sevgili tipi vardır. şair, aşk acısı eker, ümitsiz bir aşkın peşindedir. Bu gazeli dil ve üslûp bakımından Abdülbaki Fevzi'nin gazelleriyle kıyasladığımızda daha yalın ve anlaşılır bir Türkçe ile yazıldığını görürüz. Beyitler halinde yazılmış, aruz ölçüsü kullanılmış ve aa/ba/ca... kafiye düzenine sahip şiirin tamamı şöyledir.

Gazel

Zehrb-ı gam verir o perî şerbet istesem
Hiddetli yn bakar ne ki şefkat istesem

Dest-i nigâh-ı nzına hançer sunr hemen
Alm-ı kalbi şerh eğer ruhsat istesem

Zannım budur ki bir dahi esmez nesîm-i subh
Giys-yi yârdan dile bir nkhet istesem

Etmez felek sefâ-yı dil-i zra ryikn
İhsân eder fakat elem u mihnet istesem

Bir buse istesem bile vermezken ey Nihât
Bilmem nedir cesâret edip vuslat istesem

Halil Nihat (S.1, s.4)

Derginin altıncı sayısında Nefi-i Zamane imzası ile çıkan ve Ankara Hukuk Mektebi Müderrislerine İthafen yazılan “Döner” redifli gazel de *Yeni Kalem*’de yer almıştır. Şiirde mektepteki öğretmenlerin çeşitli özelliklerinden bahsedilmiştir. Şiir beyitler halinde ve aa/ba/ca/da... şeklindeki kafiye düzeniyle, döner redifiyle ve aruz ölçüsü kullanılarak, 5 Kasım 1927 tarihinde kaleme alınmıştır. Şiir, şekil açısından divan şiirinin özelliklerini taşısa da içerik bakımından gazel konularından farklıdır.

Döner

-Ankara Hukuk Mektebi Müderrislerine İthâf -

Gün olur ‘askerimiz cenge müheyyâya döner
Gün olur ordûmuzun savleti dünyâya döner

Gün olur toplayarak ‘asker-i nâzı-ı vatan
Hedefin Akdeniz olsun diye deryâya döner

Gün olur ‘İsmetimiz şehr-i Lozândan bağırub
Eserim işte diyub ‘arş- ı mu ‘allâya döner

Gün olur bir (bâdûvân) sille-i (mahmûd)-ı yîyûb
Lahey’den kahr- hicâletle Frânsâ’ya döner

Bu zaferlerle telâmîz-i hukûk ‘ıyd iderek
Şen medreselere medhiyeler imlâya döner

(İmtinân) larla çıkar kürsüye üstâd-ı düvel
Coşârak gâzî-yi devrâna temtâya döner

Tapıyor (Akçura) üstâdımız (Alber sorel)
Onu yâd eyler iken ‘âşık-ı şeydâya döner

O kadar Türkçi ki (maksûdı) girerken sınıfa
Yüzü hasretle Semerkand ve Buhâra'ya döner

Girişir bahse (yütestâs) diye (Kâmil) hocamız
Sonra (kognayı) bî dirâgûş edub (iğna)ya döner

(İktisâdçı) bu gidişle bizi bânker yapacak
Sânki dersinde sınıf bir koca bânkâya döner

(Veli) bey göz yumarak şerhe geçer maddeleri
Uyanınca nazarı öndeki çantaya döner

(Sabri Şâkir) geçelim mâdde-i sarîhdir dirde
İmtihân oldu mı tüllâb ile kâvgâya döner

(Şeref) in kârşısına geçtiği an bir talebe
Tüketir sıfırı o dem düttürü Leylâ'ya döner

Sû bulunmazsa (Sahîb) eylemez hoşça kelâm
Forma üstünde vâpûrlar gibi yalpaya döner

(Ağa oğlu) ne zaman başlasa söz söylemeye
Kilîsenin adı ağzında (ke ise) ye döner

Hele üstâd –u cürâtın (dolayı) sözlerini
İşiden hazrete ma 'nâsını sormaya döner

Kaldı (şevket)lü ticarethânedeki zihnim takılı
Geçeyim yoksa bu manzûme bir alaya döner

Yan gelür kahve-i merkezde müdir-i mekteb
Elde mârpûç ile etrâfi temâşâyâ döner

Hasreddup mektebe eş'ârını Nef 'î de bugün
Bu mukaddes yuvanın nâmını a'lâya döner

Ankara: 5 Teşrin-i Sani 1927
Nefi-i Zamane (S. 6, s.5)

Yeni Kalem'de yayınlanan şiirlerde ramazan günleri de konu edilmiştir. Kimi örneklerde din adamlarına eleştirel bir tavırla da yaklaşmıştır. Derginin yirmi ikinci sayısında yayınlanan, Rasih'in kaleme aldığı nazım birimi kıta olan aaba şeklinde bir kafiye düzeni ve yalın bir Türkçe ile yazılmış kıta şu şekildedir.

Kıt'a

Ramazân günleri şehzâdede katân gözler
Ehl-i takvâdan oruç çalmaya fırsat gözler
Çaldılar gönlümü dersem de sözüm nâfiledir
Kime ne te'sîr edecek böyle gönülsüz sözler

Rasih(S.22, s.2)

Yeni Kalem'in yirmi ikinci sayısında yayınlanan ve Fiske tarafından kaleme alınan "Onlar Gibi" isimli şiirde ramazan ayında tutulan oruç konu edilmiş ve din adamları eleştirilmiştir. Şiirde oldukça yoğun bir hiciv göze çarpar. Nazım birimi olarak dördlük, 6+5 duraklı 11'li hece ölçüsü ve abab/cccb/dddb şeklindeki kafiye düzeni ile yazılmıştır. Oldukça sade bir dil ile yazılmış olan şiirin tamamı şöyledir.

Onlar Gibi

Gözler iftârlıkta, kulak ezânda,
Beklemek ne kadar yorucu hocam!
Açlığı gayzıyla bu ramazânda
Olursun kırıcı, vurucu hocam!

Sözlerin dinlenmez, fermân değildir,
İnsânlar çekinmez, hırman değildir.
Şerî'at dediğin ormân değildir,
Kendini zan etme korucu hocam!

Bak alışverişim ten kaygusuyla
Yüreğim dolgundur ‘aşk duygusuyla
Sen merâk etme hîç: ekmekle, suyla
“Fiske”nin bozulmaz orucu hocam!

Fiske (S.22, s.2)

Derginin on dokuzuncu sayısında yayınlanan ve Mehmet Âkif’in kaleme aldığı müstensihi Fiske olan “İftar Sofrasında” isimli eser manzume tarzında yazılmıştır. TDK’nin sözlüğünde müstensih; el yazması eseri el yazısı ile kopya eden kimse olarak tanımlanmıştır. Mehmet Âkif’in bu manzumesinde bir hafız ile yaşlı bir hocanın, ramazan da top patladıktan sonra iftar yapmaları, yemeği fazla kaçırmalarından dolayı duydukları rahatsızlık sebebiyle teravîh namazına gidememeleri anlatılmıştır. Yalın bir dil ile yazılan manzumenin bir bölümü şöyledir.

İftar Sofrasında

...

-Ne güzel çorba bunun misalî bulunmaz billâh!

-Onu kim yaptı?..

-Bizim kaynana..

-Nûr olsun eli!

-Kereviz pek iyi olmuş, bu yürek terbîyeli.

-Beni sen patlatacaksın!..

...

-Helvânın hatırı hiç yok mu, canım?

-Kalmadı yer!

-Bastırır turşu hocam, bir kaşık olsun içiver! Zerde gelsin mi?

-Aman hiç bana gösterme.. Götür!

...

Mehmet Âkif (S.19, s.14)
Müstensihi: Fiske

Yeni Kalem'de biri Kalender'e diğeri de Abdülbâki Fevzi'ye ait olan iki kaside yayımlanmıştır. Kalender, "Kaside-i Derr Vâsf-ı Necati Bey Efendi" isimli kasidesinde Necati Bey'i vasıflarından ötürü övmüştür. Aruz ölçüsünün, bentlerin, beyitlerin ve kıtaların da kullanıldığı kasidenin dili Divan şiiri, dili ve üslûbundadır. Arapça-Farsça tamlama ve kelimeler fazlaca kullanılmıştır. Şiirin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

Kaside-i Derr Vâsf-ı Necati Bey Efendi

'Azim-ı seyrân ediyor çünkü Necâti-i şehir
Bu sebeptir ki cihân bir yere toplana gelir

O Necati-i girân-kıymet vebâlâ rû kim
Zâti timsâl-i vefâ sıhhati her derde devâ
Binde bir lafzı nedir tövbeler olsun zîrâ
Gelemez benzeri zannımca ânın dünyaya

...

Hangi bir mevki'e zen olsa levendâne gelir
Binde bir böyle zekâ meclis-i 'irfâna gelir
"Geldi ne 'âleme ânın gibi dââne gelir"
Ez kazâ gelse de bîn 'asırdâ bir dâne gelir
Nâm Risto ve Felâtûn beye efsâne gelir

...

Kalender (S.2, s.4)

Dergide yayımlanan diğerkaside de Abdülbâki Fevzi'ye aittir. Şair şiirinde sitem etmiştir. Ayrıca sevgisi yüzünden yaptığı şeyler de kimi beyitlerde dile getirmiştir. Kaside, aruz ölçüsü ile aa/ba/ca/... şeklinde bir kafiye düzeniyle, beyitler halinde yazılmıştır. Abdülbâki Fevzi'nin diğershiiirleri gibi bu şiiri de Divan şiiri tarz ve üslûbundadır. Şiirin kimi beyitleri aşağıda verilmiştir.

Kaside

...

Cefâdır gördüğüm her yerde herkesten benim dâ'im
Vefâ mânend 'inkâ ortadan olmuş nihân şimdi

...

Satup sarf eyledim nem varsa hep sevdâsı uğrunda
Nihâyet çıktı elden evde kaldım lâ-mekân şimdi

Bütün dilberlerinden gördüğüm çin-i cebîn oldu
Neden yâ Rab şu İstâbul'da yok bir dil-sitân şimdi

...

Abdûlbâki Fevzi (S.7, s.8)

Hayatı boşvermenin işlendiği şiirlerde *Yeni Kalem*'in sayfalarında kendine yer edinmiştir. Bu konu ile ilgili ilk şiir Abdûlbâki Fevzi'ye aittir. Şair "Gibi" isimli gazelinde hayatı boşvermekten, ömrümüzün öyle de böyle de geçtiğinden hayattan zevk almak gerektiğinden bahsetmiştir. Gazel nazım şekli ile beyitler halinde, aa/ba/ca/da.. kafiye düzeni ve aruz ölçüsü kullanılarak yazılmıştır. Arapça-Farsça tamlamalar, kelimeler kullanılmış olsa da Abdûlbâki Fevzi'nin diğer şiirlerine kıyasla dili biraz daha anlaşılırdır. Ayrıca şiirde şair, arkasından konuşanlara göndermelerde bulunmuştur. Gazelin bir bölümü şu şekildedir:

Gibi

İçerim ben şarâbı âb gibi
Şürbe sâlih ne var şarâp gibi

...

Durma ver, çünkü 'ömrümüz geçiyor
Dembedem cevî bir şitâb gibi

...

Söyle, hakkımda lâf eden fodûla
Vızlayıp durmasın zebâb gibi

...

Abdûlbâki Fevzi (S.8, s.8)

Dergide yer alan en dikkat çeken şiir, hiç şüphesiz Orhan Seyfi'ye ait olan ve derginin on dokuzuncu sayısında yayınlanan “Kadeh” şiiridir. Şair, şiirini kaleme alırken onun şekil açısından bir kadehe benzetmeyi başarmıştır. Diğer şiirlerden şekil açısından oldukça farklı olan bir şiirdir. Kadeh şiiri, serbest bir ölçü ve aa/bb/cc... şeklinde bir kafiye düzeni ile yazılmıştır. Şiirin dili oldukça sadedir. Şiirde, şair hayatı boş vermektен, hayatı güzel yaşayıp, endişeye düşmemekten ve kadehini doldurup sürekli içmekten bahsetmiştir.

Kadeh

Hayat... İşte hicranlarla dolu uzun bir rüya;

İşte yürü sen cennet olsun bu dünya

Endişeyi tamamıyla bir yana at

Bir güzelin koynunda yat

Ver gönlünü saf bir aşka

Her ne varsa bundan başka

Şan ve şöhret

Mevki, servet

Hasret çekme, düşünme hiç

Kadehini doldurup iç

İç;

İç;

İç

İçmek, sevmek budur sana teselli

İstikbalin ne olacak ne belli

Endişeye düşüp dönme şaşkına

Fırsat varken iç güzeller aşkına.

Orhan Seyfi(S.19, s.4)

Derginin onuncu sayısında Gâve-i Zalim müstear ismiyle, “Yedi Sene Evvel Ankara” isimli şiiri yazan Hüseyin Suat Yalçın bu şiirde, Ankara'nın geçmişe kıyasla daha çok geliştiğinden her toprağının kıymetlendiğinden ve oradan zamanında, bir valinin onu caydırmasından ötürü, herhangi bir mal mülk almamasından duyduğu pişmanlığı dile getirmiştir. Şairin geçmişte yaptığı bu hatadan ötürü keşkeleri vardır.

O dönemde almadığı yerlerin şimdi kim bilir kaç lira olduğundan bahsedip pişmanlığını dile getirmektedir. Şiir divan şiiri tarzında, beyitler halinde, aruz ölçüsü ile aa/ba/ca/da... şeklindeki bir kafiye düzeni ile yazılmıştır. Şiirin bir kısmı şöyledir:

Yedi Sene Evvel Ankara

Bilmiş olsaydım eğer cilve-i istikbâli
Hiç kaçırmazdım elimden o güzel kıbâli

...

Hevâ mecmu'âsının şimdiki meşhur köşesi
Bir samanlıktı o demlerde görün âhvâli

...

Alacaktım onu ben kör olası tâlihe bak
Beni caydırmış idi Ânkara'da bir vâli

...

Gâve -i Zalim(S.10,s.8)

Yeni Kalem'in yirmi üçüncü sayısında yayınlanan ve Âşık Garip'in kaleme aldığı "Musikî Destanı" isimli şiir de müzik ile ilgilidir. Şiir nazım birimi olarak beşliklerle kurulmuş bentlerden oluşmaktadır. Fakat nazım şekli olarak, beşliklerde kurulan divan edebiyatı nazım şekillerinden biri olduğunu söylemek mümkün değildir. Şiir, beşliklerle kurulan dokuz tane bentten oluşmuş ve 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Aaabb/ccdd... şeklinde bir kafiye düzeni ile yazılmış şiirde, yeniliklere ayak uydurmak istemeyenler eleştirilmiş ve müziğin her türünün güzelliğinden bahsedilmiştir. Şiirde sanata ve sanatçıya gösterilen duyarlılık yer almıştır. Ayrıca şiirde nüktelerde yapılmıştır. Şiirin bir bölümü aşağıda verilmiştir:

Mûsîki Destânı

Ne âlâtûrkaya öyle düşmânım,
Ne âlâfrânga olsa pişmânım.
Bence bir mâdmâzel, mâdâm, kız, hânım..
İster flüt olsun, ister ney olsun,
Yeter ki çalınan hoş bir şey olsun!

...

Hey Ra'ûf Yekta Bey, bırak 'inâdı
"Nihâvend" , mînör'ün küçük dâmâdı,
Nasıl andırırsa "kokelen" Behzâdı
Operâda öyle benzer pişreve
Selâm söyle benden 'ûdi Eşrefe!

...

Tanbûre Cemîlin oğlu Mes'ûda
Sormuşlar: Hevesin yok mudur 'ûda?
Şu cevabı vermiş, düşünmüş o da!
Sırasına göre 'ûdda çalınır.
Bahçıvan olmazsa dûtta çalınır!

...

Âşık Garip (S.23,s.11)

Dergide şiirlere konu olan başka bir konu da sitemdir. Abdülbâki Fevzi'nin şiirlerinde pek çoğunda sitem göze çarpan bir özelliktir. Sitem konusunun işlendiği "Yuf" şiiri derginin dördüncü sayısında yayınlanmıştır. Yuf, TDK'nin sözlüğünde "*kınama, üzüntü, nefret bildiren bir ünlem*" (TDK,2005) olarak yer almıştır. Şair, şiirinde hoşnutsuzluk duyduğu durumları kaleme almış, feleğe sitem etmiştir. Şiir, divan edebiyatı nazım şekillerinden olan, gazel nazım şeklindedir. Nazım birimi beyittir, aruz ölçüsü ile yazılmıştır. Kafiye düzeni aa/ba/ca/... şeklindedir. Dil ve üslûp bakımından Abdülbâki Fevzi'nin dergide yayınlanan diğer şiirlerinden pek farkı yoktur. Divan edebiyatı dil ve üslûbunda yazılmış, Arapça ve Farsça tamlamalara yer verilmiştir. Şiirin bir kısmı şu şekildedir:

Yuf !..

Yuf, o alçak feleğin gülşen-i dil-cûşuna yuf
Gül ü reyhânına yuf, sünbül ü şîvesine yuf

...

Onun olsun nesi mevcût ise bundan sonra
Câh-i vâlâsına yuf, kîse-i memlûsuna yuf

...

Şimdi dil mülkünü feth eyleyemez bir türlü
Şavkın alayına yuf, neş'enin ardûsuna yuf

...

Abdülbâki Fevzi (S.4,s.4)

Dergi sayfalarında yer alan şiirlerde hicvedilen pek çok şey olmuştur. Fiske'nin kaleme aldığı ve derginin yirminci sayısında yayınlanan ve Tefvik Fikret'in " Bir Lahzâ-i Ta'ahhur" isimli şiirine tezhil olarak yazılmış şiirdir. TDK tarafından basılan Türkçe sözlükte tezhil şu şekilde tanımlanmıştır: "*Ciddi bir esere alay tarzında nazire yazma, şakalı bir anlatıma çevirme.*" (TDK,2005) Tefvik Fikret, " Bir Lahzâ-i Te'ahhur" isimli şiiri, 21 Temmuz 1905 yılında Yıldız Cami'sinde Sultan İkinci Abdülhamit'e yapılan suikastin başarısız olmasından dolayı duyduğu üzüntüyü dile getirdiği bir şiirdir. Fiske de, Yeni Kalem'de yayınlanan "Dolma" şiirini, 25 Şubat 1918 tarihinde Tefvik Fikret'in bu şiirine tezhil olarak yazmıştır. "Dolma" isimli şiirde şair, bunca aç insanın varlığına rağmen doymak bilmeyen insanları da eleştirmiştir. Şiir beyitlerden oluşmuş ve aa/bb/cc/dd.... şeklinde kafiyelenmiştir. Şiirin dilini, Fiske'nin dergide yayınlanan diğer şiiri ile kıyaslarsak eğer, bu şiirin dilinin biraz daha ağır olduğunu görürüz. Şair bu şiirde birtakım ciddi meseleleri latife şekline dönüştürerek aktarmıştır. Şiirin bir bölümü aşağıda verilmiştir:

Dolma

Bir dolma... Hindi dolması... Heybetli bir obur
Bir sofranın kenarına çökmüş... 'acul, 'akur

Parmaklarıyla parçalıyorken... didik didik
Serpildi sofradan yere but, baş, kanat, kemîk...

Ey dolma-i mübeccele ey sofrâ-i 'azîm
Doymak ne bilmeyen bu obur mürteşi de kim?

Varken çorâk vatanda bugün bunca aç duran,
Kimdir bu havân-ı rüşvet ve yağmayı kurduran?

...

Fiske (S.20,s.5)

Dergide diğer konular başlığı altında üç tane şiir yayınlanmıştır. Bunlar Hüseyin Rıfat'ın kaleme aldığı kıtalar, çeşitli yazarlara ait imzalı ve imzasız berceste mısralardır. Kıtalar ve berceste mısralarda her türlü konu ele alınmıştır. Hüseyin Rıfat'ın kaleme aldığı nazım birimi dördlük olan kıtalarda kullanılan dil oldukça yalın

ve anlaşılırdır. Divan edebiyatının izleri görülür . Hüseyin Rıfat derginin yirmi ikinci sayısında yayımlanan kıtalarında eleştirel bir üslûp kullanmıştır.

Kıtalar

Seni ihmâl eder oğlun bile düşkünsen eğer
Servetin varsa olursun feleğin bâş tacı
Gördüğünden yaratan kimseyi dür eylemesin
Etmesin sağ gözünü sol gözüne muhtaç!

*

Bıktık artık şu komîsyon denilen âfetden
Bunu tehkîf edecek birde göğenden bakıyor
Çünkü herhâangi komîsyon edilirse teşkil
O komisyondaki â‘zâyâ komîsyon çıkıyor!

*

Nasıl âdemden isem de iddi‘â etmem yine
Hakikaten bundan âsıldır belki bir pîç oğlu pîç
Elli yıldır hep kanâ‘atle geçirdim ‘ömrümü
Dâ‘imâ tok gözlü oldum, olmadım aç gözlü aç!

Hüseyin Rıfat(S.22,s.2)

TDK'nin yayınladığı sözlükte, sanat değeri yüksek olan dize anlamına gelen berceste mısralar, *Yeni Kalem*'in on dördüncü ve on altıncı sayılarında yayımlanmıştır. Berceste mısralar, özlü söz düzeyine yükselmiş beyitler olarak da bilinmektedir. Bu mısralar birilerine ithaf edilmiştir. İmzasız olanlarla birlikte, Muallim Naci'nin, Ahmet Paşa'nın, Sefilzâde'nin, Halil Nihat'ın, Nabi'nin, Lâ-edrî'nin de mısraları yer almıştır.

Berceste Mısralar

Adliye vekiline:

Namen hele yâre vâsıl oldu

Emrettiği şeyde hâsıl oldu

İmzasız (S.14,s.4)

Ahmet Rasim Bey'e:

Sabahtan akşama dek ta sabaha dek akşamdan

Âlemi seyreyledim âma verâ-yı câmdan

İmzasız (S.14,s.4)

Falih Rıfka Bey'e:

Minnet-i Allah ki bî minnet u baht u ikbâl

Ne murâd ettim ise verdi hüdâ-yı müte'âl

İmzasız (S.14,s.4)

Sâbık Dâhiliye Vekîli'ne :

Bir misâfirhânedir dünyâ-yı dîn

Ânda bir keşânedir virâne de

Bî devâ u bî bedel gafletteyim

Hâne yaptırdım misâfirhânedir

Halîl Nihât (S.16,s.2)

Mizac Muharrirleri'ne :

Bahr-i efkâra dalıp çekme emek

Nükte-i çün u çerâdan el çek

Hâkânî

Tenassur Edenlere :

Ben nasıl âğûş açıp girmem çelîpa şekline

Gerdanında kâfirin olmuş çelîpa gark-ı nûr

Mu'allim Nâci

Fatîn Efendi'ye :

Olmasın tâlib-i 'ilm-i tencîm

Çıkarırlar sene de bir takvim

Sefilzâde

Yeni Kalem'de yayınlanan şiirler üzerine genel bir değerlendirme yapacak olursak şunları söyleyebiliriz: Dergide hikâyelerden sonra en fazla yer alan edebî tür şiir olmuştur. Şiirlerin bazıları uzun beyitlerden oluşurken bazıları da bir kıta ya da kısa mısralardan oluşmaktadır. Şiirler form olarak, Divan şiirine benzemektedir. Divan şiiri nazım şekillerinden gazel ve kasideler daha çok kullanılmıştır. Arapça-Farsça tamlama ve kelimelere yer verilmiştir. Şiir dili, Cumhuriyet dönemi şiirine göre daha ağırdır. Cumhuriyet'in ilk dönemlerindeki şiir anlayışının aksine bireysel konuların ön planda olduğu şiirler yazılmıştır. Dönemde şairleri rahatsız eden durum ve kişiler de şiirlere konu edilmiş ve eleştirel bir üslûp benimsenmiştir. Aşkta, siteme; ramazan günlerinden, hayatı boş vermeye; çocukluk hatıralarından, öğretmenlere; hicivden, pişmanlığa ve müziğe kadar pek çok konu işlenmiştir. Hemen hemen her şiirde eleştirel bir tavır takınılmıştır. Bulduğumuz bu tespitlerin pek çoğu Divan edebiyatı ile ilgilidir. Fakat Cumhuriyet'in ilanının üzerinden uzun yıllar geçmemesi, Cumhuriyet dönemi edebiyatının yeni yeni şekillenmeye başlaması ve geleneği hızla bırakmanın mümkün olamayacağını da göz önünde bulundurursak, divan edebiyatı nazım şekilleri, dili, üslubu ile ölçüsünün kullanılmasının oldukça normal bir durum olduğunu söylememiz yerinde olacaktır.

3.TENKİT YAZILARININ İNCELENMESİ

Yeni Kalem dergisinde farklı konuların işlendiği tenkit yazıları; Fazıl Ahmet, Fiske, Yeni Kalem ve Yusuf Ziya tarafından kaleme alınmıştır. Metinlerinin incelemesine geçmeden önce, dergide yer alan bu tenkit yazılarının isimlerini, yazarlarını, sayı ve sayfa numaralarını topluca bir tablo üzerinde görelim:

TENKİT YAZILARININ ADI	YAZARI	SAYI	SAYFA NO
İki Kafadar	Fazıl Ahmet	1	6
Merak	Yusuf Ziya	11	6
İmtihan Meselesine Dair	Yeni Kalem	2	12-13
Asrî Numarolaj	Yeni Kalem	4	3-4
Cemiyet-i Umumiye-i Belediye Açıldı	Yeni Kalem	5	2-3
Kadınların Erkek Olmasına Dair	Fiske	7	3-4
Üsküdar Tramvayı	Fiske	9	3
İsimlerimize Dair	Fiske	15	1-2
Sahtekârlık	Fiske	24	1-2
Yemin Meselesi	Fiske	6	3-4
Attan İnip Eşeğe Binenler	Fiske	8	3-4
Tütüne Dair	Fiske	13	1-2

Tablo 5: Tenkit yazılarının yazarları, yer aldıkları sayılar ve sayfalar

Dergide on iki tenkit yazısı olduğunu görülür. Bu yazıların pek çoğu, dergide Fiske ismi ile yazan Orhan Seyfi Orhon'a aittir. *Yeni Kalem* imzalı üç; Fazıl Ahmet ve Yusuf Ziya imzalı da birer tenkit yazısı bulunmaktadır. Metinlerde dönemin ses getiren olayları, konuları üzerinde yazarlar olumlu ve olumsuz düşüncelerinin dile getirmişlerdir.

Yeni Kalem'de bulunan ilk tenkit yazısı birinci sayıda Fazıl Ahmet'in kaleme aldığı "İki Kafadar" isimli yazıdır. Fazıl Ahmet, Reşat Nuri Bey'e diye belirttiği yazısında Yakup Kadri hakkındaki düşüncelerinden bahsetmiştir. Fazıl Ahmet, Yakup Kadri'yi iyi tanmasına rağmen onun bir özelliğini yeni fark ettiğini belirterek onu eleştirmiştir. Fark ettiği bu özellik; Yakup Kadri'nin bazı hakikatleri belirtmede hep ikinci safta kalması olduğudur. Yazının ilerleyen satırlarında yazar, dil konusuna da değinmiştir. Fazıl Ahmet Bey, Türkçe'nin iyileştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Yusuf Ziya'nın kaleme aldığı ve on birinci sayıda yayınlanan "Merak" isimli yazıda gazete ve mecmualarda yayınlanan birçok yazının onları okuyanlara hiçbir

faydası olmadığından ve insanların bu yazıları yalnızca sadece merak duygularını gidermek istemelerinden ötürü okudukları üzerinde durulmuştur.

İkinci sayıda *Yeni Kalem* imzası ile yayınlanan “İmtihan Meselesine Dair” başlıklı yazıda Sanayi-i Nefise Birliği’nin, çalgı aleti çalanları nota bilgisinden imtihan edeceği ve sınavı geçenlere ehliyet verileceği belirtilmiş ve bu durum tenkit edilmiştir. Yazıda imtihan meselesinin yanında imtihanı yapacak olan kimseler de eleştirilmiştir. Ahmet Rasim ve Yakup Kadri hakkında birtakım sözler söylenmiştir ve muharrirlerin de imtihan edilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

Yeni Kalem ismi ile kaleme alınan ve dördüncü sayıda yer alan “Asrî Numarolaj” isimli yazıda hayatımızda numaraların ne kadar önemli bir yer tuttuğundan bahsedilmiştir. Mektebe girdiğimizden itibaren ömrümüzün her döneminde bir numaraya sahip olduğumuz üzerinde çeşitli yorumlar yapılmıştır.

Dergide *Yeni Kalem* imzasını taşıyan, beşinci sayıda yayınlanan son tenkit yazısı “Cemiyet-i Umumiye-i Belediye Açıldı” başlıklı yazıdır. Yazı da şehir düzenlemesinin yanında belediyenin açılacağı ve burada görevli olan kimselerin milleti temsil edeceğinden ötürü ne kadar önemli oldukları üzerine yazar fikirlerini beyan etmiştir.

Fiske imzasını taşıyan ilk tenkit yazısı, altıncı sayıda yayınlanan “Yemin Meselesi” başlıklı yazıda Orhan Seyfî, meclisteki yemin meselesinden, şu zamanda edilen yemine pek inanmadığından bahsetmiş; fakat Millet Meclisi’nde Gazi Mustafa Kemal’in yemin etmesinden çok etkilendiği üzerinde durmuştur.

Fiske imzalı, sekizinci sayıda “Attan İnip Eşeğe Binenler” ismiyle yayınlanan yazıda din işlerinden sorumlu olanlar anlatılmıştır. Din adamlarının artık eskisi kadar itibar görmedikleri üzerinde durulmuştur. Yazıda bir de benzetme yapılmıştır. İnsanoğlunun kediye nasıl küçülttüğü, aslanın da kedi haline geldiği anlatılmıştır.

On üçüncü sayıda yayınlanan, Fiske’nin kaleme aldığı “Tütüne Dair” başlıklı yazıda tütünün zararlarından bahsedilmiş ve Dördüncü Murat’ın tütünü yasaklaması hatırlatılmıştır. Tütün ile ilgili hükümetten çeşitli yasaklamalarda bulunulması istenmiştir.

Fiske'nin on beşinci sayıda kaleme aldığı, haftanın dedikoduları başlığı adı altında yazdığı "İsimlerimize Dair" başlıklı yazıda isimler üzerinde durulmuştur. Ünlü şair ve yazarlarla aynı ada sahip kişilerin isimlerinin karışıklık meydana getirmesi üzerinde durulmuştur. Bu konu ile ilgili Ömer Seyfettin'in başından geçen bir olay anlatılmıştır. Bir toplantı da genç bir bayan, Ömer Seyfettin ismini duyunca onun şiirlerini ezbere bildiğini söylemiş ve Ömer Seyfettin'e iltifatlarda bulunmuştur. Oysaki o şiirin asıl sahibi başka bir Ömer Seyfettin'dir.

Derginin yedinci sayısında yayınlanan, Fiske'nin kaleme aldığı "Kadınların Erkek Olmasına Dair" başlıklı yazıda erkek gibi davranan kadınlar eleştirilmiştir. Bu duruma neden olan olaylar üzerinde durulmuştur. Yazar bayanların bu durumuna sebep olarak Halide Edip'i görmüş ve onu eleştirmiştir. Halide Edip'in İstiklal Savaşı'nda görev aldıktan sonra takındığı bu erkeksi tavidan diğer kadınların da etkilendiğini belirtmiş ve eleştirmiştir.

Fiske tarafından yazılan ve derginin dokuzuncu sayısında yer alan "Üsküdar Tramvayı" isimli yazıda yazar bir süredir açılmayan Üsküdar-Kısıklı tramvayının herkesin gözü önünde yüz metre gittiğini, tramvayın sonunda açıldığını ve bu konudaki olumlu ve olumsuz düşüncelerini eleştirel bir tavırla dile getirmiştir. Bunun yanı sıra şehrimizi Muhittin Bey ile ilgili de övgülerde bulunmuştur.

Dergide Fiske'nin, haftanın dedikoduları başlığı adı altında kaleme aldığı son tenkit yazısı "Sahtekârlık" derginin yirmi dördüncü sayısında yayınlanmıştır. Yazar bu yazısında kendini şair, yazar, filozof, âlim sanan bazı kişilerin halkı nasıl kandırdıklarından ve zamanla bu niteliklere gerçek anlamda sahip olan kişiler ortaya çıktığında, halkı bu duruma inandırmanın zor olduğu üzerinde durmuştur.

Yeni Kalem'de yayınlanan tenkit yazıları üzerine genel bir değerlendirme yapacak olursak, şu tespitlerde bulunabiliriz: Diğer edebi türlere göre tenkit yazılarının sayısı azdır. Dönemin siyasi, sosyal, edebi olayları eleştirilmiştir. Dergide yayınlanan kimi tenkit yazılarında o dönemi yansıtan o döneme özgü konular işlenirken kimilerinde de halen geçerliliğini koruyan konular işlenmiştir. Dil ve üslup olarak da diğer düz yazı türlerine göre biraz daha ağır bir dil kullanılmıştır.

4. FIKRALARIN İNCELENMESİ

Yeni Kalem'de yayınlanan fıkralar aynı zamanda nükte ve dedikodu başlığı altında da yazılmıştır. Fıkralara, hemen hemen her türlü olay konu olmuştur. Dönemin mebusları, mebusların eşleri, şair ve yazarlar fıkraların genel konusunu oluşturmaktadır. Kimi yazarlar ve şairlerde isim verilmeden fıkralarda konu olarak işlenmiştir. Fıkralara konu olan kişilere örnek olarak, Ahmet Rasim, Ali Canip, Falih Rıfkı, Fazıl Ahmet, Süleyman Nazif, Abdullah Cevdet vs. kişileri verebiliriz. *Yeni Kalem*'de sayı bakımından üçüncü sırada yer alan edebi tür fıkralar olmuştur. Dergide fıkralar, nükte ve dedikodu başlıklarında on altı metin bulunmaktadır. Fıkraların iki tanesi Fiske imzalı diğerleri ise imzasız olarak yayınlanmıştır. Fıkra örneklerinden birkaç tane verecek olursak kısaca şu metinleri verebiliriz:

İlk sayıda Dedikodu başlığı altında Fiske imzası ile yayınlanan bir fıkroda, ismi verilmeyen muhterem bir Türk şairi Erzurum'un köylerinden birine gitmiştir. Hayvanlara eziyet olduğunu düşündüğünden de hiç et yemezmiş. Yemek vaktinde evin sahibine, ben et yemem bana ot getir dediğinde ev sahibi tabakta bir tutam kuru ot ile gelmiş. Bu duruma çok şaşırın muhterem zat, ben bunu yemem bana yeşillik getir dediğinde, ev sahibi şu cevabı vermiş:

-Kusura bakma Efendi, siz gelmeden evvel biz çayırları biçtik.

(S.1, s.8)

Dördüncü sayıda yayınlanan bir başka fıkroda şöyledir:

Bir gün Yahya Kemal Bey, Sultanahmet'teki Sedli kahvede oturuyordu. O zamanlar bu kahvenin bir ismi de Şairler Kahvesi idi. Şairin yanında birçok edebiyat meraklısı Darülfünun gençleri vardı. İçlerinden biri son yazdığı bir şiiri Yahya Kemal'e okumak için müsaade istedi. Genç Şair, bu şiirinde sevgilisinin ilahi adalarda çam yapraklarının üstünde yattığını tasvir ediyordu. Yahya Kemal Bey, şiiri dinledikten sonra:

-Azizim dedi, nebatat hakkında sizin hiçbir fikriniz yok. Sevgilinizi iğneli fıçıya yatırmışsınız.

(S.4, s.8)

Yine aynı sayıda yayınlanan kısa bir fıkrada da Yahya Kemal konu edilmiştir. Fıkra şöyledir:

Yahya Kemal Bey'e bir gün dostlarından biri bu dünyada en bahtiyar insan olarak kimi tanıyorsunuz, diye sordu. Şair, şu beyit ile cevap verdi:

*“Gördüm iki bahtiyar insan,
Ahmet Cevdet'le, Ahmet İhsan.”*

(S.4,s.8)

Örnek olarak vereceğimiz bir diğer fıkra örneği de birinci sayıda yayınlanmıştır.

Fazıl Ahmet Bey bir müddetten beri İngilizce çalışıyor, geçen gün dostlarına bundan bahsediyordu. Ali Canip Bey: İyi hoş ama... dedi, bu İngilizce'nin dabil veleri acayip bir şey! Bizim vav harfine hiç benzemiyor. Ben dikkat ettim İngilizler dabil ve harfini telaffuz ederken ağızlarını sağa sola çarpıtıyor, tuhaf bir şeyler yapıyorlar. Siz nasıl telaffuz ediyorsunuz? Fazıl Ahmet Bey gülmeye başladı:

-Azizim ben onun da kolayını buldum. Dabil ve harfi gelince vav"ı Araplar gibi telaffuz ediyorum oluyor.

Sonra bu usulün tecrübesini yaparak birkaç kere: -Hall ü ve hall ü ve dedi.

İngilizcenin en mühim bir müşkülünü halle muvaffak olduğundan dolayı dostumuzu tebrik ettik.

(S.1, s.8)

Karı koca ilişkilerinin ve kadınların pahalı elbise merakı da fıkraların konusu olmuştur.

N..... hanım yeni manto yaptırmıştı. Kocasına akşam eve geldiği zaman muhteşem kürk mantosunu giyip şöyle bir bunu göstermek istedi:

-Nasıl beğendin mi mantomu?

Beş yüz liranın acısını hala unutamayan kocası hafif bir göğüs ağrısı geçirdikten sonra:

-Güzel, dedi.

N....hanım aynanın karşısına geçti. Kocasına :

-Bana bak.. dedi. Bu mantoyu giydiğim zaman adeta üzülüyorum. Biliyor musun?

-Neden?

-Bu manto için derisi yüzülen hayvana acıyorum!

Kocası manidar bir tebessümle güldü:

-Bana acıdığından dolayı teşekkür ederim!

(S.20, s.14)

Derginin yirmi birinci sayısında yayınlanan bir diğer fıkrada da iki hanım arasında geçen bir konuşma yer almaktadır.

İki kibar hanım arasında:

-Kardeş hizmetçiden fena halde şikayetçiyim..

-Neden?

-Neden olacak? Beni adeta soyuyor.. Çamaşır demiyor, ufak tefek demiyor.. Mütemediyen çalıyor..

Hani paralarımı bile çaldığı vaka..

-Ayol onun kolayı var.. Neden anahtarlarını yanına almıyorsun?

-Anahtarlarımı nasıl yanıma alayım.. On beş tane anahtarımı nasıl üstümde taşıyım..

-Peki yanına almıyorsan, bari iyi bir yere sakla.

-Salonda bir şeker hokkası var. Onun içine koyuyorum.

-İlahi kardeş.. Şeker hokkası içine anahtar saklamak adeta hizmetçiye : “Hizmetçi, gel eşyalarımı çal!” demek sen sokağa çıktığın zaman hizmetçin şeker için hokkanın kapağını kaldırınca anahtarlarını bulur. Eşyalarını çalacağı yoksa bile çalar!

-Peki sen nereye saklıyorsun?

-Ben dikiş kutusuna koyuyorum.. Hamdolsun hizmetçi iğne ipliğe el sürer takımdan olmadığı için anahtarlarımı görmüyor bile!

(S.21, s.3)

Yeni Kalem'de yayınlanan fıkralara, Yahudi ve Hıristiyanlar'ın aralarındaki çekişmeler de konu olarak seçilmiştir.

Bir mecliste konuşuyorlardı. Hazır bulunanlar arasında bir Yahudi ile bir de papaz vardı. Papaz dedi ki:

-Bir kitapta okumuştum. Amerika'nın bir şehrinde iki şey yokmuş. Bunlardan biri Yahudi biri de öküzmüş.

Yahudi:

-Öyle ise şu memlekete bir tetkik seyahati yapmak için beraber gidelim, Papaz efendi, dedi. Herhalde her ikimizi beraber görünce pek iyi istikbal ederler.

(S.24, s.3)

Fıkralara konu olan başka bir konu da küçük çocukların söyledikleri sözler ile büyükleri mat etmeleridir. Bu konu ile örnek olarak derginin yirmi ikinci sayısında yayınlanan bir fıkrayı verebiliriz.

Küçük Lamia'nın dişi ağrıyordu. Gözlerinden ip gibi yaşlar akan Lamia'ya büyük annesi dedi ki:

-Yavrum herkesin karşısında böyle ağlamak ayıp değil mi? Biraz tahammül et!

-Büyük anneciğim, seninle benim aramda fark var!

-Ne farkı yavrum?

-Senin dişlerin ağrırsa çıkarıp kutuya koyarsın. Benimki öyle mi ya!

(S.22, s.14)

5. MİZAH YAZILARININ İNCELENMESİ

Yeni Kalem dergisinde bulunan bir başka edebî tür de mizah yazılarıdır. Dergideki mizah yazılarından bir kısmı bir ya da iki perdelik tiyatro şeklinde kaleme alınmıştır. Bu metinlerinin incelemesine geçmeden önce, dergide yer alan metinlerin isimlerini, yazarlarını, sayı ve sayfa numaralarını topluca bir tablo üzerinde görelim:

MİZAH YAZILARININ ADI	YAZARI	SAYI	SAYFA NO
Akıllanmanın Çaresi	Kamuran Şerif	2	10
Adam Çekiştirmek	Kamuran Şerif	13	7
Böyle Kaynana Dostlar Başına	Kamuran Şerif	15	3-4
Aman Pot Kırma	Kamuran Şerif	16	3-4
Bir Gece Dönüşü	Hikâyecibaşı	10	13
Buhran Var	Hikâyecibaşı	19	10
Sağlam Haber	Hikâyecibaşı	14	11-12
Usul Var Nizam Var	Şeytan Çekici	9	6-7
Bu Da Yaşamak Mı?	Şeytan Çekici	23	6-7
Ortanca Kaynanam	Arı	1	12
Tahrir-i Nüfus	İmzasız	1	5
Sen İnsaf Et	İmzasız	18	10

Tablo 6: Mizah yazılarının yazarları, yer aldıkları sayılar ve sayfalar

Yeni Kalem dergisi içerisinde düzyazı başlığı altında, nicelik bakımından ikinci sırada yer alan edebi tür mizah yazılarıdır. Dergide toplam on iki mizah yazısı olduğu görülür. Bu yazılardan dördü Kamuran Şerif'e, üçü Hikâyecibaşı'na, ikisi Şeytan Çekici'ye, biri Arı'ya aittir. İki mizah yazısı ise imzasız olarak kaleme alınmıştır.

MİZAH YAZISININ ADI	Kadın-Erkek İlişkileri	Dedikodu	Psikolojik Rahatsızlıklar	Yanıtı Anlaşılma	Günlük Yaşam	Yalan	Bencilik
Akıllanmanın Çaresi			X				
Adam Çekiştirmek		X					
Böyle Kaynana Dostlar Başına							X
Aman Pot Kırma						X	
Bir Gece Dönüşü							X
Buhran Var				X			
Sağlam Haber		X					
Usul Var Nizam Var					X		
Bu Da Yaşamak Mı?	X						
Ortanca Kaynanam							X
Tahrir-i Nüfus					X		

Sen İnsaf Et	x						
TOPLAM	2	2	1	1	2	1	3

Tablo 7: Mizah yazılarının konuları

Yeni Kalem dergisinde yer alan mizah yazılarının konuları açısından değerlendirdiğimizde, yukarıdaki tabloda da görüleceği gibi, yazılarının tümünün sosyal hayattan alındığını görürüz. Sosyal hayatın, bireysel yönü kadın-erkek ilişkileri üzerinden, kadınların ya da erkeklerin sürekli kendini düşünüp bencilce davranışlar sergilemelerinden hareketle anlatılır. Bu konuların yanı sıra kadınların da erkeklerin de dedikodu yaptıklarından, çeşitli rahatsızlıkları olan kişilerden, eşlerine yalan söyleyen erkeklerden, yanlış anlaşılmalardan, devlet dairelerindeki usul ve nizamlardan bahseden mizah yazıları da derginin sayfalarında kendine yer edinmiştir.

İlk sayıda yayınlanan ve Ârı'ya ait olan “Ortancı Kaynanam” isimli metinde, bencil bir damadın arkadaşlarına, sayısı fazla olan kaynanalardan ortancasının ölmesine nasıl sebep olduğu mizahi bir üslûpla anlatılmıştır.

On beşinci sayıda yayınlanan Kamuran Şerif'in kaleme aldığı “Böyle Kaynana Dostlar Başına” isimli metin komedi iki perde olarak kaleme alınmıştır. Metin, dört meclisten oluşmuştur. Bu metinde, kaynana, gelin ve damat arasında yaşananlar anlatılır. Kaynana, damadından on gün sonra kendisinin öleceği bilgisini bir falcıdan almıştır. İlk üç mecliste, kaynana damadından hastalanmaması için her gün kontrole gitmesini, üstelik doktor parasını da kendisinin vereceğini anlatır. Son mecliste de bu duruma tamamen şaşırın kızına aslında böyle davranmasının asıl sebebinin damadını çok sevdiğinden değil de kendini düşündüğünden olduğunu anlatır.

Hikâyecibaşı imzasıyla onuncu sayıda yayınlanan “Bir Gece Dönüşü” isimli metinde gece geç vakitte misafirlikten dönen ve sadece kendini düşünen bencil bir kadın ile kocası arasında geçenler ele alınmaktadır. Karı koca, gece çok geç vakit olduğundan evlerine dönebilmek için herhangi bir araç bulamazlar ve yağmura yakalanırlar. Yağmura yakalanmaları ile hanımın çok pahalı olan mantosunun ıslanmaması gerektiği üzerine kocasının ceketini karısına vermesi ve iliklerine kadar ıslanması anlatılmaktadır.

Kamuran Şerif'in kaleme aldığı ikinci sayıda yayınlanan "Akıllanmanın Çaresi" başlıklı metinde ahmak olduğunu düşünen ve bu durumdan kurtulmak isteyen bir kişi anlatılmıştır. Ahmak olduğunu sanan bir adam doktora gider. Doktor da hastalığın tedavisi olarak her gün balık yemesini ve her gün gelip kendisinden balık almasını söyler. Hasta altı ay boyunca balık satın alır. Altı ayın sonunda hasta, doktorun kendisini aldattığını düşünür ve doktora bunu söyler. İnsanın balık yemekle akıllanmasının mümkün olmadığını söyleyen hastaya doktor sonunda tedavinin işe yaradığını söyler.

On üçüncü sayıda yayınlanan ve Kamuran Şerif'e ait olan "Adam Çekiştirmek" isimli yazıda da bir kadın ile bir erkek arasında kadınların mı yoksa erkeklerin mi birbirilerini daha çok çekiştirdiği ve dedikodu yaptıkları konusu vardır. Metin bir perde olarak kaleme alınmıştır. Konuşmanın sonunda ikisinin de tanıdığı Leyla isminde bir hanımı çekiştirmeye başladıkları görülür.

On dördüncü sayıda yayınlanan ve Hikâyecibaşı'na ait olan "Sağlam Haber" isimli mizah yazısı bir perdelik komedi olarak kaleme alınmıştır. Metinde santrale bağlanmaya çalışan bir kadının telefonu bağlandıktan sonra telefonun diğer ucundaki hanım arkadaşı ile saatlerce dedikodu yapması ve zincirleme telefon trafiğinin akşama kadar devam etmesi anlatılmıştır.

On dokuzuncu sayıda yayınlanan, Hikâyecibaşı'nın kaleme aldığı "Buhran Var" isimli metin iki perdelik komedi şeklinde bir yanlış anlaşılma üzerine kurulmuştur. Metinde altmış beş yaşında bir bey ile elli beş yaşındaki hanımı arasında geçenler konu edilmiştir. Hanım ev işlerinden bunalmıştır ve bir hizmetçi istemektedir. İyi bir hizmetçiyi de damatlarının bulacağını düşündüklerinden ona bir mektup yazarlar. Mektubun cevabı gelir fakat kadın mektubu okusa da orada geçen buhran kelimesinin manasını tam olarak kavrayamaz. Bunun üzerine komşunun kızına mektubu okutmaya karar verir. Damadının yazdığı "*Hizmetçi yok, buhran var.*" (S.19, s.10) sözünü onlarda anlayamaz ve buhranın bir erkek ismi olduğunu düşünürler.

Kadın erkek ilişkilerinin konu edildiği metinlere örnek olarak ise şunları verebiliriz: Şeytan Çekici kaleme aldığı bir perdelik komedi yazısı olan ve yirmi üçüncü sayıda yayınlanan "Bu da Yaşamak Mı?" isimli metinde son zamanlarda

çok fazla Amerikan filmi izleyen bir hanım ile kocasının geç bir vakitte sinema dönüşünde ve evdeki konuşmaları konu edilmektedir. Kadın izlediği filmlerin etkisi ile gaipten sesler duyar ve yolda yürüyen herkesten kendilerine bir zarar vereceğinden rahatsız olur ve şüphelenir. Kocasını rahatlatmaya çalıştığında ise “*Bu da yaşayış mı rica ederim*” der. (S.23, s.7)

İmzasız olarak kaleme alınan on sekizinci sayıda yayınlanan ve iki perdelik komedi biçiminde yazılan “Sen İnsaf Et” isimli mi mizah yazısı da karı koca arasındaki bir tartışma üzerine kurulmuştur. Kadın, kocasından ertesi akşam yemeğe gelecek misafirlerden evvel, evdeki eskimiş halıyı değiştirmek için para alır. Fakat kadın, halı yerine kendisine pahalı bir elbise alır. Üstelik kocasına da insaf etmesini söyler ve zeytinyağı gibi üste çıkar.

Kamuran Şerif’e ait olan son mizah yazısı olan ve bir perdelik komedi olarak kaleme alınan “Aman Pot Kırma” isimli metinde ise biri çok kurnaz ve yalancı diğeri ise çok saf iki arkadaşın arasında geçen konuşmalar vardır. Arkadaşlardan tilki gibi kurnaz olan Nuri Nejad hayatını yalanlarla idame ettirmektedir. Kurnaz Nuri Nejad, yıllar sonra karşılaştığı arkadaşı Halid’i evine yemeğe davet eder; fakat çok zengin olan karısının yanında eski günlerden bahsetmemesini tembih ederek bir pot kırmamasını mütemadiyen söyleyip durur fakat en sonunda Halid dayanamaz ve endişeye gerek kalmadığını gidip her zaman yemek yediği yerde yemeğini yiyeceğini söyler ve metin son bulur.

Dergide yayınlanmış ve konusunu günlük yaşamdan alan ve diğer kategorisine giren mizah yazıları ise şunlardır: Bunlardan ilki imzasız olarak birinci sayıda yayınlanan “Tahrir-i Nüfus” isimli metindir. Bu metinde nüfus kayıt memurlarının ev ev dolaşıp nüfus kayıtlarını yapması ve bu arada da çocuğu doğmak üzere olan bir çiftin evlerine uğramaları anlatılmıştır. Memurlar eve geldikten yarım saat sonra çocuk doğar, memur kaydını yapmak ister fakat henüz bir isim bulunamamıştır. Memurun da yardımı ile bebeğe, Ahmet Bereket ismi konur ve nüfusa kaydı yapılır.

Şeytan Çekici imzalı ve dokuzuncu sayıda yayınlanan “Usul Var Nizam Var” isimli metinde Setavir Bey adında bir gece bekçisi ile postahanedeki çalışan bir memur arasında geçenler kaleme alınmıştır. Bu metinde devlet dairelerindeki kurallardan

bazıları eleştirel bir üslûpla ele alınmıştır. Setavir Bey kendisine gelen mektubu almak için postaneye gider fakat memur birtakım zorluklar çıkararak mektubu bir türlü vermez. Memurla daha evvel tanışmalarına rağmen, memur usul ve nizamın olduğunu bu işlerde tanışıklığın olmasının bile bir işe yaramadığını söyler. Memur ile zor başa çıkan Setavir Bey oradan eli boş çıksa da mektubu almanın bir yolunu daha sonra bulur.

Mizah yazılarının genel bir değerlendirmesini yapacak olursak şunları söyleyebiliriz: *Yeni Kalem* dergisindeki mizah yazılarında iki ya da üç kişi arasında geçen ilginç durumlar yer almıştır. Genellikle mizah yazılarında günlük yaşamdan alınan ve karı koca arasında geçen olaylar konu olarak işlenmiştir. Günlük hayatta karşımıza çıkabilecek nitelikteki insanların olağan yaşamlarından örnekler verilmiştir. Dergide hacimce en fazla yer kaplayan tür olan hikâyelerde olduğu gibi mizah yazılarında da kişi sayısı oldukça dardır. Genellikle iki en fazla üç kişi arasında gerçekleşen olaylar ve günlük yaşamdan kesitler sunulmuştur. Teknik olarak, oldukça basit olarak kurgulanan mizah yazılarında, dil oldukça sade, yalın ve anlaşılırdır. Olayların geçtiği, mekânlar genellikle evler ve sokaklar olmuştur. Olayların geçtiği zaman dilimi olarak da içinde bulunulan zaman dilimi, yazar tarafından tercih edilmiştir. Tiyatro tarzında yazılan mizah yazılarında olaylar, bizzat kişilerin isimleri yazılarak aktarılmıştır. Diğer türde yazılan mizah yazılarında ise olaylar yazarın ağzından gözlemci anlatıcı olarak anlatılmıştır.

6. MASAL İNCELEMESİ

Yeni Kalem'de yayınlanan tüm bu edebî türlerin dışında içerik ve şekil olarak masala pek benzemeyen fakat başlığı masal olarak atılan bir metin de derginin on dördüncü sayısında yayınlanmıştır. Bu metin masaldan ziyade fıkraya daha çok benzemektedir. Masalda köylerindeki bir caminin tamiri için aralarında para toplayan bir ahalinin başına gelenler anlatılmaktadır. Ahali parayı toplayıp başka bir şehirden bir usta getirtirler. Usta camiye tamir eder, fazladan da vaazın daha rahat verilebilmesi için bir kürsü yapar. Ahali bu duruma pek memnun olur fakat softalardan birkaç kişi kürsüde bir kurt resmi olduğunu ve bu durumda namazlarının kabul olmayacağını söylerler. Bunu bir bilene danışmaya karar verirler ve Nasreddin Hoca'yı tayin ederler. Hoca camiye gider, kürsüyü iyice inceler ve bunun gerçekten bir kurt başı olduğunu söyler. Ancak bunu yapan ustanın kötü bir maksadı olmadığını, oraya çıkanın ondan korkup ahaliye fazla vaaz vermemesi için böyle yaptığını söyler.

Masalın geneline baktığımız zaman dini unsurların olduğunu görürüz. Dili oldukça yalın olan bu masalda dini yapıya sosyolojik açıdan bakılmış ve din adamları eleştirilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İNCELENEN METİNLERİN ÇEVİRİ YAZILARI

1.HİKÂYELER

Alan da Pişman Alamayan da

Parasızlıktan çıldırmış bir dostu ziyaret için tımarhaneye gitmiştim. Bana hastasının sıhhiyesi hakkında izahat veren genç bir doktora dedim ki:

-Acaba hastanenizin bütün mihmanları parasızlık yüzünden mi buraya gelmiştir?

-Son senelerde intihar gibi cinnetin de sebep-i yegânesi hemen hemen parasızlıktır. Maaş bağlayan acze-i memurunun bir kısmı bakkal, kasap elinden kaçmak için öteki dünyaya kapağı atıyor. Bir kısmı da günün birinde “Ey komşular! Ben bir hazine buldum yahut elli bin lira komisyon aldım. Birer boş çuval bulun getirin de içini altınla doldurayım. Bana dua edersiniz.” yolunda bir terane tutturuyor. Boş çuval yerine bir araba getirip altın yerine kendisini içine atıyorlar. Aşkı da unutmamalı burada birçok bedbaht aşıklar da vardır. İşte onlardan birisi şu ağacın dibinde oturan delikanlıyı görüyor musunuz? Genç doktor penceresinden eliyle bana yirmi beş yaşlarında bir genç gösterdi. Halim, münis,mahzun çehreli sarışın bir çocuktur. Bir akasyanın altında tahta bir kanepede oturuyor, dizlerinin üstünde duran bebeği okşayıp uyuyordu. Genç doktor sesinde derin bir rikkat ve merhametle anlatmaya başladı. Bu çocuk gayet iyi bir tahsil görmüş bir şairdir. Komşularından bir genç kız ile sevişmeye başlar, pencereden pencereye işaretler aşikâne mektuplar, daha sonra parklarda mülakatlar, buseler birbirini takip eder. Artık zavallı genç bu komşu kızının aşkıyla cayır cayır yanmaya başlar. Nihayet iş duyulur. Kızın evinde bir kızılca kıyamet kopar. Delikanlı validesini sevdiğinin evine göndererek onu Allah’ın emri ile istetir. Çocuğun şair olduğunu yukarda arz etmiştim değil mi? Şair demek o zamanda ya züğürt ya da budala demektir. Bunun için biçarenin anasını kovalarlar. Kızı bir başkasına nikahlarlar. Delikanlılık sevgilisini unutmaya çalışır. Bir türlü muvaffak olamaz. Kara sevda gibi bir hale uğrar. Yemeden içmeden kesilir. Orda kimse ile konuşmaz olur. Anası kurşun döktürür, büyü bozmak için hocalar, okurgaçlar getirir. Bunların tesiri olmayınca oğlana başka

bir kız almak ister. Oğlu reddeder. Hasılı her yerde tesaduf ettiğimiz bir Leyla Mecnun hikâyesi. Nihayet bir gece delikanlı büsbütün kaçırr. Anası onun evde de birisine şairâne cümlelerle ilan-ı aşk ettiğini, beyitler okuduğunu işitir. Evvela evdeki ahretlikle işi pişirdiğine zahib olur. Anası gözünü anahtar deliğine uydurup bakar fakat bizim şimdi gördüğümüz manzaranın hemen hemen aynısını görür. Yani çocukcağız bir kanepeye oturmuş dizindeki bez bebeği “*Ah güzelim nihayet nail ve vâsılûn oldum. Dünyalar artık benimdir.*” yolunda nutuklar veriyor. Kadıncağız ağlayıp feryat etmeye başlar. Konu komşu toplanır bir iki gün eve yeniden kurşunlar, üfürükçüler davet ederler. Nihayet buraya göndermeye mecbur kalırlar. “*Bu hasta her zaman böyle midir?*” diye sordum. Doktor cevap verdi.

- Her zaman böyledir. Dizindeki bebeği olmazsa insan onun deli olduğunu fark etmez. Nezih, terbiyeli, münir bir mahluktur. Bakınız size bir vakasını anlatayım. Üç gece evvel... Doktor sözünü ikmal edemedi , bahçede büyük bir arbede kopmuştu. Deliler feryad ederek kaçışıyorlar. Gardiyanlar “Tutun, yakalayın önünü kesin.” diye bağıyorlardı. Dört tarafa kaçışan delilerin arkasında korkunç bir zırdeli zuhretmişti. Tımarhane arkadaşlarını, kovalarken ayağındaki zincirler şakırdıyordu. Ağzından köpükler ile beraber müstehcen küfürler saçılıyordu. Eline geçirdiği bir süpürge sopasını kılıç gibi iki tarafa sallıyordu. Doktor pencereden:

-Eyvah! Bu zırdeli zincirlerini koparmış. Gardiyanlarda zapt edemezlerse bir kaza çıkacak, dedi.

Bereket versin gardiyanlar vaktinde yetişmişlerdi. Etrafını sardılar, zorla elinden sopasını aldılar. Kollarını bacaklarını sağlam bir iple bağlayıp sürüklemeye başladılar. Feryadına can dayanmıyor, karışık saçları, yerinden oynamış gözleri köpürmüş ağzı insanın tüyelerinin ürpertiyordu. Doktora:

-Bu ne dehşetli adam böyle! dedim. O cevap verdi. Sorma birader öyle bir zırdeli ki gömlekleri şöyle dursun ayağına vurduğumuz zincirleri bile kopartıyor.

-Kim bu biçare?

-Hani demin size gösterdiğim bebekli aşık yok mu? İşte onun uğruna deli olduğu kızı alan bahtiyar adam budur.

İmzasız (S. 18 s. 11)

Bir Hayır Sahibi

Arkadaşım Hasan beni kaç zamandır evine davet ediyordu. İşten başı alıp çocuğu ziyarete vakit yok ki. Geçen gün Yine Hasan'a tesadüf ettim. Türlü bin sitemler etti. Vefasızlığımdan hayırsızlığımdan dem vurdu. Netice de:

“Hiç itiraz kabul etmem.” dedi. “Bu Cuma muhakkak beklerim.”

“Evini bilmiyorum. Hasan...” sözümü ağzıma tıktı.

“Ondan kolay ne var.” dedi. *“İskeleye çık karşına gelen yokuştan yukarı çık evvelallah semtte bir taneyim. Hasan Bey diye kime sorsan sana gösterir.”* Fazla konuşmaya vakit yoktu ayrıldık.

*

Cuma günü işim yok havada güzeldi. Vapura binip gittim, iskeleye çıktığım zaman karşımda Hasan'ın tarif ettiği gibi bir yokuş gördüm. Bu bana emniyet verdi. Yavaş yavaş yokuşu çıkmaya başladım. Bir müddet yürüdüktan sonra evin civarına yaklaştığımı hissederek sağ taraftaki evlerin birinden yaşlıca bir adam kapıdan çıkıp yokuştan inmeye başladı. Yaklaşıp sordum:

-Affedersiniz beyefendi bir şey soracağım. Bastonuna dayanıp durdu.

-Sor bakalım evlat.

-Hasan Bey nerede oturuyor.

-Ne bey dedin .

-Hasan Bey.

-Hasan Bey mi? Bildiğim bir isim.. Kısa boylu tıknaz top sakallı sağ yanağında bir et beni var.

-Hayır, hayır uzun boylu sarışın tıraşlı.

-He he tıraşlı, evet evet sakal bıyık tıraş, dur bakayım. Birden bire alnına vurarak: Bildim bildim, diye bağırdı. Komisyoncu değil mi?

- Hayır komisyoncu değil, dedim. Memur.

-Memur mu? He o başka.. ismi neydi.

-Hasan, Hasan Bey.

-Hasan Efendi mi, Hasan Bey mi.

-Hasan Bey.

-Memur diyorsun, öyle mi.

-Demiyorum memur olduğunu gayet iyi biliyorum.

-Demek memur olduğunu iyi biliyorsun.

-Tabi.

-Sakin Hüsni Bey, olmasın. Eski muamelat-ı umumiye katiplerinden.

-Hayır, dedim. O isimde bir adam tanımıyorum.

-Canım olabilir belki karışmıştır. Hüsni, Hasan birbirine benzer malum ya.

Artık sinirlenmeye başlamıştım. Nasıl olur? Benim arkadaşımı bana öğretecek değiller ya .

-Şimdi siz Hasan Bey isminde bir adam arıyorsunuz değil mi?

-Evet, memur. Evet bu yokuşa oturuyor. Evet. Bu sözleri gayet katı bir tavırla söylemiştim. Fakat birden bire kararsız-ı mütereddid bir vaziyet aldı. Bir müddet düşündükten sonra:

- Doğrusu bilmiyorum, dedi.

Hiçbir şey olmamış gibi bastonuna dayana dayana ilerlerken:

-Zaten ben şu eve misafir gelmiştim.. dedi. Bu semtte otursaydım herhalde bilirdim..

İmzasız (S. 9 s. 5)

Bir Kafadar

Hoş bir fıkra vardır. Boğaziçi'nde oturan birine sormuşlar.

-Köye son vapur kaçta?

-Sekiz buçukta.

Öteki bu söze kanaat etmeyerek:

-Sakin yanlış olmasın, sekiz buçukta olduğunu iyi biliyor musun? diye ısrar edince.

Hazret:Nasıl bilmem yahu! demiş. Her akşam kaçırdığım vapurun vaktini bana mı öğreteceksin.

Onun gibi o gün iskeleye geldiğim zaman vapur halatlarını alalı on dakika olmuştu. Başka bir gün olsaydı hiç ehemmiyet vermezdim. Fakat o gün yani tayyare piyangosunun çekileceği cumartesi günü vapuru kaçırdım pek münasebetsiz düşmüştü. Eh hep dalgınlık unutkanlık belası piyango biletini değiştirmeyi bugüne kadar bırakacak ne vardı? Güya o sabah İstanbul'a erkence inecek biletleri değiştirecektim. Kaybedilecek bir dakikam yoktu. Bizim köyün yegane umumi telefonu iskeleyeydi. Derhal telefonun bulunduğu odaya doğru yürüdüm. İstek memuruna:

- Telefon edeceğim, dedim.

-Bir hanım konuşuyor, bitirsin, konuşursunuz, diye cevap verdi.

Telefon odasının kapısında benim gibi biri daha bekliyordu. Kırk beş elli yaşlarında, temiz pak giyinmiş bir zat. Odada şen şakrak bir kadın sesi aks ediyordu. Bir dakika kadar bekledim. Mükâlemenin bitmeye hiç niyeti yoktu. Vaktin geçtiğini düşündükçe sinirleniyorum. Bahsettiğim zat ile karşı karşıya duruyorduk. Usulen benden evvel onun görüşmesi icap ediyordu.

-Siz de hanımı mı bekliyorsunuz? diye sordum. Oda sabırsızlanmıştı. Bunu ihsas edecek suretle başını salladı.

- Evet, dedi.

- Ne zamandan beri konuşuyor?

- Bir çeyrek kadar oldu.

-Allah Allah, dedim. Bu ne bitmez mükâleme. Biraz sonra o bana sordu.

-Galiba acele işiniz var.

-Tabi, dedim. Şu dakika telefon etmezsem işlerim alt üst olacak. Acaba daha çok sürer mi?

-Kim bilir, dedi. Kadın işine akıl sır erer mi? Mübarekler bir kere çenelerini açmaya görsün. Bir daha ne zaman kapanacağını bilmek keramete müteveffik. Ben sabırsızlıktan bir türlü yerimde duramıyorum.

-Hayır bir şey değil, dedim. Tayyare piyango biletleri var. Bugün çekilecek. Eski biletleri verip yerine yeni bilet alacağım. Hem biletlerden ikisi de benim hanımın. Aksi gibi çıkmaz çıkmaz da bu sefer çıkacağı tutar. Sonra bak artık dilinden kurtulabilirsen aşk olsun. O da bağıryanıklardan olacak ki sözümü başı ile tasdik etti.

-Ne demezsiniz, dedi. Geçen sefer benim başıma geldi. Bizimkinin biletini değiştiremedim. Aksi gibi bir de amorti çıkmaz mı? Amorti bedelinin iki üç mislini tanzimine kırk kere razı oldum. Fakat ne mümkün neden biletimi değiştirmedin, diye anamdan emdiğim sütü burnumdan getirdi. Bu müddet zarfında hanımın mükâleme halen devam ediyordu. Ben feci misali işittikten sonra büsbütün pirenlenmişim. İçeri kulak verdim. Hanımın gevrek gevrek kahkahası işitiliyordu. Muhatabımda tıpkı benim gibi sinirlenmişti.

-Benim de kızdığım ne biliyor musunuz? dedi. Mübarek telefonda para ile konuşulduğunu hiç aklına getirmiyor. Öyle ya orasını parayı veren düşünsün.

-Canım bari söyleyelim de bitirsin. O fikrime iştirak etmedi.

-İsterseniz siz söyleyin, dedi. Artık ben itidalimi kaybetmişim.

-Allah cezasını versin, diyordum. Bu ne tahammül edilmezlik efendim. Kaç saattir dır dır dır, haydi kendi evinin telefonu olsa neyse. Umumi bir mahallin telefonu bu kadar işgal edilir mi? Vallahi ben şehremi olsam umumi mahallerde kadınların telefonla konuşmasını men ederdim.

Ben böyle atıp tuttukça muhatabım da sanki benden cüret alıyor gibi benimle beraber alevleniyordu.

-Keşke büsbütün çeneleri kısılrsa da biz de rahat etsek, diye bağırdı. Ne söylüyorsunuz beyefendi ben on beş seneden beri bu kadının çenesinden az mı çektim.

-Ayy siz içerdeki kadını tanır mısınız?

-İnsan karısını tanımaz mı? sözünü ikmale vakit bulamadı. Telefon odasının kapısı açılıp bir kadın dışarı çıktı. Muhababımın derhal sustuğunu görünce makamı teselli de elini sıktım.

- Allah sabırlar versin... diyerek telefon odasına kaçtım.

İmzasız (S. 12 s. 6)

Bir Tedfin

Oturduğum apartmanın kapıcısı Ahmet Ağa mübarek bir adamdı. Nazik düzenli itaatkar namuslu bir aile babasıydı. Karısı iki kızıyla birlikte apartmanın alt katındaki ufak odada oturuyordu. Biz bütün kiracılar Ahmet Ağanın meftun-u fedaili idik.

Vaziyet bu merkezde iken geçen gün kapıcımız Ahmet Ağa'nın müntehirin vefat ettiğini haber aldığım zaman ne hale geldiğimi tahmin edersiniz. Tahrir-i nüfus günü Ahmet Ağa apartmanda değildi. Perşembe günü memleketten gelen bir akrabası yanına gelmiş. Cuma günü orada kalacakmış, gece toplar atıldıktan sonra apartmana dönmemiş. Ertesi gün öğleye doğru Ahmet Ağa görünmeyince karısı telaşa düşmüş. O sırada kiracılardan biri henüz denizden çıkarılmış bir naaş etrafında halkın biriktiğini görmüş, üzerine merak edip bakmış bir de ne görsün? Bizim kapıcı Ahmet Ağanın naaşı anadan doğma çıplak halde ortada yatıyor. Bir iki saat sonra naaşı apartmana nakledildi.

Size burada biçare dul kadıncağız iki yetim kızın feryadı ve figanını tasvir edecek değilim. Ahmet Ağa'nın intiharı herkesi hayrete düşürmüştü. Adamcağızın hayatına kast etmesi için ortada hiçbir sebep yoktu. Bir kazaya kurban gitmiş olması mümkün değildi. İnsan denize düşeceği zaman anadan doğma soyunmaz ya! Şayet yaz mevsimi olsaydı Ahmet Ağa'nın soyunup denize girdiği ve denizde başına bir kaza geldiği hatıra gelebilirdi. Fakat kış ortasında denize girmek bizim kapıcının harcı değildi. Binaenaleyh herkes Ahmet ağanın intihar ettiğine kanaat getirdi. Bütün kiracılar müteessirdi. Cenazenin ertesi gün kaldırılmasını takdir ettik, o gün aksi gibi fazlaca işim vardı. Cenaze benden başka bütün kiracıların iştirakiyle ihtifalat-ı layık ile kaldırıldı. Apartmanda yalnız başıma kalmıştım, alay köşeyi döndükten bir saat sonra en alt kattaki odamda yazı yazarken arkamdan bir ses işittim... O ne?

-Apartmanda biri mi öldü? Bu sesi tanır gibi oldum.. Filhakika dışarıda biri geziniyordu, bir dakika sonra kapı açıldı, karşımda kimi görsem beğenirsiniz? Kapıcı Ahmet Ağa!... Cinden periden korkacak adam değilim, öyle olmakla beraber baştan aşağıya kadar titremekten kendimi alamadım

-Ahmet Ağa.... Ahmet Ağa diye kekeledim, burada ne, ne .. arıyorsunuz?

-Ne demek ne arıyorsun?

-Cenazen mezara giderken...

-Nasıl cenazem mezara giderken?

-Canım sen ölmedin mi?.. Zavallı adam karşımda benim kadar afallamıştı.

-Ne söylüyorsun bey?, dedi. Meğer denizden çıkan naaş Ahmet Ağa'nın değilmiş. Ahmet Ağa tahrir-i nüfus gününü memleketinden gelen akrabasının yanında geçirmiş. Fakat o gece atılan topu işitmedikleri için iki gün evden çıkamamışlar. Durulacak zaman değildi.

-Ahmet Ağa, dedim. Çabuk şuradan bir otomobile atlayalım, cenazene yetişelim, derhal dışarı fırladık bir otomobil bizi süratle kabristana götürdü. Mezarın başı kalabalıktı.

-Aman Ahmet Ağa, dedim. Sakın birden bire karına gözükeyim deme, kadıncağıza inme iner.

Kalabalığa sokulduk.. Beşinci kat kiracısı gayet müteessirdi. Mezarın başında ağlayarak:

-Ah! Ahmet Ağa, diyordu. Bu zamanda senin gibi adam nerede? Sen gittikten sonra bizim halimiz ne olacak? Ay başlarında ev sahibine yakala çakala kim laf anlatacak? Ah! Ahmet Ağa, ne yaptın? Canına neden kıydın?. Bu sırada yanı başımda bir hıçkırık işittim. Bu sözlerden şiddetle müteessir olan Ahmet Ağa hüngür hüngür ağlıyordu, artık kendini tutamadı, halkı yarararak ileri atıldı:

-Gözünü seveyim Hayri bey, diye bağırarak beşinci kat kiracısının boynuna sarıldı. Manzara hakikaten müthişti. Kapıcının karısı cinnet-i mevakkite getirdi. Hayri Bey'le beraber birkaç kişi bayıldı. Mesele anlaşıldıktan sonra definden sarfi-ı nazar edilen meçhul ceset morga nakil edildi... Hikâyecibaşı (S. 6 s. 14)

Bu da Bir Bilmece

Akşamları idarehanede yazıların önü alınıp işi tahrir müdürünün sırtına yükledikten sonra büyük yazı masasının etrafına toplanır, o gün gelen haftalık mecmuaları, mizah gazetelerini karıştırırdık. Bunların bir kısmı tuhaf bilmece, meraklı muammalar neşrediyordu. Bizi daha ziyade alakadar eden de bunlardı. Her akşam birkaç arkadaş kafa kafaya verir, bilmece hallederdik. Hele haftalık palavra mecmuasının bilmeceyi bilhassa şayan-ı dikkatti. Bu mecmua cidden pek güç bilmeceyi doğru hal eden karilerine tümen tümen hediyeler vaat ediyordu. İçimizde bunlarla alakadar olmayan yalnız bir arkadaşımız vardı. Nuri.. o bu şeyleri pek adi bulur, bunlarla zihnimizi yorduğumuz için bize budala nazarıyla bakardı. Biz de fırsat düştükçe Nuri'ye takılır, onu kızdırmaya çalışırdık. Bir akşam yine haftalık palavranın bulmacasını hallediyorduk. Bu o kadar güçlü ki altı kişi bir saat kadar kafa patlattıktan sonra bin bela ile halledebildik. O zaman içimizden biri:

-Yahu, dedi. Madem bunu hallettik bari kuponu doldurup gönderelim de mükâfatı kazanalım. Bu fikri muvafık bulduk kuponu yazdık. Yalnız bir isim bulmak lazımdı. O zaman ben teklif ettim.

-Haydi Nuri ismini koyalım, evet evet, hem de Filozof Nuri, diye yazalım.

Kuponu doldurduk,ertesi hafta bulmacayı doğru halleden birkaç nadir kariye ve bize de mükafat olarak bir şişe kolonya isabet etmişti. Arkadaşlarımızdan biri Filozof Nuri ismiyle mecmuaya müracaat edip mükafatımızı aldı. Hacı yağı kokulu bir şişe kolonya. Herkes birer şişe getirip hissesini ayırdı. Ertesi hafta yine kuponumuzu yolladık, aynı kolonyadan bir şişe daha aldık. Nuri bizimle oturmaya tenezzül etmediği için bunları bilmiyordu. Yalnız yanımıza yaklaştığı zaman hepimizin keskin keskin koktuğumuzu duydukça

-Yahu bu nedir? Hepiniz hacı yağı mı süründünüz? diye soruyordu. Bir gün hilaf-ı mutâd bir şey oldu. İdarehaneye Filozof Nuri Bey namına bir mektup geldi ve tesadüfen ilk önce bizim elimize geçti. Mektubun hulâsa-i mâli bu :

“Muhterem beyefendi. Bizim gibi siz de bilmece meraklısısınız. En güç bilmeceyi bile hal-i hususunda büyük muvaffakiyet gösteriyorsunuz. Dikkat ettim haftalık palavranın geçen nüshasındaki bilmeceyi yalnız ikimiz halledebilmiştik. Demek siz benim için müthiş bir rakipsiniz. Bunun için sizi merak ediyorum ve

sizinle tanışmak istiyorum. Lütfen, adresinizi bildirirseniz sizi ziyarette kusur etmeyeceğim. İmza: İhsan”

Hepimiz gülmeye başladık. Bu mektup Nuri’ye iyi bir oyun oynamak için bulunmaz bir vesile idi. Derhal cevap yazdık. Nuri’nin adresi malumdu. Kendisinin öğleden evvel yataktan kalkmadığını bildiğimiz için gayet erken bir saatte intihap ettik. Mektubu yolladıktan sonra akabine intizar ettik. Aradan birkaç gün geçti. Nuri’den hiçbir ses çıkmadı. Artık sabrımız tükenmeye başlamıştı. Bir gün içimizden biri :

-Ne olursa olsun bugün Nuri’nin ağzını ararım, dedi. O da o sırada kapıdan içeriye girdi. Arkadaşımız :

-Vay Nuri Bey, dedi. Ne haldesin bakalım. Bu saatte nereden böyle. Nuri cevap verdi:

-Hiç sorma azizim , bugün de geç kaldım.

-Sahi, yahu sen birkaç gündür geç gelmeye başladın sebebi ve hikmetini sual edebilir miyiz? Nuri manidar bir tebessümle güldü. Latifekâr bir tavırla :

-Senin üstüne ne vazife, dedi.

-Hele,hele.

-Birader biri bana bir oyun oynadı ama ..

-Bak hiç de bahsetmezsin yahu..Vazgeç şu sinsilikten be Nuriciğim.

Nihayet Nuri baklayı ağzından çıkarmaya razı oldu.

-Validem on beş günden beri Boğaziçi’ne kardeşime gitti. Evde tek başıma oturuyorum. Evvelki sabah derin derin uyuyordum. Birden sokak kapısı çalındı. Daha doğrusu bir hayli çalınmış. Ben neden sonra işitebildim. Uyku sersemliği yataktan nasıl fırladığımız bilmiyorum (Gülmemek için öksürenler) O saatte kim olabilir, diye düşündüm. Fakat durmaya vakit yok. Kapının zili kopacak gibi çalıyor. Fırladım, bir de baktım hiç tanımadığım birisi.. Mutlaka yanlış geldi, dedim. Hiddetle sordum:

- Kimi istiyorsunuz?

-Zat-ı aliniz Filozof Nuri Bey değil misiniz? (Öksürmeler devam ediyor, bereket Nuri farkında değil.) Kendi kendime acayıp, dedim bu ne demek! Dedikten sonra cevap verdim.

-İsmim Nuri fakat filozofu ne oluyor?

-Haydi haydi, dedi. Bilmece gibi yapmayınız pekala biliyorsunuz. İhsan benim. Tabi ben bir şey anlamıyordum.

-Efendim, dedim bu işte bir yanlışlık var galiba adreste yanıldınız. O ısrar etti

- Hayır efendim, nasıl olur? Bana adresinizi siz yazdınız. O zaman belki muamma hal olunur ümidiyle:

-Mademki öyledir, buyurunuz hanımefendi. Herkes bî-ihiyar bağırdı.

-Hanımefendi mi?

-Hem de azizim ne hanımefendi içeri girince bana bir takım bilmecelerden falan bahsetti. Hoş! Bunların hiçbiri kulağıma girmedi ya..

*

Hepimiz afallamıştık. Acaba Nuri doğru mu söylüyordu? Yoksa o da bize bir oyun mu oynamıştı? Bunu anlamak bî-tabî kâbil olmadı.

Hikâyecibaşı (S. 22 s. 4)

Diplomasız Doktor

Vâkıa ceza mahkemesinde geçer.

Hakim: İsminiz?

Maznun: Hüseyin Edip

Hakim: Yaşınız?

Maznun:44

Hakim: Sanatınız?

Maznun: Mühendis

Hakim: Hüseyin Bey, siz mühendis olduğunuz halde kendinize doktor süsü veriyormuşsunuz. Hatta ameliyat yapıyormuşsunuz. Siz ki mükemmel tahsil ve

terbiye görmüş bir fen adamısınız. Bunun ne büyük cürm olduğunu bilmiyor musunuz?

Maznun (şaşkın bir tavırla): Aman efendim, bendeniz nasıl olur da diplomasız doktorluk ederim. Bu işte bir yanlışlık olsa gerek. Bir isim benzemsi falan

Hakim: Demek inkar ediyorsunuz. O halde şahitleri dinleyelim. Hakim mübaşirle konuşur. Salona otuz beş yaşlarında tombalak bir hanım getirirler.

Hakim (Malum sual ve cevaplardan sonra): Nedime Hanım, bildiğinizi söyleyiniz.

Nedime: Efendim ehlim, üstünüze iyilik sağlık sancılandı. Bir doktora gösterdik apandisit. Hemen ameliyat yapmak lazım dedi. Bir operatör sağlık verdi. Ayıp değil ya efendim. Zalimi pek severim öyle neyin nesi olduğunu bilmediğim operatörlere teslim edemem. Öyle ya can bu ya yanlış bir yerini keserse.

Hakim: Hakınız var Nedime Hanım, devam ediniz.

Nedime: Efendim cariyenizin Mahmure Hanım isminde bir arkadaşım var. Onun da beyi apandist olmuş bir doktora ameliyat ettirmiş. Beş yüz lira paralarını almış ama adamcağız da bir hafta içinde pir-u pak olmuş. Sizden benden sağlam bir hale gelmiş. Aman kardeşim para bulunur can bulunmaz sen ne yap yap beyini o doktora ameliyat ettir dedi. Bana operatörün oturduğu yerde sağlık verir.

Hakim: Operatörle görüştünüz mü?

Nedime: Elbette hemen o gün.

Hakim: Kendisini tanıyor musunuz?

Nedime: Tanımaz olur muyum? (Mazmunu göstererek) İşte bu bey.

Maznun: Hanımefendi Allah rızası için lakırdıyı ölçüyle söyle. Yok yere başıma nara yakarsın. Günahıma girersin. Ne söylediğimi harfiyen hakim beyefendiye tekrar et.

Nedime: Söylüyorum ya. Bu bey ben operatör falan değilim. Mühendisim. Başka bir operatör bulun arayın, dedi. Yalvardım ayaklarına kapandım. Beş yüze razı olmazsan küpemi yüzüğümü satayım altı yüz yedi yüz vereyim. Tek bir tane beyimi kurtar dedim. Lakin Nuh dedi, Peygamber demedi.

Maznun: (Muzaffer bir memnuniyetle) İşittiniz mi hakim beyefendi. Nihayet hak zahir oldu.

Hakim: Acele etmeyim. Başka şahitler de var. Mahmure Hanımı getirin (İki dakika sonra, Mahmure Hanım salona girer.) O da o yaşta fakat arkadaşı ne kadar kısa ve kalın ise o o kadar uzun ve ince, hatta sesi de.

Hakim: Bildiğinizi söyleyin Mahmure Hanım.

Mahmure: Arkadaşım iyi bir operatör sordu. Bende (mazmunu) göstererek beyefendiyi tavsiye ettim.

Hakim: Beyefendinin operatör olduğunu nereden biliyorsunuz?

Mahmure: Bilmez olur muyum? Zevceme maşallah bir apandist ameliyatı yaptı ki tarif edemem. Beş yüz lira aldı ki helal-i hoş olsun. Allah mecbur etmesin ama insanlık halidir. Başımıza öyle bir şey gelirse...

Hakim (Kadının konuşmasını keserek mazmuna): Cevap veriniz.

Maznun (Harap ve na-ümit çırpınarak): Yalan vallahi tallahi yalan . Ameliyat mı? Bendeniz kendi kendimi tıraş edemem. Cuma günleri berberler kapandığı için sakallı gezerim. Bütün arkadaşlarım bilir.

Mahmure: Beyefendi rica ederim. Niye inkar ediyorsunuz. Hüsnü'yü ameliyat eden, bir hafta muayenehanenizde yatıran siz değil misiniz? Her gün onu ziyarete gelmez miydim? Siz bu kadar iyi operatörsünüz de niye muayenenizin üstünde levha yoki dediğim zaman ben reklamdan çekinirim. Onu şarlatanlar yapar beni bilen bilir, diyen siz değil misiniz? Hakim efendi inanmazsanız zevcemi çağırın o size hakikati söylesin.(Samiler arasında şaşkın bir tavır ile oturan kocasına) Hüsnü dilini mi yuttun Allah aşkına aptal aptal bakacağına hakikati söylesene (Hakim Hüsnü Bey'i çağırır, adamcağız korka korka gelir.)

Hakim:Beyefendi size ameliyat yaptı mı?

Hüsnü Bey (Kurbağaya benzeyen gözleri ile etrafına bakınarak): Beyefendi mi? Vallahi ne söyleyeyim. Beyefendi maruf bir mühendistir. Mesleğinde çok mahirdir. Cidden memleketimizin iftihar edeceği simalardandır.

Hakim: Bu nasıl cevap!

Maznun: Hüsnü bunca yıllık arkadaşısın. Allah rızası için beni bu müşkül vakadan kurtar.

Hüsnü Bey (Yalandan uzun uzun öksürür) : Yani efendim ne söyleyeyim bilmem ki arkadaşlarımdan olan bu bey...

Mahmure: Sana ameliyat yaptı değil mi? Ne çekiniyorsun evet desene. Diploması olmadığı halde doktorum diye senin hayatınla oynayan bu vicdansızın nesine acıyorsun ya seni öldürseydi.

Maznun (Yalvararak): Hüsnü, Allah rızası için beni kurtar.

Hüsnü Bey (Uzun uzun düşündükten sonra öksürerek): Hakikati arz edeceğim hakim beyefendi, fakat celseye hafiye isterim.

Hakim: Bu celse hafiye iş değil.

Hüsnü Bey: Talebim isaf edilmezse cevap vermekte mezurum. Hüsnü Bey, o kadar ısrar eder ki nihayet salonun tahliyesine karar verilir. Hakim yalnız şahitleri alıkoymak ister. Hüsnü Bey, bir aralık ona yaklaşarak gizlice celseye hafiye istemekteki maksadım bilhassa zevcemi buradan çıkarmak o burada bulunursa cevap veremem der. Nihayet dediği yapılır.

Hakim: Şimdi söyleyiniz bakalım.

Hüsnü Bey: Hakim efendi, evli misiniz?

Hakim (Kızarak): Ne münasebet!

Hüsnü Bey: Evli değilseniz bendenizi anlamanıza imkan yok. Söyleyeyim. Efendim zevcem bir gün dükkan camlarının birinde gayet kıymetli bir kürk gördü. İsterim de isterim diye ayak diredi. “Sat sav, çal çırp, ne yap yap bu kürkü al.” diyordu. Mübarek, huyunu biliyordum. Rica minnet, tehdit hiçbir şey onu bu inadından döndüremezdi. Nihayet bir çare düşündüm. “Peki istediğin kürk olsun yarın alırız.” dedim. Fakat o gece sabaha karşı aman ölüyorum mahvoluyorum, sancılandım diye avaz avaz bağırmağa başladım. Ertesi sabah doktor bey diye arkadaşım mühendis hüseyin Edip Bey’i çağırttım. Hali anlattım. Bulduğum çareyi söyledim. Sevgili arkadaşım beni bu beladan kurtarmayı vaad etti. Zevcemi çağırdı. Zevcenizde kök bağırsak iltihabı var muayenehaneme getirip hemen ameliyat

yapmazsam ölür, dedi. Karım şöyle böyledir ama beni pek sever. Aman doktor ocağına düştüm, diye yalvarmaya başladım. Hüseyin Edip pazarlığa girişti. Evvela kapıyı yedi yüz liradan açtı. Nihayet beş yüze sulh oldu. Ben güya sancıdan kıvranarak olamaz ben bu para ile sevgili karıma kürk alacağım, diyordum. Bu vefakârlık karıma pek dokundu. Boynuma sarılarak ağlamaya başladı. Kürkten vazgeçiyorum tek senin hayatın kurtulsun bana senden fayda var. Hüseyin Edip'in evinde bir hafta yattım başımı dinledim. Dünyaya geldiğim zamandan beri bu kadar uzun müddet istirahat ettiğimi bilmiyorum. Karım geldiği zaman sırt üstü yatağa uzanıyorum. Sonra o gidince kalkıyor. Getirdiği şeyleri Hüseyin Edip ile beraber yiyorduk. İşte zavallı arkadaşımın sahte doktorluğunun hakikati.

Mahkeme beş dakika sonra Hüseyin Edip Bey in cürmü sabit olmadığı için mesuliyetine karar veriyordu.

Reşat Nuri Güntekin (S. 5 s. 6)

Eşref Saatinde

Aylardan beri işsiz dolaşan bir şoför için bir otomobil görmek yürek oynatacak bir hadisedir. Hem de şık bir lüks otomobil, makinası da hafif hafif işliyordu. Şimdi şu otomobile atlayıp gidiverecek olsa kim görecekti kimin haberi olacaktı? Ahmet daha fazla düşünemedi derhal otomobile atladı, tam hareket edeceği sırada o civardaki apartmanların birinden çıkan bir adamın usulca otomobilin içine girdiğinin farkında olmadan arabayı sürmeye başladı. Otomobil süratle gidiyordu. Şoför Ahmet'in keyfi ve neşesine payan yoktu. Nereye gittiğini, ne yapacağını bilmiyordu. Yalnız aylardan sonra bir otomobilin idaresine geçmek onu adeta sarhoş etmişti. Bir aralık arabanın arkasını gösteren aynada bir kırmızı ziya gözüne ilişti. Tuhaf dedi, arkadan polis otomobili geliyor galiba. Sürati artıyordu. Kırmızı fenerin mesafesini fark edemedi. Demek ki o da süratini artırmıştı. Ahmet kendi kendine: "*Vay canına be..*" dedi. Bunlar beni takip ediyorlar. Bir müddet böyle gittikten sonra makine birtakım hırıltılar çıkarmaya başladı. Şoför Ahmet "*Aboo!*" dedi. Benzinde bitti, heriflere enselendik. Bu sırada arkasından bir ses "*Dur!*" diye bağırdı. Ahmet arkasından döndüğü zaman kendini bir rovelver namlusu karşısında buldu. Otomobilin içindeki adam "*Durr!*" dedi. "*Korkma! Sana bir fenalık edecek değilim.*" Şoför Ahmet biraz müsterih olmuştu. Sen kimsin diye sordu. Meçhul şahıs: "*Ben bu*

otomobilin sahibiyim,” dedi. “Senin arabaya bindiğini gördüm. Senin haberin olmadan o sırada bende otomobilin içine atladım.” Bunun üzerine adam sordu:

-Senin adın ne ?

-Ahmet.

-Şoförsün değil mi?

-Şoförde söz mü şoförün alasıyım.

-Senden çok memnunum.

Şoför Ahmet bu memnuniyetin hikmetini anlayamadığı için adamın son sözüne bir cevap bulamamıştı. Otomobilin sahibi sözüne devam etti.

-Bana pek büyük bir iyilik ettin.

-Ne gibi?

-Bu arabanın sürat rekorunu kırdın. Şimdi gittiğin gibi koşu meydanında da gidebilir misin ?

-Maşallah gitmez olur muyum?

-Öyle ise seni yanıma şoför olarak alıyorum. Yalnız bir şartla.

-Ne gibi?

-Bu gece yaptığın gibi el alemin otomobilini alıp savuşmayacaksın .

Şoför Ahmet başını eğip önüne baktı.

-Bey, dedi. Arkada polis arabası var ne zamandan beri beni kovalıyor. Bari onlara da bir şey söyleyin de bana bir fenalık yapmasınlar.

Bunun üzerine otomobil sahibi güldü.

-Arkada polis arabası falan yok.. dedi. Gel şurdan biraz benzin alalım da sen yine bizim eve çek.

Şoför Ahmet: Nasıl olur? dedi. Aynada şimdiye kadar kırmızı ışık vardı. Otomobil sahibi gülerek cevap verdi.

-Haydi sen merak etme aynada gördüğün kırmızı lamba benim elektrik fenerim. Onunla saate bakıp sürat hesap ediyordum. Ahmet seni göreyim bu seneki

yarıfta bu akşamki sürati bulabilirsen senin üstüne şoför olmaz derim. Şoför Ahmet o gecedan beri otomobile son derece meraklı bir beyin şoförüdür.

Hikâyecibaşı (S. 17 s. 10)

Evliliğin Dertlerinden

Geçen gün Beyoğlu'nda pek aziz dostlarımdan Tarike'nin kocasına tesadüf ettim. Büyük bir itriyat mağazasının kapısından içeri giriyordu. Gülerek:

-Tarike hanıma kim bilir ne güzel lavantalar alacaksınız, dedim. Muhatabım beni gördüğüne gayet memnun olmuş gibi:

-Sizi gördüm pek iyi oldu,dedi. Şuraya birlikte girelim.

İtriyat dükkana girdik. Dudak boyası istedi Yahudi kız sordu:

-Hangi renk açık mı koyu mu, kutu mu şişe içinde mi? Raika'nın kocası:

-Hepsinden veriniz, hepsini tecrübe edeceğim. Satıcı kız tereddüt etti.

-Nasıl tecrübe edeceksiniz. Dudak boyalarını kapalı satıyoruz.

-Pekala hepsinden birer tane veriniz. Birer tane alıp bakacağım.

Bunun üzerine Yahudi kız birçok dudak boyalarını çıkardı. Arkadaşımın kocası bunlardan birini açtı. Kırmızı ucunu dudaklarında gezdirdi. Sonra kırmızılığı hafifçe dili ile yaladı. Yüzünü ekşitti. Dudaklarını mendili ile iyice sildikten sonra diğer bir boya aldı.

-Aman ne yapıyorsunuz, dedim. Ne çirkin şey o, erkek kısmı dudağını boyar mı? O hiçbir şey olmamış gibi diğer boyayı da dudağına sürmeye başladı. Bu sefer dudağına mosmor bir boya sürdü. Onun da tadına baktıktan sonra:

-Fena değil, fena değil, dedi. Artık sinirlenmişim. Ben gidiyorum, dedim. Sizi bu kadar seyretmek kafi.

-Rica ediyorum, bir dakika durunuz. Şu boyaları de tecrübe edeyim, dedi. Sizinle görüşmek istiyorum. Beraber çıkarız.

Onun dudağını boyayan erkeklerden olmadığını bildiğim için bu hali bende şiddetli bir merak uyandırmıştı. O boyalarını aldıktan sonra beraber dışarı çıktık. O zaman dedi ki:

-Mutlaka çıldırdığıma hükmetmişsinizdir. Halbuki derdimi bilseniz yaptığımı mazur görürsünüz. Tarike'yi nasıl sevdiğimi biliyorsunuz. Onu boyanmaktan vazgeçirmek için ne kadar uğraştığımı da belki işitmişsinizdir. Fakat bütün gayretlerimin boşa gittiğini görünce karımın boyalarını bizzat intihap edip almaya mecbur oldum.

-Tarike'ye dudak boyası almanızı tabii görebilirim, fakat bunları neden ilk önce kendi dudağınızda tecrübe edip kendinizi... Nasıl söyleyeyim tuhaf bir hale düşürüyorsunuz.

-Siz benim kardeşimsiniz, dedi. Böyle yapmayayım da ne yapayım. Çünkü karımın sürdüğü boyaların ucu bana dokunuyor. Tarike'nin boyanmaya çılgınca mübtela olduğunu bilirsiniz. Beş senelik karım olduğu halde şimdiye kadar yüzünü bir kere olsun Allah'ın yarattığı gibi görmek nasip olmadı, halbuki asıl kendi renginin, tabii renginin ne kadar güzel olduğunu için için hissediyorum. İstanbul'un itriyat mağazalarına Avrupa'dan hiçbir yüz boyası karım yüzünden tecrübe etmemiş olsun! ben artık her şeyden vazgeçtim: Bu menhus suların, macunların yalnız tadından şikayet ediyorum. Aman Yarabbi, o ne mide bulandırıcı o ne lezzet.

-Canım, dedim. Karınız geceleyin de sürmüyor ya. O şiddetle silkindi.

-Ne söylüyorsunuz, dedi. Geceleyin yüz buruşuğuna karşı bir lastik maskesi var. Gece uyanıp gördüğüm zaman gulyabi zannediyorum. Onu takmadığı zamanlarda başka dert... Eterli tamponlar, kaynar su buğuları masaflar, kompresler... üzerine gelsin kafurili....(yakasını silkerek) ondan yılmım. O menhus macunu da kimden işitti, nerden aldı, eskiden gliserinli bir krem vardı. Ben ondan şikayet ediyordum, fakat bu ona rahmet okudu.

Durdu. içini çekti. Sonra niyazkâr bir sesle:

-İşte görüyorsun ya, şimdi böyle dükkan dükkan dolaşıyor, hem onun işine yarayacak hem benim ağzımın tadını bozmayacak bir krem arıyorum.

İmzasız (S. 11 s. 12)

Fistan Hülasesı

Hayriye hanım kocasına sordu. Gelecek haftaki baloya gidecek miyiz? Kocası gazetesini önünden çekti.

-Gitmeye karar vermedik mi?

-Bey hani bana esvap? Esvap sözünü işitir işitmez gazete elinden düştü.

-Esvap mı? Beyaz esvabın var ya. Hayriye hanım sitemkâr:

İyi ki beyaz esvabımı öğrendin. Üç defadır baloya beyaz esvabımla gidiyorum. İllallah artık. Herkes bir kere giydiğini bir daha giymiyor.

-Aman karıcığım sen ne söylüyorsun avuç dolusu para verip o diktirdiğimiz esvabı üç defa mı giyeceksin?

-Evde giyerim başka. Fakat dünya bir araya gelse onunla bir daha baloya gitmem anladın mı?

Hayri Bey içini çekti, zihninden şöyle bir hesap yaptı. Olmadı gitti.

-Peki mademki esvap yaptıracaksın bari terziye vaktiyle git de baloya yetiştirsin. Hayri Bey, bu sözleri söylerken hükm-ü idamını imza eden bir adam tavrı almıştı. Hayriye Hanım hemen ertesi günden itibaren terziye devama başladı. Evvela model-i inhayı, sonra kumaşın tayini, ölçü, provalar... Balodan bir akşam evvel Hayri Bey karısına sordu:

-Hani tuvaletin? Halledemedin mi?

Hayriye Hanım gülerek cevap verdi:

-Yarın veriyor. Ama görmelisin. Öyle şahane bir tuvalet oldu ki deme gitsin. Hayri Bey, ertesi gün balo hazırlığı için eve biraz erken döndü. Karısını tuvalet aynası karşısında meşgul göreceğini zannederken Hayriye Hanım'ı bir köşede büzülmüş görünce hayret etti.

-Ne oldu ki?

-Hiç! Hayriye Hanım küçük mendilini gözlerine götürdü. Hayri Bey endişeli bir tavırla karısının yanına oturarak:

-Ne o? Ağlıyor musun? Filhakika Hayriye Hanım ağlıyordu.

-Canım ne oldun? Nen var? Titrek bir ses kesik kesik Şu cevabı verdi:

-Terziden dönüyordum. Tramvayda ..

-Eee...?

-El anta mı..

-aldılar mı?

-aldılar.

-Canım peki bunda bu kadar üzülecek ne var? Çantanın içindeki bir mendil ve bir pudra kutusu için mi gözyaŐı döküyorsun? Yoksa beş on lira için mi?

-Yok onlar için değil.. Bu akşam ki baloya gidemeyeceğimden.

-Neden?

-Terziden aldığım o canım yeni tuvalet...

-Eee..

- El antamın içinde idi.

Hikâyecibaşı (S. 23, s. 12)

Geç Kalan Bir Adamın Hikayesi

Arkadaşımın bezgin ve meyvus haline bakarak dedim ki:

-Niçin belli başlı bir iŐle meşgul değilsin. İçini ekerek:

-Korkuyorum dedi. Geç kalmış olmaktan korkuyorum. Sonra derdi depreŐmiŐ bir adam tavrıyla sözüne devam etti.

-Hayattta beni yalnız bir Şey yıldırdı: bir işe geç başlamak. Evvela dünyaya gelmeye geç kalmıŐım. Babam zengin bİR adam mıŐ, ticaretle meşgul olur muŐ, bir aralık işleri bozul muŐ, ticareti dur muŐ, sermayesinin yemeye mecbur ol muŐ. İŞte ben o zaman doÇ muŐum. Babam bana layıkıyla bakamamıŐ. Tahsilim geç kalmış. Adamakıllı okuyamamıŐım kendimi bildikten sonra hayatta bir müddet avare avare dolaŐtım. Nihayet babam gibi ticaret yolunu tuttum . İŞlek bir caddede dükkan açtım. İŐpirmecet mumu satmaya başladım. İŞlerim iyice düzeldi. Bu işte büyük bir kazanç mümkündü. Fakat geç kalmıştım. Çok geçmeden elektrik ıktı. Süratle tamim etti.

Mumculuk işinin tutar yeri kalmadı. Bir zaman kendimi toparlayamadım. O sırada eski sanatımla alakalıdır diye şemalı kibrit ticaretine başladım. Meğer ne karlı işmiş. Kendi kendime ne halt etmeye bunu daha evvel yapmadım diye hayıflanıyordum. Demeye kalmadı, şemalı kibritler men edildi. Ahh geç kaldım..... geç kaldım diye saçımı başımı yoldum. O aralık kira arabası işletenler çok para kazanıyorlardı. İşten anlayanlar bu yola sevk ettiler. Bir hayli tereddüt geçirdim. Netice de üç araba alıp iletmeye başladım. İyi para kazanıyor, “*kendi kendime hamd olsun karlı bir iş buldum*”, diye seviniyordum. Filhakika geç kalmamış olsaydım fena iş değildi. Fakat birkaç ay geçti geçmedi otomobil müsveddesi çıktı arabaların pabucu dama atıldı. Onları da bin bela ile elden çıkardım. Harb-i umumiye de hiçbir iş yapamadım. Nihayet Almanya ya gidip bir mühimmat komisyonculuğu işi bağladım. Vaktiyle başlamış olsaydım, sayılı zenginlerden biri olup çıkacaktım. Fakat müzakerenin ilanı işi bozdu. Artık fena halde gözüm yılmıştı. Bir müddet işsiz güç güçsüz dolaştıktan sonra bir meyhane açmayı düşündüm. Yüzde üç yüz kar bırakacak bir iş. Ben tam dükkanı bulup tezgahı kurmuştum ki men-i müskirat kanunu neşroldu. İşte o zamandan beri hiçbir iş tutmuyorum. Gayet kuvvetli şansım var tuttuğum şey elimde altın kesiliyor. Bir tayyare piyango bileti alacak oldum. Aldığım bilete birinci ikramiye isabet etti. Bunu işitince gözlerim dört açıldı.

-Be mübarek adam dedim, bunu daha önce söylesene .

-Birinci ikramiyeyi kazanınca artık eski muvaffakiyetsizliklerin ne hükmü kalır?
Acı acı gülümsedi.

-Sen ne söylüyorsun azizim.

-Bir sabah geç uyandığım için vapura geç kaldım. O yüzden de biletimi vaktiyle alamadım. Büyük ikramiyeyi sarrafa kazandırdım! Bir müddet sustu.

-Peki şimdi ne yapacaksın? diye sordum.

-Bakalım..... dedi. Biri bir iş teklif etti bugün onunla görüşeceğiz. Fakat o sırada birden yerinden fırladı. Cebinden saatini çıkardı.

-Eyvah! diye bağırdı. Ona da geç kaldım! Bu meyus hali karşısında ona biraz cesaret vermek lüzumu hissettim

-Haydi canım meyus olma, kalk şuradan bir tramvaya atla belki yetişirsin.

-Davranmak istedi. Acele ile ceplerini karıştırmaya başladı. İçtiğimiz biraların hesabını görmek için para aradığı anlaşılıyordu. Bu arama o kadar uzun sürdü ki nihayet tahammülüm kalmadı. Garsonu çağırdım parayı verdim.

-Ayol ne acele ettin ben verecektim diye söylenmeye başladı. Bu sefer de geç kalmıştı ama anladığıma nazaran şimdiye kadar geç kaldığı işlerden içinde en karlı çıktığı bu olmuştu.

İmzasız (S. 14, s. 14)

Hallolunamamış Bir Muamma

Delikanlı babasının bulunduğu odaya süt dökmüş bir kedi gibi ayaklarının ucuna basarak korka korka girmişti. Babasının arkası kapıya dönük olduğu halde odanın ortasında duruyor, elleri arkasında pencereden dışarı bakıyordu. Oğlunun içeri girdiğini duymamış olacak ki vaziyetini hiç değiştirmede. Çocuk da hiç ses çıkartmadan durdu ve babasına vereceği cevabı tasarlamaya çalıştı. Nihayet fikrini biraz topladıktan sonra:

-Baba.. dedi. Beni istemişsiniz. Babası zihnen bir uğraşan bir adam gibi kendine gelerek oğluna döndü.

- Evet seni istedim, söyle bakalım dün gece neredeydin? Delikanlı bu suali beklemekle beraber şaşalar gibi oldu.

- Hiç! Buradaydım, diye cevap verdi.

- Hayır burada değildin. Dün gece ben yemek yemeyeceğim. Biraz odamda çalışacağım deyip yukarı çıktın. Bizde seni uyudu zannettik. Halbuki kimseye sezdirmeden sokağa çıkmışsın. Delikanlı itiraz etmek istedi.

-Hayır baba, nasıl olur? Şey, odamda..

- Haydi, haydi yalan söyleme seni dün, geç vakitte Beyoğlu'nda beş on arkadaşınla beraber bir bardan çıkarken görmüşler.

-Aman baba ben barda.

-Bana ağız yapma, inkara kalkışma. Tanıdıklarımın biri seni gözüyle görmüş. Hemde ne halde. Bu sözleri söyleyerek yine arkasını döndü. Pencereden dışarı bakmak istedi. Bir müddet zihnini kurcalayan bir şeyi halletmeye çalışıyormuş gibi durduktan sonra yine oğluna döndü.

-Hemde ne halde, dedi. Hepiniz zil zurna sarhoşmuşsunuz. Evet zil zurna sarhoş. Delikanlı bir şey söylemek istediye de muvaffak olmadı.

-Hatta işte bir yanlışlık olmadığını ispat etmek için şunu dahi ilave edeyim. Her birinizin elinde birer kağıt fener varmış. Yani Türkçesi yılbaşı gecesi hovardalık yapmışsınız. Delikanlı artık hakikati inkarda bir fayda olmadığını anladı.

-Ah baba,dedi. Bir çılgınlıktır yaptım.

-Çılgınlık yaptığın malum. Arkadaşlarım o gün, bu sene yılbaşı gecesi gel de beraber eğlenelim, dediler. Annem babam bırakmaz dedim. Canım sende gece kaçarsın sonra yine gizlice eve girersin onların haberi bile olmaz dediler.

-Evet haberi olmaz.

-Bizde..bizde... nasılsa malum şeytana uyduk, uydum. Babası gülmeye çalışarak

-Şeytana uyduğun için işlerin böyle doğru gitti ya! O sırada delikanlı acı bir şey hatırlamış gibi birden bire bağırdı.

-Annem annem duydu mu? Babası oğlunu teskine lüzum gördü.

-Hayır dedi. Bereket ki annen duymadı. Delikanlı bi-ihhtiyar derin bir nefes aldı. Kendini pek memnun etmiş olan bir haberden cesaret almış gibi:

-Babacığım, dedi. Affedersiniz bir şeydir oldu. İster delilik, ister cahillik deyiniz. Fakat size söz veriyorum. Babası da iyiden iyiye yumuşamıştı. Söz veriyorum bir daha tövbeler tövbesi.

-Peki oğlum gençlikte böyle şeyler olur. Yalnız, daha tekrar etmesin.

-Aah teşekkür ederim, babacığım. Bunun üzerine babası yanına yaklaştı. Oğlunu omuzundan tutup bir koltuğa oturttu.

-Bana bak, dedi. Seni affederim. Annene de söylemem yalnız bir şartla, insan hali bu bir gün de bana lazım olur. Söyle bakalım geceleyin zil zurna sarhoş olduğun halde annene duyurmadan nasıl eve girdin?

İmzasız (S. 13, s. 14)

Hız. Adem'in Ruhı

Ne demek efendim ne demek? Ne hakları varmış? Neden mektubumu derc etmezlermiş. Evet mektubumu akşam gazetesinde derc etmememinin sebebini bir türlü anlayamıyorum. Halbuki benim de kendime göre büyük tecrübelerim var. Ölülerle muhabere de, ruhlarla muhaberele öbür dünyadaki dağlara derelere ve daha

nerelere nerelere dair tecrübeler. Ben bu mühim tecrübemi uzun bir mektup halinde tespit ettim. Teşvik ettim, akşam refikasına yolladım halbuki refikanız ispritizma tecrübelerini ihtiva eden bütün mektupları sütunlarına geçirdiği halde benimkini yan çizdi yazmadı. Acaba mektup bu sene de ziyana mı uğradı dersinini? Yoksa esrarını kaş ile değmeyi öğrendiği için mektubu o ruh mu aşırıldı? Akşama yolladığım zarfi muhakkak ki acayip ruh aşırılmıştır. Zira, hatta o ruh kapı deliklerinden bile içeri süzülmesini biliyor. Geceleri paslı bir anahtar çıkarıp sonra sokak kapısı geçidinden süzülüyor ve evime giriyor. Evet evime giriyor. Her gece evime giriyor. Geceleri ne zaman ben onun tıkırtısını işiterek oda kapısını yavaş yavaş aralasan usul usul sofaya çıkarsam ruh kara bir zal gibi duvarlara kenarlara sınıyor ve sonra aklımın bir türlü izah edemediği şekilde kalın perdelerin siyah gölgeleri içine karışıp kaybolup gidiyor. İş bu kadarla kalsa yine iyi..yine iyi.. Lakin ruh daha büyük şekiller göstermekte. Ruh öbür ruhlardan pek ayrı olarak dünya kelâmı konuşmakta. Hem de nasıl nerede neye dair biliyor musunuz? Ruh benim odamın bitişiğinde karıcığımın mini mini karıcığımın odasında konuşuyor.(Öyle ya mini minicik) Çünkü karım Havva torunum yaşındadır. On sekiz yaşında bense yetmişindeyim. Ruh Havvacığımın odasında konuşuyor. Fakat bende gündüzleri karıma bundan bahsedemiyorum. Zira biliyorum ki kadıncağızı korkuturum. Odama cinler giriyor diye ödü patlar. Cinlerin istedikleri yere girmesine, beşeri iradenin erişemeyeceği mahiyettedir. Onlar her yere girip çıkabilirler. Cinleri hiç ummadığımız yerlerde bulabilirsiniz. Hiç beklemediğiniz zaman onlarla karşılaşırız. Mesela geceleri, gece yarısı herkes uyumuş el ayak çekilmiş veyahut uyumak üzeresiniz. Gıcırıtı işittiniz değil mi? Aşağıda bir gıcırıtı oldu. Şimdi kulak verin dinleyin dinleyin. Merdivenler çatırdamaya başladı. Sofada gezinen şeytanın ayak seslerini duyuyor musunuz? Çatır çatır kapılar açılıp kapanmaya başladı. Dışarda gezinen ruhların ayak sesleri kah kesilir gibi olur kah artar. Sakın öyle aptalca bir cesaret gösterip dışarıya çıkmayın . Ha siz çıkar çıkmaz sofanın karanlık köşesine bir takım gölgeler hareket edecek perdeler kıpırdayacak telaşlı ve şeytani ayak seslerini daha vazuh ile işiteceksiniz. Ruhlar ve cinler periler beni sadece geceleri rahatsız etmiyorlar. Arz edeyim: Gecen gün Mecdi Paşalar'da satranç oynarken başıma bir ağrı çöktü de eve gidip biraz istirahat etmem lazım geldi. Bende hanenin bahçesinden geçip harem selamlığı birleştiren taş koridora girdim. Yukarıda bir telaştır koptu. Yine kapılar

açıldı. Sofada yine şeytani ayak sesleri dolaşmaya başladı. Halbuki bizim ev şeytanların musallat olmadıkları zamanlarda gayet sakin ve sessizdir. Dikkat ettim, her ne vakit misafirlikte başım veyahut vücudumun herhangi bir tarafı ağrırsa vakitsiz eve gelsem bu ervah-ı habiseyi sofalarda, odalarda cirit oynamakta bulurum. Zavallı mini mini refikam, cariyemiz zavallı Havvacığım onun bu şe'âmetden nasıl ödü patlamıyor şaşılacak şey.

Bugün anladım ki bizim eve musallat olan tövbe estağfurullah tövbe estağfurullah teşrif eden ruh bir de ne? Hem o evvellerde zannettiğim gibi bir ruh-u habîs değil, bir ruh-u latif ervah-ı tayyibeden biri ve bunun içindir ki evden çıkmayı tes'im ettiğim halde başka yere taşınamayacağım.

Efendim zannımı nasıl tebdil ettim anlatayım. Geçen gece, gece yarısından sonra ruh-u muhterem bizim haneyi yine ziyaret etti. Bir müddet yine sofada ayak sesleri işitilmeye başladı derken bir kapı gıcirtısı karımın yattığı odanın kapısı idi. Hemen deli gibi dışarı fırladım. Sofaya çıktım. Karımın yatak odasının önüne geldim. İçeride bir ses vardı. Bu ses ruhun sesiydi. Onu birkaç kere işitmiş ve neden dolayı Arapça konuşmayıp da Türkçe kelam ettiğine hayret etmiştim. Kulağımı kapının aralığına dayadım ve ruhun şöyle dediğini dinleye başladım. Ruh diyordu ki:

-Havvacığım, benim melek Havvacığım Allah'ın seni cennetten çıkarmasın da ne büyük bir hikmet varmış. Meğer sen cennette kalmış olsaydın eminim ki bütün melekler günahkâr olacaktı.

Bunu işittikten sonra kana'at getirdim ki bizim evi ziyaret eden ruh Hz. Adem(as)'in ruhu ve mukaddesidir.

V(â) N(û) (S. 15, s.6)

İki Çay Ziyafeti

Akşam oldu. Saat dört. Giyindim kuşandım, gümüş saplı bastonumu alıp sokağa çıktım. Havada ne güzel.. Baharın geldiği iyice his olunuyor. Horaman hanıma çaya davetliyim. Doğrusu gitmek hiç de işime gelmiyor. Horaman Hanım'ın neler söyleyeceğini, Semahat Hanım'ın ne cevap vereceğini, Hürrem'in bana ne hikâyeler anlatacağını şimdiden biliyorum. Horaman Hanım, son günlerde Avrupa'dan yeni yeni gramofon plakları getirmiş. Bunları çalıp herkese dinletecek

onun için eşi dostu içinde davet etmedik kimse kalmamış. Salon hınca hınç dolacak, her kafadan bir ses çıkacak. Hasılı bir kör dövüşü ki sorma gitsin. Yani ben bu kargaşalıkta ne yapacağım. Bunları acı acı düşünerek yoluma devam ediyordum. Aynı kaldırım üzerinde ince bir kadın şeklinin ilerlediğini gördüm. Bu mantonun rengi bana hiç de yabancı değil. Bu hanımı mutlaka tanıyorum. Adımlarımı sıklaştırdım. İşte tam kendisi Mürüvvet Hanım. Tuhaf , onun annesi yanında olmadan hiç sokağa çıktığı yoktu. Yaklaşıyorum.

-Vay küçük hanımefendi nereye böyle teşrif ? durdu.

-Ay siz misiniz.. dedi, beni korkuttunuz.

-Çok teessüf ederim. Hiç istemediğim bir şey varsa o da sizi korkutmaktı.

-Annemi Hande Hanım çaya davet etmiş. Bugün fena halde başı ağrıyordu. Bana Hande Hanım bugün beni çaya çağırdı, ben gidemeyeceğim, ayıp olmasın, yerime bari sen git dedi.

-Eee şimdi Hande'ye mi gidiyorsunuz?

-Ne yapayım, annem ısrar etti, bende istemiyorum ama.

-Vah Mürüvvet Hanımefendi'ye gidiyorsunuz?

-Hayır maalesef ben Horaman Hanım'a gidiyorum, şayet Hande Hanım'a gitseydim hiç olmazsa sizinle konuşurdum da can sıkıntısından patlamazdım. Mürüvvet Hanım gülümsedi.

-Bende isterdim ama !

Ben o aralık bir çare hatırladım. Haydi siz Horaman Hanım'a geliniz.

-Yok olmaz, sonra annem darılır.

-Canım anneniz sizi çaya yollamadı mı ? Oda çay, o da çay. Can sıkılmakta hiçbiri birinden geri kalmaz .

-Horaman Hanım'a davetli değilim.

Bu müddet zarfında beraber yürümeye başlamıştık.

-Peki onu kabul etmediniz. Öyle ise ben Hande Hanıma geleyim.

-Peki davetli misiniz?

-Canım Hande Hanım'ı kafi derecede tanırım. O şimdi kim bilir kaç kişiyi davet etmiştir. O kadar kişi içinde beni davet etmediğini nereden hatırlayacak.

Fakat bu sözlerim Mürüvvet hanımı iknaya kafi olmadı.

-Peki, dedim. Size üçüncü bir teklifim var. Bunu herhalde reddetmezsiniz. Mademki mutlaka çay içmek mecburiyetindeyiz o halde bu çayı kendi kendimize içelim. Ben şurada bir Rus pastacısı tanıyorum. Sizinle gideriz hem konuşuruz hem de karnımızı doyururuz. Olmaz mı? Üçüncü teklifim bu. zaten her şeyin üçüncüsünde keramet vardır. Mürüvvet Hanım'a mülayim göründü. Pastacıya gittik. Orada geçirdiğimiz iki saat zarfında Horaman Hanım'ın, Avrupa'dan getirdiği plaklarını dinleyemediğimden dolayı üzölmek hayalimden bile geçmedi. Öyle zannediyorum ki Mürüvvet Hanım'da Fransızca kitaplardan öğrenip evde kendi eliyle yaptığı müstesna pastaları yiyemediğine hiç esef etmedi. Bir hafta sonra diğere bir çay ziyafetine gitmiştim. Mürüvvet Hanım, annesi, Horaman Hanım, Hande Hanım hep orada idiler. Bir ara Horaman Hanım bana :

-Affedersiniz Sermed Bey, dedi. Geçen gün pek kalabalık vardı. Sizi görmek bile nasip olmadı. Halbuki ben sizinle uzun uzun konuşup plaklarım hakkında fikrinizi almak isterdim. Çok müteessifim.

-Beis yok hanımefendi..dedim. Bir başka sefere. Bir aralık Hande Hanım'da Mürüvvet'e:

-Ah Mürüvvetciğim, diyordu. Geçen gün annen seni de yollamış aksi gibi o kadar kalabalık vardı ki herkesle istediğim gibi konuşamadım ki yaptığım pastaların en iyilerini ayırıp kendi elimle sana ikram etmek isterdim.

Mürüvvet Hanım kızarak:

-Beis yok hanımefendi..dedi. Bir başka sefere.

İşte Mürevvet ile iki çay ziyafetini böyle atlatarak ve böyle nişanlandık.

Hikâyecibaşı (S. 25, s.4)

Mübarek Efendi

Mübarek Efendi'nin yevm-i veladeti, meşhur büyük zelzele gününe tesadüf eder. Saha arayı alem şuhud olduğu dakika zelzele başladı. Ev çatır çatır yıkıldı. Ebe hanım nevezadeyi eteğine sarıp sokağa kaçtı, fakat lohusa enkaz altında ezildi. Babası bu felaketi haber alınca yüreğine indi, öldü..

Bekar bir amcası vardı, Mübarek'i onun yanına gönderdiler. Adamcağız yeğenine memnuniyetle ağıuş kolunu açtı. Onu kendine evlat edinmeye karar verdi. Fakat babalık saadetini bir gece bile tadamadı. Abdülhamid'in hafiyeleri adamcağızı çal yaka vapura attılar, Fizana sürdüler. Kabahati, Mübarek için yarım okka süt almaktı.

Meğer inek, veliaht-ı zamanın mukarribinden biri tarafından sütçüye satılmış imiş.

Yeğenini padişahın veliahtının ahababının ineğinin sütüyle beslemek, bir padişaha haini yetiştirmekten başka ne maksada mahmul olabilirdi.

*

Mübarek, mektebe başladığı gün mektep yandı. Sünnet olduğu gün kalabalıktan düğün evi çöktü. Mektebin oldukça çalışkan bir talebesiydi, dersini bildiği zaman muallimler derse kaldırmazlar, bir kere dersini bilmezse hemen tahta başına çıkarırlar ve rezil olur, izinsiz kalır, dayak yerdı.

Bazen bütün sınıf gevezelik ederdi, Mübarek esnemek için ağzını açsa muallim görür, izinsiz verirdi. İmtihanlarda arkadaşlarının kağıdını o yazardı. Fakat arkadaşları on, o sıfır alır ve kopya etti diye sınıftan kovulurdu.

*

Mübarek mektep bahçesinde oynamazdı. Çünkü; oyunları kafaya, göze top isabet etmek, dizinin en hassas yerine sopa yemek, tepe aşağı yuvarlanmak gibi bütün kaza ve belalar ona gelirdi. Fıstık, Badem, Ceviz gibi kabuklu yemiş almazdı çünkü; bütün çürüklerin ona tesadüf etmesi muhakkaktı.

*

Büyüdü, yakışıklı bir delikanlı oldu. Şıklığa hevesi vardı, fakat hiçbir zaman istediği gibi bir elbise giyemedi. Ya yanlışlıkla paçası kısa olur, ya ceketi zurna gibi dar olur ya da yakası çarpık düşerdi. Aşk cihetinde de talibi o ayarda idi. En suratsız arkadaşları güzel güzel kadınlar bulur, dişlek, aşçı, hizmetçi kadınlar bile ona bakmazdı. Bir kere güzelce bir kadından bir randevu aldı. En تنها ve uzak bir yere gittiler öyle تنها ki koca sahrada bir tek adama tesadüf ettiler fakat bu adam kadının haşin, hoyrat kocası idi. Ve ümit edilen huzuzat-ı aşikane yerine delikanlının izzet-i nefsinin ve narin bedenini hayli rencide eden bir sahne cereyan etti. Bir kerede gece bir evden gizli bir avdet oldu. Mübarek Efendi bin türlü heyecanlarla şitab etti fakat davet eden kadın bir habeş bacı idi.

Bir ziyafette bulunduğu zaman ağız tadıyla bir lokma yemek yiyemezdi. Çorbasından sinek çıkar, etin eşek eti gibi sert bir parçası isabet eder, balığın kılıcı boğazına takılıp, tatlı çürük dişine kaçıp gözlerinden yaş getirtirdi.

Talihsizliğine kanaat getirmedi, her şeyden uzak yaşardı, yolunun üstünde harap, çarpık bir köprü vardı. Ara sıra köprüünün başına gelir, müstehzi bir tavır ile dilini çıkarıp gözünü kırparak:

-Seni miskin seni, harap olmuşsun, ayakta durmaya takatin kalmamış, fakat yıkılmak için benim senin üstünden geçmemi bekliyorsun değil mi.. Yağma yok! Herkes enayi de sade senin mi gözün açık, der uzak yollardan dolaşarak evine dönerdi.

Arkadaşları intikam alacağı adamı onunla gezmeye, eğlenmeye götürürlerdi. Rakı içerken polis baskınına uğrarlar, tramvay ile Galata'dan Beyoğlu'na çıkarken kayış kopar, sinemaya giderlerse motor bozulur, bir eğlenceye giderlerse kavga çıkar, meclis dağılır. Hasılı Mübarek Efendinin arkadaşı da bî-tabî bu felaketten nasibini alırdı. Parlak intikam değil mi?

Bir zaman gazeteler hırsız, ahlaksız, katil, zalim bir kadından bahsediyorlar “Bu kadına idam cezası azdır, ah daha büyük bir ceza olsaydı.” diyorlardı. Mübarek Efendi mahkemeye müracaat etti. Bu kadının yaptığı cinayetin cezasız kalmasını istemiyorsanız Allah'ın emriyle bana veriniz. Hem ben karısız kalmamış olurum, hem o bana hayat arkadaşlığı ederken en yakası açılmamış felaketlere uğrayıp cezasını bulur. Fakat mahkeme bir türlü bu doğru sözü dinlemedi...

*

Mübarek Efendi namuslu çalışkan bir adamdı. Bir ticarethanede kasadar oldu. Bir hafta sonra yangın çıktı. Mübarek Efendi, büyük bir kahramanlık gösterdi. Hayatı pahasına olarak efendisinin kasasındaki paraları kurtardı. Fakat alevler içinde kalan mağazadan çıkarken kucağındaki evrak nakdiye tutuştu. Bu vakayı şöyle tefsir ettiler:

Kasa Amerika'dan celp edilmiş son sistem bir kasa idi. Para ateşe mukavim olan bu kasada kalsaydı yanmayacaktı, Mübarek Efendi paraları çalmak için mağazaya kundak sokmuştu. Mübarek Efendi gerçi beraat etti fakat bir sene tevkifhanede kaldıktan sonra kah evrak kayboluyor, kah mahkeme reisi, kah avukat hastalanıyor mahkeme daima yevm-i ahire ta'lik ediliyordu.

*

Mübarek Efendi bir meselede daha cesaret gösterdi. Bir gün bir yük arabasının atları azmış arabayı denize doğru sürüklemeye başlamıştı. Mübarek efendi büyük bir cesaretle ileri atıldı ve atların başını yakaladı. Bu suretle kazanın önü alınmış oldu fakat araba bu defa geri gitti ve ahaliden bir ihtiyar, iki kadın, üç çocuk ezildi.

*

Mübarek Efendi'nin gönlü gani idi. Fukaraya muavenat etmesini severdi. Bir fakire para verdi. Fakir o parayı alıp meyhaneye gitti, sarhoş oldu, evine gittiği zaman çocuklarını dövdü, karısını yaraladı ve hapse gitti. Çıplak bir dilenciye bir yün fanila vermişti, dilenci soğuğa alışık olduğu için fanilayı giyince zatürreye tutuldu, öldü. Acıyıp evine aldığı bir köpek kudurdu ve mahallede sekiz on kişiyi ısırıldı.

*

Mübarek Efendi yine nevmidî olmadı. Sokakta kalmış bir kız çocuğunu kendine evlat etti, besledi, büyüttü. Kız büyüyünce komşu delikanlılarıyla aşikanelik etmeye başladı, hamile kaldı ve bundan tesirle kendini astı. Gazeteler bu vakayı şöyle yazdılar: "...mahallesinde Mübarek Efendi isminde bir şerir evlad-ı memnuyesi Fatıma'ya tecavüz ederek hamile bırakmış ve cinayetini setr ve ihfa için merhumeyi bir tel çivisine asmak sureti ve katletmiştir..."

Mahkeme Mübarek Efendi'yi idama mahkum etti. Adamcağızın sandalyeye çıkarken son söylediği söz şu oldu: “Beni alem-i mesaib hayattan kurtaran mahkemeye en samimi kalb-i şükran ve ne kadar malım varsa bu kararı mevk-i icraya koyan cellat başıya hibe ediyorum..” Çingene celladın sevincinden yüreği çarptı kollarının dermanı kesildi ve mahkumu ipli kukla oynatır gibi bir çok defalar dar ağacına çıkarıp indirdi.

*

Mübarek Efendi nakit mevcudunun bir kısmıyla da bir mezar taşı yapılması ve üzerine şu sade kitabenin yazılmasını vasiyet etmişti.

“Mübarek Efendi burada medfundur,
İyi bir adamdı, kin ve garez ne olduğunu bilmezdi.”

Fakat taşçı acemi, cahil bir adamdı. İ'yi de hemze'yi med gibi yazdı, Kin ve garez kelimelerinde bir harf ve bir nokta yanlış yaptı ve kitabe şu şekle girdi.

“Mübarek Efendi burada medfundur,
Ayı bir adamdı, din ve ırz ne olduğunu bilmezdi.”

İmzasız (S. 16, s.11)

Tanburenin Teli

Hiç dikkat ettiniz mi? Yılbaşı gecesi mutlaka havada bir fevkaladelik olur. Ya sis ya tipi göz gözü görmez, tramvaylar durur. Vapur işlemez.

Birkaç sene evvel yine böyle sisli tipili bir yılbaşı gecesiydi. Vapurların işlemeyeceğini bir tecrübe ile bildiğim için köprüye inmek zahmetini bi-ihhtiyar etmiştim.

Serde bekarlık cepte dünyalık olduktan sonra ne sisin ehemmiyeti kalır ne tipinin. Sokaklar bizim için suret-i Allah kerim fakat insanın saatle dakika ile işi olmayınca ne hikmettir vakit geçmiyor.

Yılbaşı gecelerinin kadim ananeleri vardır ki hiç değişmez o gece hemen hemen herkes kendisine, vaktine, haline göre kumar oynar talihini tecrübe eder.

Bu biraz hicri sene başında leyleği oturur, ayakta durur görmeden, tefaille benzer.

Tavuk gibi gün kararınca evlerine gidenler yılbaşı gecesi ta sabah kadar güler, içer, eğlenirler.

Hele gece yarısı ışık sönme merasimi vardır ki daima rivayet halinde kulağımıza çalınan mum söndü ayinlerini hatırlatır.

Ben de o gece kahveden gazinoya, gazinodan bara, bardan kumara seksen kapının işini çekmiş ancak geceyi yarılatabilmişim.

Nereden de aklıma esti. Hangi ifrit iblise uydum. Ufaktan ufaktan tecrübe-i talih derken yeşil, çuhali masanın kenarına kuruldum, yerleştim.

İnsanda evvela talih olmalı. Tecrübesi kolaydır. Fakat hırsızın hoca merhuma dediği gibi o bizim eve göre değil. Ne dersiniz o gece talihim açılmasın mı? Gözlerime inanamıyorum. Ellerim titriyor, kağıtları tutamıyorum. Daima sekiz dokuz açıyorum. Kumar oynadıysanız bilirsiniz. Kaybediyor musunuz? Dostlarınız, ahbablarınız hastalığı varmış gibi uzaklaşırlar. Fakat bir de kazanıyor musunuz cigaranızı yakan, ikram, iltifat edenin haddi hesabı yoktur. İnsanın önünde toplu ve bilhassa kolayca kazanılmış para olursa birikimi tutuyor. Merhamet insaniyet damarları kabarıyor. Mükerrerem bey gibi, şeker gibi bir mahluk oluyorlar.

Kazanıyorum ya kimlere borç vermedim, kimlere ikram etmedim ne dağıtmadım. Önümde bir yığın kirli kağıt vardı. Yorulmaya uykusuzluktan gözlerim yanmaya başlamıştı. Şöyle sayacak oldum dört beş yüz lira kadar para vardı. Kısa günün karı dedim. Fakat bu kirli yığını toplarken düşünüyordum. Bunları ceplerime nasıl sığıştırırım. Yanımda oturan çok kibar şık bir bey aklımdan geçenleri yüzümden okumuştü.

-Kalkacaksınız galiba.

-Evet efendim.

-Bendeniz devam edeceğim isterseniz size büyük para vereyim. Sizi şu bozukluklardan kurtarayım.

-Hay Allah razı olsun. Teşekkürle kabul ettim. Çok kibar şık bey cüzdanından on tane ellilik çıkardı, verdi. Ben de yorgun evimin yolunu tuttum. Tanburenin teli koptu diyordum. Adamın biri halinden şikayet eder dururmuş. Demişler ki: Bir talih kuşu vardır. Git onu ziyaret et, adamcağız bu nasihati tutmuş. Kuyunun başına gitmiş. Eğilmiş seslenmiş. Dileğim olacak mı? Fakat kuyunun içinde şeytan oturmuş elinde bir tanbure çalıyor. Vermeyeceğim, vermeyeceğim, vermeyeceğim... Biçare adam ne yapsın boynu bükük dönmüş. Bir gün olacağına hiç akli kesmediği bir işi oluvermez mi? Hemen kuyunun başına koşmuş. Şeytana sormuş.

-Hani vermeyecektin?

-Yine vermeyecektim ama tanburenin teli kopmuştu, onu tamir ediyordum, sen ona dua et.

Evet tıpkı bu hikâyedeki gibi tanburenin teli bir kere için kopmuştu. İnanmayın. Sabahleyin bozdurmak istediğim bir elliliği iade ettiler. Diğer dokuzu da ondanmış. Her yılbaşında ben bu vakayı hazin hazin hatırlarım ve tanburEnin telini düşünerek “acaba!” derim. Fakat siz yine inanmayın.

Mahmut Yesari (S. 11, s.4)

Telgraf Yanlışı

Semi'nin zengin bir amcası vardı. Saim Bey.. Hayatında evlenmemiş, çoluk çocuk nedir bilmemiş, belli başlı bir iş güç sahibi olmamış çilli bir adam. Saim Bey'in hayatında tek bir işi vardı; içki aleyhdarlığı.. Adamcağız her nedense her nasılsa buna merak sardırılmış, içkinin kızıl bir düşmanı kesilmişti.

Semi, Saim Bey'in yeğen-i varisi idi. Fakat o zamana kadar kendini bir türlü amcasına sevdirmemişti. Saim Bey, yeğenininin içki içtiğini biliyordu onun için hiç yüzüne bakmıyor, ismini ağzına almıyordu. Semi bu gidişin iyi bir gidiş olmadığını anladı, herhalde amcasıyla barışmak lazımdı. Nihayet ona bir name yazmaya karar verdi, artık içkiyi terk ettiğini bundan böyle ağzına bir damla rakı, şarap, bira koyarsa dünyanın en alçak adamı olduğunu sözlü bir lisanla anlatarak yeminler etti.

Saim Bey, bu haberden memnun olmakla beraber ilk önce inanmadı, Semi amcasını ikna edinceye kadar çok uğraştı. İçkinin bu ihtiyar düşmanı; yeğenininin arkasına gözcüler koydu, hususi hayatında onu adım adım takip ettirdi. Nihayet

aldanmadığına kanaat getirdi. Semi hakikaten içkiyi terk etmişti.

Artık amca yeğen yağ ile bal olmuşlardı. Semi o zamana kadar yüzünü kızartıp amcasından para istememişti, Saim Bey'in eli açık bir adam olduğunu biliyordu, her nedense yeğeninın paraya ihtiyacı olabileceğini hatırına getirmiyordu.

O aralık Saim Bey, içki aleyhinde propaganda da bulunmak için İzmir'e gitmişti. Semi'nin de artık parasızlık canına tak demişti. Amcasının İstanbul'da olmamasından bil-istifade ona tahriren müracaatta bulunmaya karar verdi. Fakat müracaatının daha olması için ona telgraf çekmeyi tercih etti. O sırada biraz borcunda vardı. Amcasına şu telgrafi çekti:

“Darda kaldım alacaklılar yakamı bırakmıyorlar ekseri vasıtaıyla beş yüz lira göndermenizi istirham eder ellerinizden öperim.”

Bu telgrafi çektikten sonra kemal-i itminan ile beklemeye başladı. Aradan günler haftalar geçti, Saim Bey'den haber çıkmadı, Semi merak içinde kalmıştı. Bu sırada amcasının İstanbul'a döndüğünü haber aldı, derhal o yana koştu. Fakat hilafa ma'mul kendisine kapı açılmamasını hizmetçilere sıkı sıkı tenbih edildiğini, hayretle öğrendi. Amcasıyla kanlı bıçaklı olmuştu. Saim Bey bu kadarla da kalmamış, yeğenini mirastan mahrum bırakmıştı. Semi neye uğradığını anlamıyordu. Nihayet araya şefaatçiler koydu, Saim bey bu şefaatçilere ateş püskürerek:

-Yanımda o haylazın adını ağzınıza almayınız..dedi. Benim içkiye ne derece düşman olduğumu bildiğiniz halde zorla damarıma basmak istiyor.

-Ne gibi ?..

-Ne gibi olacak? Gülhane bara gidip patlayıncaya kadar içki içiyor, cebinde beş parası yok dışarı çıkacağı zaman para diye yakasına yapışıyorlar o da utanmadan bana telgraf çekiyor, ziftlendiği içkinin parasını benden istiyor.

Semi bunu işittiği zaman kurşunla vurulmuşa döndü. Çektiği telgrafta dal harfini elif harfine fazla bitişik yazdığı için telgrafçının darda kaldım kelimesini barda kaldım gibi okuduğunu söyledi. Kendisinin bir seneden beri bara değil, kahveye bile ayak basmadığım anlatmaya uğraşsada bütün emekleri boşuna gitti. Bu sefer amcasını iknaya muvaffak olamadı, bu suretle bir telgraf hatası yüzünden koskoca bir mirastan mahrum kaldı.

İmzasız (S. 4, s.11)

Zavallı Yetim Kız

O yaz Ayastefanos'ta bir pansiyon tutmuştum. Her akşam kırlarda kendi kendime dolaşır, ekseri deniz kenarına iner hava kararınca kadar Marmara'nın akşam sisleri içinde kaybolan güneş ufku doya doya seyrettikten sonra alacakaranlıkta dalgın, düşünceli odama dönerdim. Bu gezmelerimde iki simaya aşina olmuştum. Bunlar; sanatkâr bir baba ile pek genç olan kızı idi. Baba ihtiyar bir ressamdı. Kızıda resime çalışıyordu. Onları yan yana konulmuş resim sehpaları karşısında çalışırken görürdüm. Dört beş gün sıra ile aynı noktada resim yaparlardı, ittihaz ettikleri manzaranın resmini yapıp bitirdikten sonra başka bir mevkiye intihap ederlerdi. Ara sıra yanlarından geçerken, aralarında İtalyanca konuştuklarını işitir, bundan da İtalyan olduklarına hükmederdim.

İhtiyar ressam sanat ve tabiat aşığı bir sanatkâr, aynı zamanda müşfik bir baba idi. İhtimal genç yaşında kaybettiği sevgili karısından yadigar kalan yegâne kızını katiyen yanından ayırmıyor, onu başka hiçbir erkekle konuşturmuyordu.

Ben bu garip çifti böyle her gün yan yana gördükçe kendi kendime; işte hodgâmlığa varan bir evlat muhabbeti diye düşünürdüm. Filhâkika, evlat muhabbeti ve sanat aşığı, ihtiyar ressamın gözünü bürümüş, ona evladının genç bir kız olduğunu, sanat aşkı ve baba muhabbetiyle o yaşta bir kızın kalb-i ihtiyaçlarının tatmin edilmiş olmayacağını unutturmuştu. Vakıa genç kızda resim yapıyordu fakat babasındaki sanat hırsından onda biri yoktu. Hatta ihtimal babasının bu teşvik ve ısrarı olmasaydı genç kız resim yapacak yerde, kendi akranı bir gençle kırlarda gezip tozmayı tercih edecek ve bu suretle her halde daha mutlu olacaktı. Hatta o zaman babasına karşı olan muhabbeti kendisine verdiği için herhalde bir kat daha artmış olacaktı. Fakat her nedense ihtiyar sanatkâr bu ciheti düşünmüyor, kızını kıskanç bir ısrarla daima kendine hasrediyordu. Yazın sonlarına doğru ihtiyar ressamla genç kızı birden bire kayboldular. Akşamları gezip dolaştığım yerlerde artık onlara tesadüf etmez olmuştum. Necis dünyada en nefret ettiğim şeydir. Başkalarının benimle meşgul olmalarını ne kadar istemezsem kendimde başkalarıyla meşgul olmaktan o derece ihtiraz ederim. Onun için babayla kızın nereye gittiğini, ne olduğunu az çok merak etmekle beraber soruşturmayı aklımdan bile geçirmemişim.

*

Artık sonbahar gelmişti, bir gün köyde Hıristiyan cenazesi gördüm. Yolda iki kişi bir biriyle konuşuyordu. Biri vefat edenin kim olduğunu sordu. Öteki:

-Canım bilmez misin? dedi. İhtiyar İtalyan bir ressam vardı, hani fenerde falan resim yapardı. İşte o tesadüfen kulağıma çalınan bu muhavere birden bire kalbimi sızlattı, bil-ihtiyar genç kızını düşündüm.

Zavallı, dedim şimdi yetim ve kimsesiz kaldı ne de olsa babasının büyük şefkati onun için hayatta mühim istinatgâhtı. Şimdi artık babasız, yalnız, kimsesiz ve himayesiz kalmıştı, aradan birkaç gün geçti. Bir akşam yine mutad gezmeye çıkmıştım, bir aralık ne görsem beğenirsiniz? Ressamın kızı.. Daima babasıyla birlikte oturdukları mahallerden birinde resim sehпасını kurmuş bir grup manzarası boyamakla meşgul.. O sırada oda beni gördü. Başıyla selam vermekten kendimi men edemedim. Selama, başıyla hafifçe mukabele etti. Yüzünde o zamana kadar görmediğim bir huzur ve sükûn nişanesi fark eder gibi oldum. Yanna yaklaşmıştım. Kendisini tekrar selamladıktan sonra Fransızca olarak:

-Affedersiniz matmazel, dedim.Vakıa sizinle şimdiye kadar teşrif etmedim. Fakat her akşamki tesadüflerimiz aramızda az çok bir me'arife peydah etti. Bunun için sizi kemal-i samimiyetle taziye ediyorum. Emin olunuz ki sevgili pederinizin vefatını haber aldığım zaman sizin hesabınıza çok müteessir oldum. Dudaklarımda mahzun bir tebessüm resmetmek istedi fakat gözlerinin içinde bu mahzun tebessümle garip bir tezat teşkil eden şen bir parıltı vardı. Ben bunu gençliğin feyz ve hararetine hamı edecektim fakat o şu kısa cümlesiyle her şeyi izah etti:

-Teşekkür ederim, beyefendi.. Fakat yanılıyorsunuz.. Yanımda gördüğünüz erkek pederim değil, kocamdı.

İmzasız (S. 5, s.14)

Az Tama Çok Zıyan Getirir

(Bayramın birinci günü Rüya Hanım akşama doğru tuvalet aynasının karşısında yüzünün son rötuşlarını yapıyor. Hizmetçi odayı topluyor.)

Rüya: Haydi Şayan, elini çabuk tut. Saat dört oldu, Ahmet Bey telefon etti, saat dörtte burada bulunacak.

Şayan: İşte hanımım, her şey oldu bitti.. Siz giyininiz ortalık toplandı.

Rüya: Tuvaletim yakıştı mı Şayan?

Şayan: Yakıştı. Sizi hiç bu kadar güzel görmemiştim. Bakalım Ahmet Bey ne hediyelerle gelecek?

Rüya: Herhalde eli boş gelmez değil mi?

Şayan: Sizi bu kadar sevdiğinden hoş ediyor. Eğer bayram günü eli boş gelirse, size akıl öğretmek haddime değil ama ben sizin yerinizde olsam bir daha onun yüzüne bakmam doğrusu..

Rüya:Bende öyle yapacağım tabi, fakat hiç zannetmem Ahmet Bey, kibar adamdır.

(Bu seferde kapı çalınır.)

Şayan (Koşarak): Galiba geldi... (Çıkar, biraz sonra Ahmet Bey içeri girer.)
(Kibar giyinmiş bir adam)

Ahmet Bey: Rüyacığım tebrik ederim yavrum. Geç kaldım ama kusura bakma. Bazı mecburiyetler olmasa (içini çeker), tabi ilk işim buraya koşmak olacaktı..

Rüya: Tabi öyle söylemek düşer artık yüzüme karşı da senin sıran herkesten sonra gelir diyecek değilsin ya..

Ahmet Bey:Rica ederim Rüya.. Neden böyle söylüyorsun? Seni ne kadar sevdiğimi..

Rüya (Sözünü keserek): Sus, sus kuzum.. Beni ne kadar sevdiğini biliyorum..

Ahmet Bey: Rüya neden böyle yapıyorsun? Ben seni bayram günü neşeli sevinçli göreceğimi zannediyordum. Halbuki daha odaya girer girmez beni haşım haşım haşlamaya başladın.

Rüya: Her zaman ben kabahatliyim değil mi? Haydi öyle olsun..

Ahmet Bey: Artık barıştık mı?

Rüya: Tabi barıştık. Bayram günü dargın dolaşacak değiliz ya.. Bayram bu..

Ahmet Bey:Rüyacığım işte bende bugün bayram olduğunu düşündüm de sana ufak ..ehemmiyetsiz..

Rüya (Bî-ihtiyar gülümseyerek): Bu mukaddimeyi hiç beğenmedim.

Ahmet Bey(Cebinden küçük bir muhafaza çıkararak): Sana layık değil ama..

Rüya: Sen bana layık olmayan bir şeyi almazsın.. Haydi aç bakayım beni merakta bırakma.

Ahmet Bey, muhafaza içinde gayet şık bir çift elmas küpe verir.

Ahmet Bey: Bakalım beğenecek misin?

Rüya(Muhafazayı usulca alır): Ah ne güzel.. Doğrusu çok makbule geçti. Zati ne zamandan beri iyi bir küpe almamıştım.

(Ahmet Bey'in yanına oturur.)

Ahmet Bey: Ee söyle bakalım Rüyacığım.. Seni sevdiğime inandın mı?

Rüya(İşvekar): Sevdiğini bilmem ama herhalde beni düşünmüşsün. Dur bakalım.. (Ahmet Bey'in göğsünü yoklayarak) O ne? Cebinde kocaman bir şey var.. Kutu gibi bir şey..

Ahmet Bey: Yok canım.. Cüzdanım..

Rüya: Hayır..hayır..Cüzdanın değil cebinde bir muhafaza var. Mutlaka başka bir kadına bir hediye aldın. Demek ben dururken başka kadınlara hediye alıyorsun ha.. Çıkar bakayım..

Ahmet Bey: Canım ne kadar meraklısın emin ol zannettiğin gibi değil..

Rüya: Hayır olmaz.. Çıkar bakayım cebinden illa göreceğim..

Ahmet Bey: Canım malum a bayram, adet yerini bulsun diye karıma bir şey aldım..

Rüya (Şiddetle ayağa kalktı):Karına aldığın hediyeyi benim önüme getiriyorsun ha.. Bu ne ahlaksızlık.. Hem kim bilir, ne güzel bir hediye aldın.

Ahmet Bey (Cebinden çıkardığı muhafazayı açarak): İşte bak insaf et! Sana aldığım küpe yanında bunun yüzüne bakılır mı?

Rüya (Asabi): Bana yüzük karına gerdanlık ha. Hem de kocaman incili.. Tövbe.. Yazıklar olsun sana.. Ben seni adam zannediyordum. Sonra da sıkılmadan koca muhafazayı cebine koyup buraya geliyorsun.

Ahmet Bey: Canım, sinirlenme Rüyacığım..

Rüya: Hayır artık hiçbir şey dinlemem. Gerdanlığı bana verirsin bana aldığın yüzüğü de karına götürürsün, nasıl işine geliyor mu?

Ahmet Bey: Canım Rüya.. şey yemin ederim. Sana aldığım yüzük..

Rüya(sözünü keserek): Hayır.. Lakırdı dinlemem gerdanlığı verecek misin?

Ahmet Bey (mağlup): Madem istiyorsun. Öyle olsun! (Elmasları değiştirler.)

(Bir saat sonra Ahmet Bey yalancı gerdanlık yerine hakiki elmas küpeleri de hamilen, Rüyanın evinden çıkarken bî-ihhtiyar şu atasözünü hatırlar):

“Az tama çok ziyan getirir!”

Şeytan Çekici (S. 24, s. 12)

Balo Dönüşü

Ferhat o gece baloda içtiği çeşit çeşit içkilerin tesiriyle sabaha kadar birkaç defa sarhoş olup tekrar ayılmıştı. Balodan çıktığı zaman asabı fena halde gerilmiş, dimağı buğulanmış, kafası ağırlaşmıştı. Kör kütük sarhoş değildi. Fakat ayık olmaktan da çok uzaktı. Tek başına oturduğu bekar odasına döndüğü zaman elindeki anahtarları kapıya bin müşkilatla sokabildi.

Ferhat etrafına bir göz gezdirdi. Şafak sökmek üzere idi. Odanın içi zihni gibi ne karanlık, ne de aydınlıktı. Bu yarı zamet içinde şekilleri değişmiş gibi görünen eşya, sanki ruhunda garip bir his uyandırıyor. Birden bire titredi. Tam karşısında birkaç adım ötede hareketsiz duran bir adam gördü. Gözünün için bakan yabancı bir adam!

Birden bire uyanan mahilesi ona kanlı, feci şeyler düşündürdü. Kalbi şiddetli çarpmaya başladı. Şakaklarında ter taneleri peyda oldu. Yumruklarını sıktı. İlk telaşı kısmen zail olmuştu. Tehlike karşısında birden bire zayıflayan iradesi şimdi eski kuvvetini bulmuş gibiydi. Nefsine hakim bir halde bekledi.

Ma' mafiye adamın o saatte odasında bulunmasını hüsn-i niyyete hamil etmek çocukluk olurdu. Herifin hırsızlık maksadıyla geldiği muhakkaktı.

Ferhat apartmanın en üst katında oturuyordu. Alt katındaki daire aylardan beri boştu. Daha alttaki katta ihtiyar bir adamla karısı oturuyordu. Bilhassa şu saatte her gün derin bir uykuda olduğu için kimseden imdad beklemek abesti.

Ferhat bir aralık kaçmayı düşündü, fakat bu da tehlikeli bir hareketti. Hırsız bu suretle karşısındaki adamın korkak ve cesaretsiz olduğunu anlayacak kendini ele vermesine mani olmak için arkasından yetişip ona bir fenalık edecekti.

Bu esnada Ferhat perişan zihniyle hırsızın eşgalini zapta çalışıyordu. Adamın uzun bir sakalı vardı. Simasına uzun, dimdik bir sakal, boz rengi geniş bir palto giyiyordu. Bu paltonun rengi ve biçimi Ferhat'a yabancı gelmemiştir. Tıpkı bunun eşi bir palto görmüştü. " Nerede, nerede?" diye düşündü. Nihayet hatırladı: Arkadaşı Kazım'ın böyle bir paltosu vardı. Hatta Kazım o günde baloya o palto ile gelmişti.

-Sakin bu herif deli olmasın! dedi. İnan böyle bir takiyye ile sokağa çıkmak için mutlaka deli olmak lazımdı. Gece yarısı ondan kaçan bir deli kim bilir nasıl bir yol bularak Ferhat'ın odasına kadar gelmişti. Esasen hırsızın çehresinde şaşkın bir deli hali vardı. Belki azgın, tehlike salar bir deli!

Ferhat delilerin çok kuvvetli olduklarını işitmişti. Ya şimdi üzerine saldırıp Ferhat'ı gırtlığından yakalayacak olursa!

Hırsız insanın yalnız parasına ve malına tama eder, fakat deli!

Ferhat bu vaziyetten kurtulmak ihtiyacı hissetti ve tespitinin manasızlığını düşünmeden istimdad için pencereye doğru hücum etti. O saatte sokak tamamıyla تنها idi. Karşiki evlerde hiçbir eser-i hayat yoktu.

Bu sırada arkadan hücumu uğramak ihtimali Ferhat'a derhal pencereden uzaklaştırdı, kendini müdafaa için şiddetle geri döndü. Aynı zamanda vücudunun tüyleri diken diken oldu. Soğuk bir şeyin arkasından geçtiğini hissetti. Hırsız veya deli ortadan ga'ip olmuştu.

Mamafiye aradan o kadar kısa zaman geçmişti ki bu müddet zarfında herifin kapıdan çıkmış olması imkansızdı. Esasen kapı kapalı duruyordu. Demek ki bir yere saklanmıştı. Ferhat ecel terleri dökmeye başladı. Acaba karyolanın altına mı girmişti. Yoksa perdenin arkasına mı gizlenmişti. Acaba hangi delikteydi? Fırlayıp üzerine mi

saldıracaktı? Belki bu hareketiyle deliyi büsbütün kızdırmıştı. Ferhat müthiş bir korku içinde kıvranmaya başladı, sesi kısılarak:

-Nerdesin? Hı, nerdesin? diye bağırdı, cevap yok.

Ferhat bu korkunç esrar içinde artık yerinden kımıldanmaya cesaret edemiyordu. Bir asır kadar uzun gelen birkaç dakika bu vaziyette kaldı. Mamafiye artık durmaya, beklemeye mecali kalmamıştı. Ayaklarının ucuna basarak duvar dibinden yavaş yavaş odanın bir köşesine doğru ilerledi. Orada kalın bir baston vardı. Bastonu define bulmuş bir adam gibi hırsıyla yakaladı, yatağa doğru yürüdü, eğilip karyolanın altına baktı: kimseler yoktu.. Odanın ortasında duran masanın üzerinde geniş bir örtü vardı. Bastonun ucuyla usul usul örtüyü kaldırdı. Hiç kimse yok..

Herif acaba nereye saklanmıştı. Ferhad bu muammayı hale çalışıyordu. Heyecan tesiriyle sarhoşluğu zail olmuştu. Artık oda da zihni gibi iyiden iyiye aydınlanmıştı. O zaman:

-Acaba kuruntu ile gözüme bir hayalet mi göründü? diye düşündü. Kararsız dalgın birkaç adım attı. Tam o sırada aynalı dolabın önüne gelmişti. Aynaya akseden hayali gördü. Karnaval balosundan geldiğini ancak o vakit hatırladı. Başında renkli mukavvadan ezilmiş külah garip bir haline gelmişti. Çenesinden sarkan uzun takma sakalı koparıp attı. Arkadaşı Kazım'ın yanlışlıkla giydiği paltosu hala sırtında duruyordu. Ferhat kendini bu suretle aynada gördükten sonra başka deli aramaya lüzum görmedi. Soyunup yatağa yattı!

Şeytan Çekici (S. 19, s. 11)

Bir Aşk Faciası

Sirkeci civarında yan sokaklarda adi bir otel odası iki demir karyola, bir konsol, ayna ve ortada içi lebalep kömürle dolu bir mangal.

Kemal yirmi yaşında bir genç, iskemleye oturmuş ara sıra derin derin içini çekiyor. Vicdan on sekiz yaşında bir kız. Yatağa çiçek serpmekle meşgul. Bir aralık göz göze geliyorlar ve beraber karşılıklı ağlaşmaya başlıyorlar.

Vicdan(yaşlarını silerek): Hadi gayret koca oğlan memnuniyetle öleceksin değil mi?

Kemal: Evet şüpheni mi var?

Vicdan: Fakat sesin titrek çıkıyor. Ne o feda-i hayat olmaya can-ı gönülden razı değil misin?

Kemal:Razıyım. Lakin rica edrim doğruyu söyleyeyim. Bu derece tehlikeye de lüzum yok. Herhalde hoşuma da gitmiyor.

Vicdan: Vah vah..

Kemal: Mamafih başka çarede yok. Çaresiz olduğum için yapıyorum. Mademki hayatta birleşmemize imkan yok ahirette kavuşacağız.

Vicdan: (mangalı göstererek) İşte bizi saadet-i ebediyede birleştirecek vasıta.

Kemal: Güzel bir şeyde değil. Baksana kapkara, mamafih dükkanda en iyisi buydu. Kömürü de bilhassa seçtim. Kırılmayanlarını ayırdım.

Vicdan: Sakın mangaldan öteki şüphelenmesin?

Kemal: Hayır, hayır. Zaten hepsini buraya kağıt içinde getirdim. Polis merkezine de mektubu yazdım, çocuğa verdim. Saat tam dörtte götürüp verecek.

Vicdan: Öyle ise ancak vaktimiz var demektir. Ya polisler çabuk gelirlerse.

Kemal: Korkma polisler çabuk gelmez (içini çeker). Haydi babanın mektubunu yaz. Bende annema yazacağım. Fakat ne yazmalı?

Vicdan: Benim yazacağımın eşini yaz. (Yazar)

“Sevgili babacığım. Kemal ile izdivacıma razı göstermedin.” (Kemal’e hitaben) tabi sen sevgili anneciğim diye yazarsın. Ha dur bakayım. Rıza dad ile midir yoksa zı ile mi?

Kemal: Dad ile işte, benimki bitti.

Vicdan: Benimki de, gel sevgili Kemalciğim. Gel karyolaya uzanalım. Ellerimiz ellerimizin içinde baş başa ölümü bekleyelim.

Kemal: Peki. Fakat Yazacağımız bir şey daha var galiba. Bir şeyi unuttuk gibi geliyor.

Vicdan: Hayır hepsi tamam.. kapıyı kilitle.

Kemal: Ne lüzumu var ?

Vicdan: Adet öyledir. Gazetelerde, romanlarda hep öyle okudum. Zabıta memurlar kapıyı kırıp girerler.

Kemal: Dikkat etmemişti. Fakat mademki böyle lazım kilitleyeyim.

Vicdan: Sarıl bana.. Bir daha.. Tamam... Şimdi artık susmalıyız. Lakin ölmek lazım , tebessüm et ve tebessüm ederek ölümü bekle.

Kemal: Kolay şey değil bu. Ağzı yarı açık tutmak çeneyi yoruyor.

Vicdan: Yapabildiğin kadar. Ha Kemalciğim. Bak bana böyle saçlarım dağınık omuzlarım çıplak, çiçekler arasında tam intihar şeklinde değil miyim?

Kemal: Evet.

Vicdan: Ver bana elini. Acaba kaç saatte öleceğiz dersin. Bir saat sürer mi?

Kemal: Zannetmem, pencereler, kapı hepsi örtülü. Bina kargir, oda küçük, belki bir çarihgeh kadar dünyaya veda edeceğiz. Zaten bak bende bir tıkanıklık var, nefes alamıyor gibiyim.

Vicdan: Sahih küf kokusu gibi bir şey, bir baş dönmesi galiba ölmeye başladık. Gayret, sabret, ölelim.(Beş dakika sükût)

Vicdan: Kim bilir gazeteler bizden nasıl bahsedecekler?

Kemal: Bir sevda faciası derler.

Vicdan: Tıkanyor gibiyim, sen?

Kemal: Bende öyle. Muhakkak halet-i nezi dedikleri budur .

Vicdan: Sus artık konuşma sarıl bana.

Kemal: Elveda!

(Merdivenelerde gürültüler olur) İçeriye kapıyı bir tekmede devirerek iri yarı bir komiser girer. Perdeler inik olduğu için oda yarı karanlıktır, cama bir yumruk vurarak kırar, esner, konsol üstündeki sürahiyi mangala boşaltır. Bakar ki yanmıyor. Muntehirlerse karyoladan kalkmışlar hayretle kendisini seyrediyorlar.

Komiser: Hay Allah, hay aptallar, mangalı yakmayı unutmuşlar.

İmzasız (S. 1, s. 14)

Okuması Olsaymış

Bir cumartesi sabahı kazânın Musevi eşrafı havradan çıkıyordu. Havra kapısının önünde perişan kıyafetli bir adam duvara dayanmış, fersiz gözlerle çıkanların yüzüne bakıyor, ferih fehûr önünden geçen bu mesut insanlardan sanki lisan-ı hal ile istimdad ediyordu. Bu dilenci kazânın yegâne fakir Yahudisi Yasfaçı idi.

Adamın hali cemaat mensuplarının nazar-ı dikkatini celp etti. İleri gelen tüccarlardan birkaçı ayaküstü durup bir müddet konuştular. Yasfaçı'ya bir iş bulmak lazımdı. Esasen havrada ortalık süpürecek, aynı zamanda ayak işlerinde kullanılacak bir adama ihtiyaç vardı. Yasfaçı'nın bu vazifeye ithamı tekdir etti. Birkaç kişi bu mesele için haham başıyla görüştü.

Nihayet Yasfaçı'yi çağırıp işi teklif ettiler. Adamcağız süpürgeciliğı canla başla kabul ediyordu. Lakin, maalesef iş yalnız ortalığı süpürmekten ibaret değildi. Oraya alınacak adamın isim okuyacak, imzasını atacak kadar Yahudice bilmesi lazımdı. Halbuki Yasfaçı da aksi gibi elif görse direk zannedecek derecede karcahildi. Bu cehaletini kemal-i hulusla itiraf etti.

“Kişi noksanını bilmek gibi irfan olmaz” derler. Derler ama irfanın bu derecesi haham başının işine gelmedi. Haham başı Yasfaçı'yi süpürgeciliğe kabul edemeyeceğini söyledi. Bu red cevabı iyiden iyiye ümitlenen Yasfaçı'nın üzerinde bir kaynar su tesiri yaptı. Onun bu hali herkesi müntesir etti. Birkaç sahib-i hayır aralarında para topladılar. Üç lirayı Yasfaçı'nın eline sıkıştırıp selamladılar.

-Yasfaçı, dediler, hiç merak etme fayız istemiyoruz ama bir yün para kazanırsan yirmi vermeyi unutma!..

Yasfaçı cebinde üç lira ile kendini sokakta bulunca biraz dirilir gibi oldu. Yahudi cema'atinden her zaman yardım görmek mümkün olmayacağıının farkında olduğı için parasının kıymetini bilmeye karar verdi.

Bu karar üzerine ilk işi çarşıya koşmak oldu. En ucuz ceketten birkaç ceket, çorap tedarik etti. Bunları bir işporta üzerine koyarak boynuna taktı. Sokak sokak dolaşmaya başladı. Yasfaçı artık şeytanın bacağıını kırmıştı. Aradan bir sene geçince küçük bir dükkan tutarak çorap, mendil, famila gibi tuhafıye eşyası satmaya başladı.

İşleri günden güne ilerliyordu. Bir zaman geldi ki dükkana sığamadı. Büyükçe bir mağaza açtı. Civar kazalarla iş yapmaya başladı. Artık Yasfaçi piyasada ismi geçen bir adam olmuştu.

Beş sene sonra Yasfaçi İstanbul piyasasında nam verdi. Sık sık İstanbul'a geliyor ve vagonlarla mal kaldırıyor, bunları şubelerine dağıtıyor. Toptan perakende iş yapıyor. -Bizim anlayacağımız- adam afilli para kazanıyordu.

Bir aralık yine Yasfaçi İstanbuldaki yazıhanesinde idi. Anadolu'dan gelmiş birkaç Türk tüccarla konuşuyorlardı. Bu sırada Yasfaçi'nin bunlardan birine bir çek vermesi icap etti. Yasfaçi zile basıp bir katip çağırıldı:

-Yaz, efendinin namına üç bin liralık bir çek..dedi. Katip biraz sonra çeki yazıp getirdi. Yasfaçi yeleşinin cebinden bir mühür çıkarıp çeke bastı. Oda da bulunanlar bu hareketi hayretle karşıladılar. Katip dışarı çıktıktan sonra içlerinden biri dayanamadı:

-Affedersiniz Yasfaçi Efendi.. dedi. Çeke neden mühür bastınız?

Yasfaçi sordu:

-Başka ne yapayım?

-Neden imza atmadınız?

-Yazmak bilmiyorsam nasıl imza atarım?

-Acayip demek sizin okumanız yoktur , öyle mi?

Yasfaçi başıyla "hayır" işareti yaptı.

Piyasanın bu ma'ruf adamının okuma yazma bilmemesi herkesi hayrette bırakmıştı. Orada bulunanlardan biri " Doğrusu aşk olsun!" demek ister gibi başını salladıktan sonra:

-Okuma yazma bilmediğin halde bu kadar para kazanmışsın, dedi. Ya bilseydin ne olacaktı?

Bu söz üzerine Yasfaçi hakkında fena bir şey temenni edilmiş bir adam gibi yerinden fırlayarak:

-Ne olacaktım? Bilir misin ne olacaktım?

Okuma yazma bilmediği için duyduğu bir saadete çehresi aydınlanarak kendi sualine kendi cevap verdi:

-Haham başının süpürgecisi!

Şeytan Çekici (S. 14, s. 6)

Ölmek Kararı

(İbrahim Bey orta yaşlı bir tüccardır. Yazıhanesinde yarım saatten beri asabi adımlarla dolaşıyor., mütemadiyen cigara içiyor, söyleniyor.)

İbrahim

Başka çare yok. Mutlaka bugün kendimi öldürmeliyim. Hayatın hakikaten tadı tuzu kalmadı. Ticaret hayatı da durgun. İşler fena.. nerede o harab umumide levazım dairesini şöyle bir dolaşıp birkaç selam sekiz on kelama tabiye ile bir iki vagon alıverdiğim saatte yüzlerce lira kazandığım günler. Hayat o tatlı demler bir rüya gibi geçti! Bir daha da geri gelmez. Geçen gün Meylucinci seyre gittim. Kafır kadın hiç değişmemiş daha dişe dokunur bir şekle girmiş. Bana bakmadı. Bakamazdı, hem bakmasını da istemezdim. Eskiden birinci locada tavus gibi kurulan İbrahim Bey'i ahalinin arasında adi bir koltukta görmesi gururuma dokundu.(Derin bir hazinle) sükût, her tarafta sükût.. hülyalarımda öyle bir sükut var ki.. Ölmeliyim. Herhalde insanlar için ölümden temiz bir şey yoktur. Zaten intihar son günlerde bir moda haline geldi. Bende o kafiyele karışayım. Ben de bir iki gazetelere sermaye olayım. (Düşüne düşün dolaşılıyor.) İyi ama intihar edenler imansız gidiyorlarmış. Ahirette katiyen kabul görmezlermiş. Adam sende elbet bir çaresini buluruz. İntihar, ihtiyar anamı üzecek beslemeyi müşkül bir vaziyette bırakacak. Adam sende ne olursa olsun.

Öteye beriye bazı borçlarım var. Bunları vermeden gitmek acaba doğru olur mu? Adam sende ne ehemmiyeti var. Gazeteler hırsız , müflis kalan diye yazarlar, geçer gider. Hasılı hiçbir sebep bu intihara mani olamayacak.

(İbrahim Bey revolveri çıkarır. Şakağına götürür. Fakat kapı açılır. Arkadaşı Hamid Bey gelir. Tüccar hemen revolveri saklar.)

İbrahim Bey: Pek vakitsiz geldin, işim var, biraz içeride bekle.

Hamid Bey: Vaktim yok hemen gideceğim. Yahu sana bir havadisim var. Hani senin Fitnat isminde bir sevgilin vardı.

İbrahim Bey: Ne sevgilisi canım. İnsanın her birkaç gün düşüp kalktığı kadın sevgilisi olur mu?

Hamid Bey: Fena kadın değil canım.

İbrahim Bey: Bırak şu tabuyu, Allah aşkına

Hamid Bey: Her ne ise maksadım o değil. Bu Fitnat dün aşıklarından biriyle İzmir'e gitti. Vapurda gazetecilerden birisine tesadüf etmiş. Seni terk etmeye mecbur kaldığı için pek müteessif olmuş.

İbrahim Bey: Ne söylüyorsun Allah aşkına.

Hamid Bey: Katiyen üzülmesin, ben "gerçi onu severim, fakat ne yapalım böyle icap etti. İbrahimciğimin gözlerinden öperim." demiş. Hatta gazeteciye bir de kart yazıp vermiş. Belki bugün sana getirirler..

İbrahim Bey: Gazeteciye kart mı vermiş, bu ne rezalet?

Hamid Bey: Aman sende ne diller dökmüş, beyitler, maniler. Daha neler!..

İbrahim Bey: Eyvah mahvoldum..

Hamid Bey: Canım ne olur, ne ehemmiyeti var? Bana şimdilik müsaade.

İbrahim Bey: Evvela son ümidim mahvoldu. Bu malut hayattan intiharla kurtulmak istiyordum. Fakat artık buna imkan kalmadı. Çünkü gazetecilerin elinde o mendebur karının bir mektubu var. Beni Fitnat'ın iftiralarından dolayı intihar etti sanacaklar.. İntiharın dinen menu' olması beni kararımdan döndüremedi. Bu yüzden elalemin başına gelecek felaketlerin tasviride bana yaşamak tahammülü vermiyordu. Borçlu olmaktan, hırsız ve müflis tanılmaktan da korkmadım. Fakat maalesef bir kaldırım dilberinin derdinden ölmüş gibi görünmeye tahammül edemeyeceğim. Aman Yarabbi ne maskaralık! Mektubunda kim bilir neler yazmıştır. "Tende canım, gonca dehanım, efendim yahut şule-i ruhum, enis-i kalp-i micruh "gibi soğuklaflar...

"Deniz dibi midyem, çevrem sana hediye, gel yanıma sevdiğim, saat geldi yediye" tarzında beyitler... "O ruh senin sinende olduğum saatler.. ruhumuz idi efkellerde micruh kuşlar gibi pervaz edecek yolunda şairanelikler.." Bu gülünç soğuk laflar için kendini öldürmesi toy bir budala gibi görünmeye ölümümü gülünç bir maskaralık şekline sokmaya tahammül edemeyeceğim ve yaşayacağım.

Şeytan Çekici (S. 17, s. 6)

Parlak Bir Müdafaa

S.. Bey eski miras yedilerdendi ve eski miras yedilerden oluşuna nazaran pek genç değildi.

-O halde ihtiyardı diyeceksiniz katiyen! İhtiyarlık.. O söz bana göre. S... Bey gibi İstanbul' un en işlek yerinde iki hanı, Beyoğlu'nda üç dört apartmanı olan bir kalanturun ihtiyarlaması için makul bir sebep tasavvur olunabilir mi?

S... Bey bekardı. Zengin ve bekar. Galiba bu gidişle hiç de evlenmeye niyeti yoktu. Bundan takriben on beş sene evvel mesut bir tesadüf, bir gün C... Hanımı, S....Beyin karşısına çıkarmıştı. C..... Hanım o zaman pek gençti. Bugün herhalde alagarson kesilmiş olması lazım gelen saçları o zaman başında zengin ve kumral bir küme teşkil ediyordu. Eflatun ile yeşil arası gözlerinin bakışları daha derin ve manidar, rengi daha duru ve lekesiz, dudaklarındaki tebessüm daha davetkar, hali tavrı daha alımlı idi.

S...Bey Beyoğlu'ndaki apartmanlarından birinin bir dairesini C...Hanım'ın ikametine tahsis etmiş, daireyi baştan aşağıya kadar dayayıp döşemişti. Genç kadın bu şık apartmanda zengin bir hayat sürüyordu.

Bu ikbal devri birkaç sene devam etti. Zengin ve bekar olunmak şanından biri de maymun iştahlılıktır. S... Bey, C... Hanım'dan yavaş yavaş bıkmaya başlamıştı. O zaman bu münasebeti yakından takip etmiş olanların rivayetine göre bu bıkkınlık C.... Hanım'da da baş göstermişti.

Nihayet öyle bir zaman geldi ki artık birbirlerini görmez oldular. S...Bey bir ay nezaket tahsisatına bir müddet daha devam etti, sonra unutmuş gibi davranarak selamı sabahı büsbütün kesti. C...Hanım bu kat'i münasebetten ne manen ne de madden müteessir oldu. İşi pişkinliğe vurarak apartmanda kaldı. S...Bey de bunu hoş gördü.

İstanbul'da şiddetli bir sükna buhranı baş göstermişti. Koca şehirde bir delik bulup başını sokanlar muvaffak addediliyordu. Kiralar günden güne fırlıyor, ev sahipleri ile kiracılar arasında ihtilafların ardı arkası kesilmiyordu. İşte sükna buhranına bu sırada bu ihtilaflara nihayet vermek üzere neşredilmiştir. Açılan kiracılar, bedel-i icarı kanıp elle teslim içinden çıkıyorlardı.

C.....Hanım Beyoğlu'nun tam göbeğindeki şerefli dairesini bilâ-bedel işgale devam ediyordu. Yumuşak bir adam olan S....Bey bu hale senelerden beri büyük sabretmişti.

Fakat tahammülün de bir haddi vardı. S....Bey süknanın civcivli zamanına tesadüf eden o sırada apartmanının o katını yüz elli liraya verebilirdi. Bilâ- bedel lazım kendini böyle mühim ve mahrum etmek S....Bey'in işine gelmiyor. Bu emsalsiz pişkinliği gittikçe sinirine dokunuyordu. Nihayet bekleyemedi.. C...Hanım'a apartmanı tahliye etmesi için kat'i bir hayır gönderdi. C...Hanım mühim bir cevap verdi. Aradığı halde hala tahliye için en ufak bir hazırlığı bile görülüyordu.

S.....Bey ayak diredi. (Bana mısın demedi) Nihayet S... Bey mahkemeye müracaat etti. C....Hanımı fuzulen işgal davası ikameye mecbur oldu. C...Hanım piyasanın en acar ve mugalatacı bir avukatı vekil-i müdafaa olarak tutmuştu. S...Bey ise o kadar sarıh bizzat müdafaaaya karar vermişti. Mahkeme günü salonda karşılaştılar. Hakim C.....Hanım'ın vekiline hitaben:

-Müvekkiliniz S...Bey'in apartmanını fiilen işgal ediyor buna ne dersiniz?

Vekil-i müdafaa bu kısa suale bir çuval dolusu lakırdı ile cevap verdikten sonra neticede:

-Katiyen hakim efendi, dedi. Müvekkilem apartmanı fiilen işgal etmiyor. Bizim vaziyetimiz kanunidir.

Hakim: Vaziyetiniz nasıl kanuni olabilir ki elinizde kanun olmadığı gibi bedel-i icar verdiğinizde dair bir belge de mevcut değil. Vaziyetiniz hangi kanuna nazaran kanunidir?

Avukat bi tereddüt cevap verdi:

-Süknâ kanununa.

-Maksadınızı izah ediniz.

İzah edeyim efendim. Yalnız evvela sahibinden bir soracağım. Müvekkilem bu dairede üç yüz otuz senesinden beri oturuyor. Söylesin bakalım üç yüz otuz senesinde müvekkilemden ne kira alıyordu?

S...Bey cevap evrdi:

-Hiç! Ancak o zaman C...Hanım'ı kendi rızamla evimde tutuyordum şimdi sarf-ı nazar ettim. Mal benim değil mi?

Vekil- i müdafaa hemen atıldı:

Hasmımız meseleyi halletti. Demek üç yüz otuz senesinde kira almıyormuş. El-yevm meri' olan sükna kanunu mucibince üç yüz otuz senesi bedel-i icranın üç mislini vermeye mecburdur. Demek ki biz muhasir sıfatıyla o zamanki kiranın üç mislini vermeye mecburuz. Halbuki hasmımızın itirafında olduğu üzere o tarihte verdiğimiz bedel-i icar hiç idi. O halde biz bugün kanunen tediyesine mecbur olduğumuz kirayı yani hiçin üç mislini veriyoruz çünkü bilirsiniz ki hiçin üç misli değil üç üz misli de hiç eder!

*

Bu parlak müdafaa karşısında o zamanın mahkemesi C...Hanım'ın 'idam-ı mesuliyesine karar vermekten başka çare görmemişti.

Şeytan Çekici (S. 3, s. 12)

Hızırla Mülakat

Size "Fılan ne talihsiz adam!" diyecek olsam öyle zannederim ki bahsettiğim filan sizin gibi daha doğrusu bazı tal'i yararları olan herkes gibi basbayağı bir adamdı. Fakat bu hikayenin kahramanı olan, "Bağrı Yanık" hakkında böyle düşünürseniz çok aldanırsınız. Çünkü onun talihsiz iki sözü, benim talihime benzemez, o bambaşka bir şeydir, talihsizlikle, uğursuzluğun birleşmesinden olmuş bir afet, bir belagattir.

Bu izahatı verdikten sonra Bağrı Yanık'ın aynı zamanda parasız olduğunu söylemeye bilmem hacet var mı? Çünkü herkes pekala bilir ki şu asırda talihsizlikle parasızlık müteradif bir hale gelmiştir. Bağrı yanık o siyah mevcut belinin sağ cebinde cem'i etti. Tam on yedi kuruş otuz parası vardı.

Demek o gününü gün edecekti. Ya ertesi gün? Bu sorunun cevabını o günden vermek kabil olmadığına aklı kestiği için redingotunu giydi. Sokağa çıktı.

Vaktiyle siyah olan bu redingotun aslını çoktan kaybetmiş. “Zaman” bu siyah redingotu erbab bir boyacı maharetiyle boyamıştı. Öyle ki zavallı Bağrı Yanık redingotunun yeşil olduğuna yemin etmiş olsa başı ağrımazdı. Şapkasının siyah renk olduğunu tamamıyla unutmuştu. Fakat gariptir ki sahibi gibi talihsiz olan bu şapka, redingotla aynı boya kazanından çıktığı halde kızıl bir renge boyanmıştı. Şimdi bu iki renk Bağrı Yanık’ın üzerinde birleşince yeşil daha yeşil görünüyor, kızıl da bir kat daha kızılılaşıyordu.

Bağrı Yanık bu girdikten sonra bir müddet kendini iş aramak gibi bir ümide kaptırıp yollara düştü.. Bütün gün sabahtan akşama kadar kapı kapı dolaştı, merdivanlardan çıkıp indi, loş, uzun koridorları arşınladı, kapı aralıklarında bekledi. Fakat akşam elde ettiği netice yine aynı oldu: Sıfır!

Vakit kaybetmemek için bir müddet öğle yemeği yememişti. Akşam saat altı olunca bir işkembeci dükkanına gitti, bir köşeye çekildi. Yarım ekmekle bir kase çorba ısmarladı.

Bağrı Yanık, tam çorbaya kaşığı daldıracağı sırada karşısına biri oturdu. Arkasından gelen zayıf lambanın ziyası yüzünü tamamıyla gölgede bırakıyordu. Bağrı Yanık, çorbasını yudum yudum içerken karşısında oturan bu yabancıнын, hiçbir yabancıdan beklenilemeyecek bir şefkatle kendine baktığını hissediyordu. Bu meçhul şahıs bir şey yiyip, içmiyor; yiyip içeceğini sormak için ona kimse müracaat etmiyordu. Bir müddet böyle baktıktan sonra gayet tatlı bir sesle:

-Bağrı Yanık..dedi. İşler galiba çok fena!

Necati içini çekti.

-Öyle! diyerek tasdik etti.

-Merak etme.. dedi. Artık çilen doldu. Dile benden ne diler sen.

Bağrı Yanık hayretle başını kaldırdı:

-Sen kimsin? diye sordu. Öteki bu suale olarak elinin baş parmağını masanın üzerindeki mermere vurdu. Mermerin üzerinde baş parmak şeklinde bir çukur hasıl olduğunu gören Bağrı Yanık’ın lokmasını boğazında kaldı. Onu zorla yuttuktan sonra kekeleyerek

-Sen...Yoksa...Sen... Hızır mısın?

Muhattabı bu suale doğrudan doğruya cevap vermedi. Yalnız:

-Kul sıkışınca Hızır yetişir! demekle yetindi. Bağrı Yanık'ın kulakları uğulduyor. Her şey gözünün önünde sallanıyordu, hayat-ı nazarında birden bire sadeleşti. Saadet bir lokma ekmeği rahatça yiyebilmek şeklinde göründü. Esasen çok kanaatkar bir adamdı. Omuzunu silkerek:

-Ne isteyeceğim?.. dedi. Hiç düşünmeden, yorulmadan günde bir liram olsun. Başka bir şey istemem.

-Günde bir lira mı? Ne tok gözlü adamsın!

-Ne yapayım..

-Peki öyle ise sana istediğini vereceğim.. Yalnız hem sana hem de bana kolaylık olsun diye bütün ömründe alacağın gündelikleri toptan vereceğim. Olmaz mı?

Bağrı Yanık'ın beti benzi sarardı. Lütfun bu derecesi ona biraz fazla göründü.

-Hayır..dedi. Ben gündeliğe de razıyım.

-Hızır itiraz etti.

-Sen razısın ama, ben her gün senin peşinden koşamam ki.. Bağrı Yanık yutkundu. Tabii kaç günlük ömrü varsa o kadar lira alacaktı. Binlerce lira mı, yüzlerce lira mı? Elli mi, kırk mı, otuz mu? Yoksa ..yoksa.. bir tek liracık mı? Bu tatlı meçhuliyetin ruhundan silinmesi bağrı yanığa pek müthiş göründü. Yalvarır gibi:

-Toptan olmasa.. olmaz mı? Dedi.

-Hayır, olmaz!

Bağrı Yanık kararını vermişti:

-Öyle ise.. dursun! diye cevap verdi ve Hızır'la meşgul olmaya lüzum görmeyerek çorbasına devam etti.

Şeytan Çekici (S. 15, s. 2)

İki Şaka

Halid bir gün Beyazıt'tan geçerken eski mektep arkadaşlarından Nuri'nin dalgın dalgın önü sıra yürüdüğünü gördü. Halid arkadaşlarına takılmaktan çok zevk alan şakacı bir çocuktü. Evvela hiç sesini çıkarmadan arkadaşının peşinden yürüdü. "Acaba şu çocuğa nasıl bir oyun oynasam?" diye düşünüyordu. Bir aralık Nuri'nin pardösüsünün yan cebindeki küçük bir paket gözüne ilişti. Paketin yarısı dışarda duruyordu. Halid usulca Nuri'ye yaklaştı. Bir yan kesici gibi hiç sezdirmeden, iki parmağıyla paketi usulcacık aşırđı. Fakat yaptığından memnun tam dönüp uzaklaşacağı sırada kuvvetli bir elin koluna yapıştığını hissetti:

-Dur.... Acele etme!

Bu sözleri söyleyen bir zabıta memuru idi. Halid kendini bu çirkin vaziyetten bir an önce kurtarmak için:

-Şey..dedi. yanılıyorsunuz. Bey gayet aziz arkadaşımıdır. Maksadım kendisine şaka yapmaktı.

Zabıta gülmeye başladı:

-Biz böyle şakaları çok gördük ..dedi. altı ay hapiste yat da şakayı anlarsın!

Ahali toplanmış kalabalığı gören nuri de geri dönmüştü. Fena halde inkara tutuşan halid:

-Canım bırakınız, diyordu. Ben şaka yaptım!

Bu sırada da etrafta toplanan seyirciler arasında Nuri'yi görünce:

-Yahu söylesene Nuri, sen benim arkadaşım değil misin? Bak beni senin cebinden paketini çaldım diye tevkif ediyor.. Canım ağzını aç yahu.. Dilini yutmuş gibi ne susuyorsun?

Bunun üzerine zabıta memuru Nuri'ye:

-Bu adam hakikaten arkadaşınız mı?

Nuri gayet soğukkanlılıkla:

-Arkadaş mı? diye bağırdı. Hangi arkadaş bu adamı hayatımda ilk defa olarak görüyorum..

Halid, Nuri'nin bu cevabı üzerine beyninden vurulmuşa dönmüştü.. Fakat artık kendini müdafaa imkanı kalmamıştı. Çar ve naçar karakol yolunu tuttu. Karakolda komiser memuru sordu:

-Ne var?

-Yolda bu efendinin cebinden paketini aşırırken görüp yakaladım. Şimdi de güya bu efendinin arkadaşı olduğunu iddia ediyor.

-Peki efendi ne söylüyor?

-Hiç ne söyleyecek tanımıyor!

O zaman Nuri söze karıştı:

-Affedersiniz beyefendi.. Bu zat yani Halid hakikaten benim arkadaşımıdır. Kendisiyle pek görüşürüz. Şaka olsun diye benim haberim olmadan cebimdeki paketi aşırılmış. (memuru göstererek) bu efendi de bilmeyerek kendisini tevkif etmiş. Meselenin bir latifeden ibaret olduğunu görünce bende kendisine latife ile mukabele etmek istedim. Kendisini tanıyor gibi hareket ettim:

Fena halde hiddetlenen Halid:

-Böyle münasebetsiz şaka olur mu yahu? İnsanı rezil etmede mana var mı? Hem de...

Komiser Halid'in sözünü kesti:

-Siz..dedi. Gidebilirsiniz..

Sonra Nuri'ye dönerek:

-Size gelince.. dedi. Siz oturunuz bakalım.. Vazife halinde zabita memuruna karşı yalan söylemek ve bu suretle işgalatta bulunmak maddesinden dolayı sizi adliyeye vermek mecburiyetindeyiz.

Filhakika Nuri beş gün hapse mahkum edildi!

Şeytan Çekici (S. 12, s. 4)

İlk Hikaye

Necdet Zülfiyar, romancılığa karşı kendinde büyük bir istidat duyuyordu. Onun fikrinde bu duygu istidadının en büyük delili idi ve iyi bir romancı olmak içinde böyle bir duyguya malik olmak kafiydi.

Necdet Zülfiyar, bir işin küçüğünü yapmadan büyüğünü yapmaya kalkışan ihtiyatsızlardan değildi. Hikaye küçük bir romandır. Binaenaleyh büyük bir roman yazmaya başlamadan evvel küçük bir hikaye yazmak tedbire daha muvaffaktır.

Necdet Zülfiyar o akşam ilk hikayesini yazmaya karar vermiş. Bu maksadla gündüzden yeni bir şişe mürekkep, yeni bir kalem ile beyaz kağıtlar tedarik etmişti. Gece el ayak çekildikten sonra masanın başına oturdu. Yeni mürekkep şişesini açtı, yeni kalemini eline aldı, önüne koydu, bir tane beyaz kağıt üzerine kapanarak düşünmeye başladı.

Yazacağı hikayenin mevzuunu hazırlamamıştı. Fakat herhalde bu cihetten müşküle uğramayacağından emindi.

Evvela kalemi tecrübe etti. Kısa kısa birçok çizgiler çizdi, rastgele birtakım kelimeler yazdı. Ne kalem, ne mürekkep, ne de kağıdı diyecek yoktu. Bütün mesele hikayeye başlamak idi. Hele bir kere başlasa .. ondan sonrası kolaydı. Fakat başlamak .. İlk hikayesinin kaç saatte yazacağı, bir hatır olmak üzere zapt etmek için saatini önüne koymuştu. Gecenin sükutu içinde saatin gürültüsünden başka bir ses işitilmiyordu. Necdet Zülfiyar her geçen anı bir “çıt!” sedasıyla kaydeden bu altın ilham kuşlarını ürkütmekten başka bir fa’idesi olamayacağını düşünerek saati cebine koydu. Bir eli şakağında iki dişiyile kalemin ucunu kemirerek düşündü. Düşünmek! Dünyada düşünmeyen insan var mıydı? Necdet Zülfiyar’ın hikayesinin kahramanı da herhalde düşünecekti. İşte ilk fikri bu suretle bulmuş oldu. Binaenaleyh masaya oturduğu andan bir saat kırk beş dakika sonra üçüncü olarak değiştirdiği beyaz kağıt üzerine oldukça itinalı bir yazı ile şu satırları yazdı:

“Sermed masasının başına oturdu ve düşündü...”

Hikâyenin ilk cümlesi bayağı hoşuna gitmişti. Bir cümlede dört şey iddia etmişti.: Sermed isminde bir kahraman, bir masa, oturmak ve bilhassa düşünmek fiilleri..

Bu ilk muvaffakiyetin hayreti geçecek kadar olunca hikâyenin alet-i tarifini düşünmeye başladı.

Mademki Sermed masanın başına oturdu ve düşündü, masanın başına ne maksatla oturduğunu bilhassa ne düşündüğünü söylemek lazımdır.

Mesela kendisi, Necdet Zülfiyar, o sırada hikayesinin alet-i tarifini düşünüyordu. Sermed’de aynı şeyi düşünemezdi ya! O halde ne düşünüyordu!.. Sevgilisini mi, anasını mı, yoksa o gün eskiciye verdiği kundurularını mı? Herhalde bunu tasrı etmek, teşri etmek icap ediyordu. Necdet Zülfiyar romancılık hayatında ilk müşkül ile karşılaşmıştı. Bütün müşkülât o menhus “düşündü” kelimesinden çıkıyordu. Sermed düşündüğü gibi başka bir şey de yapabiliirdi. Binaenaleyh Necdet Zülfiyar, düşündü kelimesini silmeye karar verdi. Bu kararı icra edinceye kadar aradan bir saat daha geçmişti. Gözleri bulanmaya başlamış, başı ağırlaşmıştı. Ağzı bî-ihiyar açıldı ve esnedi.

Bunun üzerine Necdet Zülfiyar derhal bir beyaz kağıt aldı, daha itinalı bir yazı ile şu cümleyi yazdı:

“Sermed masasının başına oturdu ve esnedi...”

Vakı’a bunda da Sermed’in ne için esnediğini tasri etmek bir dereceye kadar lazımdı. Öyle ya.. İnsan ya canı sıkıldığı için yahut uykusu geldiği için esner. Sermed olsa olsa canı sıkıldığı için esnemiş olabilir. O zamanda ne için sıkıldığını söylemek icap ederdi.

Necdet Zülfiyar, bunu da beğenmedi. Biz beyaz kağıt daha alıp kemal-i itina ile şu cümleyi yazdı:

“Sermed masasının başına oturdu ve uyudu...”

Necdet Zülfiyar derin bir nefes aldı.. Hiç olmazsa bu cümlelerin arkasında zaruri bir sual var olmuyordu. Artık bunun üzerine “Sermed neden uyudu?” diye sorulmaz ya.. İnsan uykusu geldiği için uyur. Demek ki Sermed’in de uykusu gelmişti..

Fakat burada başka bir müşkül baş gösteriyordu. Sermed’in uyuması ne kadar tabii ise uyanması da o derece zaruri idi. Peki Sermed uyanınca ilk hareketi ne

olacaktı. Onu müteakiben ne yapacak, nereye gidecek, kimleri görecek, neler söyleyecek!..

Bu sual silsilesi Necdet Zülfiyar'ın ince boynuna bir zincir gibi dolanıp onu boğuyordu. O zaman öyle bir cümle aradı ki onu yazdığında hiçbir sual var olmasın. Başını kaşdı, gözlerini ovuşturdu ve masasına oturduğu andan dört buçuk saat sonra dördüncü beyaz kağıda Necdet Zülfiyar, en güzel yazısıyla şu satırları yazdı:

“Sermed masasının başına oturdu ve ...öldü!”

Mademki sermed o andan itibaren ölmüş bir adamdı, artık onun kim ve nasıl bir adam olduğunu bilmeye lüzum olmadığı gibi ondan sonra ne yaptığını, nereye gittiğini, kimleri göreceğini, neler söyleyeceğini, düşünmeye imkan yoktu. Binaenaleyh hikaye bitmişti.

Bu sırada bir horoz öttü!

Necdet Zülfiyar, ilk hikayesini bu suretle bitirdikten sonra yatağına yatıp rahat bir uykuya daldı...

Şeytan Çekici (S. 7, s. 10)

Kısa Hikayeler

Paris'i ziyaret eden Amerikalı siyah gördükleri şeylere dudak bükür. Ara sıra arabacıya sorar:

-Bu ne?

-Eyfel kulesi!

- Ne kadar zamanda yapıldı?

-Beş senede!

-Adam sende, bizde böylesini iki ayda yaparlar.

-Bu ne?

-Pantheon!

-Ne kadar zamanda yapıldı?

-İki ayda!

-Adam sende, bizde böylesini iki haftada yaparlar.

Amerikalı siyahın, bu cevaplarına karşı içerleyen Marsilyalı arabacı, Amerikalı ile alay etmek hem de güzel bir cevap vermek için sabreder. Amerikalı Palais Garnier opera binasını görünce sorar:

-Bu ne?

-Vallahi bilmiyorum Mister Çunbol dün akşam ben buradan geçerken daha yapılmamıştı.

Yalancı Kurnazlığı

Yalancı şahidin biri mahkemeden çıktıktan sonra madde-i ulyaya pazarlık sonucunda eline üç lira sıkıştırmış. Fakat merkum hemen kaşla göz arasında liranın birini yok ederek madde-i ulyaya dönmüş.

-Azizim demiş. Bu verdiğiniz iki lira, halbuki pazarlığımız üç idi.

-Bende size üç verdim.

-Hayır iki verdiniz, işte para elimde..

-Canım ben iyice saydım da verdim, niçin böyle yapıyorsunuz?

Yalancı derhal yemini bastırmış:

-Vallahi, billahi verdiğiniz iki lira idi.

-Canım rica ederim, yapmayın , üç verdim, yalan yere yemin etmeyin, sonra seyyiesine .Yalancı biraz düşündükten sonra:

-Evet, demiş haklısınız, verdiğiniz üç lira idi. Ben iki diye yalan yere yemin ettim. Tövbe estağfurullah. Ben yeminin seyyiesinden korkarım. Demin mahkemede yalan yere yemin etmişim. Gireyim bari hakikati söyleyeyim. Günahıtan kurtulayım ve mahkemeye doğru yürümeye başlamış..

O zaman parayı veren:

-Gel, demiş. Allah belanı versin, al sana bir lira daha!..

İmzasız (S. 17, s. 7)

Nahak Yere

Raika Hanım, İzmir damgalı eflatun zarfı eline alınca damadının yazısını derhal tanıdı. Kızından iki gün evvel bir mektup almıştı. Damadının sık sık yazmak adeti değildi. Kalbinde müphem bir endişe ile zarfı yırttı.:

“ Size bu satırları sevinç içinde yazıyorum. Fakat müjdemî muhakkak isterim: ilkbahara bir torununuz oluyor. Düşününüz bir kere: siz büyük anne.. hekim, Ferhan’ı biraz evvel muayene edip kati hükme vardı. Müstakbel yavrumuzun büyük babası bu habere kim bilir ne kadar memnun olacak.. Sakın müjde almadan beyefendiye haber vermeyiniz.. İki aya kadar İstanbul’a geliyoruz.”

Raika mektuba devam edemedi. Eflatun kağıt birden yere uyuşan parmakları arasından kayıp kucağına düştü. Genç kadın kurşunla vurulmuş gibi olduğu yerde kaldı.

Büyük anne.. Yani Türkçesi: Nine!

İşte hiç hatırına gelmeyen bir felaket..

Demek ki gençliğini zerafetini muhafaza için sarf ettiği bunca emek boşuna gidecek. Genç kalmak hususunda gösterdiği o şayan-ı hayret muvaffakiyet hükümsüz kalacak, bir an içinde on beş yaş birden ihtiyarlayacaktı. En aşağı on beş yaş.. Çünkü Raika kırk iki yaşında olduğu halde yirmi yedi yirmi sekiz yaşından fazla göstermiyordu.

Bu Raika gibi genç güzel bir kadın için ne büyük meziyetti. Onu kızıyla görenler, iki hemşire zannediyorlardı. Kim ihtimal verirdi ki bir genç kız kadar nermin ve taravet-dâr görünen bu güzel kadının yirmi iki yaşında bir kızı olsun!

Raika gençliğinin taravetinin muhafazasına çılgınca itina ederdi. İlk kızından sonra hiç çocuğu olmamıştı. O yaşa kadar hala bir genç kız kadar zarif ve güzel kalabilmesinde en büyük amel de bu idi. Raika bu muvaffakiyetinden o derece emindi ki daha uzun seneler bu vaziyetinde kalabileceğine kati kanaati vardı.

Halbuki şimdi büyükannelik bütün ümitlerini kırıyor, planlarını alet-i evsat ediyordu. Raika sanki bir kabus içinde imiş gibi kendini kurtarmaya çalışıyor, tutunacak bir şey arıyordu. Kendi kendine:

-Bir çare..Bir çare..

diye düşünürken gözünde bir ümid lambası parladı. Onu bu elemenden kurtaracak tek bir çare vardı: kızının eserini takip etmek!

Annelik daima gençlikle tevimdir. Genç bir anneye, hiçbir zaman yaşlı bir kadın, bir “hanım,nine” ad olunamaz. Pek az sonra bizzat anne olacak bir kadın torun sahibi olsa da hakiki bir nine değildir!

Izdırabı yüzde doksan hafiflemiş olacaktı. O zaman kızıyla yan yana bulunsalar bile yaz güneşinin harareti içinde aynı ağaç üzerinde kemale eren iki meyve manzarasını arz edebileceklerdi. Kızıyla aynı şeyleri konuşacak ve iki betonu yerinden ayıran uçurum bu suretle dolmuş olacaktı. İki genç anne ne de olsa, iki genç hemşire demektir.. Bir buçuk ay sonra raika kızına şu mektubu yazıyordu:

“Ferhancığım,

Ben de sana bir müjde vereceğim..Birkaç ay sonra yavrunla yaşıt mini mini bir kardeşin olacak.. Demin hekim muayene etti ve tabii kararını verdi. Yavrularımızı beraber büyüteceğiz...İlh..”

Raika güzel çehresinde, vücudunuzun kusursuz tenasübünde hasıla getirdiği tahribatı endişe ile takip ediyordu. Göze aldırıldığı fedakarlık müthişti. Fakat vaziyeti kurtarmak için bunda başka çare yoktu...

Raika aynada endişeli nazarla kendini seyrederken hizmetçi içeri girdi. Ona eflatun bir zarf verip çıktı. Raika zarfı açtı. İki satırı ancak okuyabildi. Bu sefer yalnız zarfı düşürmedi, zarfla beraber kendi de baygın bir halde yere düştü. Raikannın okuyabildiği iki üç satır şu idi:

“ Size maalesef bugün kötü bir haber vereceğim: Zavallı Ferhan dün bir kaza geçirdi, merdivenden düştü. Fakat sakın merak etmeyin: Ahval-i mahiyesi gayet iyidir. Ancak yolcumuz artık gelemeyecek.. Ne o ne de başkası.. İlh..”

Şeytan Çekici (S. 5, s. 10)

Sarhoşluğun Cilvesi

Naim Bey bir haftalık perhizin iyice tadını çıkarttıktan sonra hesabını görüp meyhaneden dışarı çıktı. Kaç kadeh rakı içtiğini şimdi layıkıyla hatırlamıyordu. Fakat herhalde beş altı “duble” çakmıştı. Başı iyiden iyiye dönüyordu.

O zaman Naim Bey’i derin bir düşünce aldı. Tilkinin dönüp dolaşıp gideceği bir nasıl kürkçü dükkanı ise onunda dönüp dolaşıp gideceği bir devlethanesiydi. Naim bey bu saatte ve bu halde devlethaneye gitmeyi hiç de tehlikeden salim buluyordu. Karısı onu böyle meyhane dönüşü kim bilir nasıl karşılayacaktı?

Geçen sefer çilingir sofrasının mevakit neşvesi kendine iyice nihaliye mal olmuş, karısından bir dayak yediği kalmadı. Haydi sefer bin türlü tövbeler, istiğfarlar, istirhamlarla zevcesinin ciddi tembihine muvaffak olmuştu. Fakat aradan bir hafta geçer geçmez tövbesini bozmuşken nasıl bir sebep ve mazeret bulacak, hangi dereden su getirecekti?

Bu suretle içip içeceğine bir defa pişman olan Naim Bey, balık pazarı caddesinde süt dökmüş kedi gibi düşünmenin faide vermeyeceğine hükmederek yürümeye başladı. Karısının gönlünü hoş etmek en alısından bir okka elma almayı düşündü, fakat buna bir türlü eli varmadı: Eve gidince üstelik bir de elma bombardımanına tutulması ihtimali vardı.. Eminönü’ne çıkıp tramvay istasyonuna geldi. Yanına bir gazeteci:

-Kazanan numaraları yazıyor, diye bağırdı.

Naim Bey, o zaman bir tayyare piyangosuna sahip olduğunu düşündü..

Olur a.. Mesela bir büyük ikramiye.. Beş altı bin lira.. Bendi numarasının ... olduğunu pek iyi hatırlıyordu. Büyük ikramiye isabet etmiş olabilirdi. Gözlerinde bir ümit parladı. Ne isabet olacaktı! Artık bunun üzerine karısının gık demesine imkan yoktu.

Sarhoşluğun verdiği bir nikbinlikler Naim Bey, bunu pek mümkün görüyordu. Adeta bir ses ona içinden: “Kazandın...inanmazsan al bak!” diyordu. Akşam gazeteleriyle adeta ortakmış gibi davranan bu ses nihayet Naim Bey’i de kandırdı. O akşam gazete almayı hayalinden geçirmedeği halde aldı ve o sırada istasyondan hareket eden bir tramvaya atladı. Kalabalıkla bir olup içeri geçinceye

kadar gazeteye bakmaya imkan bulamadı. O sırada yakasına yapışan biletçi ile de işini pişirdikten sonra gazeteyi açtı. Tramvay arabasının soluk lambalarının ziyası altında ilk sahifeye bir göz attı. Evvela iri harfleri okudu.. Fakat okumaya vet kaldı mı ya?

Üç! İşte daha ilk satırda... Rakamı gözünün önünde raks etmeye başlamıştı. Büyük ikramiyenin parçalarından biri de “....” Numaraya isabet etmişti.

-Yine mi içtin? Yine mi? O kadar tövbeden sonra ha.. Naim Bey, karısının bu tehditkar tövbesini işitmedi bile..

-Birinci ikramiye.. diye bağırды. Birinci ikramiyeyi kazandık. Beş bin beş yüz lira.. İnanmıyorsun değil mi? İşte al gazeteyi de bak.. Numaramız .... Bu değil miydi?

Müthiş haber beklenen tesiri yaptı. Raide hanım bir hamlede gazeteyi kocasının elinden kaptı, baktı. İlk satırı oku.. Gördün mü? .... Numarayı? Raide hanım omuzlarını silkti:

-Serssem! dedi. Sonra sükut-u hayalin hasıl ettiği tesirinden gazeteyi kocasının gözüne sokarak ilave etti.

-Hani..hani beş bin numara? Büyük ikramiyeyi kazanan beş bin numara mı? Yoksa altı bin mi?

Naim bey hiç beklemediği bu cevap karşısında büsbütün şaşırarak:

-Şey..nasıl..şey..diye kekeledi. Nasıl olur? Gözümle gördüm..

Heyhat! Filhakika büyük ikramiyeyi kazanan ...5 numara değil ....6 numaraydı. Bütün yanlışlık zavallı Naim Bey'in her sarhoş gibi “düşes”i “beş” görmesinden ileri gelmişti..

Hikâyecibaşı (S. 8, s. 5)

Su Düşmanı

Hayatın tuhaf tecellileri vardır. Ananızın karnından filan mesleğe müsaid doğarsınız. İcap-ı hal sizi filan meslekte çalışmak üzere hazırlar, neticede her iki meslekle de alakası olmayan üçüncü bir mesleğe selvet edersiniz.

İşte bana da böyle oldu:

Çocukken dikiş dikmeye çok merakım vardı. Büyüdükten sonra ziraat-i mektebi aliyesinde ikmal-i tahsil ettim. Bilâhare polis mesleğine dahil olarak merkezlerden birine muavin tayin edildim.

Bil-tabî o devirde her semtin bir belalısı, bir işçisi, bir bekrisi vardı. Biz bunların hepsini tanıyorduk. Bizim semtin bekrisi de sarhoş Hüsni, isminde eski bir kühan beyiydi. Sarhoşluktan başka kusuru olmayan zeki, babacan bir adamdı. Sarhoş Hüsni, semtinde ayyaşlıkla nam vermişti. Herkes onun ömründe ağzına bir damla su koymadığını söylüyordu. Akşamları meyhaneci dükkanına ilk önce gelir, dükkanın kepenklerini kapadıktan sonra garsonların koltuğunda o teşyi ediyordu. Sarhoş Hüsni, o kadar çok içerdi ki geceleri ekseriya evine dönmeye muvaffak olamaz sokakta kaldırımın bir kenarında sızıp kalırdı. Ben merkeze geldiğim zaman ömründe ağzına bir damla su koymayan bu adamın ne çetid olduğunu merak etmiştim. İntizar çok sürmedi. İki akşam sonra sarhoş Hüsni'yü bulmuşlar. Korkütük bir halde sokakta sızmış buldular. O gece karakoldaymış. Ertesi gün ayıldığı zaman çağırttım. Baktım: tarif ettiğim gibi bir adam. İslah-ı hal etmesi için kendisine uzun boylu nasihatte bulundum. Sözlerimi dikkatle dinledi. Adeta tövbekar olarak çıktı, gitti.

Fakat ne çare ki bu tövbe ancak iki gün sürdü. Bir gece ayyaş Hüsni'yü sarhoş bir halde karakola getirdiler. Anladım ki Hüsni bizim karakolun daimi müşterisi. O zaman aklıma bir çare geldi:

-Bana bak..dedim. Sen iyi bir adama benziyorsun. Onun için seni azad etmek istiyorum. Seni serbest bırakıyorum.

Ayyaş Hüsni'nün gözleri yaşardı.

-Evvellallah paşam.. allah senin gibi insan delikanlıları başımızdan eksik etmesin..

-Ama yalnız bir şartla..

-Söyle paşam söyle.. dinim hakkı için senin gibi adama canım feda olsun..

-Merak etme..dedim. Çok bir şey isteyecek değilim. Senin için ömründe ağzına bir damla su koymamışdır, diyorlar.. Doğru mu?

-Ne yaparsın anam babam..dedi. Herkesin kendine göre bir adeti var.. bizim moruk imam hamidiye suyuna dikiz eder, bende imam suyuna..

-Bana bak, bu seferde benim şerefimi içeceksin... İşine geliyor mu?

Ayyaş Hüsnu'nün gözleri parladı:

-Maşallah.. Senin şerefine içmeyeceğim de kimin şerefine içeceğim. Sen emret, bizim Ayostol'un en büyük hasırlısını bir sefer de boşaltmazsam bana da Ayyaş Hüsnu demesinler.

- Ayostol'un damacasına lüzum yok.. dedim. Sonra masanın üstünde duran sürahiyi göstererek:

- Şu sürahidenden iki bardak iç kafi!

Ayyaş Hüsnu sürahiye kötü kötü baktı:

-Devletlim..dedi. Bu sürahideki bizim sudan değil ki..

-İşte ben senin o sudan içmeni istiyorum.

-İnsaf et be kardeşim.. Bu yaştan sonra ağız değiştirilir mi hiç?

-Artık orasını sen bilirsin.. Şayet içmezsen yarın sabah kadar buradasın.

Ayyaş Hüsnu şaşakın şaşakın yüzüne baktı:

-Hatırın kalmasın ama..dedi. O benim yiyeceğim halt değil.

Ve o geceyi koğuştaki geçirmeye kemal-i nevgale ka'il oldu. Aradan birkaç gün daha geçti. Ayyaş Hüsnu bir gece bir mutad karakola düştü. Ertesi gün:

-İki gece buradasın..dedim.

-Ocağına düştüm!

-Kurtuluş yok.. dedim. Bu sefer iki gece. Gelecek sefer üç gece.. Eğer kurtulmak istiyorsan..

Ayyaş Hüsnu gözlerini dört açtı:

-İşte sürahi..dedim.

Yalvarmaya başladı:

-Etme be, paşam..dedi. Hasta düşerim. Başınıza kalırım.

-Bir şey olmazsın?

Ayyaş Hüsnu sürahiye yaklaştı. Bardağa biraz su doldurdu. Eline alıp bir müddet baktı. Yüzünü ekşitti. Sonra hint yağı içen bir adem gibi gözlerini kapayarak suyu bir hamlede dikiverdi. Yüzü fena halde ekşimiş idi. Böğürerek bardağı masanın üzerine bıraktı.

*

Ayyaş Hüsnu'nün ziyaretleri artık seyrekleşmişti. Bu kaşarlanmış sarhoşu su ile yola getirdiğime kandım , rakısına su koymak bile onun için büyük bir eser-i silahtı.

İki ay sonra ona bir gün sokakta rast geldim. Bir mutad çakırkeyifti.

-Görünmüyorsun..dedim.

-Ne yaparsın imanım..dedi. Senin sürahi karakolda durdukça o mahallede barınamayacağımı anladım.. semtimi değiştirdim!

Şeytan Çekici (S. 18, s. 6)

Tıraş Meselesi

Bu süktenin en mühim vakalardan biri de emanet hademesinin bıyık tıraşı olması. Son zamanlarda gelinceye kadar bitlerin saçımıza, sakalımıza nazaran imtiyazlı mevkisi vardı. Bıyık erkeğin şanı, şerefi ad olunurdu. Hatta birçok kimselerin:

-Bunları kazıtırım! diye kurularak bahse girdikleri az mı işitilirdi? Bugün bıyık tıraşı etmek, saç kestirmek, sakal kazıtmak gibi tabii bir hale geldi. Bundan on beş sene evvel başlayan bıyık kesme modası kartlaşmaya başlayan birçok simaları gençleştirmişti. Bu tedbirin hükmü zair olmak üzere iken iki tıraş imdada yetişti ve...

Belki de iyi oldu!

Fakat meseleyi yalnız kendi kati nazarımıza göre muhakeme etmek doğru değil.. Bunu bir de emanet hademesine soralım.. Rivayete göre mahalleli tarafından alaya alınacaklar diye içlerinden bir kısmı hala evlerine gitmiyorlarmış.

Bunu refikamızın verdikleri habere göre meselenin içinde bir tefhim varmış. Şehremini Bey levazım müdürünü çağırıp hademeye kışlık elbise vermesini emretmiş. Aynı zamanda:

-Hademeye tembih ediniz. Kıyafetlerine itina etsinler.. Sünepe sünepe gezmesinler.. Her gün tıraş olsunlar.. sonra gülerek ilave etmiş:

-Yalnız sakallarına değil.. bıyıklarını da.. Vazife şinas levazım müdürü beyin latife tarzında söylediği bu sözü ciddi bir emir telakki ederek derhal tatbikata girişmiş.

Vakıa esas meselenin bu yolda cereyan etmiş olması mümkün pek mümkün. Fakat bize daha mülayim gelen ihtimal, şehremini beyle levazım müdürünün “danışıklı dövüşlü” hareket ederek hademelerin başına bu çorabı örmüş olmalarıydı! Fakat bizim bu mesele de celb-i dikkat gördüğümüz cihet salhurda Zaro Ağa'nın vaziyetidir. Elalemde bir adam bıyığı tıraş ettiği zaman beş on yaş gençleşiyor. Acaba Zaro Ağa babamız tıraş neticesinde kırk elli yaş kadar gençleşmiş midir? Şayet böyle olmuşsa kendisini taziye değil tebrik ederim. Çünkü bu dünyada bir gün içinde kırk elli yaş birden gençleşmek hiçbir fani kula nasip olmamıştır, bir bahtiyarlıktır.

Ancak Zaro Ağa'nın diğer hademelere nazaran muvaffakı başkadır. O yalnız emanet hademesi değil, aynı zamanda bir antikadır da.. Bir şehrin asar-ı itikasını hüsn-ü muhafaza etmek, onların “kılına hatta getirmemek” herkesten evvel şehreminine düşen bir vazife değil midir? Şu halde Zaro Ağa'nın yüz fark senelik bıyıklarında tarihi bir kıymeti vardır. Bu nokta unutulmamalıydı!

Alemdar caddesinin ortasına kazık kakan kocaman ağacı sinine hürmeten abka eden şehremini aynı muamele-i istisna'iyeyi Zaro Ağa hakkında da yapmalı, bu bir buçuk asırlık adamın bıyıklarını kendisine bağışlamalıydı. Fakat ne ise olan oldu..Ustura oynadı, bıyıklar uçtu.. Zaro Ağa kırk elli yaş gençleşti ya.. Ona baksın.. Ama bıyıkları tıraş etti diye yüz ellisinden sonra azıp hovardalığa başlarsa ona karışmam!

Şeytan Çekici (S. 6, s. 12)

Tokat Sahnesi

Davalhasin sahnesinde ramazan münasebetiyle beş perdelik yeni bir dram prova ediliyordu: “Açlık Pençesinde...”

Rejisörle muharrir provayı sahnede takip ediyorlardı. Sahne müdürü de eserin seyirciler önünde yapacağı tesiri iyice tayin edebilmek için salonda ön sıra koltuklardan birine iyice yerleşmiş oyunu uzaktan seyir etmeyi tercih ediyordu. Müdür beşinci perdeye kadar hiç ağzını açmadı. Piyenin en can alacak yeri de beşinci perde de idi. Sahne, piyesin kahramanı olan ayyaş ve kumarbaz bir amelenin evi bir sefalet ve ıztırap levhası halinde canlandırıyor. Amelenin altı yedi yaşındaki küçük oğlunun zayıf sesi uzun bir inilti halinde şu acı hamleyi tekrar ediyor:

-Anne karnım aç!..

Sahne müdürü piyesin bu noktasını çok beğeniyor. Bu tekririn halk üzerinde derin bir tesir hasıla getirerek esere tam bir muvaffakiyet temin edeceğini kuvvetle tahmin ediyordu.

Çocuk rolü için perdecilerden birinin altı yaşındaki oğlu tercih edilmişti. Küçük birkaç kere sahneye çıkmış rollerini muvaffakiyetle başarabilmişti. Prova beşinci perdenin bu canlı noktasına gelince küçük Hasan’ın iniltili sesi duyuldu:

-Anne karnım aç!..

O zaman sahne müdürü koltuğundan kalktı:

-Durunuz! İhtarıyla provayı tevkif ettikten sonra rejisöre şu sözleri söyledi.

-Burada mühim bir nokta var.. Bu çocuk karnının aç olduğundan şikayet ediyor. Esasen sözün gelişinden de çocuğun üç günden beri ağzına bir şey koymadığı anlaşılıyor. Halbuki rica ederim söyleyin: Şu oğlanda üç günden beri aç kalmış bir çocuk hali var mı?

Müdürün bu ikazı üzerine bütün gözler küçük Hasan’a üzerine tevecce etti. Filhakika çocuk gayet toplu, tombul, kırmızı yanakları bir elma gibi yumru yumru idi.

Rejisör:

-Makyaj mı unutupyorsunuz! diye kendini müdafaa etmek istedi. Fakat müdür sözünü ağızına tıkadı.

-Rica ederim ..dedi. Makyaj bu yanakların rengini soldurabilir fakat yanakları da küçültemez.. Hem pekala biliyorsunuz ki eserin en mühim noktası da burasıydı. Sonra halk ehemmiyetsiz gibi görünen böyle noktalara balmumu yapıştırır. Hayır olmaz, olmaz! Bunun muhakkak bir çaresi bulunmalı!

Sahne müdürünün bu sözleri pişmiş aşı su katmıştı. Rejisörle muharriri derin bir düşünce almıştı. Neticede aranılan çare-i hali o Kırımcasıyla yine sahne müdürü buldu. Muharrire hitaben:

-Hatırıma bir şey geliyor, dedi. Mademki bu role uygun başka bir çocuk bulmak mümkün değil. Bari piyesi biraz değiştirelim. Ne dersiniz?

Muharrir zaten kabağın kendi başına patlayacağını hissetmişti.. Fakat müdürün söylediğini kabulden başka çare yoktu. Yalnız mesele işin içinden asgari bir zahmetle kurtulabilmekte idi. Korkak bir tavırla sordu:

-Ne gibi?

Müdür sözüne devam etti:

-Tam hatırına bir şey geliyor. Çocuk: “Anne, karnım aç!” dediği zaman babası da her alkolik adam gibi ani bir tavırla eseri gösterip, çocuğun yanağına bir tokat atarak : “Sus köpek! Yanakların et gibi.. hala da açım diye söylüyorsunuz!” dese eserin ruh-u muvaffakı düşer mi acaba? Esasen çocuğun babasını zalim bir adam olarak tasvir ediyorsunuz. Herifin bu hareketi bu tesiri bir kat daha artırmaz mı?

Muharrir tadilatın bu kadar basit olduğunu görünce derhal kabul etti. Birkaç satırla meseleyi hallettikten sonra provaya devam edildi.. Sahne müdürü bu buluşdan son derece memnundu. O gün tiyatrodan çıkarken piyesin muvaffak olacağına yüzde yüz emindi.

Diğer provalarda bulunmak adeti değildi. Yalnız aktörlerin rollerini ne dereceye kadar kavradıklarını anlamak için bir iki provada bulunuyordu.

“Açlığın Pençesinde” dramı on beş gün prova edildi. Nihayet son prova günü geldi. Sahne müdürü bir mutad ilk seyredeni olmak için ahdetmişti. Beşinci perdenin malum noktası gelince aktör Şehzad, küçük Hasan’a müthiş bir tokat atarak:

-Sus köpek! diye bağırdı. Yanakların elma gibi hala da açım diye söyleniyorsun!

O zaman sahne müdürü ayağa kalktı.

-Durunuz! dedi. Yahu siz farkında değilsiniz ama bu oğlan on beş gün içinde ne kadar zayıflamış avurdu içine çökmüş.. Ne olmuş bu oğlana böyle!

O zaman Hasan’ın babası kulisten sahneye çıktı!

-Ne yapsın efendim dedi. On beş günden beri oğlanŞehzad beyden az mı tokat yedi. Hem maşallah bey güçlü kuvvetli indirdiği zaman kanatıyor. Çocuk sesini çıkarmıyor, ama canı yanıyor.. onun için işte bu hale geldi.

Müdür itiraz etti:

-Olmaz efendim olmaz! Piyesin ruhu kayboluyor. Bunun bir çaresine bakmalı. Çocuğun avurdu avurduna çökmüş.. bunun için bana kalırsa piyesin eski metnini kabul etmekten başka çare yok! Siz ne dersiniz?

Muharrir bu rücuda çok memnun olmuştu. Derhal derhal tasdik etti.

-Pek muvaffak olur.. esasen madem ki şimdi zayıfladı, siz çocuğun tombul olmasına itiraz etmişsiniz.. Şimdi mani zail olunca memnu-u avdet eder!

Bu seferde rejisör itiraz etti:

-Fakat bir mesele daha var şimdi tokat sahnesini iptal ederseniz beş gün içinde bizim Hasan yine şişmanlar.. Binaenaleyh on beş gün sonra yine aynı mahzur karşısında kalırız.

Sahne müdürü rejisörün sözünü kesti:

-Canım bu da mesele mi? Şayet Hasan tekrar şişmanlarsa yine eseri tadil ederiz. Binaenaleyh piyes on beş gün “tokatlı” on beş gün “tokatsız” oynanır...vesselam!

*

Fakat sahne müdürünün bu tedbirine hacet kalmadı. “Açlığın pençesinde”dramı ancak üç defa oynanabildikten sonra rağbetsizlik yüzünden terk edildi!

Hikâyecibaşı (S. 21, s. 11)

Yakalanan Hırsız

Reyhan Bey’in ailesinin, esasen pek yolunda olmayan işleri bir müddetten beri büsbütün çığırından çıkmıştı. Aylardan beri borçlular kapıyı aşındırıyor. Her gün sokak kapısının önünde bakkal, kasap gibi mahalle esnafıyla kavga etmek olmuyordu.

Hayatta her bir boyaya boyandıktan sonra son zamanlarda işi kibar hırsızlığa dönen Camgöz Ahmet maalesef bu meseleye vakıf değildi. O birkaç günden beri Reyhan Bey’in oturduğu apartmanı gözlemişti. Her dairede kaç kişi oturduğunu biliyordu. Reyhan Bey’le karısının sokağa çıktığını, biraz sonra dairedeki hizmetçi kızın onları takip ettiğini görüyordu. Camgöz Ahmet o günü boş geçirmemeye karar vermişti.

Reyhan Bey’le karısı sokağa çıktığı halde aksi gibi hizmetçinin gecikeceği tuttu. Nihayet o da çıktıktan bir çeyrek sonra başında melun şapkası sırtında siyah paltosu, koltuğunun altında evrak çantasıyla kelli felli bir avukata benzeyen Camgöz Ahmet apartmana girdi. Tam merdivenlerden çıkacağı sırada kapıcı odasının açılan kapısından dışarı bir kadın başı uzandı:

-Kimi aradınız!

- Reyhan Bey, dördüncü katta oturuyor değil mi?

-Oturuyor ama.. Karı koca evlerinde oturduğu yok ki...

Camgöz Ahmet kararını vermiş bir adam tavrıyla:

-Bir kere bakayım belki evdedirler.. dedi ve yukarı çıkmaya başladı. Dördüncü kata gelince evrak çantasını açıp içinden bir tomar anahtar çıkardı. Kapının açılması uzun sürmedi. Camgöz evvela apartmanı baştan aşağı bir dolaştı, sonra yatak odasında karar kıldı. Orada gördüğü bir aynalı dolabın küçük çekmecelerinden işe başlamaya karar verdi. Evrak çantasını açıp içinden birkaç alet

çıkardı. Fakat tam o sırada seyrade kapının acı acı çalınan zili onu yerinden sıçrattı. Bereket versin gayet soğuk kanlı bir adam olduğu için telaşı yalnız yerinden sıçramakla kaldı. Vaziyeti şöyle bir gözünün önüne getirdi. Kapıcının karısı yabancı bir adamın yukarı çıkıp kalmasından kuşkulanmış, vaziyeti kolaçan etmek üzere yukarı çıkmış olabilirdi. Yahut ev halkından birinin sokaktan dönmüş olması mümkündü. Camgöz Ahmet her ihtimale karşı ayaklarının ucuna basarak sokak kapısına kadar gitti, anahtar deliğinden dışarısını gözetledi. Dışarıda elinde süt kovası olan bir adam duruyordu. Camgöz bunun bir sütçü olduğunu anladı, ihtiraza lüzum görmeden kapıyı açtı:

-Ne istiyorsunuz? dedi.

Herif çatık bir çehre ile:

-Paramı istiyorum!

-Ne parası?

-On sekiz lira, süt parası!

-İyi ama şimdi bey evde değil.

Öteki asabileşti.

-Bey evde değil mi? Üç aydan beri bunu dinliyoruz.Ayıp be! Bunun açıkçası dolandırıcılık..

-Canım bunları bana anlatma.. Bey evde yok..

-Sen kimsin? Sen bey değil misin? Zaten bey yüzünü gördüğüm adam değil ki..

Sonra büsbütün ciddileşerek:

-Efendi .. dedi. Benim artık canıma yetti. Aylardan beri gelip gidiyorum. Şimdiye kadar karşıma bir erkek çıkmadı.. Şimdi seni gördüm, parayı senden isterim. Bu evin sahibi değilsen, burada ne arıyorsun. Sütçü bu sözleri söylerken sesini yükseltmişti. Camgöz Ahmet vaziyeti hiç bozmadı, gürültünün aşağıdan işitilmesi, ansızın birinin gelmesi muhtemeldi. İşi tatlıya bağlamak istedi:

-Arkadaş bağırma, dedi. Konu komşu işidir.

Herif büsbütün bağırarak:

-İşitirse işitsin..Konu komşudan banane!

-Peki ne istiyorsun?

Herif kendi kendine başını salladı:

-Hasbinallah.. Amma da laf anlamaz adam çıktın yahu.. Paramı istiyorum, diyorum. O bana hala ne istiyorsun diye soruyor!..

Camgöz'ün korkudan beti benzi atmıştı. Alacaklıyı korkutmaya çalışan bir borçlu edasıyla :

-Arkadaş..dedi. Bugünlerde biraz fazla dardayım da..

Fakat herif bu sözlerle yola gelecek takımdan değildi. Vaziyetin git gide vahamet peyda ettiğini gören Camgöz sütçüye bir şey vermeye razı oldu. İki liraya güç bela ikna oldular.

Camgöz Ahmet sütçünün arkasından kapıyı kaparken derin bir nefes aldı. Derhal yatak odasındaki aynalı dolabın başına geçti. Fakat daha aletlerini çıkarmaya vakit bulamamıştı, kapının zili tekrar ötmeye başladı. Camgöz yine ayaklarının ucuna basarak kapıya kadar gitti. Bu sefer kapıda bir bakkal çırağı duruyordu. Camgöz kapıyı açıp açmamakta tereddüt etti, bir müddet bekledi, fakat çırak zili çalmakta ısrarla devam ediyordu. Baktı olacak gibi değil..

Sürmeyi çekip sordu:

-Ne istiyorsunuz?

-Ustam yolladı.. Para istiyorum.

Camgöz Ahmet: “ Bey burada yok..” diyecek oldu. Fakat çırak daha sözünü bitirmesine vakit bırakmadan:

-Nasıl yok..diye bağırdı. Demin sütçüye para vermiş.. Sütçü söyledi..

Mesele çakallaşıyordu. Camgöz Ahmet düşünmeye vakit olmadığını anladı. Bakkal çırağının eline de iki lira sıkıştırdı. Çırak söylene söylene giderken Camgöz Ahmet beş dakika zihnini toparlamaya çalışıyordu. Yine yatak odasına döndü. Durup dururken cebinden verdiği dört liranın acısı içine çökmüştü. Bunu düşünürken

kulağına aks eden bir gürültü tüylerini diken diken etti. Sokak kapısı bir anahtarla açılıyordu.

Camgöz Ahmet seri bir hareketle çantasını koltuğuna vurdu. Sokak kapısının önündeki taşığa kendini dar attı. Bu sırada kapıdan içeri giren genç bir kadın – Reyhan Bey’in karısı- onu görünce şaşırarak yere mütebessim göründü. Koltuğunun altında evrak çantası ile duran camgöz Ahmet’e yaklaşıyor:

-Aman beyefendi, dedi. Neden salona teşrif buyurmuyorsunuz? (Hizmetçiye seslenerek) kız Naciye.. Naciye.. ne o ? Naciye burada değil mi?

Camgöz Ahmet:

- Şey.. dedi. Galiba sokağa çıktı.

Kadın büyük bir teessüf eseri göstererek:

-Ah şu sersem kız.. dedi. Sizi burada bırakıp nereye gitti? Buyurunuz rica ederim. Reyhan’da nerede ise gelir..

Camgöz:

-Bende duramayacağım.. dedi. Biraz işim var. Başka zaman görüşürüz.

Kadın ısrar ediyordu:

-Hayır rica ediyorum.. Şimdi nerede ise gelir.. Demin “Mesud bey belki gelmiştir” diyordu. Tayyare piyangosundan büyük ikramiye kazandığınızı işitince çok sevindi. Ne bileyim bu sırada onun işleri pek fena gidiyor. Size de “mektup yazıp birkaç yüz lira istedim. Mesud iyi çocuktur verir. “diyordu. Ben sizi tanımadığım için ne yalan söyleyeyim, pek ihtimal vermemiştim. Fakat Reyhan’ın hakkı varmış. Bakın hemen geldiniz.

Camgöz Ahmet soğuk terler dökmeye başlamıştı.

-Hanımefendi.. Çok rica ediyorum duramayacağım.. Reyhan Bey’e söyleyin.. Yarın yine uğrarım.. dediyse de fayda vermedi. Kadın önüne geçip yolunu kesiyor, dışarı çıkmasına meydan vermiyor, lütufkar bir tavırla:

-Yok..Beyefendi..diyordu. büyük ikramiye kazananları biz öyle kolay kolay bırakmayız..

Camgöz Ahmet :

-Hayır ..dedi. Büyük ikramiye değil.. Gazeteler yanlış yazmış. Şöyle küçük bir şey..

-Yine on bin liradan aşağı değildir.

-Hayır efendim. Ne münasebet.. şöyle iki üç yüz lira kadar. Fakat ben her halde gideyim.

-Aaa vallahi olmaz! Ha şöyle salona buyurunuz.

Bunun üzerine Camgöz Ahmet ani bir kararla :

-Hanımefendi dedi. Reyhan Bey'e söyleyiniz. Ben kendisini çok severim. Para mühim değil. Namusum namına söylüyorum. Borç harç verdikten sonra üstümde on liradan fazla para kalmadı.. Ma'mafiye..

Camgöz Ahmet cebinden on lira çıkardı:

-Size bunu takdim edeyim.

Kadının on lirayı alınca biraz yumuşadığını görmesi üzerine :

-Müsadenizle.. Reyhana çok selam.. dedi ve Reyhan Bey'in karısının nihayet açmaya razı olduğu kapıdan çıkıp kendini dışarı attı!

Şeytan Çekici (S. 13, s. 4)

Acaba Kimin Karnında

Operatör Carih Bey o gün ameliyathanesinden çıkarken derin bir “ohh!” çekti. Bütün gün mütemadiyen çalışmış fena halde yorulmuştu. Sabahtan beri yaptığı ameliyatların adedi on ikiyi bulmuştu. Keskin bıçağı, on kişi defa insan etine saplamış, on iki karın açmış, on iki mahluk-ı marizi yuvasından söküp almıştı. Kloroformla uyuşmuş hastalar üzerine eğilmekten beline ağrı girmişti.

Genç operatör bu yorgunluğu, ancak nişanlısı Seher'in küçük küçük yumuşak ellerini tutarak giderebileceğini anladı. Zaten üç günden beri işten fırsat bulup kızcağızı ziyaret edememişti. Binaenaleyh muayehaneden çıkınca derhal bir otomobile atladı, doğruca Seher'in evine doğru koştu.

Yarım saatten beri genç operatör nişanlısıyla konuşuyordu. Bir aralık Seher'in rengi sarardı. Sesi titredi. Genç kız nişanlısının sol elini yakaladı.

-O ne.. Hani? Hani senin nişan yüzüğün?

Doktor Carih, sol eline baktı. Filhakika nişan yüzüğü sol elinde yoktu. Kızardı, bozardı. Yüzüğü evde bırakmadığını gayet iyi hatırlıyordu. Hatta o gün kabinde ameliyat yaparken yüzük birkaç defa gözüne ilişmişti. Otomobilde düşmüş olması mümkün değildi. O halde?

-Söyle söyle bakım. Nişan yüzüğünü ne yaptın?

Operatör Carih, hala düşünüyordu. Birden bire dimağında bir şimşek çaktı. Yüzüğünün kaybolmasına aklı ermez gibi oldu. Evet muhakkak öyle olmuştu. O gün ameliyat yaparken yüzük parmağından kaçmış hastalarından birinin karnına düşmüştü. Şimdi yüzük ameliyat ettiğim on iki hastadan birinin karnında idi.

Seher üçüncü defa olarak:

-Söyle, sen yine yüzüğünü nerede bıraktın?

Genç operatör bir aralık hakikati itiraf etmek istedi. Fakat böyle bir itiraf onu sevgilisinin gözünden düşürmeye kafiydi. Sonra bir operatör için yüzüğünü hastasının karnında unutmak herhalde şerefli bir şey değildi. Onun için çar ve naçar: “Bilmiyorum! Diye bir yalan uydurdu. Seher heyecandan titreyerek ayağa kalktı.

-Bana bak, dedi. Nihayet yüzüğü bulup getirmezsen, bir daha yüzümü göremezsin, anladın mı? Seher bu tehditkâr sözlerini nişanlısının yüzüne fırlattıktan sonra kaçtı ve bir daha görünmedi.

Operatör Carih müthiş bir buhran içinde idi. Ne yapacağını, sersemcesine kaybettiği bu yüzüğünü nasıl ele geçireceğini bilemiyordu. Yüzük herhalde o gün ameliyat ettiği on iki hastadan birinin karnında idi. Fakat hangisinin karnında işte müşkilat burada başlıyordu.

Bütün geceyi fena kabuslar, boğucu rüyalar içinde geçirdi, kıvrandı, sabaha kadar ter döktü durdu.

Ertesi gün uyandığı zaman kaybettiği yüzüğü her şeye rağmen bulmaya karar vermişti. Bunun için icap ederse on iki hastanın karnını tekrar yarmaktan çekinmeyecekti. Bir beyaz kâğıt aldı. On iki ufak parçaya ayırdı. Bunlardan her birinin üzerine o gün karnını yardığı hastalardan birinin ismini yazdı. Kağıt

parçalarını büküp şapkasının içine doldurdu. Salladı salladı kağıtlardan bir tanesini rastgele aldı. Piyango, ihtiyar bir kadına çıkmıştı. Binaenaleyh yüzük onun karnında olmak lazımdı. Genç operatör o gün ihtiyar hastasını ziyarete gitti.

-Nasılsınız hanımefendi?

-Hamdolsun çok iyiyim. Günden güne iyileşiyorum.

Doktor hastayı muayene etti, kaşlarını çattı.

-Hayır iyi değilsiniz. Bilakis hastalığınız nüksetmiş.

- !...

-Evet evet bu vaziyette kalamazsınız. Derhal ameliyat lazım.

-Aman doktor ne ameliyatı?

-Hiç basbayağı ameliyat hemde şimdi ameliyat etmezsem derhal ölürsünüz.

-Ölmeye razıyım, ameliyat istemem.

-Olmaz!

Doktor kadıncağızı sık boğaz etti. Ameliyat oldu, netice hazin!

İkinci hasta hayli uğraştırdı. Fakat onda da bir şey bulamadı.

Üçüncü de keza!

Dördüncü hastada da yüzüğe benzer bir şey çıkmadı.

Beşinci hasta acil vakaya uğradı.

Altıncıda da bir şey yok!

Yedinci öyle..

Sekizinci hasta ikinci bir ameliyata tahammül edemedi.

Dokuzuncu hasta, onuncu, on birinci tertemiz çıktı. Operatör Carih, o noktada derin bir nefes aldı. Artık yüzüp yüzüp kuyruğuna gelmişti. Yalnız bir ameliyat kalmıştı ve yüzük muhakkak surette bu son hastanın karnında idi. Doktor Carih bunu eliyle koymuş gibi bulurdu. On ikinci hasta esrarlı bir prensesti. Genç operatör o gün hastanın evine koştu. Fakat prenses o sabah Kahire'ye hareket etmişti. Doktor kaybedeceği zaman olmadığını anladı. Ertesi gün Kahire'ye giden ilk vapura atladı.

Prenseler Mısır'dan Nis'e gitmişti. O da Nis'e gitti. Nis'den Londra'ya, Londra'dan Newyork'a, Newyork'tan Sanfransisko'ya, oradan Tokyo'ya, Tokyo'dan Kalguta'ya, Kalguta'dan İskenderiye'ye prensesle cirit oynadılar. Nihayet aylarca süren bir takipten sonra doktor prensesle İskenderiye'den İstanbul'a giden "El cezire" vapurunun güvertesinde buluştular. Genç operatör vakayı başından sonuna kadar anlattı. Mısırlı prenses bu garip aşk macerasına bu suretle karıştığından dolayı adete memnun oldu ve İstanbul'a gider gitmez ameliyat edilmeye razı olduğunu söyledi.

Fakat o gece ansızın çıkan bir fırtına da "El cezire" bir kayığa çarptı. Vapur on dakika içinde kir-i deryaya etti. Mamafiye bütün bu suretle yolcuları bu sırada imdada yetişen bir diğer vapur kurtarmıştı. Kurtarılamayan yegane yolcu operatör Carih beydi. Genç doktor iyi yüzerdi. Kara istikametinde hayli yüzdü, yüzdü. Nihayet kuvveti kesildi. Sağ kolunu son bir gayretle ileri uzatırken gözü sağ elinin parmağında bir şeye ilişti. Bu mahud nişan yüzüğüydü.

Zavallı operatör o gün nişanlısını ziyarete gittiği o meş'um gün dalgın bir zamanında yüzüğünü sol elinden çıkarıp sağ eline takmıştı.

Kamuran Şerif (S. 19, s. 3)

Hûdâyi Nâbit

(Sayfiyelerin birinde bir dans salonu. Salon müstecirinin hususi odası. Salon sahibi elleri cebinde asi adımlarla dolaşır. Karşısında salon müdürü)

Salon Müsteciri: Ne talihsizlik şimdi ben ne yapacağım? Varyetimizin en canlı numaraları onun danslarıydı. Şimdi ne halt edeceğiz?

Ortağı: Hakikaten vaziyetimiz çok fena. Herifi ne yapıp yapıp kaçırmamalıydık.

Salon Müsteciri: Biz mi kaçırdık? Cazbantçı Arap'ın metresine abayı yakmış. İki biden kaçıp gittiler. Bunda bizim ne kabahatimiz var?

Ortağı: Öyle bizim kabahatimiz yok ama kabak bizim başımıza patladı. Şimdi ne yapacağız? yerine kimi koyacağız?

Salon Müsteciri: Hiç kimseyi koyamayız. Onun gibi palag bütüm oynayan nerede? Bütün İstanbul'da eşi emsali yoktu. Herkes onun hatırı için buraya geliyordu. Güya bu akşam için de müsamereyi fevkalade ilan ettik.

Ortağı: Asıl fenalık orda. Yarın nasıl olsa birini buluruz. Fakat bu akşam birkaç tane parlak numara lazım. (Bu sırada kapı vurulur.)

Salon Müsteciri: Gir.(Dilenci kıyafetli bir adam içeri girer) Ne istiyorsun?

Dilenci: Beş on para sadaka verir misiniz? (Bu sırada isparmuz yutmuş gibi baştan aşağıya titrer.)

Ortağı(Dilenciye): Ne yapıyorsun öyle?

Dilenci: Bir şey değil efendim. Çocukken annem beni beşikten düşürmüş. O zamandan beri üstümde böyle bir hal kalmış. Ara sıra gelir gider.

Ortağı: Mükemmel bir palag bütüm figürü. Olur şey değil.(Dilenciye para verir. Adam bir ayağının üzerinde sekerek dışarıya çıkarken) Dur, baksana! Niye öyle ayağının üzerinde sekiyorsun?

Dilenci: Ayağımda nasır var da ondan.

Salon Müsteciri: Tam bir çarliston figürü.

Ortağı: Mükemmel! (dilenciye) O üzerine gelen hali her istediğin zaman getirebilir misin?

Dilenci: Getiririm ne olacak?

Salon Müsteciri: (Ortağına) Fikrini anladım çok iyi.

Ortağı(Dilenciye): Sana bu gece on lira vereceğiz. Tıraş olacaksın. Sana bir elbise vereceğiz. Onu giyip gece bize oyun oynayacaksın.

Dilenci: Oyun oynamayı bilmem ki..

Salon Müsteciri: (Dilenciye) Demin ki gibi titre bakalım.

Dilenci: Bir buçuk yaşında imişim. Annem beşiğimi sallarken nasılsa fazla sallamış(titrer). Üzerimde böyle bir hal kalmış.

Salon Müsteciri: Ne olmuşsa olmuş. Orası bize lazım değil. ,işte bu gece seni halkın karşısına çıkaracağız. Çanlar çalacak. Sende böyle titreyeceksin. Sana on lira var. Yapacak mısın?

Dilenci: Nasıl yapmam beyim? Siz istedikten sonra(O gece müsamere zamanı perde açılır, salon Müsteciri sahneye çıkar.)

Salon Müsteciri: Hanımefendiler, beyefendiler! Henüz amerika'dan gelmiş bir rus dansörü yalnız bir geceye mahsus olmak üzere, en yeni palag bütüm figürleri yapacak. Dansı müteakip alkışlar...(Bravo piyes sedaları....)

Ertesi gün salon Müsteciri ve ortağı bir akşam evvel Amerika'dan henüz gelmiş olan Rus dansörü namıyla sahneye çıkan dilenci ile mevsim sonuna kadar mukavele yaparlar.

Kamuran Şerif (S. 19, s. 3)

Müzayaka

Hatice hanım sabırsızlıkla kocasının avdetini bekliyordu. Nihayet kapı çaldı. Kadın derhal yerinden fırladı. Kocasını süklüm püklüm içeri girince Hatice Hanım 'ın ilk sözü:

-Ne yaptın? diye sormak oldu. Adam eliyle:

-Bırak hanım sen de ! demek ister gibi meyusane bir işaret yaptı. Odaya girdikleri zaman hatice hanım sualini tekrar etti:

-Ne yaptın?

-Sekiz liradan on para fazla vermedi..

-Ne?

-“Ne”si böyle ister istemez verdim.

Hatice Hanım elini hayretten açılan ağzına götürerek birden fırladı.

-O cam küpeleri sekiz liraya mı sattın?

-Ne halt edersin.. Herif de insaf yok ki fırsattan istifade ediyor. Karı koca söyleyecek söz bulamayıp bir müddet sükut ettiler. Nihayet Hatice Hanım:

-Kime sattın? dedi.

-Kime satacağım her zamanki kuyumcuya.

Hatice Hanım o canım küpelerin sekiz lira gibi ehemmiyetsiz bir para için elden gitmesini bir türlü hazmedemiyordu. Kendini tutamayarak:

-Rezalet, diye haykırdı. Bu adeta soygunculuk.

-Tabi soygunculuk ya.. Zaten kuyumcu demek hırsız demek.. Herifler dükkanlarında pusu kurmuşlar. Müşteri değil tuzağa düşecek adam arıyorlar. Bugün öyle küpe sokağa atsan elli altmış lira eder. Bu zamanda mal satan delidir. Satmak değil malını yok pahasına sokağa atmak.

-Ama, almaya kalksan ateş pahası.

- Almaya kalkışsan ateş pahası. Benden sekiz liraya aldığı yüzüğü kim bilir kaç paraya satacak.

-Ne diyeyim bilmem ki? Allah kurtarsın.. Ne güzel küpeydi. Bir defa kulağım atakmış olsa idim, bu kadar içim yanmazdı. Ne ise senin canın sağ olsun! İyisini getirirsin.

Kocası ümidini kesmemiş adamlara mahsus bir azimle:

-Ona ne şüphe, dedi. Küpeden çok ne var? Yoksa hemen Allah işimizi rast getirsin.

Fena bir müzayaka içinde bunalmışlardı. Harpten beri çok acı günler geçirdiler. Elmas küpe, inci iğne, altın saat.. mütemadiyen satıyorlardı. Fakat ne yazık ki bütün bu kıymetdar eşya ellerinde hazır para tutamadıkları için gündelik ihtiyaçları uğruna yok pahasına gidiyor. Kapanın elinde kalıyordu.

Hatice Hanım her satıştan sonra olduğu gibi yine bu bahsi tazeledi.

-Hanım bizde de kabahat var. Elimize bu kadar para geçiyor. Ak akçe kara gün içindir diyorlar. İnsan ne olur ne olmaz diye bir tarafa birkaç para atmalı..

-İşte onu yapmadığımız için bu iler başımıza geliyor ya! Elde para olsa ben bugün o güzelim sekiz liraya o hayduda kaptırır mıydım? Ne ise sen biraz bir şey getir de yiyeyim.

Hatice Hanım, bir daha içini çektikten sonra kalktı. Kocasının yemeğini hazırladı. Çok fedakar bir kadındı. Kocasını ciddi bir aşkla sevdiği için onun

üzülmesini hiç istemezdi. Bu bahsi değiştirdi. Kederini belli etmemek için kendini neşeli göstermeye çalıştı.

Yemekten sonra karı koca kahve pişirdiler. Karşı karşıya geçip afiyetle içtiler.

Hatice Hanım'ın neşesi gelmiş çenesi açılmıştı. Onun bu hali kocasının ahval-i maneviyyesini düzeltmiş çalışıp kazanmak için ona yeni bir gayret vermişti.

Bir saat bu suretle tatlı tatlı konuştuktan sonra Hatice Hanım:

-Aman sakın geç kalma?

Kocası derhal birden fırladı:

-Yahu iyi ettik de hatırladık. Biz lakırdıya daldık da işleri unuttuk. Ehh artık bana müsaade.

-Geç kalacak mısın?

-Artık orasını iş bilir.

-Dolaptan bir şey almayacak mısın?

-Elbet alacağım. Hiç almaz olur muyum?

Hatice Hanım, yemek tepsisini toplarken kocası da bir dolap açtı. İçinden bir deste maymuncuk. Bir hırsız feneri, kapı açacağı, cam kesme, demir parmaklık sökmeye mahsus birkaç alet aldıktan sonra evden ıktı. Gecenin zulmetine karıştı!

Kamuran şerif (S. 25, s. 12)

Namus Meselesi

Hulki Bey sabahleyin yazıhanesinde gazete okuyordu. Bir aralık odanın kapısı vuruldu. Hulki Bey:

-Giriniz, dedi.

Kapı açılmıştı. İçeri girenin kim olduğunu görmek için gazeteyi önünden çektiği zaman karşısında yabancı bir adam gördü. Uzun boylu. Çehresi burnuna kadar bir boy atkısı ile sarılmış sıska bir adam. şapkasının altında, atkısının içinde bir şeyler mırıldanarak ilerledi. Yüzünü atıktan sonra:

-Affedersiniz beyefendi, zat-ı alinizle mühim bir mesele hakkında görüşmek istiyorum.

Hulki Bey:

-Buyurunuz, diyerek yer gösterdi. Yabancı adam bir koltuğun kenarına iliştikten sonra :

-Aman beyefendimiz ne hava , ne hava.. diye söze başladı. Sizin odada maşaallah hamam gibi (ellerinin huhlayarak) parmaklarımın ucu dondu. Kışın insan zat-ı aliniz gibi zengin olmalı, oduna hiç acımamalı, yakmalı sobayı!

Adam bu vaziyette bir müddet daha çene çaldı. Hulki Bey'in yavaş yavaş sabrı tükeniyordu. Nihayet:

-İyi ama sebab-i ziyaretinizden bahsetmediniz,Cdedi.

-Sebeb-i ziyaretim, evet sebab-i ziyaretim. Affedersiniz fazla baş ağrıttım değil mi? Mahdum Bey'in izdivacını gazetede okudum. Allah tali'inden güldürsün. Çok iyi bir izdivaç yapıyor. Aldığı kız iyi bir aileye mensup. Hayrullah Bey gibi asil, kibar bir zatın elbette kendisi gibi kibar ve asil olur. Mahdum Bey de değerli bir gençtir. İzdivaç her cihetçe muvaffak..

-Oğlumun izdivacını muvaffak bulmasaydım, muvaffak etmezdim.. Binaenaleyh söylediğiniz şeyler malum.

-Onda ne şüphe efendim. Yalnız bizce de malum olan bazı şeyler var da.

Yabancı adam elini ağzına götürüp hafif bir iki öksürdü. Hulki Bey iyiden iyiye sinirlenmişti.

-Ne demek istiyorsunuz? Maksadınızı açıkça söyleyin.

-Efendim, şu sizin biraderin meselesi.. Allah taksiratını affetsin. Vaka üzerinden nice zaman geçti. Mesele avret-i bas oldu. Fakat herkes bir türlü olmuyor. Kiminin hafızası daha kuvvetli olur. Geçmiş vakaları daha iyi hatırlıyor. Mesela bendeniz. Bugün gibi hatırlarım. O sahtekarlık meselesinin nasıl meydana çıktığını sonra merhum biraderin mahkemeye sevki, on seneye mahkum edilmesi.. Hapishanede müddet-i ikmal etmeden vefat etmesi, bütün bunlar bugün gibi hatırımda. Vakı'a bunların size bir şümûlî yok. Siz muhterem bir zatsınız. Herkes sizi

tanır.. Hani vaktiyle biraderin bu vakasından dolayı enkazla müteessir olanda siz idiniz. Hayrullah Bey'in meseleden haberi yoktur. Tabi Mahdum Bey'in izdivacı münasebetiyle bu meseleyi mevzu bahis etmeye lüzum görmediniz. Fakat şayet şu sırada bu geçmiş vaka canlansa daha doğrusu hortlasa.. nasıl olur? Hayrullah Bey acaba bu işe ne der, hatta hatta daha ileri gider izdivacı bozmaya kalkmaz mı?

Bu sözleri dinlerken Hulki Bey'in çehresi sapsarı olmuştu. Yutkunarak.

-Maksadımız nedir? diye sordu.

-Maksadım? Benim ne maksadım olacak? Ben bir mutavassıttan başka bir şey değilim. Bundan on yedi sene evvel mahkemede şahit sıfatıyla hazır bulunmuştum. Şimdi beni size bu sualleri sormam için gönderiyorlar. Vereceğiniz cevabı mahalline bildireceğim, tabi isterseniz. Üç bin lira ağzımıza kapatmaya kafi! Siz zengin bir adamsınız. Size göre üç bin liranın ne hükmü olur. Bendeniz yarın yine uğrar, cevabınızı alırım. Olur mu paşam! Sizi rahatsız ettim affedersiniz.

Adam bu sözleri söyledikten sonra ayağa kalktı. Boyun atkısını sardıktan sonra dışarı çıktı. Hulki Bey odasında yalnız kalmıştı. Herifin tehdidi karşısında fena halde sarsılmıştı. Oğlunun izdivacını şiddetle istiyordu. Şayet yuvası bozulursa oğlu da nişanlısı da bedbaht olacaktı. Sonra acaba bu iş üç bin lira ile bitebilecek miydi? Şapkasını alarak dışarı çıktı. Müstakbel kayınbiraderi ile karşı karşıya geldiği zaman:

-Bey, dedi. Size bir itirafta bulunacağım.

Bu sırada Hulki Bey, kelimelerini güçlükle telaffuz ederek sözüne devam etti. Kardeşinin vakasını uzun uzadıya anlattı. Biraz evvel kendisine vaka olan müracaattan bahsetti ve neticede:

-İşte vaziyet bu merkezde, dedi. Yalnız bir adamın günahını bütün bir aileye teşmil etmek tabii doğru olmaz. Hamdolsun alnım açık yüzüm paktır, diyerek kendini temize çıkardı.

Hayrullah Bey bu sözleri gittikçe büyüyen gözlerle dinliyordu. Onun buhranı karşısında Hulki Bey gittikçe sıkılıyor, küçülüp ufalıyor, yerin dibine girecek gibi oluyordu.

Netice de Hayrullah Bey:

-Parayı tabii vereceksiniz. dedi. Hulki Bey biraz mütehabbir:

-Hayır,dedi. Parayı vermek istemediğim için size bu itirafta bulundum ya ..

Hayrullah Bey daha büyük bir hayretle sordu:

-Yoksa üç bin lirayı fazla mı buldunuz?

-Hayır efendim mesele para değil, ben öyle birkaç bin liradan kaçacak insan değilim. İcap ederse üç binde veririm beş binde..

Hayrullah Bey birden kalktı.

-O halde derhal üç bin lirayı bana verin de bu meseleyi aramızda halledelim.

-Ne dediniz? Size mi vereyim ne münasebet?

-Ne münasebeti var mı a birader? Mesele gayet mühim, öyle şaka değil, bu namus meselesi! Böyle bir vakayı bilmezliğe gelip oğlunuza gül gibi kızımı veriyorum. Buna mukabil sizde üç bin lira feda edersiniz çok mu? Hem ben vallahi sizi yabancı tutmuyorum da onun için üç bin liraya sulh oluyorum. Ya maazallah vaka bizim hanımın kulağına gitse beş bin liranızı almadan katiyen yakanızı bırakmaz.

Kamuran Şerif (S. 20, s. 3)

Ne Sırdır? Ne Hikmettir?

Tramvayda bulunmuş bir hatıra defterinden (sahibine iade olunmayacağından beyhude müracaat edilmemesi) :

Yine bugün pek sinirliyim. Dün gece bir dakika gözümü kırpmadım. Bütün gece okudum hem de ne ispartizma, manyetizma, ipnotizma, ervah-ı tıbbiye serseri ruhlar, hortlayan ruhlar rahat bir bedenden diğer bedene intikali.. işte sabaha kadar hep bunları okudum. Zaten sinirlerimi bunlar büsbütün çileden çıkardı ya!

Uyumaya çalışıyorum, fakat ne mümkün!

Uyumaya çalıştıkça asabım büsbütün şahlaniyor.

Bende uyumam, kıyamet kopmaz a! Bir gün daha uykusuz kalırım. Tedavi edilmek ümidiyle iki aydan beri hekime devam ediyorum. Kutu kutu, şişe şişe, paket

paket ilaç alıyorum. Odam adeta küçük bir ecza deposuna döndü. Bizim doktorda galiba kalıp herifin biri. Tedavisinin şimdiye kadar hiçbir faydasını görmedim.

... sokaktayım. Ne, neden sokağa çıktım? Bilmiyorum. Fakat herhalde çıktığıma fena etmedim. Belki asabım bir sükûnet bulur. Biraz hava alırım da açılırım.

Bu nedir? Morg! Meçhul ölülerin teşhir edildiği yer burada ne işim var? Niçin buraya geldim?

İçeri girmek için dayanılmaz bir arzu duyuyorum. Bu izayım için tehlikeli bir şey ama ne yapayım? irademe hakim değilim. Mutlaka gireceğim.

Morga girdim.

O ne? İşte korktuğum başıma geldi. Dar kapıdan girer girmez mermer bir masa üzerine yatırılmış bir kadın naaşı görüyorum. Eyvah eyvahlar olsun! Sevgilim Farice.. Evet alagarson kesilmiş sarı saçlarıyla, ateş rengine boyanmış dudaklarıyla, manikürlü tırnaklarıyla Farice'nin ta kendisi.. Dehşet içindeyim. Tüylerim diken diken oldu.

Bir çılgın gibi kalem odasına koştum. İlk tesadüf ettiğim memura:

-Kapıdan girerken ilk masada yatan genç kıızı tanıyorum, diye bağırdım. Memure sükûnetle cevap verdi:

-Tanımanıza hacet yok. Onun hayatı esasen bizce malum. Gördüğünüz genç kız dün kendisini sevdiği erkekler beraber sarayburnundan denize atmış. Üzerinden mektuplar çıktı.

-Aman efendi ne söylüyorsunuz? Onun sevdiği erkek benim.

Memur aynı sükunetle cevap verdi:

-Yanlıştın var, kızın sevdiği erkekte bitişik masada yatan delikanlıdır.

-Bitişik masada yatan delikanlı mı? İşte buna tahammül edemem. Aşkına o kadar itimat ettiğim Farice üstüme başka birini seviyordu ha!.. Hem de onunla beraber kendini Sarayburnu'ndan atacak kadar? Aman Yarabbi ne azap..

Farice'nin sevdiği delikanlıyı görmek istiyorum. Masaya yaklaştım.

Aman Yarabbi aklım fikrim sana emanet !.. Farice'nin yanı başındaki mermer masada yatan delikanlı bizzat ben değil miyim?

Haydi, bakalım gel de ayıkla pirincin taşını! Filhakika o adam ben idim. Elbisemle her şeyimle bütün hüvviyetimle ben!

O zaman büsbütün zıvanadan çıkmamak için kendi kendimi itidale davet ettim. Mümkün mertebe sükûnetle yanımda duran memura:

-Tuhaf, dedim. Bu delikanlı bana ne kadar benziyor, değil mi? Memur beni baştan aşağı süzdükten sonra:-

-Amma da yaptın ha.. dedi. Neresi benziyor! Kalem odasında bir ayna gözüme ilişti. Derhal koştum. bir de ne görsem beğenirsiniz? Pos bıyıklı, kocaman burunlu, kalın kaşlı bambaşka bir adam. O zaman üstüme başıma baktım. Kıyafetim tamamıyla değişmişti. Kısa boylu tıknaz bir adam olmuştum.

Artık Farice'yi düşünmüyordum. Deli gibi morgdan dışarı fırladım. O zaman üstümdeki elbisenin ceplerini yoklamak hatırıma geldi. Ceketin cebinden kocaman sımsıkı kapaklı, bağlı bir cüzdan çıktı. Derhal açtım, gözlerim her şeyden evvel bir nüfus kağıdı aradı. Buldum.

İsmi: Artin Pederinin ismi: Girkur Validesinin ismi: İsfuhu. Ah aman Yarabbi! Demek ben artık Artin Veled Girkun isminde bir Ermeni idim. Cüzdanda bir takım mektuplar vardı. Bilmem ne sokağında falan apartmanda Artin Hambar Somban Efendiye.. Artin Hambar Somban!..

Fena halde uykum vardı. Eve gidip yatmak istiyordum, fakat hangi eve? Kendi evime mi? Yoksa "o"nun evine mi? Kendi evime gitsem, içeri almayacakları muhakkaktı, ama öyle değil mi ya.. Artin Hambar Somban'ın benim evimde, yatak odam da ne işi var? "O"nun evine gitsem karısına ne der, çocuklarıyla ne konuşurum!

Serseriyane dolaşmaya başladım. Yolda tesadüf ettiğim dostlar yüzüme bakıyordu. Tanıyamadığım bir takım Ermeniler de:

-Asuparın Baron Artin! diye bana hal hatır soruyorlardı. Bir aralık biri arkamdan Artin Efendi .. Artin Efendi .. diye seslendi. Tanımadığım bir adam.

Derhal cebinden elli liralık bir banknot çıkarıp elime tutuşturdu. Ermenice anlayamadığım bir şeyler söyledi.

Ne yapayım? Nereye gideyim? O zaman kendi kendime bir gün daha dışımı sıkırmam olmazsa ben de kendimi Sarayburnu'ndan denize atarım! diye karar verdim. Fakat bu kararı verdiğim sırada cüzdan da üç yüz lira kadar para vardı. Bu parayı bitireyim de ondan sonra canıma kıyayım dedim. İşi sefahate vurdum.

Of! Of! Of! Başım kurşun gibi ağır.. etrafa baktım. Odamda şezlongumun üzerindeyim.

Şimdi kendi kendime soruyorum:

-İlahi, hekimin verdiği afyonlu haplardan sinirimi birden bozacak ne vardı.

Aslına mutabıktır.

Kamuran Şerif (S. 22, s. 10)

Ooohhh!

-Numan... Sana kaç defa tembih ettim. Bu odada cigara içme diye.. Bak yine odanın içi duman doldu. Yoksa niyetin beni dumandan patlatmak mı? Ne laf anlamaz adamsın.. Benim olduğum oda da cigara içme...

-Peki ama karıcığım bu evde her yerde sen varsın. Cigarayı nerede içeyim?

-Eğer mutlaka cigara içmek lazımsa git kapı aralığında iç. Sonrada ağzını çalkala.. Öyle odaya gir.

Numan çoktan sigarasını tablaya bastırmıştı. Elleriyle oda da dalgalanan hafif bir duman halkasını dağıtarak..

-Peki karıcığım..dedi. Koltuğa oturdu, aradan birkaç dakika geçti.

-Numan gazateyi yine yere düşürmüşsün. Bu savrukluktan ne zaman vazgeçeceksin? Sana kaç defa söyledim. Yere gazate kağıt falan atma..

Gazeteyi yerden kaldırarak:

-Peki karıcığım.

Aradan beş dakika kadar geçmedi üçüncü bir ihtar daha duyuldu.

-Numan sana kaç defa söyledim böyle koltuğa oturduğun zaman ayaklarını odanın ortasına kadar uzatma...

Ayağını toplayarak:

-Peki karıcığım..

Numan ayağa kalktı, pencereye doğru gitti. Dalgın dalgın düşünmeye başladı. Vaktiyle evlenmeden evvel aile saadeti diye bir şey işitmişti. Evlendikten sonra o zamana kadar kendince meçhul olan bu saadeti tadacağını ümit etmişti. Fakat seneler geçtikçe terkinin manası zihninde günden güne mühimleşti. Nihayet numan artık onun bir lafz-ı bir manadan ibaret olduğuna kanaat getirdi. Numan şimdi bunları düşünüyordu. Bundan birkaç sene evvel bir gün karısına:

-Bu kadar çok üstüme düşme..Bir gün başımı alıp gidersem ..diye, bir tehdit savurmaya başlamış. O zaman karısı kahkaha ile gülerek

-Başını alıp gider misin? demişti. Hah hah güleyim bari! Sanki arkandan gelmesi güç bir şey değil mi?

-Eğer izimi belli edersem arkandan gelmemelik etme!

O zaman karısı yarı hiddet yarı tazyikle bağırmıştı:

-Ben senin ne serser olduğunu biliyorum. Sen ne de olsa arkada mutlaka bir iz bırakırsın. İstersen tecrübe et de gör..

-Tecrübe et ha peki tecrübe edeyim de sen gör. Numan bunları düşünürken karısının sesini işitti.

-Numan karanlık ediyorsun. Pencerenin önünden çekil.

-Peki karıcığım..

Numan ne yapacağını da, nereye oturacağını da mütehayyir , bir müddet odanın ortasında ayakta durdu. Sonra ürkek bir sesle:

-Ben biraz sokağa çıkacağım..dedi.

-Hayır ben Rana hanımlara gideceğim. Sen evde otur..

Peki karıcığım..

Biraz sonra karısı sokağa çıkmıştı. Numan kalkıp pencereden baktı. Karısı köşeyi döner dönmez cebinden bir mektup çıkardı. Bu Mısır'daki kayınbiraderinden geiyordu. Mektubu bir kere daha okudu.

“Azizim Numan,

Mısır'a gelmeye niyet ettiğinden bahsediyorsun. Anlaşılan zevcenin huysuzlukları canına tak etti. Buraya gelerek çok iyi edersin, hem biraz kafan dinlenir, hem de görüşmüş oluruz. Seni ilk pereste ile bekliyorum..”

Numan çantadan kurşun kalemin çıkardı. Karısına hitaben şu kısa mektubu yazdı: “Hürriyete ihtiyacım var. Bana çok eziyet ettin. Başımı alıp gidiyorum. Nafile, peşimden gelmeye kalkışma. Esasen hiçbir izimi bulamayacağın için nereye gittiğimi anlamayacaksın. Hadi şimdilik Allahısmarladık. İmza: Numan”.

Numan mektubu orta masanın üzerine bıraktı. Şapkasını paltosunu giyip sokağa çıktı.

İki buçuk saat sonra Seniha Hanım, Numan'a ettiği gevezeliği kafi bularak eve döndü. Kapıdan içeri girince kocasına seslendi.

-Numan..Numan..Numan..

Perde perde yükselen bu hitaplara kimse cevap vermedi. Seniha Hanım odaları aradı. Nihayet masanın üzerindeki mektup gözüne ilişti. Okudu, acı bir kahkaha attı.

-Dur bakalım yanına ne almış.. dedi.

Her şey yerli yerinde idi. Numan hatta bir el çantası bile almaya lüzum görmemişti. Seniha Hanım sinirlenmişti. Odaya geldiği zaman yerde bir kağıt gördü. Kardeşinden Numan'a gelen mektuptu. Okudu, çehresi aydınlandı. Mektubun arkasını çevirdiği zaman, arkasından içinden gelen bir kahkaha buhranı içinde kanepenin üzerine yıkıldı. Güldü.. güldü.. güldü..

Biraz sükûnet bulduktan sonra kendi kendine:

-Serssem, diye söylendi. Hem izini belli etmeyeceğinden bahsediyor. Hem Mısır'dan gelen mektubun arkasına gidiyorum, izimi bulamazsın diye bana tezkere yazıyor. Hay serssem..

Derhal telefona koştu. Vapur acentesini buldu.

-Mısır'a ilk posta ne zaman?

-Vapur yarım saat evvel hareket etti. Mamafiye akşama da bir vapur var.

Seniha Hanım derhal kararını vermişti. Derhal Mısır'a gidecekti. Bu vesile ile hem kardeşini g6recek hem de kocasını kulşağından yakalayıp eve getirecekti.

-Yaparım. Yaparım..dedi.

Derhal bir valiz hazırladı. Evde kafi derecede parası vardı.

Yarım saat sonra sokağa fırladı.

*

Akşam olmuş. Hıdıviye postası hareket etmişti.

*

Aradan ancak yarım saat geçmişti ki Numan Bey 'in evinin kapısı açıldı. Bizzat Numan Bey içeri girdi. Paltosunu, şapkasını çıkardı. Odaya girdi, koltuğa kurulup ayaklarını odanın ortasına kadar uzattı. Bir cigara yaktı. Masanın üzerinde duran gazeteleri elinin tersiyle hepsini odanın ortasına fırlattı. Sonra kalbinden, taa içinden gelen bir ihtiyaçla derin bir nefes aldı:

-Ooohhh!!

Kamuran şerif (S. 21, s. 4)

Yalancının Mumu

Geçen gece ayhanede birkaç arkadaş bir masanın başında toplanmış dereden tepeden konuşuyorlardı. Bilmem kimin kıskançlığından bahsediyorlardı. Hayret Bey vaktinden evvel ağarmış bıyıklarını bir müddet burduktan sonra:

-Çocuklar, dedi. Dinlerseniz sırası gelmişken size anlatayım. Hayret Bey, dinlerseniz s6zn laf olsun diye s6ylemişti. Bu soğuk ramazan gecesini evde sıcak odamızı bırakıp şehzade başına kadar gelmekten bu daracık ayhaneye tıklılmaktan maksat hikâye s6ylemek, hikâye dinlemek olduğunu o da pekala biliyordu. 6nndeki çay bardağından uzun gürültülü bir yudum, elindeki cigaradan bir nefes çektikten sonra :

-Siz Niyazi'ye yetişmediniz, tanımazsınız, dedi. Kulakları çınlasın çok iyi bir çocuktu. Her ikimizde genç idik. Çok tatardık. Gündüz vazifede gece daima beraberdik. Bir aralık Niyazi bir İtalyan kızı sevdi. Şimdi öyle kadınlar kalmadı. Onun gibi boylu, lapiska saçlı, iri ela gözlü. O kirpikleri nah buraya kadar.. Dudakları kaderinden boyalı.. Şen mi şen şakrak mı şakrak..

Yalnız kadın tek kelime Türkçe bilmiyordu. Niyazi, Arnavutluk'ta bulunduğu sırada biraz İtalyanca öğrenmişti. Kadınlara çatır çatır konuşup anlaşabiliyordu. İlk görüştüğümüz akşam Niyazi:

-Ancela'ya seni uzun uzun anlattım.. dedi.

“İtalyan dilberiyile o geceden itibaren aramızda münasebet peyda oldu. Niyazi Bey, Beyoğlu'nda üç odalı bir pansiyon tutmuştu. Bazı geceler ben de orada beraber yiyip içiyor, beraber gezip eğleniyorduk.

Güzel Ancela bana karşı çok mükerrem ve mültefitti. Bilhassa bana karşı pek samimi davranıyordu. Mamafiye bu samimiyetin bazen fazla bir -teklifsizlik- nasıl söyleyeyim adete mide bulandıracak bir mübalatsızlık derecesine vardığı oluyordu. Tabi ben günaha girmemek için büyük gayret sarf ediyordum. Esasen başka türlü hareketlere de imkan yoktu. Çünkü Niyazi ile olan hukukumuzdan sarfinzar Ancela'nın fesat bir niyet beslediğine delalet edecek bir hareketini görmemiştim. Bu suretle Ancela'nın halis muhlis kayın biraderi olmuşum. Yanıma açık saçık çıkmakta hiçbir mahsur görmüyor, bazen yanaklarıma birer kardeş busesiyle taltif edecek kadar ileri varıyordu.

Fakat meselenin asıl garibi , Niyazi'nin bu hali pek samimi görmesi metresinin bu taşkın hareketleri karşısında en ufak bir kıskançlık eseri bile göstermemsiydi. Halbuki onun en kıskanç erkeklerden olduğunu pek iyi biliyordum.

Niyazi gibi kıskanç bir adam Ancela gibi müstesna derecede güzel bir kadını hem de şiddetle sevdiği halde benden kıskanmasın! Bunu aklım bir türlü kabul etmiyordu..

Mamafiye bende kayınbirader vaziyetini pek rahat bulmuyordum. O sırada kış geçmişti. Baharla beraber Ancela, bir kat daha serpilip güzelleşti. Niyazi'nin nail

olduğu bu müstesna mazhariyete gıpta ediyordum. Türkçesi Ancela'nın samimiyeti karın doyurmuyordu. Bende başımın çaresine bakmak istiyordum.

Bir aralık pansiyondan ayağımı keser gibi oldum. Fakat bizim çifte kumruların elinden kurtulmak kabil değildi. Niyazi Bey biraderimizle Ancela Hanım hemşiremiz daima peşimde! Ben bu suretle her ikisine karşı minnettar, avare bir halde arkaları sıra dolaşıyordum.

Mamafiye Ancela'nın bahsettiğim bu garip mübalatsızlığından başka tuhaf bir tavır daha vardı. Bana karşı merhametkar bir tavır, halime acır gibi muamelesi vardı ki beni fena halde sinirlendiriyordu. Bu adeta sakat bir adama karşı duyulan samimi bir merhamet hissine benziyordu.

Ancela ile başbaşa kalıp uzun uzun kah işaretle kah birbirimizin lisanında bildiğimiz birkaç kelime ile konuşup dertleştığımız zaman genç kadın bazen içleniyor adeta beni teziye etmek gibi tuhaf bir tavır alıyordu.

Bunun için ara sıra kendi kendime: "Tuhaf, diyordum. Bu kadın bana niçin bu kadar acıyor.. Ne kusurum var ki bu derece merhameti taharrin ediyorum?"

Tabii bu sorunun cevabını veremiyordum. Mamafiye için için sinirlenmekten de kendimi alamıyordum. Hatta bir gün meseleyi Niyazi'ye açtım. Niyazi:

-Ne bileyim birader.. Sana öyle gelmiştir, diyerek baştan savma bir cevap verdi. Ne ise uzatmayalım.. Niyazi, güzel Ancela ile bir buçuk sene kadar teşrin-i hayat etti. Bende bu müddet zarfında aralarında yuvarlanıp gittim. Nihayet bilmem nasıl bir sebepten dolayı ayrılmıştılar. Niyazi memuriyet alıp dışarı gitti. O sırada da Ancela ortadan kayboldu. Aradan üç sene kadar biz zaman geçti.

*

Bir gün Beyoğlu'nda dolaşırken Ancela hemşiremizle yüz yüze gelmeyeyim mi? Görüşmemiz pek samimi oldu. Ancela kafi derecede Türkçe öğrenmişti. Hal hatır sorduktan sonra bir pastacı dükkanına girdik. Şöyle bir iki konyak yuvarladık. Dereden tepeden konuştuk. Ben bî-tabii artık kayınbirader değildim ve bunu ancelaya anlatmak istiyordum. Fakat o her nedense bir türlü anlamak istemiyordu. Hayret ettim ve hayret ettiğimi o da anladı.... *(Dergide oluşan baskı hatasından dolayı bu kısımlar okunamamıştır.)*

O günkü ve daha sonraki mülakatlar böyle anlaşamamazlık içinde geçti. Fakat nihayet mesele anlaşıldı. Bizim sinsi Niyazi'nin hakkımda kuyruklu iftirası.....: meğer kafir..... bana oynattığı harem ağası rolü daha ..... için beni metresine.....harem ağası..... tanıtılmamış mı! *(Dergide oluşan baskı hatasından dolayı bu kısımlar okunamamıştır.)*

Atalar sözüdür: Yalancının mumu yatsıya kadar yanar! İşte benim hikyemde yatsıya kadar yandı!

Hikâyecibaşı (S. 21, s. 10)

iek Düşmanı

O gün arkadaşım şaik'i evinde ziyarete gitmiştim. Ona bahçe kapısı önünde tesadüf ettim. Mevsim bahardı. Bakımsız bahçeyi yeşil yabani otlar bürümüş, bu vahşi yeşillik içinde, papatya ve gelincikler açmıştı. Beraber iskembe alıp oturduk. Öteden beridcen bahsediyorduk. Bir aralık:

-şaik,dedim. Mademki evinin bahçesi var, neden iek yetiştirmiyorsun da bahçeyi böyle vahşi halde bırakıyorsun?

Bu sözlerim üzerine şaik dik dik yüzüme baktı.

-iek mi?

Sonra yakasını silkeleyerek:

-Tövbe! diye ilave etti.

-Yoksa bahçenin bu vahşi hali tabiatı şairaneliğini mi okşuyor?

şaik:

-Azizim, dedi. şairlikle hiçbir alakam olmadığını pekala biliyorsun.. Bahçenin bu hali hiçte hoşuma gitmiyor. Fakat iek yetiştirmek benim için imkansızdır. Çünkü hayatımda iki defa çiçeklerin zulmüne uğradım. Onun için çiçeklere ebediyen düşman oldum. Hatta uşenmesem şu papatyaları,gelincikleri bile yaşatmam.

-Garip, dedim. iek düşmanlığını şimdiye kadar hiç işitmemiştim.

Şaik acı acı güldü:

-Hayatımda iki defa aşık oldum. Her iki seferinde de mukabelesiz kalmadım. Evlenmeye karar verdik. Her iki seferde de izdivacım çiçek yüzünden bozuldu. Bundan sonra bir daha izdivaç teşebbüsünde bulunacak değilim. Çünkü bu teşebbüsümün yine çiçek yüzünden yarım kalacağına artık iman ettim.

Çiçek düşmanı artık hararetlenmişti.

-Azizim, dedi. Mekteb-i hukukun son sınıfında idim. Bir gün bir ahbab evinde Şermin'e tesadüf ettim. Şermin mavi gözlü, lapiska saçlı, inci gibi bir kız. Daha ilk tesadüfte kendine karşı lakayd kalamayacağımı anladım. O da benimle alakadar oldu. Sonra birkaç kere daha görüştüm. Beni evlerine davet ettiler. Zengin bir ailenin kızı idi. Benim züğürtlüğüm onları ürkütmedi.

İkimizde birbirimizi seviyorduk. Pek tabi olarak izdivaç mevzu bahis oldu. Ailesi de muvafakat etti. O sene mektebi muvaffakiyetle ikmal edince derhal evlenecektik. Bende içgüveysi girecektim. Artık sevincimden bastığım yeri gözüm görmüyordu.

Haftada iki kere nişanlımı ziyarete gidiyordum. Şermin'in hayatta en çok sevdiği şey çiçeklerdi. Bunu daha ilk günden itibaren anladığım için Şermin'e sık sık çiçek götürüyordum. Malum a.. o zamanda züğürtlük var! Beyoğlu'ndan çiçek almaya kalkışsam ancak ayda bir kere çiçek götürebileceğim. Çiçek tedariki için başka bir şey düşünmek gerekiyordu.

Bizim evin civarında zengin bir paşanın konağın vardı. Çiçek ve bilhassa gül meraklısı olan paşanın bahçesi hakiki bir çiçek şehri halinde idi. Bahçeye Zeynel isminde Arnavut bir bahçıvan bakıyordu. Bir gün Zeynel'i sokakta tuttum.

-Zeynel Ağa..dedim. Zeynel Ağa, bana haftada iki demek gül getir. Ama en iyi güllerden olması şart.. Eğer beni memnun edersen ben de seni memnun ederim. Evde eski esvaplarım var, onları sana veririm, olmaz mı Zeynel Ağa?

Arnavut Zeynel eski esvap vaadini işitince sevinmeye başladı. Bana her üç günde bir gül demeti getireceğini vaad etti. Ertesi gün ilk demeti getirdi. Güller Şermin'in fevkalade hoşuna gidiyordu. Bende bi-tabii bu buluşmadan çok memnundum.

Haftaya kadar böyle devam ettik. Bir gün evde namıma bir mektup buldum, açtım. Bir de ne göreyim? Bizim kayınpederden müthiş bir tevbihname:

“Kızım Şermin’e gönderdiğiniz gül demeti içine sıkıştırdığınız pusuladaki yüz kızartıcı talebiniz üzerine kızımın sizinle hiçbir alakası kalmamıştır. Daha evlenmeden evvel kızımdan elbiseniz kalmadığından ve bahş hal ederek her ne olursa olsun eski bir pantolon yelek istemeniz... İlah.” Bu satırları okuyunca kurşunla vurulmuşa döndüm. Evvela hiçbir şey anlamadım. Sonra biraz zihnimi topladıktan sonra işin tarz-ı cereyanı nazarımda tevazzu etti.

Ben Arnavud Zeynel’e olan vaadimi unutmuşum. O da gül demetleri nevali ettiği halde eski elbiselerden bir hayır çıkmadığını görünce birine alfabetik bir pusula yazdırıp demetin içine koymuş. Bende farkında olmayarak demeti olduğu gibi Şermin’e göndermişim. İşte ilk izdivacım çiçek yüzünden böyle bozulmuştu!

-Fakat dahası var.. Geçen sene Necmiye ile tanışmıştık. Ah azizim.. Necmiye ahu gözlü, lapiska saçlı, inci gibi bir kız! Tesadüf eseri olarak o da çiçeğe meftundu. Necmiye hayatımda sevdiğim ikinci kadındı. Hayatımın ondan mukabele görmesi izdivaca yol açtı. İlk seferde azizim ağzım yandığı ve halim vaktimde yerinde olduğu için bu sefer çiçek demetlerini Beyoğlu’ndan tedarik ediyordum. Aradan bir ay geçti. İzdivacımız kesb-i katiyet ettikten sonra Necmiye’nin zengin ve alafranga olan babası kızına mükellef bir nişan merasimi yapmak istedi.

O gün için merasim tesbitinde mükellef bir buket hazırlamak icap ediyordu. Sevgilim çiçeklere meftun olduğu için bende çiçeklere merak saldım. Her gün Necmiye ile çiçeklerin dilinden, fal bakmaktan bahsediyorduk.

Bir gün böyle konuşurken Necmiye bana yeni bir şey öğretmişti. Nişan merasimi günü genç kıza takdim edilecek çiçek demeti safi beyaz gülden olmalıymış. Sonra bu güllerin arasına o kızın en sevdiği renkli çiçekten kız kaç yaşında ise o kadar çiçek ilave olunmuş.

Çiçek demeti yaptıracağım gün Necmiye’nin sözleri hatırıma geldi. Necmiye’nin münakaşayı çok sevmediğini biliyordum. Necmiye ben yaşta yani otuz yaşında idi. Fakat nezaketen bunu bilmezlikten gelmek ve yaşını daha az tahmin etmek icap ediyordu. Onun için çiçekçiye yapacağı demet hakkında izahat verirken güllerin arasına yirmi iki menekşe koymasını söyledim ve maksadımı iyice

anlatabilmek için Rum herife Rumca “yirmi iki” dedim. Çiçekçiye evin adresini verdim ve nişan gününden bir gün evvel adama nişanlığımın evine götürmesini tembih ettim.

Azizim izdivacım bu seferde yine çiçek yüzünden bozuldu. Meğer çiçekçiye yirmi iki diyecek yerde yarım yamalak Rumcamla kırk iki demişim. Necmiye demeti alınca kendisine kırk iki yaş atfedişime fena halde kızmış. Ayılmış, bayılmış malum a.. Yaş kadınların en hassas damarı...

Ve o günden itibaren bir daha benimle yüz yüze gelmemeye yemine etmiş!..

Kamuran Şerif (S. 12, s. 12)

Meşhur Olma Belası

Samiye ile izdivacımıza bir mecmua-i işar vesile olmuştu. Asıl garibi bu mecmua-i işarın tazimi bizzat ben idim! Benim şiir yazmamı düşünün bir kere..

İhadının son iki senesinde şiire edebiyata merak sardırıldım. Hani bir aralık kendimi istikbalin en parlak şairlerinden biri bile farz ettimdi. İşte o sırada şiir namı adı altında şiirden başka her şeye benzeyen bazı şiirler karalamıştım. Bunları gençlik hevesi ile kenarı yıldızlı bir deftere kaydetmiş, bu mecmua-i işarıma ilham-ı şebayit havası vermiştim.

Samiye ile daha ilk tanıştığımda şiir bilhassa şairlere karşı bir ibtilası, bir zaafı olduğunu anladım. Zengin bir ailenin yegâne kızı ve evladı olan Samiye’yi ilk görüşümde sevmiştim. Onunla izdivaç etmek benim için bir gaye haline gelmişti. Fakat bu gayeye vusul o kadar kolay bir şey değildi. Samiye’yi alakadar edebilmek için bir çare düşündüm. O sırada onun şiir ve şairlere karşı olan zaaf ve incizabından istifade etmek hatırıma geldi. Öyle ya bir zamanlar ben de şairlik etmiştim. İlham-ı şebayit havası mecmua-i işarımda buna delil etti. “Sakla samanı gelir zamanı” diye bir söz vardır. Derhal sandıkları alt üst ettim. Eski kitapları karıştırdım. Ve nihayet o defteri ele geçirince muvaffak oldum. Artık bundan sonra yapılacak şey malumdu. Derhal bir matbaaya gidip birkaç para masraf edip mecmua-i işarımdan yirmi beş otuz nüsha bastırma ve bunlardan birini zarif suretle ciltletip münasip bir imhafiye ile Samiye hanıma takdim ettim.

Filhakika eserim tıpkı bir iksir gibi tesir etti ve Samiye zevcem oldu. Mesud ve mübarek yaşıyorduk. Yalnız bir noktada karım benden şikayet etti. Ara sıra bana:

-Anlamıyorum, diyordu. Ne için roman yazmıyorsun? Sende bu istimdat varken eminim ki roman yazacak olsan bu memleketin Piyer Benovalsi olup çıkarsın. Hem istesen sen tiyatrodaki yazabilirsin. Fakat çalışmıyorsun, atılmıyorsun yoksa senin için tanınmak meşhur olmak işten bile değildir. Sende bu istimdat varken..

Benim müste'a bir edip olduğuma samimiyetle kati bulunan karım beni mütemadiyen roman, şiir, tiyatro yazmaya teşvik ediyordu. Aramızda başka laf yok gibi idi. Mesela akşam eve döndüğüm zaman samiye soruyordu.

-Nasılsın? Nasıl işlerin?

-Biraz durgunca.

-Pek iyi gitmiyor öyleyse!

-Onun gibi bir şey

-Canım öyle ise ne duruyorsun? Ne bekliyorsun?

Bende daima boş bulunup soruyordum.

-Ne gibi? Ne yapayım?

-Canım romanını yazsana..

Bir gün Samiye'nin zoru ile evet zorla bir manzume yazdım. O sırada dostlarımdan biri bir mecmua çıkarıyordu. Manzumeyi arkadaşşıma gösterdim. Birtabi hatırımdan çıkamayıp derc etti. Bu vaka üzerine artık Samiye'nin sevincine payan yoktu.

-Gördün mü.. diyordu. Çalışsan muhakkak meşhur olacaksın. Doğrusu böyle bir köşede unutulup kalmana içim bir türlü kail olmuyor. Bilhassa sende de bu kabiliyet varken..

Baktım olacak gibi değil.. Muhakkak bir şey yapmak lazım! İşi gücü bırakıp bir roman yazmaya başladım. Bir delikanlı genç bir kızı seviyor ve onunla izdivaç yapmak istiyor. Fakat bir gün genç kızı tramvay çiğniyor. Oğlunda yas ile kendini denize atıp boğuluyor. Eseri ancak bir ay içinde ikmal edebildim. Artık bu müddet zarfında Samiye beni nasıl memnun edeceğini bilmiyordu. Eser bittikten sonra tabi

cihetini temin etmek gerekiyordu. Çar ve naçar kitabı koltuğuma verip kitapçı kitapçı dolaşmaya başladım. Beyhude yorgunluk.. Romanımı kimse okumak külfetine bile katlanmıyordu. Samiye bundan asla meyus olmadı.

-Adam..diyordu.. Fakat böyle çalışmaya devam edersen muhakkak bir gün takdir edileceksin. Karımın şöhret için içini titrettiğini görünce onun gönlünü hoş etmek için bende meşhur olmanın bir kolayına bakıyordum.

Bir yaz gecesi Samiye adaya annesinin yanına gitmişti. Gece biriyle görüşeceğim için bende İstanbul'da kaldım. Gece yarısı eve geldim. Evde benden başka kimse yoktu. Uykumda kaçmıştı. O zaman aklıma bir çare geldi. Kendi kendime bir hırsız vakası tahlil ettim. Yatak odasının eşyasını alt üst ettim. İskembeleri, masaları da verdim. Camları kapadım. Nihayet tabancamı alıp pencereden dışarı birkaç el ateş ettikten sonra sokak kapısını aralık ettim. Kendim de güya bayılmış gibi sokağın ortasına boylu boyunca uzandım.

Silah sesimi işiten konu komşu imdadıma koştu. Beni ayıltılar. Yüzü maskeli üç adamın gece yatak odama girdiğini tek başıma üç kişi ile boğuştuğumu ve nihayet haydutların firar ettiklerini anlattım.

Ertesi gün vaka gazetelere aksetti. Bütün gazeteler evimin resmini derc ettiler.

O gün samiye geldi. Artık meşhur olmuşum. Buna adeta bir çocuk gibi seviniyordum. Karıma vakayı anlattıktan sonra dedim:

-İşte artık istediğin oldu.. Nasıl memnun oldun mu?

Bu sözüm üzerine Samiye içini çekti:

-Marifet şimdi kendini unutturmamak da..dedi. Şimdi senin için yapılacak şey hazır fırsat düşmüşken arasını soğutmadan haftalık mecmuaların birinde "Üç Azılı Haydutla Tek Başıma Nasıl Boğuştum?" diye bir tefrika neşrine başlamak!..

Kamuran Şerif (S. 6, s. 10)

Uğurlu Hediye

Nasir Bey, karısıyla birlikte bir ay kadar arkadaşı Rezmi Bey'in Çamlıca'daki köşkünde misafir kalmıştı. Evlerine döndükleri günün akşamı Nesir Bey karısına:

-Şu Rezmi, çok insan çocuk.. dedi. Babamızın evine gitseydik bu kadar rahat edemezdik. Ne dersin?

Mekremet Hanım cevap verdi:

-Karısı da çok iyi kadın. Bana nasıl ikram edeceğini bilemedi.

-Doğrusunu istersen Rezmi'ye iyi bir hediye almak adeta farz oldu.

-Öyle ama, hediye almak kolay mı? Yine en beğenmediğin bir şey ateş pahası.. Münasip bir hediye almak yirmi otuz liranın kapısı..

-Ne yaparsın, herhalde bunun altında kalmamalıyız. Bir ay adamcağız bizi başında taşıdı. Bir dediğimizi iki etmedi.

-Allah versin halleri vakitleri yerinde.

-Olsun, bizim vereceğimiz hediyeye muhtaç değiller. Onu ben de biliyorum. Fakat maksat bir gönül almak.

-Vallahi bilmem, parayı verecek sensin. Eğer kesene güveniyorsan istediğini alırsın.

Karı koca birkaç gün hediye mevzusunu düşündüler. Mekremet Hanım'ın almak istediği şeyi Nasir Bey beğenmiyordu, onun teklif ettiği hediyeye de karısı fazla pahalı buluyordu. Nihayet bir akşam Mekremet Hanım ellerini çırparak:

-Buldum..dedi. Hediyeyi buldum. Hem de parasız pulsuz.

-Ne o?

-Hani yukarda tavan arasındaki senin çocukluğundan kalma karagöz takımın var.. Onu verelim.

-Amma da yaptın ha.. Rezmi karagöz mü oynatacak?

-Yok canım Rezmi'ye verecek değiliz, oğlana vereceğiz. Çocuk sevinir. Babası anası da memnun olur.

Nasir Bey'in biraz akli yatar gibi oldu. Ertesi gün dividini karagöz takımını şık bir paket yapıp bir mektupla Rezmi Bey'in yazıhanesine gönderirler.

Aradan bir ay kadar geçer. Bu müddet zarfında Rezmi'den Nasir'e bir teşekkür mektubu gelmişti. Küçük Naci, karagöz takımına çok sevinmiş, hemen o gece perde kurup şima yakıp karagöz oynatmaya başlamış.

Nasir Bey bundan sonra arkadaşından bir haber alamadı. Bir gün onu tanıyanlardan birine tesadüf ettiği zaman:

-Yahu bizim Rezmi ne alemde? diye sordu. Muhattabı:

-Vallahi bilmem.. Köşkü yandıktan sonra kendisini bir daha görmedim.

-Ay Rezmi'nin köşkü mü yandı.

-Haberin yok mu ayol? Küçük oğlu karagöz oynatayım derken perdeyi tutuşturmuş. Yangın çıkıp koca köşk hak ile yeksan olmuş.

Nasir Bey bu meş'um haber üzerine dona kalmıştı. Arkadaşına tefsilat vermeye dehli varamadan ayrıldı. Doğru eve koştu. Karı koca matem içinde kaldılar. Nasir Bey karısına:

-Nereden hatırına geldi o uğursuz karagözler? diyordu. Keşke böyle bir hediye vermez olaydık. Adamcağızın bu matem evde birkaç gün sürdü. Nasir Bey arkadaşını ziyarete bir türlü cesaret edemiyordu. Mamafî bu felaketten sonra Rezmi'yi ziyaret etmek lazımdı. İşte Nasir Bey, bu azap içinde iken bir gün yolda Rezmi'ye tesadüf etti. Kaçmak istiyordu, fakat bir kere göz göze gelmişlerdi. Zavallı Nasir Bey, damarlarının çekildiğini hissetti. Yakayı ele verip bir mücrim gibi soğuk terler dökerek arkadaşına yaklaşıp:

-Rezmi,dedi. Geçmiş olsun.

Öteki biraz mütehayyir:

-Hayrola?

-Canım.. Şu köşk..

-Ha şu bizim köşk mü? Ya ..ya..

Rezmi'nin yüzü gülmeye başladı. Nasir bundan büsbütün müteessir oldu.

-Rezmi..dedi. O menhus karagöz takımını sana hediye etmekle... boğazına bir şey tıkanıyor, sözüne devam etmesine mani oluyordu. Beşuş çehresiyle Rezmi sözünü kesti:

- ...Çok büyük bir iyilik ettin. O kadar büyük bir iyilik, tasavvur edemezsin.

Nasir bu gayri müntezir söz üzerine renkten renge girerek:

-Aman Rezmiciğim, diye kekeledi. Ne..ne.. demek istiyorsun?

Arkadaşının sıkıntısını gören Rezmi neşeli bir tavırla omuzuna vurarak:

-Ne oluyorsun yahu, zaten karım ne zamandan beri İstanbul'a geçmek istiyordu. Köşkü kaç defa satılığa çıkardık, talep zuhur etmedi. Kendi kendime: "Ah şu ev bir yansa da sigortadan alacağım para ile İstanbul'dan bir ev alsak" diye dua ederdim. O karagözlerden dolayı on beş günden beri karı koca size nasıl dua edeceğimizi bilmiyoruz."

Kamuran Şerif (S. 10, s. 7)

Velinimet

Mektepte iken ismini Sırık Nuri koymuştuk. O zaman ancak on altı on yedi yaşında vardı. Boyu bilmübalağa en uzun boylumuzun iki misli kadar vardı.

Sırık Nuri'de mektepte yerini seven bir kavak ağacı gibi yalnız boy yoktu. Değil sınıfın, bütün mektebin hatta bütün mekteplilerin en haylaz en tembel hayatta hiçbir hevesi hiçbir emeli yoktu. Fakir bir ailenin evladıydı. Biz o çocuk aklımızla Sırık Nuri'nin akıbetini iyi görmez, kendisini sevdiğimiz için acırdık.

Ona on senelik bir aradan sonra Beyoğlu cadde-i kibirinde tesadüf ettiğim zaman bilihtiyar bunları düşündüm. Kendisini görmediğimden beri boyu insanı ürkütecek derecede uzamıştı. Geçtiği yolda, herkes olduğu yerde dona kalıyor. Bir ucube seyreder gibi ona bakıyordu. Bütün cadde-i kibir halkı Nuri'yi yakından görebilmek için adeta birbirini çığniyordu. Kendisiyle konuşmak istiyordum. Fakat bu garibeyi haliki yolda durdurmak elini sıkmak, onunla konuşmak, cadde ortasında adeta bir hadise olacaktı. O zaman herkes ona baktığı zaman bana da bakacaktı. Yüzlerce nazarı üzerime çekmekten sıkıldım. Peşi sıra yürümeye başladım. Bu sırada Sırık Nuri Tokatlıyan'a girdi ve Betri'nin önünde bir yer intihap edip oturdu. Kendisiyle konuşmak için bundan iyi fırsat olamazdı. Bende arkasından girdim. Gidip masasına oturdum.

Çok memnun oldu. Biraz şakalaştık, gülüştük, o sırada dikkat ettim: Üstü başı çok temizdi. Parmağında bir altın yüzük, bileğinde nefis bir altın saat vardı. Gözlüğünün çerçevelerine varıncaya kadar her şeyi altındandı. Refah içinde olduğu her şeyinden anlaşılıyordu. Hayatında hiçbir şey olmamaya ahdetmiş olan Sırık Nuri'nin böyle kelli felli bir adam oluşunu bir türlü aklım almıyordu. Belki bir şey öğrenebilirim diye:

-İşler nasıl? diye sordum. Eliyle “şöyle böyle” demek ister gibi bir hareket yaptı.

-Çok çalışıyor musun?

-Ne münasebet, dedi.

Fesuphanallah .. Merakım gittikçe artıyordu. Hiç ihtimal vermemekle beraber belki zengin bir kızla evlenmiştir diye:

-Evlü misin diye sordum.

-Ne mümkün, dedi. Bu boyla bana kim kızını verir?

Kendisiyle uzun uzadıya konuşmak istiyordum.

-Nuri, dedim. Gel seni bir yere götüreyim, biraz eğleniriz.

-Vallahi vaad edemem azizim, dedi. Yarım saat sonra ne yapacağımı, nereye gideceğimi, katiyen tahmin edemem belki burada daha iki saat otururum, belki şimdi kalkıp giderim. Fakat her ihtimale karşı bana adresini ver.. Sana mektup yazarım.

Bu sözleri söyler söylemez değil adresi cevap vermeme bile vakit bırakmadan yerinden kalktı.

-Yine görüşürüz azizim, diyerek yürüdü. O tarafta bir müddet herkes ona baktı. Sırık Nuri'nin bu çevik hareketi bayağı gücüne gitti. Fakat şunu da itiraf edeyim Nuri'nin hali bende büyük bir merak uyandırmıştı. Geçen akşam sinemaya gitmiştim. Bir de ne göreyim. Sırık Nuri orada değil mi? Gittim yanına oturdum. Pek neşeliydi.

-Ah azizim, diyordu. Ne zamandan beri sinema gözümde tütüyordu. Neyse bu akşam tal'i yardım etti, gelebildim.

Kendi kendime: “ Ee anlayabilene aşk olsun!” dedim, fakat ona bir şey söylemedim, sinemada insan birbiriyle ne kadar konuşabilir.

Oyun bitince:

-Nuri, dedim. Rica ederim oyun bozanlık etme. Rusların şurada gayet güzel bir barı var. Seninle kalkıp oraya gidelim. Sözümü bitirmeye vakit kalmadı, Nuri lakırdımı ağzıma tıktı.

-Aman yok..dedi. Başka zaman görüşürüz. Allah’a ısmarladık, ve benden cevap beklemeden hayretle kendini sır eden, halkı yarararak ilerledi.

Merakım bütün şiddetiyle uyanmış olmasına rağmen Sırık Nuri ile artık bir daha selamlaşmamaya karar vermişim. Son defa kendisine tesadüf ettiğim zaman kendisini görmezlikten geldim. Fakat bu sefer o benim koluma girdi. Beni sürükleyerek:

-Gel şu gazinoda biraz oturalım, dedi. Hazır vakit varken sana anlatayım.

Girip oturduk.

-Bana çok gücendin değil mi? dedi.

-Filhakika hakkın var. Fakat dikkat ettin mi bilmem. Sana ilk sana ilk tesadüf ettiğim kahvede yanı başımdaki masada lahur elbiseli bir adam oturuyordu. Keza sinemada da önümüzdeki sırada yine aynı adam vardı.

-Hayır dikkat etmedim.. dedim.

-Tabi..dedi. Ben varken ona kim dikkat eder.

Artık sabrım tükenmişti.:

-Peki ne olmuş? dedim. Kim o lahur elbiseli adam?

Sırık Nuri güldü.

-Bizim veli nimet dedi.

Sonra benim sormama meyil bırakmadan anlattı. Senin anlayacağın bu zat Mısırlı bir milyoner. Yalnız zavallının gayet garip bir kusuru var.

Bir cilt hastalığı neticesi olarak yüzünün bütün kılları dökülmüş. Ne kaşı ne kirpiği ne saç kalmış. Zavallı adamcağz bu kusurundan dolayı mahcup mu mahcup. Kazara bir yabancınn gözü kendisine neyce etse yer yarılıp içine girecek kadar utanıyor. Düşün bir kere böyle bir adamın umumi bir yere, bir sinemaya, bir lokantaya bilhassa Tokatlıyan'ın camekanının önüne gidip oturmasına imkan var mı? İşte azizim tesadüf beni bu adamın karşısına çıkardı. Şimdi onun gölgesi gibi peşi sıra dolaşıyorum. Anca beraber kanca beraber... Ol tabi ben yanında iken ona kimse bakmıyor. Veli nimet de böyle rahat rahat gezmesine mukabil bana ayda elli masraf lirası ihsan ediyor. İşin sır ve hikmetini şimdi anladın mı?

Kamuran Şerif (S. 4, s. 6)

Kabil-i Nakilhane Derken Nakilhane

Muammer Hisab-ı Eldin Bey, ikmal-i tahsil için Avrupa'dan avdet eder etmez Anadolu'da ufak bir tetkik seyahatine çıktı. Birçok mühim parlak projeleri vardı. Bunların mevki-i icraya konulması sermayeye yani paraya mütevellitti.

Hisab-ı Eldin Bey, tetkik seyahati esnasında projelerini kuvveden faale çıkarmak için kendine lazım gelen parayı bulmakta güçlük çekti. Muammer şiddetli bir mücerranın memleketi kasıp kavurduğunu görmüştü. İlk o gece yapılacak şeylerden birinin bu mücerrata çare bulmak olduğunu düşündü. Sermayedar da bu fikre tamamen iştirak ediyordu.

Kabil-i nakil evler inşası, Avrupa'dan sekna-ı mücerratının bir dereceye kadar önüne geçebilmişti.

-Bu memleketi kabil-i nakil evler kurtaracak, diye haykırdığı işitiliyordu. Nihayet bu ateş müdafa-i sermayedar üzerinde lazım gelen tesiri husula getirdi. O da artık işe kabil-i nakil evlerden başlamak lüzumuna kani olmuştu. Fakat onun fikrince bu evlerin maksadını temin edebilmek için azami bir kolaylıkla nakil edilebilir şekilde inşa edebilmek lazımdı.

Hisab-ı Eldin Bey, derhal işe başladı. Altı ay kadar geceli gündüzlü çalışma neticesinde ilk numuneyi meydana çıkardı. Sermayedar bu numuneyi uzun uzadıya tetkik etti. Eser-i hakikaten mükemmeldi. İki katlı ağaç ev on dakika içinde bir

oyuncak gibi sökülebiliyordu, parçaları iyice istif edildikten sonra büyücek bir arabaya yüklenebiliyordu.

Hisab-ı Eldin Bey, eseri hakkında bütün bu izahatı verdikten sonra koltukları iftiharla kabarak:

-İşte kabil-i nakil ev, bu kadar olabilir, diyordu. Filhakika sermayedar da bunu takdir etmiyor değildi. Fakat kabil-i nakil ev denilince o daha ufak daha kullanışlı hasılı daha kabil-i nakil bir şey anlıyordu. Acaba şu nakili biraz daha basitleştirmek mümkün olamaz mıydı?

Muammer Hisab-ı Eldin Bey:

-Meramın elinden hiçbir şey kurtulmaz, dedi ve derhal işe başladı.

Bu seferki numunenin meydana gelmesi altı ay bile sürmedi. Muammer Hisab-ı Eldin Bey'in köşkünün bahçesine ikinci bir kabil-i nakil ev daha kuruldu. Sermayedar bu sefer neticeden daha ümitvari görünüyordu.

Hisab-ı Eldin Bey bu portatif evini on dakika içinde karyola söker gibi söktü. Parçalarını bir araya getirdi. İyi bir istif, şayan-ı hayret! Koca ev büyücek bir denin haline gelmişti. Bu deni güçlü kuvvetli bir hamal sırtında kolaylıkla taşıyabilirdi. Bu neticeyi hayret ve takdirle izleyen sermayedar maksada iyiden iyiye yaklaştı.

-Yalnız şu denin biraz battal değil mi? Mesela bir sandalye şeklinde olsa iki kolu bulursa. Hisab-ı Eldin Bey sermayedarın ne demek istediğini anladı.

-Biraz daha kabil-i nakil olsa!

-Hah iyi anladınız. Acaba böyle bir şey terkip etseniz olmaz mı?

Muammer Hisab-ı Eldin Bey:

-Meramın elinden bir şey kurtulmaz, dedi ve hemen ertesi gün işe başladı.

Altı ay sonra elde ettikleri netice en müşkülpesentleri bile memnun edecek kadar mükemmeldi. Kabil-i nakilhane numunesi sökülüp katlanınca küçük bir bavul haline geliyordu. Portatif gramofonlardan biraz kabaca bir bavul..

İnsafsız bir adam olan sermayedar bu parlak netice karşısında Muammer' i hararetle tebrik edecek yerde:

-Maksada çok yaklaştık, dedi. Fakat pekala biliyorsunuz ki kabil-i nakil evlerde gaye betonların cepte taşınacak kadar küçülmesidir. Buna muvaffak olduğunuz gün o ümidimiz büyük serveti kazandık demektir.

Muammer Hisab-ı Eldin Bey asla fütur getirmeden:

-Meramının elinden hiçbir şey kurtulmaz, deyip işe başladı. Fakat artık eskisi gibi muntazam çalışmıyordu. Onu tanıyanlar halinde bir başkalık bir icat benlik hissettiler. Filhakika Muammer Hisab-ı Eldin Bey son zamanlarda saldırgan bir hale geldi. Hatta bir gün meydanda çalışan bir marangoz ustasını parçalayıp kabil-i nakil hale getirmek üzere adamın üzerine yürüyünce işin şakası kalmadığını anlaşıldı.

Kabil-i nakilhane mühendisi Muammer Hisab-ı Eldin ertesi gün alınarak darül şifaya nakledilebildi.

Şimdi ufacık bir koğuştta tek başına oturan Muammer Hisab-ı Eldin Bey müdüriyete sık sık projelerini takdim ediyor. Büyücek bir palto cebinde kabil-i nakil dört katlı bir bimarhane inşasına talip olduğunu biliyor demi!

Kamuran Şerif (S. 17, s. 3)

Rehin

Mühim bir müessese-i sarrafiyenin müdürü olan Harim Bey o gün yazıhanesinde oturuyorken gözü bir aralık duvardaki asılı duran takvime ilişmesi üzerine birdenbire koltuğundan doğruldu. Saatinin üzerine şiddetli bir yumruk indirerek:

-Hay Allah müştakını versin! dedi. İzdivacının onuncu yıl davetini nasıl unutmuştu. O gece evine iyi bir hediye ile dönmek mecburiyetindeydi. Kendi kendine:

-Bir saat çıkar. Birkaç kuyumcu dolaşırım. Nasıl olsa münasip bir şey bulurum.

Bu sırada odaya giren hizmetçi beye bir kart-ı dövizit verdi: Erişdizade Hamdi Harim Bey.. Derhal:

-Buyursunlar, dedi. Yarım dakika sonra bu maruf zengin kapısından girerken hürmetle ayağa kalktı.

-Buyursunlar efendim, buyursunlar.

Hal hatır sorduktan sonra ziyaretini izah etti.

-Garip bir vaziyet hasıl oldu. Yarın gece bendehanede senelik balomu vermek mecburiyetindeyim. (Biraz tereddüt ettikten sonra) Zat-ı alileriniz yabancı kabul etmiyor, öyle değil mi, efendim?

-İstirahat buyurunuz, beyefendi.

-Arz ettiğiniz gibi garip bir vaziyet hasıl oldu. Hazır bulundum. Bazı masraflar çıktı. Sözleştiğimiz yerlerden para gelmedi. Ne bileyim? Tuhaf bir vaziyet.

-Anlıyorum beyefendi.

-Vakıa iki üç bin lira bulmak mümkün.

-Tabi beyefendi. Zat-ı aliniz için iki üç bin liranın sözümü olur.

-Hak-ı aliniz var efendim. Emriniz derhal is'af edilebilir. Ancak bendeniz müessesenin sahib-i mesulü değilim. Müessesemiz kollektif bir şirkettir. Bazı şirketlerimiz var ki onlara riayete mecburuz. Mesela rehin olmaksızın izatda bulunmak, ama afedersiniz bu sözümü zat-ı alinize karşı bir itimatsızlık suretinde kabul etmeyiniz. Sırf bir şekil meselesi..

-Esasen beş gün vade ile almak istiyorum.

-Tabi efendim, lütfen rehin hususunda hal buyurursunuz. Parayı derhal idabe ederiz. Şayet böyle bir usul ittihat edilememiş olsaydı zat-ı alinizi elbetteki rahatsız etmezdim.

-Hakkınız var. Rehin meselesini tabi hal edebilirim. Yalnız bir mesele var. Balo gecesini Refikam ve kızlarım bütün elmaslarını takacaklar. Bunun haricinde pek kıymetdar bir aile elması kalıyor. Cihan-şümül şöhreti olan bir elmas. Tabii kıymeti de o tespit de bu kesin. Böyle olmakla beraber onu birkaç gün için size teslim etmekte bir mahzur görmüyorum.

Hamdi Halid bey elması saat üçte getireceğini vaat etti. Harim Bey de bu aralık eşine bir hediye almak için dışarı çıktı.

Hamdi Halid Bey sözünde durdu. Rehini saat üçte yazıhaneye getirdi. Muhafaza açılınca muhteşem bir gerdanlık meydana çıktı. Elmasın parlaklığı karşısında gözleri kamaşan Harim Bey:

-Aman beyefendi.. Bu yaşlı başlı muazzam bir elmas.. Ya bunu masamızdan çalarlarsa.

Hamdi Bey gülerek:

-Siz çaldırmazsınız, dedi. Yalnız rica ederim elmasın size rehin edileceğini kimse bilmesin.

Parayı alıp gitti. Harim Bey yazıhanede yalnız kalınca kıymetdar rehini kasasına koydu. Kasanın çifte kilidini kemal-i dikkatle kilitledi. Kapısını çekip yokladı. O gün akşama kadar elmas gerdanlıkla meşgul oldu. Nihayet akşam üstü evine gideceği zaman elması evrak çantasının içine koydu. Koltuğunun altına sımsıkı sıkıştırdı. Otomobiline binip çantayı kemal-i itina ile yanına yerleştirdi.

Evine geldiği zaman ilk işi muhafazayı karısı ile birlikte kullandıkları hususi kasaya koymak oldu. O zaman derin bir nefes alarak hizmetçiye sordu:

-Hanım nerede?

-Yukarıda giyiniyor efendim.

Harim Bey bir koltuğa oturup eline bir gazete aldı. Fakat tam bu sırada karısına aldığı elması yazıhanede bıraktığı acı acı aklına geldi. Kaybedecek zamanı yoktu, derhal otomobilini hazırlattı. Yirmi dakika sonra karısına evliliğinin onuncu yıl dönümü münasebetiyle aldığı şık bir yüzükle geri döndü. Biraz soluk almak için kendini bir koltuğa atarken hizmetçiye sordu:

-Hanım hala giyinmedi mi?

-Hanım sokağa çıktı.

-Sokağa mı çıktı?

-Evet efendim.

Harim Bey'in canı sıkılmıştı. Aldığı hediyeği karısına o akşam vermek istiyordu. Elinde kalan yüzük muhafazasını kasaya koymayı düşündü. Kasanın

kapağını açtığı zaman ağzı hayretle açıldı. Gözleri büyüdü. Tüyleri diken diken oldu. Elmas gerdanlık muhafazası açık ve bomboştu!

Harim Bey düşmemek için kasanın kapısına tutundu. O ne! Bir kağıt! Karısının el yazısı ile yazılmış bir pusula.. derhal kağıdı alıp şu satırları okudu:

“Sevgili kocacığım, izdivacımızın onuncu yıl dönümü münasebetiyle bana cidden muhteşem bir hediye almışsın. Ne kadar sevdiğimi, mesut olduğumu tarif edemem. Hele onu benden habersiz getirip kasamıza bırakmak suretiyle yaptığın sürpriz harika. Bu kadar incelik ancak senden beklenebilir. İnci aldığım zaman kasamızı kendi anahtarım ile açıp da yeni gerdanlığımı görünce kendi kendime sevincimden çocuk gibi zıp zıp sıçradım. Çok teşekkür ederim.

“Onu herkese göstermek ihtiyacı ile yanıyorum. Onun için hemen taktım. Hem de ne güzel bir tesadüf oldu. Senin ne iyi bir koca olduğunu bu akşam bütün İstanbul öğrenecek. Teşekkür ederim kocacığım!”

Mesut karın

Harim Bey bu satırları gözleri kararak okudu. Kulakları uğuldamaya başladı. Kapıya yaslandı. Bir çılgın gibi odadan çıktı. Avazı çıktığı kadar bağırdı!

-Şayan! Şayan!

Hizmetçi ürkmüş gibi karşısına çıktığı zaman üzerine yürüdü.

-Hanım..Hanım nereye gitti? Gittiği yeri söyledi mi?

Hizmetçi dili dolaşarak cevap verdi:

-Şey.. Beyefendi.. Şey.. Hanım.. Erişdizade Hamdi Harim Bey'in evinde bu akşam balo varmış.. Oraya gitti!!

Harim Bey bu sözü işitir işitmez baygın bir halde bir koltuğun üzerine yığılıverdi!

Kamuran Şerif (S. 23, s. 4)

Zenginlik Bu

Alim hayvanat mütehassisi Hasan Nakil Bey hücre-i müsaidesinde birkaç gün sonra vereceği ilmi konferans hakkında tedkikatta bulunuyordu. Bu sırada kapı açılıp hizmetçi içeri girdi. Alim başını kaldırıp sordu:

-Ne var?

-Beyefendi bir bey geldi. Mühim bir iş için sizi görmek istiyor.

-Peki buyursun.

Biraz sonra odaya tanımadığı bir zat girdi. Hasan Nakil Bey, ayağa kalkıp misafirine yer gösterdi.

Misafir bariz bir Arap şivesiyle kendi kendini takdim etti.

-Necip Simsar..

-Necip Simsar Bey müşerref oldum. Lütfen oturunuz.

Misafir oturduktan sonra:

-Bendeniz Mısır ağyasından Ahmet Fakil Bey'in satrancı katib-i hususiyesi.

-Teşrif ettiniz beyefendi.. Ahmet Fakil satrancı.. Şu mısırlı milyoner.

-Tamam.

-Bir emriniz mi var?

-Estağfurullah. Maksad bir istirham.. Zat-ı aliniz ulum-ı hayvaniyeyi mütehassisi Hasan Nakil Bey.

-Bendenizim.

-Beyefendi.. Zat-ı aliniz pazartesi akşamı hayvanlar arasında dahalar, kas hakkında umumi bir konferans verdiniz?

-Evet efendim

-Tamam lütfen bu konferansı Ahmet Fakil satrancı için tekrar verir misiniz?

Hasan Nakil kendi kendine düşündü. Ahmet Fakil Bey verdiği konferansı muhakkak gazetelerde okudu. Merak etti. Evinde bir müsamere terkip ediyor. Beni

de yine aynı mevzuya dair bir konferans vermek üzere davet ediyor. Bu sırada Necip Simsar Bey vereceğim cevaba intizaren gözümün içine bakıyordu.

-Beyefendi, dedi. Bu zahmetinize mukabil ne ücret kabul edersiniz? Beş yüz lira kafi mi?

Hasan Nakil Bey:

-Kafi kafi, dedi. Hatta çok bile. Ahmet Bey'in hakkımda gösterdiği alakadarlık yeter..

-O halde benzeniz bu akşam saat dokuzda gelirim.. olmaz mı?

-Hay hay efendim.. Teşrif ettiniz.. Birlikte gideriz.

Hususi bir muhitte bir zümre huzurunda konferans vermek teklifi. Hasan Nakil Bey'i memnun etti, o gün akşama kadar notlarını tetkik ile vakit geçirdi. Tam saat dokuzda kapısının zili çaldı. Ahmet Bey satrancının katip-i hususiyesi Necip Simsar Bey gelmişti. Hasan Nagil Bey notlarını evrak çantasının koluna vurdu. Sokağa çıkıp bir otomobile atladılar. Şişli taraflarında büyük bir konağın önünde durdular. İndikleri zaman Hasan Nagil Bey evin loş çehresini gözden geçirdikten sonra sordu:

-Burası mı?

-Evet burası..

Sokak kapısından içeri girince katip ayaklarının ucuna basarak ilerlemeye başladı. Hasan Nakil Bey bu esrarın sebebini ve hikmetini anlamamakla beraber rehberini aynı yürüyüşle takip etti. Bu suretle merdivenlerden çıktılar. Loş ve tenha koridorlardan geçtiler. Bir kapıyı açıp içeri girdiler. Burası bir kabul salonu değil, kabul salonu kadar geniş bir yatak odasıydı. Ahmet Nakil Bey selam verdi. Mısırlı milyoner selama mukabele ettikten sonra sordu:

-Pazar ertesi günü siz konferans mı verdiniz?

-Evet efendim.

-Derhal başlayınız. Bende tahammül kalmadı.

Hasan Nakil Bey, olur şey değil ne meraklı adam, işte zenginlik böyledir. En meşhur konferansçıyı evine çağirt yalnız şahsına mahsus bir konferans verdirip dinle..

Hasan Nakil Bey, bu muhakemeyi yürüttükten sonra evrakını odanın ortasında duran bir masanın üzerine sıraladı. Konferansına başladı. Gözleri notlarının üzerinde bir müddet devam etti. Fakat tam bu sırada bir horultu işitti gibi oldu. Ahmet Bey uyuyordu.

Hasan Nakil Bey neye uğradığını anlamaya vakit bulamadı.

Necip Simsar Bey kulağına eğilip fısıldadı:

-Kafi..Kafi..

-!?

-Beni takip ediniz.

-Ama.

-Rica ederim. Beni takip ediniz.. katip hususi bu sözleri söyledikten sonra bu sefer daha büyük bir ihtiyatla ayaklarının ucuna basarak kapıya doğru yürüdü. Hasan Nakil Bey de çar ve naçar onu takip etti.

Dışarı çıkınca Necip Bey eline beş tane yüzlük banknotu sıkıştırdı.:

-Rica ederim beyefendi.. Yarın yine aynı saatte. Aynı konferans..a yni icraat..

-Ne gibi?

-Bir hafta konferansa devam .. Ahmet Bey, İstanbul'da sekiz gün kalacak..

-Fakat ne demek istiyorsunuz anlamıyorum!..

Bunun üzerine katip-i hususi izah etti. Ahmet Bey'e uyku uyumak gayet müşkül. Akşamları banyo yaptı. Doktor ilaç verdi. Ahmet Bey uyuyamadı. Amma velakin pazar ertesi akşamı sizin konferansı dinledi.

Derhal uyudu. Mesele anlaşıldı.

Kamuran Şerif (S. 7, s. 6)

2. ŞİİRLER

Kadeh

Hayat... İşte hicranlarla dolu uzun bir rüya;
İşte yürü sen cennet olsun bu dünya
Endişeyi tamamıyla bir yana at
Bir güzelin koynunda yat
Ver gönlünü saf bir aşka
Her ne varsa bundan başka
Şan ve şöhret
Mevki, servet
Hasret çekme, düşünme hiç
Kadehini doldurup iç
İç;
İç;
İç
İçmek, sevmek budur sana teselli
İstikbalin ne olacak ne belli
Endişeye düşüp dönme şaşkına
Fırsat varken iç güzeller aşkına.

(Orhan Seyfi, S.19, s.4)

Bizim Ev

Kânlıca'da geçirirdik her vakit biz her yazı,
Otuz sene kadar oldu zannederim en azı,

Vardı orada eskî püskü küçük evimiz,
Ben ev dedim siz ma'mâfiye ne dersiniz deyiniz.

Kırık dökük bir kûlûbe kısacası bir kümes,
Her tarafı sallanırdı alsak hızlı bir nefes.

Sıvaları, boyaları bağlamıştı kabuklar,
Odalarda bile ba'zen dolaşırdı tavuklar.

Fethederek canımızı kaplan gibi kediler,
Bağçedeki civcivleri bir gün bütün yediler.

Başka başka makamlardan bir gün mırıldardı her biri,
Hele komşu bostancının vardı ki bir tekîri.

Çakıcıya hırsızlıkta çıkarırdı belki taş,
Kedi değil baş belâsı, sanki kocâ bir (apaş)!

Bende hayli haşarıydım Allah için o zaman,
Tavak, ördek, râst gelene çektirirdim el-âmân.

Bir gün fakat ‘isyân etti bütün baba hindîler,
“Gulu! gulu” diye koşup tâ tepeme bindiler.

Leğenlerde yüzdürdüm sandal yapıp kabaktan,
Bir kere de az kaldı ki düşüyordum saçaktan.

Saysam böyle şeyleri gelmez zâten ‘adede,
Fakat bunlar boş lâkırdı dönelim biz sadede.

Seller gibi âkan evi bilmem nasıl bir suyu,
Yangınlara verdi bir gün teknil sildi süpürdü.

Ondan sonra hâmînninemin gözü oldu bir oluk,
Ocağımız yanar yanmaz çünkü biz de kül olduk

Mahalleden mahalleye ede ede seyâhat
Ne can kaldı eşyamız da ne de kılık kıyafet...

İşte şimdi zaman zaman biz o evi anarız,
Geçmiş günü hatırlarız, için için yanarız.

1925 (Fazıl Ahmet, S.3, s.4)

Gazel

O ruhsârın ki etrâfında kâkûl bend bend olmuş
Sânırsın neyr-i nevâr-ı âlem der-kemend olmuş

O şûhun hayli yıllar var ki ben mehcûru olmuştum
Bihamdilillâh bu gün gördüm ki bir serv-i bülend olmuş

Zarâfetperver olmuş, nâzik olmuş, nâzenin olmuş
Şen olmuş, câzip olmuş, dilkeş olmuş, dilpesend olmuş

Cebîn-i âyine ten pâlûde gerden rahtûlhakûm olmuş
Yânâklar mahz-ı şehd olmuş dûdâklar misl ü kand olmuş

Demâdem kârı vâhifâ ki cevr etmektir ‘uşşâka
Fünun-ı mekri teknil eylemiş üstad-fesad olmuş

Billûrîn sîne sîmîn-i sâk açık seyrân eder dâ'im
Sihâm-ı taneden pervâsı yok bir şehlevend olmuş

Nigâh mestinin bir olmayan yok şimdi meshâru
Bugün velhâsıl İstânbûl'da kâfir bî menend olmuş

Ol ey dil gel o müstesnâ perînin gayrı hembezmi
Râkîban şimdi zîrâ misl-i mâr bî güzend olmuş

Ne bir ses bir sadâ vardır şu sahrâlarda ey yolcu
Pelengân-ı havf u dehşetten misâl kûsufunda olmuş

Topal bir merkebin muhtâcıdır ehl-i hüner şimdi
Semer erbâbı sirâyet-i cümleten sâhib-semend olmuş

Ne gerdûndur bu gerdûn ta ezel-hân sükûnette
Â'lâlî bî nevvâl olmuş esâfil-i behre mend olmuş

Sezâ var tedâvidir bugün ey (Mazhar 'Osmân) Bey
Bizim ikdâmcı (Cevdet) mübtelâ-yı dâ-i pend olmuş

Büyür gittikçe ey (Yakûp) devrân reis-i marûfun
Sezâdır derseler şâyân-ı ta'lik-sipend olmuş

Neden bahsetse (ey Fevzî) geçer en sonra tehzîle
Niçin bilmem ki hâmen mübtelâ-yı rîş-hand olmuş

(Abdülbaki Fevzi, S.3, s.8)

Olsun!

Bir dilbere dil ver ki cemâlen etem olsun
Tâbende cebîn, âynâ ruh goncâ-i fem olsun

Baktıkça onun zülfü girihgîrine her ân
Sümbüller edip reşk u hased ham-be-ham olsun

Meftûn olarak lalene gül, nergise dönsün
Bihâb-ı hasretle sararsın, verem olsun

Hakkıyla bilip meygede adâbını ol bet
Dil-teşne-i ünsiyet erbâb-ı dem olsun

Fehm eyleyebilsin suhan-ı nükte varânı
Hem bezm-i visâl olduğu ehl-i (kalem) olsun

Bakmam güzelin cinsine meclûb olurum ben
İsterse Rûs, ister 'Arap, ister 'Acem olsun

Sâkî, bana sun durma pey-â-pey mey-i Nâbi
Lâyık mı bu âlemde gönül gark-ı gam olsun

Sûfiye kulak verme, getir nûş ederim ben
Altımda velev cübbe-i şeyhü'l- harem olsun

Tebrik edelim (Râsim) üstâdı gel ey kilk
Lutf etmedi ama bize bir câm-ı cem olsun

Mecliste o (akşâmcı)ların sürûru bari
Bizler gibi rindâna veliyyü'n- ni'âm olsun

Vâcip giderek kutlûlamak gerçi (Nihâd)'ı
Yok kudretim eyvah atacak bir kadem olsun

Çekmez mi ziyâfet 'acabâ bizlere ('Âsım)
Gelişinde kebâb eyleyerek biz ganem olsun

Tatvîl-i makâl etme kalem, başka du'âya
Sahba gibi her derdi muhterem olsun

Her devirde me'bûs olarak şân ve şerefle
(Fâlih) gibi (Yûnus) gibi sâhib-i kadem olsun

Mângırla lebâlep dolarak cepleri artık
Biçâreler âzâsı kuyûd-ı zimem olsun

Harmân eyle (Fâzıl) yalasın avucunu beyti
Mânend elem-hâne-i 'âşık-ı kerem olsun

Göndermedi (T ârik) Gîresun'dan bize findık
Etmez miyim artık ona az çok sitem olsun

Her dem o perî-rû sanemin hamdını yâ Rab
Fevzi denilen şâ ‘ir mu‘ciz-i rakam olsun

Abdûlbâki Fevzi (S.1, s.4)

Etmelidir!

Bir güzel ‘âşık-ı nâlânına dâd etmelidir
Bûseler bahş ile dilçeğizini şâd etmelidir

Bizim vuslatta ziyâfet çekerek her dem, onu
Vâsıl-ı menzil maksût ve murâd etmelidir

O mu sâfi-i şevk-i âver dil yok bugün ah
Neyle teskîn kûdürât ve dâd etmelidir

Oturup şimdi esefler ve tahsisler ile
Eski meclisleri, sâkîleri yâd etmelidir

Her ne mevcut ise dünyâda döner ey (fâzıl)
Neye “dönmez” diye beyhûde ‘inâd etmelidir

‘Âşktır adam eden adamı ey boş kafalı
Ona bî-gâneyi teşbîh-i cemâd etmelidir

Şu merâîleri ilkâ’ için ey hâma, yine
Der-i âteşinde hicrî küşâd etmelidir

Çekerek seyf-i mücellâyı misâl Rüstem
Lerze bahşâ-yı dil ehl-i fesâd etmelidir

Ne kadar varsa hattab dembedem ihrâka bakıp
Kâmilten münkalib hakk u ramâd etmelidir

Bir harâbât açarak ‘aklı olan leyl ü nehâr
Hem çakıştırmalı, hem dâd ü settâd etmelidir

Harfin envâ‘ini tahsîle heveskâr olanı
Dâhil-i rihle-i tedrîs (fû‘âd) etmelidir

Yok eğer hezli ta‘limse merâmın, nazarı
‘Atf (âyîne) devrân-ı nehâd etmelidir

(Rûşen-i eşref) ile (püskülzi)çenberli tâşa
Vakt-i fevt etmeyerek nasb-ı imâd etmelidir

Tarz-ı deyrinde olan cehlını anlatmak için
Dâ‘imâ medd-i binâ-küş (sa‘âd) etmelidir

Maksadın çeşm-i melîh ‘izzete girmekse eğer
Dehn-i kezbi açıp medh-i (tezâd) etmelidir

(Nazım) ‘asrı arar var mıdır iskandîl için
Götürüp çarşıya bir kere müzâd etmelidir

Hakk’a mâdemki taparsın bu kadar ey (Fevzi)
Seni şâh-nişe aklım-ı sedâd etmelidir

Vâsıl olmak dileyen kesb-i mu‘allâ ki senin
(Amâzon) Nehri kadar sarf-ı medâd etmelidir

Abdûlbâki Fevzi (S.2, s.8)

Kaside

Bâfın ol rütbe-i sufîlî perver olmuş ki cihân şimdi
Terahhum etmez olmuştur zemîne âsuman şimdi

Yıkılmış, dümdüz olmuştur muhabbet şehri ser ta ser
Değil cânâna, can kaydındadır hep ‘âşikân şimdi

Kâdın feryâd etmiş vaktiyle derd ü kalp için âma
Odur mahmul zehr-i sadd-ı mehâlik bir yılân şimdi

Cefâdır gördüğüm her yerde herkesten benim dâ’im
Vefâ mânend ‘inkâ ortadan olmuş nihân şimdi

Geçirmekçün felâket, dert u mihnet çenberinden ah
Arar erbâb-ı isti’dâdı çerh bî âmân şimdi

Ederken imtihân tullâbı her dâ’im muallimler
Muallimlerden istilâb ederler imtihân şimdi

Dün akşam sînesinden bir me’ûnet ‘akrep etmiş cerh
Dönüp durmaktadır (sâher) misâl yelkovan şimdi

Serüp dergâh hâmûşiye bir seccâde-i rengîn
Keramet gösterir (Bahyi kemal) ser-kiran şimdi

Sanır (dil-dâde) nin ma’nâsı (cânân), kullanır öyle
Neler çekmekte (Ya’kûb) un elinden bak lisân şimdi

Neden (‘İzzet Melîh) in beygîrinden bahsederler hep
‘Azizim, onda varken nakd u hissin bî-gerân şimdi

Hamamı râde (İhsân) dan idin bir kere siz tahkik
Neler çekmektedir muğbeçeden pir-muğân şimdi

Nihâyet bulmadan söz bir gazel tarh eyleyim ben kim
Mu‘attal kalmasın de’b-i kadîm şâ’irân şimdi

Getirmez nefha zülf-i yârdan bâd ü zân şimdi
İşim hep ‘andelîb âsâ figândır ân-be-ân şimdi

Hüdâ ol rütbe müstesnâ yaratmıştır ki ol şûhu
Rah ‘aşkında cân vermekte kâfir Müslümân şimdi

Lehîb-i firkat çeşmiyle çeşmimden sabâh akşâm
Misâl cûy- bâr eşkebe-i muhannet revân şimdi

Tabi‘i böyle her ân cevredip durmazdı, koynumda
Eğer olsaydı pür sim u zeheb bir cüz’üdân şimdi

Satup sarf eyledim nem varsa hep sevdâsı uğrunda
Nihâyet çıktı elden evde kaldım lâ-mekân şimdi

Bütün dilberlerinden gördüğüm çin-i cebîn oldu
Neden yâ Rab şu İstâbul’da yok bir dil-sitân şimdi

Peri-i ‘aşka yâlvâr ‘arz-ı dîdâr eylesin (Fevzî)
Bulunmaz çünkü ondan dilrubâ bir yâr-ı cân şimdi

Abdülbâki Fevzî (S.7,s.8)

Gibi

İçerim ben şarâbı âb gibi
Şürbe sâlih ne var şarâp gibi

Câlibü’ş şevk u dâfiu’l gamder
Parlatır fikri âfitâb gibi

Durma ver, muttasıl ki ey sâki
Dil bugün mehd-i ıztırâb gibi

Durma ver, ta sabaha dek içeyim
Olayım ‘âdetâ sahhâb gibi

Durma ver, kâ’inât önümde benim
Başlasın devre-i âsiyâb gibi

Durma ver, çünkü ‘ömrümüz geçiyor
Dembedem cevî bir şitâb gibi

Durma ver, düştü dilber âfete ki
Cûrû bî-dâdî bî hesâp gibi

Bûseler lütfedip önlerinden
Bir günâh işlemez sevâp gibi

Çekmemiştir cihânda kimse ‘azap
Şu benim çektiğim ‘azap gibi

Sen de iç, ihtirâz-ı u ta’n etme
Olma sûfi-i dil-harâb gibi

Ehl-i ta’nin o kayl u kâlî bana
Geliyor av‘av‘ kilâb gibi

Söyle, hakkımda lâf eden fodûla
Vızlayıp durmasın zebâb gibi

Kafes ardından atmasın herifi
Zen sad zevç-i bî hicâb gibi

Arsa meydâna çıksın anlaşalım
Kaçmasın şahs-ı bî nisâb gibi

Ezerim bir vuruşta ben adâmi
'Afv ve safh eylemem (cenâb) gibi

Hasma hâmam bilâ-yı a'zamdır
Zülfikâr Ebu Turâb gibi

Geçelim gayrı, baht-ı diğere biz
Sözle şeker olur mu şâb gibi

Zannedersem emîn beldemizin
Hayme-i hevşî bî tınâb gibi

Ne sâkâl koydu yolmadık ne bıyık
Eski ağâ-yı ihtisâb gibi

Ne kadar şâbı benzetip tıfla
Ne kadar şeyhî kıldı şâb gibi

Yezâ-yı hâma, anlaşıldı yeter
Bu işiten de der nâb gibi

Abdûlbâki Fevzi (S.8, s.8)

Yuf !..

Yuf, o alçâk feleğın gülşen-i dil-cûşuna yuf
Gül ü reyhânına yuf, sünbül ü şîvesine yuf

Bağ-ı bostanına yuf; cevherine, ezhârına yuf
Gevh ü sahrâsına yuf; şîrine, âhûsuna yuf

Onun olsun nesi mevcût ise bundan sonra
Câh-i vâlâsına yuf, kîse-i memlûsuna yuf

‘Ayš u nûşundan usândım, güzelinden bıktım
Bi sâfisine yuf; sâki’-i mührüsüne yuf

Mâtem-i sevrine yuf; budına tâbudına yuf
Gam ü şâdîyesine yuf, derdine, dârûsuna yuf

Zîr u bâlâsına yuf; pîrine, bernâsına yuf
Bây u dervîşine yuf; mîrîne, bânûsuna yuf

Ser firâzânına yuf, şi‘abda bâzânına yuf
Bî niyâzânına yuf, ehl-i tekâpûsuna yuf

Vasl u hicrânına yuf, ‘aşkına, sevdâsına yuf
Kays ü nâlânına yuf, Leylî-i me‘yûsuna yuf

Çok mu olduysa işim şöyle demek Şâm u sahr
Ru-yı menhûsuna tü!.. Kerdeş-i me‘kûsuna yuf

Hayrı yoktur bana mâdem ki o şuhun alan
Râh-ı zengînine yuf, Nûkhet-i kîsvesine yuf

Leb-i külfâmına yuf, hande-i sahârına yuf
Sahr-i mezkânına yuf, cünbüş-i ebrûsuna yuf

Kime isterse füsûn eyleye dursun artık
Hâl-i hindûsuna yuf, gamze-i câdûsuna yuf

Şimdi dil mülkünü feth eyleyemez bir türlü
Şavkın alayına yuf, neş’enin ardûsuna yuf

Yok bugün sûr-i mürvette metânetten eser
Der u dîvârına yuf, borcuna, bârosuna yuf

Minnet eylerse eğer çerhe ey ihvân (Fevzi)
Deyiniz ‘asrımızın şâ‘ir-i hoşlusuna yuf

Abdûlbâki Fevzi (S.4, s.4)

Düşmüştür!..

Gönül, bir dîni yok, imânı yok dil-dâra düşmüştür
Yüzünden haddi yok, pâyânı yok endâra düşmüştür

Hülâs olmaz hem zülf-i siyâhından o fettânın
Sanırsın kâfir olmuş halfe-i zennâra düşmüştür

Nâsıl dil bağlamaz bilmem temâşâ eyleyen insan
O pîç-a-pîç kâküller ki güler hisâra düşmüştür

Neler olduysa olmuş âh, dün akşâm o metalet
Renîb-i meste oymuş, hâne-i himâra düşmüştür

Çıkıp şerhâ-i ‘ismetten bugün sevk-i zarûretle
Hezrân-ı şâhit âlembihâ bârâra düşmüştür

Olur yevmen-i kıyûmen fi-i eşyâ mürtefi’ müzdâd
Bugün herkes ma‘îşet darlığından zâra düşmüştür

Olup cehâl-i devrân-ı kemyâb evrenin rif‘atta
Kemâl-i erbâbı vâ-hayfa ki hep âvâre düşmüştür

Belâhet-pür virân çıkmış semâ-yı azv-ı ikbâle
Zekâvet ehli ta ka‘r ça edbâra düşmüştür

Felek-i kısıâmî etmez ta ezel-i tabi‘atça bir taksîm
Bütün şevk ü turab bî ‘akine, gam-ı heşyâra düşmüştür

Nasıl pervâz eder bilmem ferâz-ı kâf dânişde
Hemâ-yı kabiliyet şimdi pek biçâre düşmüştür

Misâl (neyzen) ra'nâ-i sahn, bir hayli hâl ehli
Geçip râh-ı cenûbtan hâne-i tımâra düşmüştür.

Bugünler müştêra çok nerdesin ey (Mazhar-ı 'Osmân) Bey
Dönüp mecnûna (Hâşim) ler [1] bugün kühsâra düşmüştür

Meyin fiyâ'tı varsın yükselip dursun, alan kimdir
Ahâli şimdi hem âfyona, hem esrâra düşmüştür

Nefis sarf eyler ama muttasıl, ötmek nedir bilmez
Yâzık (Yahyâ) yı devrân bir bozuk mizmâra düşmüştür

Bugünden sonra kemer-i ihân-ı millet titresinler kim
Zelâl-ı ehliyle gelin kahramân peygâra düşmüştür

Tabîb hâzik eylerken taharri, 'affiyet sîrâyet
Emânet (Neşet 'Osmân) adlı bir bîmara düşmüştür

Ta'âm enfes-i millîyi me'kûlât efrence
Fedâ etmekle ol gâfil, bed-i âzâra düşmüştür

Düşünmez cism-i ma'lûliyle min ba'd ne kâr eyler
Çıkıp zirâ gülistândan mugaylân-zâra düşmüştür

Binâ-yı tâzeler bir bir çöküp durmaktadır her gün
Der-bekâ beldemiz bir bileksiz mi'mâra düşmüştür

Gel artık, ey peri, ağûşa seyretsin, desin herkes
O âfet hisse-i (Fevziyi) hoş güftâra düşmüştür

Abdûlbâki Fevzi (S.5, s.9)

---

[1] Ahmed Hâşim, Hâşim-i Tehîd

Kasîde Derr Vâsf-ı (kasidedir Vâsfi) Necâti Bey Efendi

Dediler halk-i cihân şevkini ‘ilâna gelir
Ederek kâmet-i mevzununa hasretle nigâh
Renk ve bû almak için gülşen-i ruhsârından
Görerek sâhil-i deryâya harâm ettiğini
Mâhirûlarla beraber nitekim mâhîler
Der-nişâr olmak için şevkle cânân yoluna
Sordum âyâ bu ne devlet ki pînden yâren
Dediler sanma bu ‘amân har u şân cihân
Şem’-i ruhsârına meclûp olarak sanma ânın
Bu ceri kütle-i zî heybet u pür-cûş u hurûş

Gördü ol ser u revân sahn-ı gülistâna gelir
Bülbül aşufte olur goncâlar efgâna gelir
Hayl-i ezhâ çemen-i kâmilin isyâna gelir
Cümle erbâb-ı sefâ sâhile seyrâna gelir
Feyz-i dîdârı için tâlib-i ‘amâna gelir
Leb-i deryâda sedef-i çâk kerîbâna gelir
Halk-ı ‘âlem bir olup secde-i şükrâna gelir
‘Arz için şevk-i derûnisini cânâna gelir
Pîş-i nâzende hemân bir nîce pervâne gelir
Başka bir şevkle zannım buna tuğyâna gelir

‘Azim-ı seyrân ediyor çünkü Necâti-i şehir
Bu sebeptir ki cihân bir yere toplâna gelir

O Necati-i girân-kıymet vebâlâ rû kim
Zâtî timsâl-i vefâ sıhhati her derde devâ
Binde bir lafzı nedir tövbeler olsun zîrâ
Gelemez benzeri zannımca ânın dünyâya
Kader-i zâtîsini kıldıkça te'mil billâh
Nazar-ı feyzini 'atf eylese virânelere
Senin hârâyâ temâs eylese dest-i kerimi
Böyle sâbit-kadem oldukça vekâlette bu zât
Nice teşbih edeyim serve ânın metini
Demedim gürleyiverdikçe belend-i âvâzı
Bâde-i sohbet cân-bahşımı nûş ettikçe
Dirseler kim var edenler âna ta'rife kıyâm

Hangi bir mevki'e zen olsa levendâne gelir
Binde bir böyle zekâ meclis-i 'irfâna gelir
"Geldi ne 'âleme ânın gibi dâne gelir"
Ez kazâ gelse de bîn 'asırda bir dâne gelir
Nâm Risto ve Felâtûn beye efsâne gelir
Derr 'akab bir nevâser sâha-i ömrâne gelir
Zer ve gevher gibi meskân ile mîzâna gelir
Her zamân bir eser-i himmeti meydâna gelir
Ser balateri hûrşîd ile bân-ı yâna gelir
Baid-i mutlaktaki 'ankâ bile tayrâna gelir
Fikr-i rendâne ne sâğır ne de peymâne gelir
'Akl-ı dâ'îye hemân bir iki dîvâne gelir

Duysa akvâlini mecnûn dahi iz'âna gelir
Görse ef'âlini kâfir bile imâna gelir

Nevîşu 'arşa yuhladıkça muallim-i kasrı
Ne zamân azm ü sefer kılrsa bu zât Avrupa'ya
Ma hasıl Hazret-i istât Necâti-i vekîl

Söyle kastın ne kalender bu tenâden zîrâ

Tâk-i kesri nazar-i şâ‘ire vîrâne gelir
Fenn-i küffâr bizim hatâ-i vîrâna gelir
Bi’l-umum ehl-i necabed gibi destâna gelir
Genç meyhâne eminim sana keşâne gelir

Kalender (S.2,s.4)

Tehzîl

Dolma [1]

Bir dolma... Hindi dolması... Heybetli bir obur
Bir sofranın kenarına çökmüş... ‘acul, ‘akur

Parmaklarıyla parçalıyorken... didik didik
Serpildi sofradan yere but, baş, kanat, kemîk...

Ey dolma-i mübeccele ey sofrâ-i ‘azîm
Doymak ne bilmeyen bu obur mürteşi de kim?

Varken çorâk vatanda bugün bunca aç duran,
Kimdir bu havân-ı rüşvet ve yağmayı kurduran?

Mâlik ettin ona mim lezîz ve nefîse ki
Her türlü irtikâp ve riyânın mahreki

Lokmanla pâ-y-ı ‘ismetî titrer tahmilin,
En cânlı ‘azim ve kudreti sarsar tenâvülün.

İhsâs edip lezâ‘iz-i dünyayı, en çetîn
Bir uykudan uyandırır insânı lezzetin.

Ey yağlı dolma, sofrâ ki beyhûde kurmadın,
Lakin yâzık ki bir âcî olsun doyurmadın!

Doysaydı bir zavâllıcağız, bir garîp eğer;
Alsaydı bir tâd yeteceğiz olsun nasîp eğer.

Bârlarda bir ziyâfete pek benzeyen bu iş,
Bir lutf olurdu mislî ‘asırlarca geçmemiş.

Lakin bu sofranın kodomânlar müdâvimi,
Onlar bu dolmâdan tadacak böyle dâ‘imi...

.....
Bak, doydu, kalkıyor... Gidecek mutlakâ bâra;
Var cüzdânında çünkü onun elli bîn lîrâ.

Her hakkı çiğnemekle bugün eğlenen gani
Bir def‘âlık komîsyona medyûn bu kîfeni!

25 Şubat 1918 Fiske

[1] Tevfik Fikret’in “ Bir Lahzâ-i Te’ahhur” ‘üvânlı şi‘irine

Gazel

Zehrâb-ı gam verir o perî şerbet istesem
Hiddetli yân bakar ne ki şefkat istesem

Dest-i nigâh-ı nâzına hançer sunâr hemen
Alâm-ı kalbi şerhâ eğer ruhsat istesem

Zannım budur ki bir dahi esmez nesîm-i subh
Giysû-yi yârdan dile bir nûkhet istesem

Etmez felek sefâ-yı dil-i zâra râyikân
İhsân eder fakat elem u mihnet istesem

Bir buse istesem bile vermezken ey Nihât
Bilmem nedir cesâret edip vuslat istesem

Halil Nihat (S.1, s.4)

Döner

-Ankara Hukuk Mektebi medreselerine ithaf -

Gün olur ‘askerimiz cenge müheyyâya döner
Gün olur ordûmuzun savleti dünyâyâ döner

Gün olur toplayarak ‘asker-i nâzı-ı vatan
Hedefin Âkdeniz olsun diye deryâyâ döner

Gün olur ‘İsmetimiz şehr-i Lozândan bağırub
Eserim işte diyub ‘arş- ı mu ‘allâyâ döner

Gün olur bir (bâdûvân) sille-i (mahmûd)-ı yîyûb
Lahey’den kahr- hicâletle Frânsâ’ya döner

Bu zaferlerle telâmîz-i hukûk ‘ıyd iderek
Şen medreselere medhiyeler imlâyâ döner

(İmtinân) larla çıkar kürsüye üstâd-ı düvel
Coşârak gâzî-yi devrâna temtâyâ döner

Tapıyor (Akçûra) üstâdımız (Alber sorel)
Onu yâd eyler iken ‘âşık-ı şeydâyâ döner

O kadar Türkçî ki (maksûdı) girerken sınıfa
Yüzü hasretle Semerkand ve Buhâra’ya döner

Girişir bahse (yütestâs) diye (Kâmil) hocamız
Sonra (kognayı) bî dirâgûş edub (iğna)ya döner

(İktisâdçı) bu gidişle bizi bânker yapacak
Sânki dersinde sınıf bir koca bânkâyâ döner

(Veli) bey göz yûmârak şerhe geçer mâddeleri
Uyanınca nazarı öndeki çantaya döner

(Sabri Şâkir) geçelim mâdde-i sarîhdir dirde
İmtihân oldu mı tüllâb ile kâvgâya döner

(Şeref) in kârşısına geçtiği an bir talebe
Tüketir sıfırı o dem düttürü Leylâ'ya döner

Sû bulunmazsa (Sahîb) eylemez hoşça kelâm
Forma üstünde vâpûrlar gibi yalpaya döner

(Ağa oğlu) ne zaman başlasa söz söylemeye
Kilîsenin adı ağzında (ke ise) ye döner

Hele üstâd –u cürâtın (dolayı) sözlerini
İşiden hazrete ma ‘nâsını sormaya döner

Kaldı (şevket)lü ticarethânedeki zihnim takılı
Geçeyim yoksa bu manzûme bir alaya döner

Yan gelür kahve-i merkezde müdir-i mekteb
Elde mârpûç ile etrâfi temâşâyâ döner

Hasreddup mektebe eş‘ârını Nef ‘î de bugün
Bu mukaddes yuvanın nâmını a‘lâyâ döner

Ankara 5 Teşrin-i Sani 1927

Nefi-i Zamane (S. 6, s.5)

Onlar Gibi

Gözler iftârlıkta, kulak ezânda,
Beklemek ne kadar yorucu hocâm!
Açlığı gayzıyla bu ramazânda
Olursun kırıcı, vurucu hocam!

Sözlerin dinlenmez, fermân değildir,
İnsânlar çekinmez, hırman değildir.
Şerî‘at dediğin ormân değildir,
Kendîni zan etme korucu hocam!

Bak alışverişim ten kâygûsuyla
Yüreğim dolgundur ‘aşk duygusuyla
Sen merâk etme hîç: ekmekle, suyla
“Fiske”nin bozulmaz orucu hocam!

Fiske (S.22, s.2)

Kıta

Ramazân günleri şehzâdede katân gözler
Ehl-i takvâdan oruç çalmaya fırsat gözler
Çaldılar gönlümü dersem de sözüm nâfiledir
Kime ne te‘sîr edecek böyle gönülsüz sözler

Rasih(S.22, s.2)

Yedi Sene Evvel Ankara

Bilmiş olsaydım eğer cilve-i istikbâli
Hiç kaçırılmazdım elimden o güzel kıbâlî

Satarık hâne-i virânımı delâl delâl
İki üç dükkân alırdım kira ev gulâz mâlî

Yân gelip mîs gibi bir mîs ile mîlyârdâne
Geçirirdim yine dünyâda zamân-ı hâlî

Şimdi bilmem kaçadır ârşını lakin o zamân
Duruyordu koca bir mâzille-i halı hali

Hevâ mecum'âsının şimdiki meşhûr köşesi
Bir sâ mânlıktı o demlerde görün âhvâli

İki üç tane mânî diki varken orada
Şaşılır üç yüze bir kayâ-ı çürük zerdâli

Koca tâşhân iki bîn altûna delâlede idi
Şimdi var mı 'acabâ kıymetinin emsâli

Alacaktım onu ben kör olası tâlihe bak
Beni caydırmış idi Ânkara'da bir vâli

Müstakid olmayı bilmektir 'âlemde hez
Sallar insânlara bir kere felek-i dünyâli

Cümlemiz âhmak idik hâsılı âhmak âhmak
Oratup durma yeter Gâve-i bu kayl u kali

Gelecek fırsata bak geçmişe feryâd etme
Açar eline felek bird aha per u bâli

27 Temmuz Cum'a 1229

Gâve-i Zâlim

Kıta lar

Seni ihmâl eder oğlun bile düşkünsen eğer
Servetin varsa olursun feleğin bâş tacı
Gördüğünden yaratan kimseyi dîr eylemesin
Etmesin sağ gözünü sol gözüne muhtaç!

*

İhtiyarlık mı, ölüm mü daha müthiş ‘acabâ
Diye sormuş idi bir şahıs-ı sebükser, ebter!
Şöyle baktım da dedim haline câhil herifin
İhtiyârlıkta zû körtellik ikisinden de beter!

*

Bıktık artık şu komîsyon denilen âfetden
Bunu tehkîf edecek birde göğenden bakıyor
Çünkü herhâangi komîsyon edilirse teşkil
O komisyondaki â‘zâya komîsyon çıkıyor!

*

Nasıl âdemden isem de iddi‘â etmem yine
Hakikaten bundan âsıldır belki bir pîç oğlu pîç
Elli yıldır hep kanâ‘atle geçirdim ‘ömrümü
Dâ‘imâ tok gözlü oldum, olmadım aç gözlü aç!

*

Geçerek zirvesine servet u fen u sa‘il
Kuruyor Âvrûpa dağlarda çelikten köprü
Diye kıskanmayalım, bizde Halîçe işte
Şehremîni yapıyor tek metelikten köprü!

Hüseyin Rıfat(S.22,s.2)

“Onlar Gibi”

İftar Sofrasında

-O nedir?.. Bom! dedi bir şey!..

-Bizim oğlan düştü!

-Yaşı kaç?..

-Altı da var.

-İsmi?

-Mahmud Reşadî

-Hangi mektepte?

-Bırakdeşme birâder yaramı!..

Böyle mektepler için sarf edemem on paramı!

Öğretir sadece dinsizliği, âhlakı bozar,
Çocuğun bilgisi yokmuş kim eder ‘atf-ı nazar?..

Yok ki bir mederese gitsin okusun!..

-Amca bırak!

-Nîyetin?

-Oğlanı kendim gibi hâfız yapmak!

-İşte top patladı...

-Yahu bu yürek!..

-Bismillâh!

Ne güzel çorba bunun misali bulunmaz billâh!

Onu kim yaptı?

-Bizim kaynana..

-Nûr olsun eli!

-Kereviz iyi olmuş, bu yürek terbiyelî..

-Beni sen patlatacaksın!..

-Zarar etmez korkma!

Eritir bâkladan al, üstüne birkaç lokma..

-Bu kadar zorlama yâhu alayım bari nefes!

-Yüreğın sâfi halidir yağı..

-Enfes, enfes!..

-Helvânın hâtırını hiç yok mu cânım?

-Kalmadı yer!

-Bastırır turşu hocam bir kaşık olsun içiver! Zerde gelsin mi?

-Aman hiç bana gösterme. Götür! Bu kadar şey de yenir miydi ki.. Yârabbi şeker!

(Dergide olan baskı hatasından dolayı bu satırlar okunamamıştır.)

-Nasıl... olsun?

-Sade!

(Dergide olan baskı hatasından dolayı bu satırlar okunamamıştır.)

-....şehzâde... gece çıksak mı?..... Eve bir parça ayır.

-Çıkarız sonra.. Keyiflenelim şimdi biraz..

-Gitmesek câm'ıye olmaz mı.. Sen olsan da imâm bizde kılsak mı terâvîhi hocam?

-Olur evlâd ama pek fazla yedirdin şiştım.. gerçi ben şalvarı gevşetmişim ama yine bak küp gibi karnım.. şişiyor gittikçe!..

-Hazm olur şimdi..

-Hayır fazla kaçırdım bu gece!

Önce bir kahve içip kendime az çok geleyim; gideyim sonra da âbdestimi tâzeleyeyim!..

Mehmet 'Âkif (S.19, s.14)

Müstensihi: Fiske

Berceste Mısralar (S.14, s.4)

Mizac Gazetelerine :

Muhanneti kendüye zevk etmedir 'âlemde hüner,
Gam ve şâdi'-i felek böyle gelir, böyle gider.

Seyr ü Sefâ'ine :

Serde dūd ve dilde âteş, eşkiyim dūdıda cerh
Cism-i 'âşık gûyâ vâpur şeklen gösterir

Sâbık-ı Tütün İnhisârı Müdirine :

Ben duhân içtim deyu mecliste lâf etmem hele
Neyleyim ol zevki kim fi-l-hâl burnumdan gelir

Şükrü Kaya Beye :

Böyle âteşle gelip âb gibi geçmekten
Kastın âzâra mı, tatyîb dil-i zâra mıdır?

Fâlih Rıfkı Beye :

Minnet-i Allah ki bî minnet u baht u ikbâl
Ne murâd ettim ise verdi Hüdâ-yı müte'âl

‘Adliye Vekiline :

Nâmen hele yâre vâsıl oldu
Emrettiği şey de hâsıl oldu.

İshak Tevfik Beye* :

Eyyâm-ı heremde turalım genç bulunmuş,
İnsân o zamanda nidelim genç bulunmaz

Ahmet Râsim Beye :

Sabahtan akşâma dek ta sabahâ dek akşâmdan,
‘Âlemi seyreyledim âmâ verâ-yı câmdan.

[*] Tayyâre piyângosundan büyük ikrâmiyeyi kazanan zât

Berceste Mısralar (S. 16, s.2)

Tenassur Edenlere :

Ben nasıl âğûş açıp girmem çelîpa şekline
Gerdanında kâfirin olmuş çelîpa gark-ı nûr

Mu‘allim Nâci

Fatîn Efendi’ye :

Olmasın tâlib-i ‘ilm-i tencîm
Çıkarırlar sene de bir takvim

Sefilzâde

İhsân Beyin Lisânından :

Beni hâr eyleme kim ‘izzeti sen vermiş idin
Lutfuna olma pişmân ki budur şân-ı kerem

Ahmed Paşa

Mizac Muharrirleri'ne :

Bahr-i efkâra dalıp çekme emek

Nükte-i çün u çerâdan el çek

Hâkânî

Muktesıd Şehire :

Kâse-i lebriz fa'fûr olsa da vermez sedâ

Kesb-i servet eyledikçe agniya hastalanır

Nâbi

Ressâm Çâllı İbrâhim Bey'e :

Güzel tasvîr edersen hân u hat dilberi âmâ

Fusun u 'işveye geldikte ey ressâm neylersin!

Lâ-edrî

Dârülbedâyi 'ye :

İhtilâfâtıyla uğraşmakta dehrin-i zevk yok

Zevk ânın mirsâd-ı 'ibreten temâşâ sendedir

Lâ-edrî

Sâbık Dâhiliye Vekîli'ne :

Bir misâfirhânedir dünyâ-yı dîn

Ânda bir keşâne de virâne de

Bî devâ u bî bedel gafletteyim

Hane yaptırırım misâfirhâne de

Halîl Nihât

Mûsîki Destânı

Ne âlâtûrkaya öyle düşmânım,

Ne âlâfrânga olsa pişmânım.

Bence bir mâdmâzel, mâdâm, kız, hânım..

İster flüt olsun, ister ney olsun,

Yeter ki çalınan hoş bir şey olsun!

*

Ha dede şefindi, ha “sen sânes” birdir
Çünkü mûsikî bu, hep esâs birdir
Ha Ra‘ûf Yektâ Bey, ha “mânâs” birdir
Ha bir “kernâtık” ha bir “konserto”
Ha bir kıvrâk “maçîç” ha bizim “sîrto”

*

Ben anlamam öyle semâ‘i, mâni
Bana hep vız gelir, ‘ûdi, kemâni
Vakit severim, “şet-i ‘irbâni”
Lâkin değışmem ben, mâjorı râsite
Biri revânîse biri de yâsta!

*

Ha bizim tekmîller, ha sulu kemân
Ha “vâls seziyasyon” ha “âdâm âmân”
Yeter ki doğruca çıksın, şu dûmân
Ha “Soyulcu Şâkir” ha “Govâneli”
Ha şu “Kârmên Silvâ” ha “çifte telli”

*

Hey Ra‘ûf Yekta Bey, bırak ‘inâdı
“Nihâvend” , mînör’ün küçük dâmâdı,
Nasıl andırırsa “kokelen” Behzâdı
Operâda öyle benzer pişreve
Selâm söyle benden ‘ûdi Eşrefe!

*

Senin ‘Itrî merhûm kalksa mezârdan
Selâmlar getirir mösyö “mozard”dan
Bir tâksim et bize, gelde hisardan
Bizde sana biraz çalalım, “şansûn”
Tanbûri isâğın, nesi “mandelusun?”

*

Hulâsa efendim, şerefle garip hep bir
‘Ûd, kemân, sântörle, defle hârab hep bir
Deminki dem, tek tempo, zarb hep bir
Ha Cemâl Reşîd Bey, ha Neyzen Tevfik
Ha Ekrem Besîm Bey, ha ‘Ûdî Refik!

*

Tanbûre Cemîlin oğlu Mes‘ûda
Sormuşlar: Hevesin yok mudur ‘ûda?
Şu cevabı vermiş, düşünmüş o da!
Sırasına göre ‘ûdda çalınır.
Bahçıvan olmazsa dûtta çalınır!

*

Sen ne dersin buna, küçük Hediye?
Gülersin uzaktan mutlak “A...” diye..
Bizim Halîl Nihâd, Yûnus Nâdîye
Geçen gün bir taksîm yaptı, şehnazdan
Sanırsın hamsîli gerdi hicazdan!..

‘Âşık Garîp (S.23, s. 11)

3. TENKİT YAZILARI

İki Kafadar (Reşat Nuri Bey'e)

Yakup Kadri Bey'in bir meziyetini daha öğrendim:

Yakup Bey bazı hakikatleri itiraf ederken hep ikinci safta kalmak tevazuunu gösteriyor.

Edip dostumuz ne anlayışlı adamdır. Görmüş ki her doğru şeye iştiha göstermek edebe muğayer düşer. Zira böyle bir hareket sofrada büyükler alacaklarını almadan yemeğe elini uzatan arsız çocuklara benzemek olur. Sonra adamın kolunu çekerler...

-Bende Yakup Bey'in yeni bir meziyetini gördüm. Aziz muharririmiz cidden mütevazi, hatta köşede bucakta kalmış adamların söylediği doğru sözleri bile bazı defa tasdik edecek kadar...Şüphesiz bu iyi huydur. Hele ellerini prangada sandıklarımıza karşı pala sallamaya nispetle adeta kahramanlık sayılabilir.

-Bunları ne için söylüyorsun? Akademi bahsi münasebetiyle mi?

-Evet. Vaktiyle bu lüzumu bende birkaç makaleye mevzu ittihaz etmiştim. Yakup Bey'in mülahazalarını dinledikten sonra kanaatim büsbütün köklendi. Daima tekrar ediyorum, Türkçe, şimdi hadisesi esnasında Kürdistan dağlarının aldığı aşiyen manzarasına hatırlatmaktadır. Dilimizde müthiş bir asayişsizlik baş gösterdi. Serseri ve küstah bir cehalet var. Müstearız, mütemadi altuniyan çetesi tinetinde bir cehalet. Bir cehalet ki sarfın, nahvin şivenin ne jandarmasını ne polisini tanımak ister. Fakat kendisinin yapmak istediği ne? O da meçhul! Zira bu iğtişaş uzağı görür birden doğmuş değil ki: Bilakis tamamıyla kör ve şeyden evvel inzibata muhtaçtır. Evet, her şeyden evvel! Ancak dikkat ediyor musun? İnzibata muhtaçtır, mutlakiyete istibdada da değil. Allah Türkiye'ye bir münecci ihsan etti. Keşke bir tane de zavallı Türkiye'ye inayet buyursa... Yoksa anarşiden kurtulamayacağız.

-Yakup Kadri Bey, bu devrin oldukça düzgün ifadeli temiz muharriridir. Ve hiç şüphe yok ki yarın lisanımız onun kaleminden büyük himmetler bekleyecek. Binaenaleyh bu kez de edibe haklı sözlerinden dolayı teşekkür etmeli.

-Bende tamamen senin gibi düşünüyorum. Akademi lüzumuna hele Yakup Bey'in makalesinden sonra büsbütün kani' oldum. Zira lisanın felaketini gören, ona

çare arayan Yakup Bey diye bir kelime kullanacak kadar anadilinden bihaber görünür. Ne acıklı şey değil mi? Zavallı Türkçe! Hiç şüphe etmiyorum yarın bir Türk akademisi teşkil edince oraya gireceklerin lisanca en cahili elbette Yakup Kadri Bey olmayacaktır. Halbuki...

-Kim bilir? Bizim ediplerin hali gariptir.

-Herhalde artık Karun-ı vusta da olmadığımızı bilmeliyiz. Anadildeki isyanı Cumhuriyet kahr-u tedmir etti. Türkçenin her gün yeni bir nahiyesinde türeyen sergerdelere karşı kim duracak! Yani imla sergerdelerine! Lügat ve şive mütegalibelerine! Lisan ve üslup bozguncularına karşı!

Elbette bir akademi lazım, bundan şüphe yok. Bundan sonra o akademimin ne şeraitle tesise icap edeceği bahsi gelir. Bu ise akademiden daha mühim!

-Yakup Kadri Bey'in mülahazalarına ne dersin?

-Azizim Yakup Bey makalesinde "Yirmi senedir Türkçe iki kitap okumadım" diyordu.

-Ben dostumuzun sözünü iptida zarafetinin 'ıyarı halis olmayan bir tesellüb addettim. Ve kendi kendime Yakup Bey yine kıvırıyor dedim. Çünkü Yakup Bey'in kaleminden çıkan ve Halide Edip Hanım'ın eserlerini medh eden makaleler okuduğum pekiyi hatırımda. Halide Edip Hanım'ın kitabı ise ikiden çok fazladır değil mi?

-Bilakis ben Yakup Bey'in bu itirafında samimi olduğuna eminim.(Hatta yirmi sene evvelde Türkçe'den kendisinin mühim bir şey okumuş olduğuna kanaatim yok.) Her ne ise geçelim eğer Yakup Bey yirmi senedir çıkan Türkçe eserlerden haberdar olsaydı elbette lisana ait meselelere dair eserlerde kendisinden çok daha vakıfane yazı yazmış olanların ne neşrettiği fikirler bulunduğunu görecekti. Ve bazı çocukça lakırtılar söylemeyecekti. Zira Yakup Kadri zekidir. Hayatın icabatını değil okuduğunu da anlar.

-Azizim, Yakup Kadri Bey'in bazı yazılarında bir vakar var ki, sahte olmadığı zaman pek hoşuma gidiyor. Fakat edibimizin arada sırada yapmaya özenir gibi görüldüğü mazmun efruşluğa ne dersin? Bilir misin ben o kadar kalın incelikleri neye benzetiyorum?

-Neye mesela?

-Nalbant kerpeteni ile kronometreyi tamir etmeye! Kim bilir, belki haksızlık ediyorum, belki pek mübalağacıyım, fakat bu böyle acaba sen nasıl düşünüyorsun? Yakup Kadri Bey'in nükte-i perurluğunu beğenmiyor musun?

-Azizim, onu beğendikten sonra Nazım Bey'in şairliğini beğenmemeye hakkım kalır mı?

Fazıl Ahmet (S. 1, s. 6)

Asri Numarolaj

Hiç şüphe yok ki; asrımız adet ve rakam asrı. Her hesap adet üzerine yürütülüyor, her şey rakamla ifade ediliyor. Adet ve rakam her şeyi basitleştiriyor, sarıh ve katı bir şekilde sokuyor. Adet ve rakam işte zamanımızda en mühim rol oynayan iki amele.

Mektebe girdiğim zaman, yakamıza bir numara yapıştırıyorlardı. O dakikadan itibaren Ahmet, Muhammet ortadan kalkıyor, 128 aşağı 305 yukarı, hepimiz bir adede inkılap ediyorduk. Eskiden iptidai mekteplerinin bir ismi vardı. Hatice Hanım Numune Mektebi, Fatıma Hanım İlk Mektebi gibi.. Asrı düşünen mearif vekaletimiz, zihin karıştırmaktan başka bir işe yaramayan bu köhne isimleri kaldırıp, mektep kapılarına birer numara astı. Birinci mektep, ikinci mektep, üçüncü mektep... Medeni memleketlerde numarotaj alabildiğine ilerliyor. Amerika'da sokakların ismi yerine bir numarası var, Newyork'un meşhur beşinci caddesi gibi. Bahriyede kravazörlere, diritnotlara, derya, ejder bahri gibi teşbihli, istiareli isimler takılacağına bir numara konulur.

Bütün bu umumi cereyan (isim)in aleyhine numaranın işi olarak her gün biraz daha yol alıyor. Bilhassa hükümetimizin birkaç güne kadar memleket nüfusunu tesbit etmek üzere olduğu şu sırada şehir emininin ortaya attığı me'huz numarotaj tabirinden mülhem olarak ortaya yeni bir fikir koymak istiyoruz. Her şeye bir numara konulduktan sonra, biz insanlar neden numarotaja tabi tutulmayalım? İsimlerimizi atıp yerine bir numara almalıyım. Anamızdan doğduğumuz zaman babamızı bir telaş alır, oğlana veya kıza ne isim koyacağız? Günlerce, haftalarca düşünürler, kamuslar karıştırılır kimsenin duymadığı, bilmediği acayip isimler bulunup, çıkartılır.

Haminnelerimizin, ihtiyar bacılarımızın bu garip isimlere dilleri yatıncaya kadar aylar geçer. Şayet numarotaj usulü kabul edilecek olursa bütün bunlara hacet kalmayacak. Nüfus dairesine gidip bir numara almak herşeyin ameli ve asri bir tarzda halledilmiş olacak. Milyonlarca insana numara nasıl yetiştirilecek diyeceksiniz. Gayet basit evrak takibinde olduğu gibi sıra usulüyle. O zaman mesela; ism-i aliniz diyecek yerde, numara aliniz diye sorulacak, bu suale muhatap olan zatta 34825..(sonra ilk ismini söyler gibi) sırasını tasrih ederek 34825 diye cevap verecek.

Unutmayalım ki bu suretle ailelerimizin bir türlü halledemedikleri aile ismi meseleside kolayca halledilecek. İsimler bu suretle basitleşince, tayyare cemiyeti bir numara rozeti çıkarabilir, ve herkes numarasını zarif bir rozet halinde yakasında taşımaya mecbur edilir. O zaman tramvaya atlamak gibi, tükürmek vesaire gibi belediye nizamnamesine muhalif bir harekete cüret ettinizmi sizi yolda durdurup isminizi sormaya lüzum yok. Otomobillerde olduğu gibi numaranızı almak kafi. Şimdi, karı koca birbirlerini Riri- Ririciğim, Kiki-Kikiciğim gibi kısa cümlelerle çağırdıkları gibi o zamanda numaralarının son rakamıyla iki-ikiciğim, yedi-yediciğim gibi nevazişgar isimlerle çağırabilecekler. Yalnız numarotaj usulü kabul edilecek olursa, seri numarasına çok dikkat etmek lazım. Seride yanıldınız mı iş berbat, mesela: Hanımefendi sabahleyin gazetede bir haber okuyor, dün yanında A 4825 numaralı genç bir kadın olduğu halde, otomobiliyle son süratle Büyükdere'den gelen S343 Bey... Hanım şiddetle gazeteyi elinden atıyor, S343 kendi kocası, artık ondan sonra S343 Bey istediği kadar gazete muhabirinin seride yanıldığını iddia etsin. Buna karısını inandırabilirse aşk olsun!...

Yeni Kalem (S. 4, s. 3)

Attan İnip Eşeğe Binenler

Diyanet İşleri riyaseti hoca efendilerin kıyafet-i resmiye ile eşeğe binmelerine müsaade etmiyormuş. Allah kimsenin başına vermesin. Esasen attan inip eşeğe binmek, güç şeydir. Eskiden bir dediği iki olmayan, hürmeti üstümüze vacip sayılan ulemayı şer-i şerif efendilerimizin artık ne “hal”lerine ne “kale”lerine bakan kalmadı. Mübarek vücutlarını samur kürkleri içinde şedait rüzgardan muhafazaya çalışan bu zevat-ı muhtereme bir zaman yerlerinden kalkıp “ La” veya “Neam” demeye gitmek için düldül misali küheylanları az görürken, felek tam manasıyla cümlesini attan

indirip eşeğe bindiriyordu. Dedim ya! Allah kimsenin başına vermesin, güç şeydir. İnsan her şeye bilhassa devlete ikbale çabuk alışır, uzaklardan misal aramaya hacet yok. Gözümüzün önünde daha dün bizim rey ve intihabımızla meb'us olan bunca muhterem zevat var. Ne kadar mütevazi olursa olsunlar nazarı ibretle bakılınca tavırlarına birde kişilik geldiği fark olunamaz mı? Ki sonradan mebus olmamışlarda mebus olarak doğmuşlar gibi bir hal. Birde bu intihabta “lesbi minel esbab” mebus olamayanlara bakın:

Hani o:

-Bu böyledir bu şöyledir, diye yüksek perdeden atanlar, hani o dürüstler, o bakışlar, o söz söyleyenler; şimdi:

-Ne buyurursunuz. Ne emredersiniz? diye insanı kart nezaketlerden mahcup ederek konuşuyorlar. Zamanın eli, vaktiyle dağ gibi heybetli, kaya gibi sert duranları nasıl küçültüp yumuşatıyor görelim. Hikayeyi bilir misiniz?

“Aslanın biri yolda bir kediye rast gelmiş, bakmış tipi tıpkı kendine benziyor, fakat pos o değil, merak etmiş Kediye:

-Seni böyle kim küçülttü? diye sormuş..Kedi:

-Beni, insanoğlu derler biri var, o böyle küçülttü., diye cevap vermiş. Aslan hiddetle:

-Nerede bu insanoğlu? Benide götür küçültsün bakalım., diye gürlemiş.

Kedi o zamanda odun yaran bir adamı uzaktan Aslana göstermiş. Bir azimet oduncunun yanma giden Aslan:

-İnsanoğlu sen Kedi yi küçültmüşsün! Benide küçült., diye böbürlenmiş. O sırada koca bir kütüğü ortasından yarmakla meşgul olan oduncu:

-Hele şu iki pençeni şu yarığın arasına sok., demiş. Aslan iki pençesini odunun iki yarığı arasına sokunca, oduncu kütüğü yarmak için koyduğu kamayı çekip çıkartmış. Aslan iki pençesi ara yerde sıkışıp kalmış. Kafasına indirmek üzere oduncunun baltasını tekrar eline aldığını gören Aslan:

-Aman! İnsanoğlu., demiş. Beni de Kedi kadar küçült, daha fazla küçültme!”

Fiske (S. 8, s. 3)

Cemiyet-i Umumiye-i Belediye Açıldı

Gazetelerdeki ilanı gördüm. 2 asri sani Çarşamba günü Cemiyet-i Umumiye-i Belediye açılacaktı. Bu münasebetle hem yeni Cemiyet-i Umumiye-i Belediye azalarını tebrik, hemde şehrin yeni ihtiyaçlarına emanetin müstakbel icraatına dair, bir iki söz söylemek istiyorum.

Evvela yeni azaları tebrik ederim. Bunların yegane yegane kimler olduğunu bilmiyorsam da böyle bir mevkiye intihap edilmelerine nazaran bizim için şahsiyetleri meçhul zevattan olmayacaklarına şüphe yok. Bir müddetten beri kendi müşahidime ve şahsen hasıl ettiğim kanaate nazaran cemiyet-i umumiye azalığı demek, müstakbel mebus namzetliği demektir. Herhangi bir zat ki muvaffakiyetle ayağını cemiyet-i umumiyeden içeri atar. Onun vasıl olacağı menzile maksud millet meclisi kürsüsüdür. Aklen mantıkende bunun böyle olması icap eder. Zannederim çünkü bir bakıma göre meclis-i umumide bir heyet mebusanı demektir. Orada millet meclisinde olduğu gibi kürsü vardır, reisi vardır, ruzname vardır, takrir vardır, sual vardır hatta muvafakat ve muhalefet vardır. Hasılı hiçbir şey eksik değildir. Şayet mebusluk içinde diğer mesleklerde olduğu gibi bir müddet staj mahallinin meclisi umumiyeden başka bir yer olmasına imkan kusur edilmezdi.

Binaenaleyh meclisi umumiye azalığını Hasan Ağa'dan bir zatın iyi bir milletvekili olacağı kuvvetle me'muldu. Aksi için aynı gaziyenin aksi varid olmak lazım gelir. Mesela: bir zaman cemiyet-i umumiyede aza olan Ziya Bey'in ne müntehap sani, ne mebus, ne de aza olamayışının sebebi mecliste kıldığı potlar değil midir? Olur olmaz her şeye karışan ikide bir sual takrirleri yazan, her teklife muhalefet gösteren böyle bir zatın bir daha hiçbir intihapta kazanamamasında anlaşılacak bir sır var mıdır? Pekala görülüyor ki Ziya Bey hangi meclise girse o meclisin ahenk ve fevkini bozar. İkide bir reisi şiddetle çingirak çaldırmaya mecbur eder, kısa kesilmesi gereken müzakereleri uzatır, uzaması lazım gelen müzakereleri bir sözle bıçak gibi keser, sükunetle konuşulacak bahislerde gürültü çıkarır, gürültü ile müzakere edilecek mevzuların şevkini kaçıır velhasıl böyle zatı aza intihap etmek o meclis için pişmiş aşı soğuk su dökmek olur. Halbuki faraza İstanbul mebusu muhterem Ziyaüddin Bey gibi uslu uslu oturan, terbiyeli konuşan, halden anlar, iş görmesini bilir liyakatli, faziletli, hamiyetli bir zatı göz önüne getiriniz. İşte

bu zat Ziya'ya nazaran herhangi meclis olursa olsun tayin ve intihabı efdaldır. Nitekim geçen sene ihtidasında meclisi umumiye azasından olan bu zat biraz sonra mebus olmuş bu defada aynı şerefi muhafaza etmiştir. Demek oluyor ki bu defa aza intihap olanlar pek mühim bir imtihan devresi geçiriyorlar. Eğer vazifelerinde ehliyet ve liyakat göstermesini biliyorlarsa istikbal kendileri için açıktır. Binaenaleyh vazifelerinin ehemmiyetini halisane ihtar ettikten sonra bu meziyetlerinden dolayı kendilerini bir defa daha tebrik ederim.

Meclisin küşadına gelince bakalım Muhittin Bey, bu defa şehrin imarı ve halkın ihtiyacının temim için ne gibi yeni projeler teklif edecek. Mesela operatör kanalizasyon meselesi ne olacak. Ara sıra sokakların kazıldığını görüyoruz.. Köprü mururiyesi kalkacak mı? Buna elektrik, su, telefon, tramvay şirketlerinin usulüne teban biraz daha mı artacak? Ümit ediyorum ki son günlerde sebil gibi yağın yağmurlardan sonra İstanbul da su mecra-ı meselesi kalmamıştır. Fakat yıldız kumarhanesinin açılması herhalde mühim müzakere-i mevzu teşkil edecek. Maryu seranın iddiası hilafına şehremini beyin kumar oynamadığının mertebe-i sübuta varacağına eminim. Bu müzakereler hararetli bahisler, şehrin sakin ve durgun havasına biraz ayat ve hararet ilave ederse ne olacak? Bu husus havadis kıtlığından mütemadiyen intiharlardan, cinayetlerden, suiistimallerden muhabbet eden yevmi izzetleri biraz memleketin alakadar olduğu mevzulara cezb ederse ne mazhariyet!

Yeni Kalem (S. 5, s. 2)

İmtihan Meselesine Dair

Sanayi Nefise Birliği çalgıcıları nota vesair musiki meselelerinden imtihan edecek, ellerine birer vesika verecekmiş ancak bu vesikayı burada kullanmak münasiptir. Yani bu ehliyetnameyi haiz olanlar icrayı sanat edebileceklermiş. Demek ki şu Sanayi Nefise Birliği teşkil eder etmez, zavallı çalgıcıların başına bela kesildi. Hayatında bir nebze mektep yüzü görmemiş olanlar bilir ki imtihan bilenler için de bilmeyenler için de soğuk şeydir. Faydası olduğunda hayatında birçok imtihan vermiş bir adam sıfatıyla kani değilim. Bilmek ne hikmettir. Bir müddetten beri aramızda bir imtihan merakı peydah oldu. Berberlerin imtihanı, şoförlerin imtihanı, arabacıların imtihanı, garsonların imtihanı derken zavallı çalgıcılarda bu zümreye dahil oldu. Esasen çoktan beri cazibenden borusu ötmeye başlamış. Yamalı

pabuçla gezen bu biçarelerin pabuçları dama atılmışken bir de imtihan derdini başlarına çıkarmak büsbütün ağızlarının tadını kaçırmak reva mı? İmtihan verip de ne olacak? Nerelerde icra-i sanat ettiklerini görüyoruz. Sinemaları, gazeteleri, çalgıcı kahveleri, barları, mesireleri, kibar salonlarını alafranga musiki istila etti. Bunlara kala kala kenar semtlerdeki bir iki meyhane kaldı. Buralarda icrayı ahnek edenler nota bilmiş bilmemiş, falso etmiş etmemiş ne çıkar? Yarım okka rakı içip de körkütük olmuş müşterinin kerameti usul ve fen dairesinde musiki dinlemeye imkan var mıdır ki çalınması düşünölsün. Zaten alaturkacılara kim ehemmiyet veriyor? Alaturka musikiye kim rağbet ediyor ki, böyle kayıtlara tabi tutulmakta bir fayda hasıl olsun. Usul dairesinde çalınmaz. Na-ehil elinde kalırsa daha iyi, ya büsbütün rağbetten düşer. Fakat imtihan merakı karşısında bütün bu düşüncelerin hükmü olmuyor. Birlik harıl harıl imtihana hazırlanıyor. Çalgıcılarda şimdiden sızlanıyorlar. Ayol, biz ne nota biliriz. Sanki Avrupa'dan konservatuvardan mı çıktık? Çocukken eğlence için öğrendiğimiz kemanı, udu, neyi, tanburu ma'ışet belası üzerimize çökünce koltuğumuza sıkıştırıp piyasaya çıktık. Kuvvet-i la-yemut geçiniyoruz. Sanatkarlık, musikişinaslık davasında değiliz. Bırakınız karnımızı doyuralım, diyorlar bu sözlere de kulak vermiyorlar. Hatta eşref-i merhumun pek hakimhane bir tarza söylediği:

Şehadetnameli cahili mi istersin bu alemde?

Mısrası bile nazar-ı dikkati celb etmiyor. Şu halde bu işte hiç olmazsa adalet ve müsavat bulunması için imtihanı diğerk meslek erbabına da teşmil etmeli. Mesela ressamaları hendese-i basîtadan doğru çizgi çizmekle imtihan etmeli. Hatta buna Niyazi İsmet, Şakir Ahmet Beyler gibi mütehasıs göz tabiplerinden bir sıhhat raporu da ilave etmek de unutulmamalı. Çünkü ismi tasrihine hacet yok, bazı genç ressamlarımızın yeşili, kırmızıyı, sarıyı yekdiğerkinden tefrik edebildiğerkinden insan adeta şüpheye düşüyor. Şairleri aruzdan imtihan etmeli diyemem. Artık bunu bilen kalmadı. Fakat parmak hesabından ve bu münasebetle darptan tarhtan taksimden ve bilhassa cem'-i imtihana tabi tutmak münasıptir. Çünkü parmaklarıyla saya saya 7+5 mısralarıyla yazdığı halde 11 heceli vezinle şiir yazdım diyenleri ben hem gözümle gördüm hem kulağımla işittim. Gazetecilere gelince: onlara sadece yalan söylemeyeceklerine dair yemin ettirmek kafidir. Muharirleri imladan imtihan etmeli. Eğer bu müthiş imtihanda mümeyyiz Ahmet Rasim Bey üstadımız gibi şimdi

numunesine tesadüf etmediğimiz biri olursa vay halimize! Başta “asıl” kelimesini “asılmak” masdarından geliyor zannıyla med ile “asıl” şeklinde yazan müstakbel Türk Akademisi reisi Namzedi Yakup Kadri Bey olduğu halde hepimizin sıfır aldığımız ve müddeti hayatımızca bir arada yazı yazmak hakkını kayıp ettiğimizin resmidir.

Yeni Kalem (S. 2, s. 12)

İsimlerimize Dair

Bana kalırsa Latin harflerinden evvel halledilecek mesele isimlerimizdir. Baksanıza karma karışık, artık isimden beklenen fayda yerine zarar hasıl olmaya başladı. Daha geçen gün Esat Nasuhi isminde biri inşallah yanlış yazmıyorum. Asar-ı antika çaldığı için Paris’te tevkif edilmiş. Bu hadiseyi gazeteler “tais” mütercimi Nasuhi Esat Bey’e atıf ettiler. Düşününüz bürosunda tizaretiyle meşgul olan Nasuhi Esat Bey’in müşahitinden dolayı hiç yoktan böyle bir itham altında kalması reva mıdır?.. İsim yanlışlıkları o kadar çok oluyor ki; birkaç gün evvelde milliyet gazetesi İngiltere’ye ait siyasi makalenin altına Halil Halit yerine şair Halil Nihat Bey’in imzasını atmıştı. Kim bilir bu çetin makaleyi, bu imza kaç genç şaire, kaç edebiyat heveskarına zorla okutmuştur. Hüseyin Rahmi Bey’in haklı şikayetini unuttuk mu? Bunca seneden sonra üstadın karşısına bir yeni Hüseyin Rahmi Bey daha çıkartıyormuştu. Hüseyin Rahmi Bey bu vaka karşısında yeni adaşına:

-İnsaf et yahu.. Bunca seneden sonra ben adımlı nasıl değiştiririm. Sen değiştir ne olursun, diye yalvarıyordu. Hele her şeyde olduğu gibi bundada bir suiistimal başlarsa, şimdiki açığöz gençler senelerce boşuna uğraşıpta şöhret kazanamayacaklarına meşhurlardan birinin ismini takıyorlar. Mesela herhangi bir genç şair pek yakındaki Yahya Kemal’in, Faruk Nafiz’in ismini kendine taksın kafi. Az çok bir şöhret ele geçirmiş demektir. Maalesef zamanımızda bu gibi yüksek sahtekarların hakikileri ile sahtelerini tefrik edecek erbab-ı irfanı pek çok değildir. Bazen isimleri yek diğerine karışanlar arasında ayrı meslekte bulunanlar tab’an birbirinden hoşlanmayanlar, mizaçları yek diğerine zıt olanlar var. Ara sıra gazetelerde pek muhterem bir zat olduğuna şüphe olmayan kadastro müdürü Halit Ziya Bey’e dair haberler gözüme ilişiyor. Halit Ziya Bey İstanbul’a geldi. Benim kadastro ile ne alış verişim var. Derhal aklıma Mai Siyah müellifi gelir. Allah Allah,

derim zaten İstanbul'da değil miydi? Daha geçen gün İstanbul vilayetinde rast geldim di. Bu gazete haberleri de, derken bu Halit Ziya Bey'in o Halit Ziya Bey olmadığını anladım.

Hele İsmail Hakkı'ları adam akıllı izahat almadan yek diğerinden ayıramaz oldum. Bir yerde İsmail Hakkı okudu mu kim olduğunu anlamak için lakaplarını arıyorum. Terbiyeci İsmail Hakkı Bey mi? Milaslı Doktor İsmail Hakkı Bey mi? Merhum Testekar İsmail Hakkı Bey mi? Manastırlı Hoca İsmail Hakkı merhum mu? Yoksa Topal İsmail Hakkı mı? İşte bu karışıklık yüzünden pek yakın bir zamanda Mahmut Yaşar ismini değiştirdi. Mahmut Esat imzasıyla bir çok güzel yazılarını okuduğumuz bu arkadaşımız akşam mahruru Esat Mahmut Bey'le o kadar karıştı ki artık ne karısı ne dostları hatta ne de kendileri isimlerini yek diğerinden tefrik edemez oldular. Her iki tarafta bunun birçok garip tecellilerini gördükten sonra Mahmut Esat ismini Mahmut Yaşar'a çevirip kurtuldu. İsim bahsinde daha uzak müşabihatlar bile iltibaslar tevellit ediyor. Son günlerde havuz suiistimalinde ismi sık sık geçen GalendEr şirketinin ikidede bir göz alışkanlığıyla kalender diye okuyorum. Hissi menfaatler peşinde koşmaya tenezzül etmeyecek kadar derya dil bir şair olan "Kalender"ın havuz işinde ismini görünce yüreğim burkuluyor. Halbuki nerde galender nerde kalender bunlardan bir tanesinede bizzat ben şahit oldum. Bir gün Ömer Seyfettin merhumu gördüm. Bana gayet gizli bir sır tevdi ediyormuş gibi:

-Aman cancağızım, dedi. Bugün bir sahtekarlık ettim, sakın kimseye söyleyeyim deme..

-Ne yaptın Ömer?

Kendine mahsus neşeli ve heyecanlı ifadesiyle şöyle hikaye etti:

Dün bir kadın mahallesinde bulunuyordum. Beni çok güzel ama çok güzel genç bir kıza takdim ettiler. Bu küçük hanım ismimi duyunca:

-Ama ben sizin bir şiirinizi ezbere biliyorum,dedi. Yüreğim hop hop atıyordu:

-Hangi şiiri mi hanımefendi? diye sordum.

-Gözlerde seyahat gözü, diye güldü ve hemen çatır çatır okumaya başladı. İnsaf et cancağızım o benim şiirim değil diyebilir miydim? Anlaşılan o zaman Seyfettin diye imza atan sahib-i imtiyazımızla Ömer Seyfettin ismini bu küçük hanım

birbirine karıştırmış ve birine ait olan bir manzumeyi diğzerinin zannetmişti.

İsimlerinde bu kadar çok bir müşabihatlarıyla ara sıra herkes tarafından yek diğzerine karıştırabilirse Muhammet Ali-Hasan Hüseyin gibi yüz binlerce müşterek sahibi olan isimleri kullanacaklara Allah yardımcı olsun!..

Fiske (S. 15, s. 1)

Kadınların Erkek Olmasına Dair

Her nedense bir zamandan beri hanımların cinsiyetine bir zayıf arıza oldu. Şimdiye kadar hiçbir erkeğin kadın olduğu işitilmiş şey değildir. Buna mukabil son zamanlarda kadınlar sık sık erkek olmaya başladı. Galiba bu çığırını ilk önce Saime Hanım açmıştı, arkasından çorap söküşü gibi gitti. Bir iki neyse.. Fakat iş hadd-i marufu aşılıyor, cidden düşünülecek mesele halini alıyor. Bu Hafize hanımın erkek oluşu beni iyiden iyiye düşündürdü. Eğer evlenmeye niyet etmiş birisi olsaydım büsbütün telaş ederdim. Tasvir edin; görüşüp, tanışıp, seviştikten sonra evlenmeye karar verdikten, izinname çıkartıp isimlerinizi talik ettirdikten, doktordan rapor, mahalleden ilim ve haber aldıktan, nihayet nikah memurluğuna gidip resmen nikahınızı kıydırdıktan sonra tam zahmetinizin mükafatını göreceğiniz bir sırada birde bakıyorsunuz ki zevce-i menkuhanız erkek olmuş... Ayıkla pirincin taşını! Bunca eziyete mi yoksa ettiğiniz masrafa mı yanarsınız? Hepsinden garibi bir zaman sizin gibi saçlı sakallı bir efendinin resmen tahtı nikanıza girmiş bulunmasıdır. Hele tekrar izdivaç teşebbüsünde bulunurda nişanlığınıza sapık zevcenizden bahsetmek icap ederse, ben kendi hesabıma kadın olsam vaktiyle karısı erkek olmuş birine varmak istemezdim. Başından böyle bir macera geçmiş bir adam hakiki manasıyla ne sevilir, nede sevebilir. Ne kadar sevimli olursa olsun bir kadın nazarında aşkı gülünç, bir erkektir. Kendisi de mademül hayat kimseyi emniyetle sevemez.

Bana öyle geliyor ki: kadınların cinsiyetlerine arıza olan zatinin ilk tohumunu Halide Hanım ekti. İstiklal Harbi'nde ne yapıp yapıp onbaşı olduktan sonra öyle bir yalancı kahraman tavrı takındı ki kendisi bir türlü erkek olamadı ama, bütün kadınları erkekliğe imrendirdi. Adnan Bey terhis olarak İstanbul'a geldiği zaman yapılan alayın başında Halide Hanım'ın askere selam vererek talimli adım atışı hala gözümün önünde. Aman Allahım o ne, İstanbul buna nasıl tahammül etti. Hala şaşıyorum. Halide Hanım'ın erkekliği az kaldı Müfide Hanım'a da sirayet ediyordu

bereket versin Türk ocağında geçirdiği kısa bir hastalıktan sonra muhterem Aydemir müellifesi Londra'da tamamen kesb-i afiyet etti.

İstanbul'da bu seri hastalığın son kurbanı Nezihe Muhittin Hanım'dır. Elinin hamuruyla erkek işlerine karışmak yüzünden hiç yoktan başına dert açtı. Hala bu hatasını çekiyor. Bunlardan başka bazı maruf hanımlarda aynı hastalığın izleri görülüyor. Fakat bu hanımlar erkeklik hassasiyetin kumar oynamak, içki içmek, kavga etmek ve mümkün olduğu kadar serbest bir hayat sürmek suretiyle bir derece teskin edebilirler. Kadınlardaki bu cinsiyet zayıflığının önüne geçmek için acil bir tedbir düşünmelidir. Yoksa pek yakın bir anda kadınlar nazarında bizim erkekliğimizin büsbütün hükmü kalmayacak....

Fiske (S. 7, s. 3)

Merak

Galiba bende merak getiriyorum, daha doğrusu ben merak getirmiyorum, merak kendisi geliyor. Doktorlar hastalıkları nevilere ayırırlar; daul kalp, daul serka, daul... gibi.

Benim bu yeni derdime şu ismi koymalı: daul ceride, evet sahi olmuyor mu? Gazeteleri korka korka alıyor, her sayfada bir felaket haberine, her sütunda bir faciaya tesadüf endişesiyle korka korka açıyor, korka korka okuyorum. Eskiden vücudumuzu titreten, gözlerimizi yaşartan, uykularımızı kaçırın facialar şunlardı:

Bir tramvay sekiz yaşında bir çocuğu çiğnedi....

Bir zabıta-i belediye memuruna rüşvet teklif edildi...

Bir katibin iki yüz liralık açığı çıktı..

Gazetede bu levhaları gördük mü elimiz ayağımız titrer, yüreğimiz bin parça olurdu. Git gide bu hadiselere alışmaya başladık, aldırılmaz olduk. O zaman facialar birden bire şeklini değiştirdi. Şimdi otomobiller yerine, Marmara'da gemiler çarpışıyor ve bacağı kopan çocuk yerine, düşen kişi boğuluyor, şimdi zabıta-i belediye memuruna rüşvet teklifi yerine, koskoca Yavuz meselesi meydana çıkıyor ve anlı şanlı bir inkılap kahramanı bir bahriye vekili divan-ı aliyeye sevk ediliyor. Hatta gazeteler tıpkı roman tefrika eder gibi maba'di var, diyorlar.

Şimdi iki yüz lira açığı çıkan katip yerine, yüz bin lira açık veren meclis veznedarlarını zuhur ediyor. Kasalardan para yerine on binlerce liralık borç senetleri çıkıyor. Kendi kendime düşünüyorum: Bunun sonu nereye varır. Dünkü otomobil kazası bugün vapur kazasına, dünkü rüşvet teklifi bugünkü Yavuz davasına, iki yüz liralık ihtilas bugünkü yüz bin liralık ihtilasa dönerse yarın, öbürsü gün ne olacak? Acaba Avrupa kıtası Asya kıtasıyla, Afrika kıtası Amerika kıtasıyla mı çarpışacak? Yoksa küre-i arz ile seyyarelerden birimi müsademe edecek.

İşte yevmi gazetelerin kara habercilikleri, beni düşüncelere, bu üzüntülere, bu meraklara sevk ediyor. Adeta merak getiriyorum, meraklı oluyorum. Neredeyse gazete alamaz, okuyamaz, dinleyemez, hatta bab-ı ali caddesinden geçemez olacağım. Olacağım ama serdede aksi gibi gazetecilik var. Hangisinden geçelim, bilmemki: Yardan mı?.. Serden mi?....

Yusuf Ziya (S.11, s. 6)

Sahtekarlık

Ne garip bir zamanda yaşıyoruz, hiçbir şeye emniyet edilmiyor. Ne servet, ne mevki, ne fazilet bir kararda durmuyor. Hadisat nazar-ı ibretle bakanların gözü önünden bir sinema şeridi gibi her an başka bir manzara göstererek geçiyor. Dün zengin olanlar varken bugün gelsen ahmere muhtaç. Dün ahvalini, ahlakını takbih ettiğimiz adamlar var ki bugün sertac-ı ibhâcımız olmuş. Dün kudret-i nüfuzu hepimizi titreten bugün mahkemede hesap vermekle meşgul. Vakı' a hayatın maksadı olarak bunun bir derecesini zaruri ve tabi görmek icap ediyor. Fakat bu tahavvül had-ı marufun çok farkında. Herkes bir kararda bir Allah'ın desturu tutturmuş hiçbir şeyle ciddi meşgul olmak istemiyor. Biliyor ki nasıl olsa pek yakında mudesi geçecek. Eğer alkışlıyorsa ıslık sesleri işiteceği zaman uzak değildir. Yok takbih edilmekte ise bu da geçicidir. Mademki bir faziletin, bir meziyetin hakikisiyle sahtesini aramaya gitmeye tenezzül etmiyor. Şu halde üzülmede ne mana var? Sadece gibi görünmek kâfi. Şairlik mi itibarda? Şair gibi görünüyor. Romancılık mı itibarda? Romancı gibi görünüyor. Teceddüd-perverlik mi itibarda? Teceddüd-perver gibi görünüyor. Öyle şair geçinenler tanıyorum ki vezin ve kafiyenin ne olduğunu bilmiyor. Bu akılla biraz pekala şair olmanın bütün tatlarını tanıyor. Bütün keyiflerini sürüyor. Faraza şimdi biri çıksa da her taraftan tarife uyan Floryalı Nazım

biraderimize (Dahi Ekber) dese ne olacak? Ancak birkaç kişi birkaç zayıf ses itiraz edecek. Git gide buna alışacak ve bir gün gelecek ki kimse itiraz etmeyi aklından bile geçirmeyecek. Gazeteler resmini basacak. Genç muhabirler mülakatlar uyduracak her ihtimalde kendisine bir mevki ayrılacak hasılı Nazım Bey, şimdi kendi tabirince böyle alçak bir fırıldağı dahi izam iken fevki dâhi-i izam olacak. Bir gün bakacağız ki tarihi edebiyatımızın baş sahifesini Nazım Bey kemal-i tantana ve debdebe ile işgal etmiş. Bunun akside haizdir. Yine birkaç muzip Abdülhak Hamit Bey, şair değildir, vezin ve kafiyeden haberi yoktur, dese pek az zamanda inanacağız. Nasıl ki Tevfik Fikret Bey şair olmadığını aramızda artık bedahet mertebesine varmıştır. Bütün bu ahvali benim üzerime o kadar derin bir teessür yaptı ki artık hiçbir şeye inanmaya başladım. Bana diyorlar ki:

-Burhan Cahit Bey mükemmel Fransızca biliyor.

-İnanmam !

-Nasıl olur romanlarında mütemediyen Fransız edebiyatından muhabbet ediyor.

- Katiyen buna inanmam!

Şüpheme gülüyorlar. Fakat bir gün en son romanlarının birinde Burhan Cahit Bey'in Victor Hugo'yu klasik şairlerden addettiğini görerek kendime hak veriyorum. Tekrar bana diyorlar ki :

-Hal-i bereket mevat-ı fazilet-i mecmuadır.

- İnanmam!

- Nasıl olur? İstiklal mahkemesi reisliği etti. Böyle olmasa hiç o mevkiye çıkarırlar mıydı?

- Olsun yine inanmam!

Şüphemle eğleniyorlar. Fakat bir gün İhsan Bey'in suiistimal hadisesinden dolayı mahkemeye sevk edildiğini işitiyor, kendisine hak veriyorum.

-Bunun akside oluyor, diyorlar ki:

-Falana karşı mahafili aliyede çok fena bir telakki var.

-İnanmam!

-Nasıl inanmazsın onu bundan dolayı azl ettiler.

-Olsun yine inanmam!

İdraksizliğime acıyorlar. Fakat aradan birkaç ay geçip de eski mevkiden daha parlak daha yüksek bir mertebeye nail olduğunu görünce takdir ediyorum.

Bu ne kadar böyle devam edecek. ne zaman hakiki faziletle sahteleri yekdiğerinden ayrılacak. Herkes istediği gibi görünmeye cesaret edemeyecek. Ben falan mertebeye sahibim dediği zaman hakikaten öyle bir mertebe olup olmadığı tahkik edilecek. Biz mahrurlardan başlayarak herkes, mütemadiyen halkı aldatmakla vakit geçiriyor. Şair aldanıyor, filozof aldanıyor, dahi aldanıyor, alim aldanıyor, doktor aldanıyor, mühendis aldanıyor...

Belki bu bir mihrandır, vuku'-ı zaruri bir haldir. Fakat korkuyorum ki bir gün hakiki bir şair, hakiki bir alim, hakiki bir filozof meydana çıktığı zaman halkı buna inandırmak mümkün olmayacak.

Fiske (S. 24, s. 1)

Tütüne Dair

Birkaç haftadan beri sayık tütün inharı müdür-i umumiyesi Seyfi Bey'i imaien idarede tahkikat yapılacağına dair devran eden haberler kesb-i katiyet ediyor. Zaten hangi kara haberin aslı çıkmamıştır ki. Bu suretle müfettişler tütün meselesinde vaziyet etmiş olacaklar. Eğer hakikaten böyle bir tahkikat yapılmaya başlanırsa Seyfi Bey'in tütün gibi sararıp solmasını ve nihayet nara yanmamasını temenni ederim. İnşallah adaşımız alınının akıyla çıkar. Zaten umduğumuzda budur. Fakat acaba müfettiş beyler şu tütün meselesinin içinden nasıl çıkacaklar. Bu böyle bir meseledir ki bir ucu ta Osmanlı saltanatı tarihinde murad-ı rabiaya kadar uzanır. Diğer ucuda bilmem kimlerin elindedir. Dördüncü Murat tütünü men ettiği tarihten beri tütün işlerinde suiistimler başlamış ve o zamandan beri bu uğurda sel gibi akmış, çuval çuval altın boşalmıştır. Bana öyle geliyor ki: insanlara en büyük fenalık ve azizlik olmak üzere, tütünü ufuk zekasıyla şeytan icat etmiş olacak. Bunda hakikaten akılların ermeyeceği bir sır vardır. Dumanı gözümüzden yaşlar boşaltan, nefesimizi tıkayan bu zararlı otu içmeye bin ızdırapla alışabildiğimiz halde, bilahire bu uğurda canımızı, malımızı fedadan çekinmeyiz. Anadolu'da en çok kan döken felaketlerden

biride tütün değil mi? Harpler geçer, isyanlar bastırılır fakat tütün müsademesi bitmezdi.

Kaçakçılık .. Tütünün evsafından biri olmuştu. Türkiye’de daima vatandaşlarıyla hal-i harpte olan, tütün kolcularından mürekkep bir ordu vardı. Reji idaresinin kasaları, sapsarı tütün yapraklarından daha sarı altınlarla dolarken şehirlerde, kasabalarda, köylerde kolcularla kaçakçıların muharebesi devam ederdi. Diğer taraftan ara sıra reji idareside o zamanın hükümetiyle ihtilafa düşer fakat her defasında idare altınlarının taklidi sayesinde ağır basardı. Bazen rejinin lağvından bahsedilir, imtiyazın temdid edileceği söylenir, matbuat reji aleyhinde köpürür, mecliste kabinede rejinin lağvı taktir eder fakat tam karar verileceği sırada yeni teklifler, umulmadık şahıslar, hatıra gelmeyen meseleler ortaya çıkar, ve rejinin bir müddet daha temdidi kabul edilirdi.

Nihayet Cumhuriyet hükümeti en ciddi icraatından biri olmak üzere rejiyi Türkiye’nin sırtından attı. Kaç parça oldu, nerelere gitti, ne şekillere girdi kim bilir? Yalnız muhakkak olan bir şey varsa adeta atavizm tesiriyle otu istihlaf eden tütün ihsarı idaresi ondan bir takım pürüzlü meselelere ve belkide sui itiyatlara tevarüs etti. Kim aksini iddia edebilir ki? İzzet Melih Bey’e matbuatın bu kadar yan bakması rejide direktör olduğu için değildir. Vaktiyle üstat Halit Ziya Bey’in teveccühüne mazhar olan bu genç edip, eğer reji yerine başka bir dairede memur olsaydı iktidar edişini bizde inkar etmeyecektik buna eminim. Çünkü bir karamsar artisitin edebiyat namına onu sahnede öpmesini kıskanmadık. Fakat rejinin ona bahşettiği rakamı kıskandık. İşte bütün bunlar tütünün ısrar ettiğiniz tesiridir. Tütün ticareti alemlerde de müthiş roller oynadı. Birçok kimseler bu yüzden bir anda milyoner oldu ve birçok zenginlerde bir lahzada iflas etti. Mütareke de Rusya’ya tütün götürülenlerin bazıları altın çuvalıyla, bazıları da yarım pabuçla döndülerdi. Zamanımızda bile tütün inhisarına mühim bir yerde tütün satmaya muvaffak olanları ne karlar temin ettiğini efsane şekilde işitiyoruz. Seyfi Bey’e geçmiş olsun. Eğer bir müddet daha müdüriyette kalsaydı muhtelif tesirlerin tasdiki altında zaten zayıf olan vücudu baskıya konmuş tütün yaprağı gibi ezilecek bir deri bir kemik kalacaktı. Ne mutlu ona ki şimdi bir tahkikat kurtuluyor. Ah ne olurdu helal ihsar yerine bir de helal ifsar teşkil etse tütünü men ettirmeye muvaffak olsa hepimizi bunun masrafından derdinden davasından kurtarsaydı!...

Fiske (S. 13, s. 1)

Üsküdar Tramvayı

Nihayet yürümüş! Herkesin gözü önünde yüz metre gitmiş! Biltabi bu henüz koşmak, olabildiğine gitmek, hatta salına salına yürümek bile denilemez. Fakat bu kadarı da ne devlet.. Hani inkılabın çocukları vardır. Şöyle biraz ayağa kalkar da iki adım atar, tıpkı bunun gibi senelerden beri projeleri encümenden encümene sürülen, hatta tesisatının çürüdüğü rivayet edilen Üsküdar-Kısıklı tramvayı hattı himmet rical ile yürüdü. Emanetin ara sıra Üsküdar'la Çamlıca tepesini Sarayburnu'na asma köprü ile rabt etmeye dair hayali, şairane projeleri ağızlarda dolaşırdı. Gazeteler bir gün bundan bahseder, Üsküdar ahalisinide bir nebze bu hayal ile avuturdu. Nihayet anlaşıldı ki; Çamlıca tepesiyle Sarayburnu'nu sarmaş dolaş edecek keramet-i fetih bizde yok. Tabiri marufe ile dağ yürümeyince abdal yürüdü. Yani Üsküdar-Kısıklı tramvayı hattı harekete geldi. Bence iş bir defa bu tılsımı bozmakta idi. Madem ki bu kadar zamandan beri evgafın bir türlü üstesinden gelemediği bu işi emanet başardı. Hem de sevimli şehir emini Muhittin beyin devri dilara emanetinde başardı. Artık bundan sonra ben bütün olmaz işlerin olacağına, her şeyin yoluna gireceğine ben ganiyim. Beyhude kusur arayanlar Muhittin Bey'in teceddüd pervarlığına söz atmasın. Bunca işler dururken şehir emanetini, odacılarının bıyıklarının tıraş ettirilmesini zemin ve zaman münasip bulmayanlara bıyık altından gülerim. Emanet dediğini yaptı. Sözünü tutmak, arzusunu yerine getirmek bundan sonra hepimizin boynuna borçtur. Faraza Muhittin Bey, bütün İstanbul'daki kadınlar saçlarını uzatacak! dese derhal kabul etmeliyiz. Hatta tebdil-i fikir etsede gençler sakal koyverecek buyursa buna da itiraz etmemeliyiz. Köprüden geçerken müruriyeyi ben ömrüm oldukça vereceğim. Hatta müstakbel Unkapanı köprüsü için şimdiden bozuk para biriktirmeye başlıyorum. Alafranga yemek usulünü kabul etmeye, yalancı dolmaya, yapmaya bile hazırım. Evet mademki şehremini evgafın yerinden oynatamadığı Üsküdar-Kısıklı hattını yüz metre yerinden oynattı. Bu müşkülü halletti, bu muammayı aştı, bu tılsımı bozdu. Bundan sonra muvaffakiyetlerin çorap söküşü gideceğine kaniyim. Bundan böyle bir şehirli olmak sıfatıyla şehir emini Muhittin beyin hatırası için her şeyi yapmaya, hatta icap ederse eşek pastırmasıyla at eti yemeye bile razıyım!

Fiske (S. 9, s. 3)

Yemin Meselesi

Büyük Millet Meclisi'nin küşadını müteakip muhterem milletvekilleri usulden olduğu üzere tahlif edildiler. Bu tahlife heyet vekili erkanı ile reis-i cumhur hazretleri de iştirak buyurdu. Düşünüyorum da; vatanı kurtaran kahramanın o vatan için milletvekilleri huzurunda yemin etmesi bana pek muhteşem bir levha olarak görünüyor. Artık eskisi gibi yeminin kudret ve kutsiyetine inanmayan benim günahkar kalbime bu mehib ve ulvi yemin, kudsiyet ve kudret telkin etti. Yoksa doğrusunu söyleyeyim ki yemine inanmazdım.

İster eski softalar gibi:

-Vallahül azim, diye ayını çatlatarak edilen hatta isterse Besim Atalay gibi:

-And içiyorum, diye milliyet pervarene bir tarzda olsun yine inanmazdım. Hele bu sonuncusu bana hala garip geliyor. Yemin ederken yemek, içmekten bahis etmek lisanımızda nasıl tecevvüz edilmiş, bilmem. Her şeyi yiyip içen adamların yeminde kolayca hazmediyor olmasından korkulmaz mı? Her şey olduğu gibi yemin de hayatımızda bir istihale devri geçirdi. Eskiden:

-Vallahi, Billahi, Tallahi! diye yemin edilirdi: İlan-ı harpten sonra günümüz kahramanlarının tesiriyle:

-Namerdim ki.. Namert olayım ki.. diye cakalı bir tarzda yemin etmek moda olmuştu. Harb-i umumiyede muhtekirler vicdanlarına, namusları üzerine sinsi sinsi yemin ediyorlardı. Zamanımızdaki asri gençler ise Fransızca yemin ediyorlar.

-Parol dönör!

Yahut:

-Mo parol!

gibi. Birincisi aramızda o kadar taammüm etti ki tek kelime Fransızca bilmeyenler de böyle yemin ediyor. Fakat onlar kelimelerin tarz-ı telaffuzunu bilmedikleri için “dönör” i dönme masdarından getirerek

-Parol döner! deyip farkında olmadan daha yemin ederken sözünde durmayacaklarını ihsas ediyorlar. Biraz ağır başlı olanlar bunların tercümesini kullanıyorlar:

-Namusum üzerine söz veriyorum!

Pek memnun olmuştum. Eskiden yalan yere yemin edenlerin çarpılacağından korkardık. Fakat tecrübe ile anladık ki doğru değilmiş. Senelerdir yeminin suiistimal edildiğini gördüğüm için nazarımda artık kudsiyet ve kudreti kalmamıştı, fakat bu sefer Büyük Gazi'nin Millet Meclisi huzurunda yemin edişi vicdanıma derin bir surette vecde getirdi. Orada edilen yemine bütün ruhumla inandım ve bağlandım. Temenni ederim ki bundan sonra edeceğimiz yeminler hepimizin nazarında böyle mukaddes olsun. Ya hiç yemin etmeyelim yahutta edeceğimiz yeminleri tutalım.

Fiske (S. 6, s. 3)

4.FIKRALAR - DEDİKODULAR

Dedikodu

Bir zat, eski mektep arkadaşı Falih Rıfkı Bey'i soruyordu:

-Falih Rıfkı Bey'i görüyor musunuz?

-Bazen ben onu görüyorum.

-Size de selam vermiyor mu?

-Mecliste pek karşı karşıya geldiğimiz zaman selam veriyor fakat gayr-i müsavi bir selam,bir ayan selamı!

*

Cemiyet-i belde azasına o vakit Avni Bey geçen gün ata vapurunda anlatıyordu;

-Hayatımda yalnız bir doktora karşı ilelebet medyun şükranım. Yüz elli kiloluk Doktor Taha Bey merakla sordu:

-Avni Bey kim doktor?

-Çok eski, çok kıymetli bir dostum olan doktor...Bey

-Ne yaptı hayatınızı mı kurtardı?

-Bilmiyorum, belki de kurtardı. Geçenlerde hastalanmıştım. Gelip beni muayene etmesi için haber gönderdim. Gönderdiğim adama biraz düşündükten sonra demiş ki:

-Selam söyle kendisini tedavi etmeye kıyamıyor.

*

Fazıl Ahmet Bey bir müddetten beri İngilizce çalışıyor. Geçen gün dostlarına bundan bahsediyordu. Ali Canip Bey:

-İyi hoş amma... dedi. Bu İngilizcenin doublvuları acayip bir şey. Bizim vav harfine hiç benzemiyor. Ben dikkat ettim İngilizler doublvu harfini telaffuz eylerken ağızlarını sağa sola çarptırıyor. Tuhaf bir şeyler yapıyorlar. Siz nasıl telaffuz edebiliyorsunuz?

Fazıl Ahmet Bey çözmeye başladı.

-Azizim... Ben onunda kolayını buldum. Doublvu harfi gelince vavı Araplar gibi telaffuz ediyorum... Oluyor.

-Hello, hello... dedi.

İngilizce'nin en mühim bir müşkilini hale muvaffak olduğundan dolayı dostumuz tebrik ettik.

Sevgili mensubumuz Ahmet Rasim Bey bir gün çarşı kapısında bir balıkçıdan balık alıyormuş. Tabeladan bir balık alıp muayene etmiş, biraz burnuna yaklaştırdıktan sonra;

-Eyvah "Bu balık kokuyor" demiş.

Bunun üzerine balıkçı:

-Aman bey balığa iftira etme

-Canım kokmuyor olur mu? Ağır kokuyu işitmiyor musun?

-İşitiyorum ama kokan balık değil, ben kokuyorum.

*

Muhterem Türk Şairi (...) Bey Erzurum köylerinden birine gitmişti. Ruhen, fikren son derece Türkçü olan büyük şair aynı zamanda pek rakik bir kalp sahibidir. Hayvanlara merhametten dolayı et yemez. Sebzeği tercih eder. Yemek zamanı geldiği vakit şair ev sahibini çağırarak;

-Kardeş, dedi. Bize yemek hazırlayacak mısın?

Köylü başıyla tasdik etti:

-Evet, şimdi hazırlıyorum.

-Öyleyse.

Türkçü şair köylülerin anlayacağı saf Türkçe kelimelerle konuşmak istedi.

-Öyleyse ben et yemem bana ot getir kardeş.

Köylü hafif taaccüple muhatabının yüzüne bakmakla biraz fazla bir şey sormadı:

-Peki, dedi ve yemeğini hazırlamak üzere dışarı çıktı. Biraz sonra sofraya hazırlanmıştı. Şair önündeki kabin kapağını açtığı zaman içinde bir tutam kuru otun durduğunu hayretle gördü.

- Bu ne kardeş?

-Ot işte.

O zaman yanlışlığının farkına varan büyük şair feylesofane bir tarzla gülerek;

-Ben, böyle ot istemem, yeşillik isterim dedi.

Köylü bu söz üzerine telaş ile ellerini ovuşturarak cevap verdi.

-Kusura bakma Efendi, siz gelmeden evvel biz çayırları biçtik.

*

Süleyman Nazif merhumla, Abdullah Cevdet Bey'in arası açık olduğu malumdur. Nazif içtihat sahibinin Şekspir tercümelerine şiddetle hücum eder:

-Şekspir eserleri bütün beşeriyet asırlardan beri la-yemut olarak tanırды. Abdullah Cevdet bütün bu şaheseleri bir tercümede rahmet-i hakka kavuşturarak onların faniliğini ispat etti.

-Yahu, şu tayyareler pek tehlikeli oldu.

-Neden? Yeni tayyare kazası oldu.

-Hayır, birader Avrupa gazetelerini okumadın mı? Tayyarede yeni bir izdivaç daha olmuş.

Fiske (S. 1, s. 8)

Dedikodu

Geçen gün yevmi refikamızdan biri bir azizlik yapmış. Yeni millet meclisinde şeyhin kim olduğunu tahkik etmiş ve yeni meclisin en yaşlı azaları şair mahmut emin bey, Ahmet Rasim Bey ve Ağa oğlu Ahmet Bey olduğu neticesine vasıl olmuş. Kadınların yaşını tahkik etmenin adab-ı muaşerete muvaffak olmadığını herkes bilir. Acaba kadınlar yaş bahsinin kurcalanmasından hoşlanmazlar da erkekler hoşlanırlar mı? Katiyen fakat bereket versin, refikimiz meseleyi sonuna kadar halletmemiş de neticeyi mebhum bırakmış .

Biz bu münasebetle meclisin müstakbel reisine acizane bir tavsiyede bulunmak istiyoruz. Müzakere kızıyıp birkaç mebusun birden söz istediği zamanlarda reis müşkül vaziyette kalacak olursa:

-En yaşlı kim ise söz onun diyin. Bakalım ilk önce söz alacak biri çıkar mı?

*

Halil Nihat Bey geçenlerde Ankara'ya gittiği zaman kaldığı otelde hiç rahat edememiş. Bütün gece tahtakurularıyla mücadele etmek mecburiyetinde kalan ağır mebusumuz ertesi günü otel garsonuna şikayet etmiş:

-Dün gece katiyen gözüme uyku girmedi..

-Neden efendim?

-Bütün gece tahtakurularıyla uğraştım.. bir dakika rahat yüzü görmedim.

Garson gülerek cevap vermiş:

-Öyle ise üzülmeyin beyim. Siz rahat etmemişsiniz ama, tahta kurularını da rahat ettirmemişsiniz!

*

Şair Salih Zeki Bey'in şiire olduğu gibi resmede istidadı vardır. Ara sıra şiirleri kadar güzel resimlerde yapar. Salih Zeki Bey bir gün tanıdıklarından biriyle konuşurken:

-Azizim..der. şiirlere mi, yoksa resme mi istidadımın fazla olduğunu bir türlü temim edemiyorum. Acaba şiirde mi, yoksa resimde mi karar kılayım!

Dostu derhal cevap verdi:

-Resimde azizim, resimde!..

-Demek tablolarımı gördünüz öyle mi?

-Hayır tablolarınızı görmedim.. Şiirlerinizi okudum!

*

-Kuzum senin bir arkadaşın vardı.. “Yolda nasıl yürümeli?” diye bir eser yazmıştı.. Ne oldu ona?

-Hiç sorma. Onu geçenlerde otomobil çiğnedi!

Fiske (S. 2, s. 5)

Dedikodu

Avcılık bahsinde:

Bir gün Ahmet Refik Bey tavşan avına çıkar. Kendisine, o gün ziyarete gelmiş olan Fazıl Ahmet Bey, seyirci sıfatıyla refakat eder. Bir müddet gezip dolaştıktan sonra orakta bir tavşan görürler. Ahmet Refik Bey, derhal tüfeğini omuzlayıp nişan alır. Fakat ateş eder etmez tavşanın sağ salim koşmaya başladığını görünce Refik Bey:

-Yazık.. der. İyi hesap edemedim.

Bunun üzerine Fazıl Ahmet Bey cevap vermiş.

-Sende kabahat yok azizim.. Tavşan iyi hesap edemedi.

*

Lokantada:

Ahmet Rasim Bey, Sirkeci lokantalarından birindedir. Garsonun on dakika evvel getirip önüne koyduğu pirzolayı bir türlü kesmeye muvaffak olmadığını görünce garsona söylenir:

-Ayol, bu bıçak kör.. pirzolayı kesmiyor.

Garson üstadın mizah muharriri olduğunu bildiği için olacak derhal cevabı kondurur.

-Kesmiyorsa birkaç kere pirzolaya sürünüz, bilenir.

*

-Doğru söyle doktor, öldükten sonra insanların dirileceğine inanıyor musun?

-Çocuk musun? İnansam nasıl doktorluk etmeye cesaret edebilirim?

*

Sarhoş Bu!

Gece Sirkeci civarında bir sarhoş sağa sola yalpa vurarak giderken gelen bir yolcuya şiddetle çarpar. Öteki fena halde hiddetlenir.

Sarhoş: Şey kızma Efendi birader! Hiç görmez olur muyum? Hatta bir değil iki görüyorum

-Öyleyse neden çarptın?

-Şey birdir seni iki kişi gördüm de aranızdan geçmek istedim.

*

Kızıma verdiğim çeyiz evvel Allah bizim damada bir hafta yetti!

-Yok canım.. Kızına ne çeyiz vermiştin?

-Bir hindi ile üç tavuk!

İmzasız (S. 3, s. 13)

Nükteler

Ziya Gökalp Bey, büyük ata yat kulübünde birçok dostlarıyla beraber oturuyordu. Rüzgar masanın kenarında duran fesini yere düşürdü. Ziya Bey fesinin yere düştüğünü görmemişti. Mecliste hazır bulunan Ahmet Refik Bey:

-Üstad, dedi. Fesin düştü.

Ziya Gökalp boynunu bükerek fese baktıktan sonra cevap verdi:

-Giderken alırım.

*

Bir gün Yahya Kemal Bey Sultanahmet'teki Sedli Kahve'de oturuyordu. O zamanlar bu kahvenin bir ismi de "Şairler Kahvesi" idi. Şairlerin yanında birçok edebiyat meraklısı darülfünun gençleri de vardı. İçlerinden biri son yazdığı şiiri Yahya Kemal Bey'e okumak için müsaade istedi. Genç şair bu şiirinde sevgilisinin ilahî adalarda çam yapraklarının üstünde yattığını tasvir ediyordu. Yahya Kemal Bey, şiiri dinledikten sonra

-Azizim, dedi. Nebatat hakkında sizin hiçbir fikriniz yok. Sevgilinizi iğneli fiçiya yatırmışsınız!

*

Meşrutiyetin bedayininde idi. Avrupa'ya tahsile gidecek bir gence mecellede hazır bulunan eski kafalılarından biri ferini mahiyetinde, diyanetinde bir şey kaybetmemesi için nasihatlar veriyordu. Bir müddet bu yavan soruları dinleyen Türkçi ediplerden Ispartalı Hakkı Bey, daha fazla tahammül edemeyerek nasihat veren adama:

-Bırak allah aşkına, dedi. Bu çocuk gavurak öğrenmeyecek olduktan sonra ne diye Avrupa'ya tahsile gidiyor!

*

Yahya Kemal Bey'e bir gün dostlarından biri:

-Bu dünyada en bahtiyar insan olarak kimi tanıyorsunuz, diye sordu. Şair şu beyit ile cevap verdi:

“Gördüm iki bahtiyar insan,

Ahmet Cevdet'le Ahmet ihsan.”

*

Salamun Efendi oğlu Mebşun'ı İstanbul'a yolluyordu. Oğluna bir pullu zarf vererek:

-Mebşun, dedi. Al şu zarfı Sirkeci'ye çıkar çıkamz bunu postaya at. Anlayalım ki sağ salim İstanbul'a gittin.

Mebşun zarfı babasına iade etti.

-Sen şunu bari al. Bunun yerine kutuya pulsuz bir zarf atarım. Postacı sana getirirse almazsın, ama anlarsın ki senin oğlun Mebşun sağdır!

İmzasız (S. 4, s. 8)

Nükteler

Celal Muhtar Bey üstadımız kumarbazlığın bi-aman düşmanıdır. Her vesile ile tanıdıklarına, sevdiklerine, sevmediklerine nasihatler da bulunur, kumar mücadelesi yapar.

“On paranın kıymetini bilmeyen Türk, Türk değildir.” vecizesinin faili bir gün Celal Sair Bey’le konuşuyor. Pokerci şair kumar aleyhinde propaganda yapıyordu. Sair Bey bu mürşidi bir müddet dinledikten sonra sözünü kesti:

-Celal Muhtar Bey, dedi. Kumarın bu kadar aleyhinde bulunuyorsunuz. Siz kendiniz hayatınızda hiç kumar oynamadınız mı?

Celal Muhtar Bey acı bir hatırayı zihninden kovmak ister gibi eliyle bir işaret yaptı:

Sorma, dedi hayatımda bir defa oynadım. Rüştüye-i askeriye gidiyordum. Bir gün mektepte arkadaşlarla tek mi çift mi oynadık..O gün bu gün bir daha kumara tövbe ettim.

-Mutlaka beş on kuruş içeri gittiniz.

-Hayır. Bir çil kuruş kazandım..

-O halde ne diye tövbe ettiniz?

-Ne diye tövbe edeceğim.. bir daha oynayıp kuruş kaybetmeyeyim diye!

*

Sivas mebusu İbrahim Alaaddin Bey bir gün küçük oğlu Elham ile vapura binmişti. Bir aralık Elham babasına:

-Baba..dedi. Vapurlarında otomobil gibi tekerlekle yürüdüğünü bilmiyordum!

Oğlunun üzerinde müşahideler yapmaktan zevk alan Alaaddin Bey sordu:

-Oğlum, vapurun tekerlekle yürüdüğünü nereden anladın?

Elham güvertede duran tahliye simidini göstererek:

-Baksana dedi. Vapurunda otomobil gibi yedek tekerlekleri var!

*

Cevdet İzrab Bey bir gün bab-ı aliden geçerken bir dilenci sadaka istedi:

-Allah rızası için bir sadakacık!.. muhterem mebus, fakire..

-Veremem..dedi. Başkasından bana yapmasını istemediğim bir şeyi ben başkasına yapamam!..

İmzasız (S.6, s. 8)

Fıkralar

Mahkemede:

Hakim(müdafaa şahidine hitaben) : Medh-i alimi ta çocuklukta beri tanıdığını ifade ediyorsun, söyle bakalım, kendisi bu parayı çalacak tabiatta bir adam mıydı?

Müdafaa şahidi: Reis Bey.. Evvela siz paranın miktarını tasvir edinde ona göre cevap vereyim.

*

İki çocuk arasında:

-Geçen gün denize düştüm. Az kaldı boğuluyordum. Babam bana yapmadığını bırakmadı..

-Ne ise ucuz kurtulmuşsun.. Ya boğulsaydın. Kim bilir ne yapacaktı?

*

Fotoğrafhanede:

(Harp zengini resim çıkarmak için poz almıştı.)

Fotografçı:

-Neden ağzınızı öyle açık tutuyorsunuz?

Harp zengini yılışarak:

-Hiç ağzımda üç tane altın diş var da.. o görünsün diye..

*

Kolayı Varken

Madam Rebaka sancılar içinde kıvranıyordu. Hastahanenin bütün doktorları hamilenin etrafına toplanmıştı. Doğum bir hayli gecikmişti. Vaziyetin vehametini gören doktoru:

-Yahu..dedi. Neden böyle uğraşıp duruyoruz? Bunun kolayı var..

Bu sözleri söyledikten sonra cebinden parlak bir on kuruşluk para çıkardı. Paranın çıkmasıyla çocuğun doğması bir oldu!.

İmzasız (S.6, s. 9)

Fıkralar

İşsiz bir adam bir mağaza sahibine müracaat etti:

-Ne olur efendim. Bana münasip bir işi verseniz der.

Dükkancı:

-Sana nereden iş bulayım a oğlum.. İş olmadığı için demin adamlarımdan birine yol verdim..

Öbürü: Hah.. işte.. onun işini bana verin. Tam bana göre bir iş!

*

N... Bey yeni nişanlıdır. Nişanlısını ziyarete gider. Evin kapısında on yaşındaki kayınbiraderine tesadüf eder.

-Mini mini bey.. Ben yine ablanızı görmeye geldim.

Çocuk meseleye aşına çıkmış gibi başını sallayarak:

-He.. evet ablamda sizin geleceğinizi biliyordu..

-Biliyor muydu? (Sevinçten ağzı kulaklarına varır, müstakbel kayınbiraderinin eline on kuruş sıkıştırdıktan sonra) söyle bakayım:

- Bildiğini nereden anladın?

-Sokağa çıkarken: “Şimdi nerede ise gelir..” dediği de ondan!

*

S... Bey arkadaşlarıyla tramvay istasyonunda buluşmak üzere sözleşmişti. Yarım saatten beri tramvay mevkufunda seri adımlarla bir aşağı bir yukarı dolaşıyor, kendi kendine mütemadiyen söyleniyordu. Nihayet uzaktan görüldü. Öteki fena halde hiddetli derhal çattı.

-Aferin yahu.. aşk olsun sana!

-Hayrola?

-İki saatten beri şurada hayvan gibi dolaniyorum!

-Hayvan gibi dolaştınsa bana ne kabahat buluyorsun? İnsan gibi dolaşsaydın!

*

-Deniz banyosu yapıyor musunuz?

-Denizde her gün o kadar kaza oluyor ki adam akıllı yüzme öğrenmeden denize girmemeye karar verdim!

*

-Dalgıçlık yapar mısınız?

-Nasıl yapacağım?

-Üstüne su geçirmez esvap giyip denizin dibine ineceksin, sana boru ile hava verecekler. Nefes alacaksın..

-Bu kadar mı?

-Yok.. Elinde bir kazman olacak.. Denizin dibini kazacaksın.

-Yooo bak o işime gelmez.. Elime götürmeden kazma kazmak adetim değildir.

İmzasız (S.8, s. 7)

Fıkralar

Madam Niyaçi iki küçük kızı Raşel, Furtune, oğulları Avram, Mişun'la beraber lokantaya girip büyük masalardan birinin etrafına sıralandılar. Kalabalığı gören garson –zavallı herhalde müşterilerinin milliyetinden bi-haberdi- koşup masayı sildi. Dudaklarında tatlı bir tebessümle Madam Nayaçi'ye döndü.

-Oristi Madam.

Madam Niyaçi listeyi gözden geçirdikten sonra

-Ben yarım biftek .. Şimdi soralım bütün çocuklarıma. Raşel'e dönerek:

-Ne istersin?

-Mama, bende biftek.

-Sen?

-Bende biftek.

-Bende biftek.

-Bende biftek.

Madam Niyaçi mağrurane bir tavırla garsona döndü:

-Yoruğu? Ben ne yersem bütün çocuklarımda ondan yer. Yeter bize bir biftek ilen beş tabak!

*

Bir gün bir kaza neticesinde “...” Bey’in elinde bir tabanca patlamıştı. Bacağından yaralanan “...” Bey hastahaneye götürüldü. Operatörler mecru bacağı bir müddet muayene ettiler. Evirip, çevirdiler. Zavallı adamı bir hayli rahatsız ettiler. Nihayet operatörlerden biri diğerine :

-Şayan-ı hayret! dedi.

Öteki:

-Cidden şayan-ı hayret! dedi. Cevap verdi.

Ne oldu dersiniz?

-Bilmem!

İki operatörün bu esrarengiz sözlerine kulak kabartan “...”Bey:

-Ne oldu beyler? dedi. Aradığınız nedir?

Operatörlerden biri:

-Sizi yaralayan kurşunu aradık bulamadık..

“...” Bey yerinden fırladı:

-Yahu birde bana sormak yok mu? diye bağırdı. Bacağımdan çıktuktan sonra cebime koymuştum!

İmzasız (S.9, s. 4)

Fıkralar

Yahu benim apartmanın kiracılarının kiracıları öyle tabiatsız adamlar ki.. Kapının önüne pas pas koydum, bizim kiracı beylerden hiçbiri zahmet edip ayağını silmiyor.. Çamurlu ayaklarıyla girip merdivenleri berbat ediyorlar!

-Azizim onun kolayı var! Kiracılarına ayaklarını sildirmek ister misin ?

-Tabi değil mi ya!

-Öyle ise kötü bir gramofon alıp kapıya koyarsın.. Akşam kiracılar eve döndükleri zaman gramofonu kurup bir çaliston havası tutturursun bak o zaman herkes paspasta nasıl ayağını siler!

*

İki arkadaş arasında :

-Yahu bizim Ahmet'i gördüğün var mı hiç?

-İki sene var ki görmüyorum.

-Acaba ne alemlerde neden görünmüyor?

-Neden olacak? Bu alemde değil de ondan!

*

Hakim, avukat temini için mahkemesinin imhalini talep eden serikat mezununa hitaben:

-Ayol senin avukatlık işin kalmamış.. Hırsızlık ettiğine on tane şahit olduğu gibi ayrıca bir de kendi itirafın var.. Bu şerait dairesinde tutacağın avukat cezayı hafifletmek için nasıl bir sebep bulacak bilmem?

Meznun bir müddet tavana baktıktan sonra cevap verdi:

-İşte bende ne bulacağını merak ettiğim için avukat tutmak istiyorum ya!

İmzasız (S.12, s. 13)

Fıkralar

Kahvede bir müşteri garsona hiddetle bağırır:

-Yahu Kerbela mı burası.. Bir saatten beri senden on defa su istedim. Aldırış etmedin. Neden su vermiyorsun bana bakayım?

Garson:

-Affedersiniz paşam.. Bir saatten beri su istediğinizi görüyorum da, hep şaka yapıyorsunuz zannediyorum!

*

Hekimliğe başladığın zaman ilk hastandan memnun kaldın mıydı?

-Fena adam değildi ama, sonunda bir oyun etti.

-Ne yaptı?

-Ne yapacak.. Tedavi ücretini vermeden öbür dünyaya gitti!

*

Bir sabah Yasfaçı ağlaya ağlaya uyandı. Karısı merakla sordu.

-Ne oldu? Yasfaçı neden böyle ağlıyorsun?

-Çok fena bir rüya gördüm Rebeka.

-Nasıl rüya?

-Dünyaca uykuda iken sankim kader pazarında yitmişim. Her tarafta satılık karılar vardı.

-Her birinin üstünde bir yafta. Yüz lira elli lira yirmi beş lira.

-Aman Yasfaçı benim gibi karılar da var mıydı?

-Vardı ya. İşte bende onun için ağlıyorum ya. Senin gibi karıları tane ilen değil düzine ilen satılıyorlar, düzinesi yetmiş beş kuruşa.

İmzasız (S.13, s. 10)

Fıkralar

Yeni aldığın çakmaktan memnun musun? Rahat kullanabiliyor musun?

-İlk aldığım zaman biraz bozuktu ama şimdi bir kibritle yakabiliyorum!

*

Doktor muayenehanesinde

Hasta: Vücudumda pek şiddetli ağrılar hissediyorum.

Doktor: Ağrılarınız geceleyin fazlalaşıyor mu?

Hasta: Uykuda olduğum için dikkat etmedim. Bu gece sabaha kadar uyumayayım.. Yarın size haberini getiririm!

*

İki arkadaş arasında:

-Birader izdivaçta mesud olmak için insan mutlaka kendine benzemeyen bir kadınla evlenmeli.

-Azizim işte bende onun için kendime zengin bir kız arıyorum ya!..

*

Evvel zaman içinde müderrisin biri çömezini imtihan ediyormuş. Ona şu suali sormu:

-Mesela “validdin..” dediğimiz zaman vav nasıl bir vav olur?

-Vav-ı atife!

Bu cevap üzerine müdürü çömezi fevkalade alkışlamış ve kendisine icazet vermiş. Orada hazır bulunan diğer alime sormuşlar:

-Hocam “validdin”in başındaki vava vav-ı atife diyen bir adama nasıl bir icazet verirsin?

Müderris de cevaben demiş ki:

Vaktiyle ben bu adamın babasını da imtihan etmiş ve kendisine aynı suali sormuştum. O zaman babası alık alık yüzüme bakarak:

-Bu ibarenin neresinde vav var? demişti. Hiç olmazsa oğlu vavı inkar etmedi!

İmzasız (S.15, s. 15)

Fıkralar

Kopuk Tevfik bir gece zil zurna sarhoş olmuştu. Yolda yürürken ayağı kaydı. Yere düştüğü zaman başını şiddetle duvara çarptı. Kopuk Tevfik’i bi-hoş bir halde yattığı kaldırımın üzerinden kaldırıp hastaneye götürdüler.

Kopuk bir iki saat sonra biraz kendine geldi. Sersem sersem etrafına bakındı. O sırada oradan geçen bir hedemeye sordu:

-Bana bak.. Bizim köylü.. Burası neresi?

Hademe cevap verdi:

-Beş numaralı koğuş..

Kopuk Tefvik kızdı.

-Koğuş olduğunu bende biliyorum, dedi. Benim sana sorduğum kodes koğuşu mu, yoksa hastahane koğuşu mu?

*

N....Hanım yeni manto yaptırmıştı. Kocasına akşam eve geldiği zaman muhteşem kürk mantosunu giyip şöyle bir bunu göstermek istedi:

-Nasıl beğendin mi mantomu?

Beş yüz liranın acısını hala unutamayan kocası hafifi bir göğüs geçirdikten sonra

-Güzel, dedi.

N....Hanım aynanın karşısına geçti. Kocasına :

-Bana bak..dedi. Bu mantoyu giydiğim zaman adeta üzülüyorum. Biliyor musun?

-Neden?

-Bu manto için derisi yüzülen hayvana acıyorum!

Kocası manidar bir tebessümle güldü:

-Bana acıdığından dolayı teşekkür ederim!

*

Harp zengini bir atla şimendifer rıhtımında geziyorlar. Harp zengininin küçük oğlu mütemadiyen tepinip orada manevra yapan bir lokomotifini işaret ediyor:

-Baba.. İsterim.. Öyle .. İsterim.. Bana bundan al..

Harp zengini karısına:

-Çare yok.. Oğlana lokomotif ısmarlamalı! Başka türlü başımız dinç olmayacak!

İmzasız (S.20, s. 14)

Fıkralar

İki kibar hanım arasında:

-Kardeş hizmetçiden fena halde şikayetçiyim..

-Neden?

-Neden olacak? Beni adeta soyuyor.. Çamaşır demiyor, ufak tefek demiyor.. Mütemadiyen çalıyor.. Hani paralarımı bile çaldığı vaka..

-Ayol onun kolayı var.. neden anahtarlarını yanına almıyorsun?

-Anahtarlarımı nasıl yanıma alayım.. on beş tane anahtarımı nasıl üstümde taşıırım..

-Peki yanına almıyorsan, bari iyi bir yere sakla.

-Salonda bir şeker hokkası var. Onun içine koyuyorum.

-İlahi kardeş.. Şeker hokkası içine anahtar saklamak adeta hizmetçiye : “hizmetçi, gel eşyalarımı çal!” demek sen sokağa çıktığın zaman hizmetçin şeker için hokkanın kapağını kaldırıncaya anahtarlarını bulur. Eşyalarını çalacağı yoksa bile çalar!

-Peki sen nereye saklıyorsun?

-Ben dikiş kutusuna koyuyorum.. Hamdolsun hizmetçi iğne ipliğe el sürer takımdan olmadığı için anahtarlarımı görmüyor bile!

*

Berber dükkanında:

Eski bir müşteri içeri girer, boş kalfaya:

-Yahu.. Sizin bir saç suyunuz vardı.. Hani iki defa sürünce insanın başında iki karış saç bitiriyordu.

Berber müşteriye:

-Tabi var efendim, olmaz olur mu hiç!

-Ondan bana bir şişe verir misin?

-Hay hay efendim.. “Ben size bu saç suyu başkalarına benzemez alınız fevkalade memnun kalacaksınız..” dediğim zaman bana adeta inanmamıştınız. Bak iki hafta sonra bir şişe daha lazım oldu..

Müşteri gülerek:

-Evet. Evet.. arkadaşlardan birine bir azizlik yapmak icap ediyor da!

*

Ahmet Efendi'nin bir müddetten beri karısı rahatsızdı. Aradan bir hafta kadar geçti. Bir gün Ahmet Efendi evinden çıkarken mahalleliden bir dostuna tesadüf etti.

-Ne var, ne yok Ahmet Efendi?

-Sağlık, Mahmut Efendi..

-Hasta nasıl iyileşti mi?

Ahmet Efendi cevap verdi:

-Hamdolsun ayaklandı..

Sonra bir sargıyla bağlı olan gözünü göstererek:

Gözüme baksan a!

İmzasız (S.21, s.3)

Fıkralar

-Yahu utanmıyor musun, bir günlük diye verdiğin yumurtalar çürük çıktı!

-Ben sana bir günlük yumurta dedim ama, hangi günlük olduğunu söyledim mi?

*

Sakallı Celal Bey mucizeye inanmaz. Geçenlerde idarehanede bir mucit ölüyordu. Celal Bey bu kanati bir kere izhar etti.

Bunun üzerine biri dedi ki:

-Peki Celal Bey.. Size bir misal göstereyim.. Tabi gazetelerde emsal-i vakalar okumuşsundur. Mesela bir adam bir evin üçüncü katından aşağı düşüyor da bir yerine bir şey olmuyor. Buna ne dersiniz?

-Eser-i tali!

-Peki aynı adam ikinci defa olarak düşse ve yine bir yerine bir şey olmasa buna ne dersiniz?

-Tasadüf!

-Fesuphanallah.. Peki üçüncü defa düşse..

Celal Bey ona da yetiştii:

-İtiyad!

*

S..... Hanım geçen gün meşhur bir ressama resmini yaptıyordu. Resim yapıldıktan sonra hanım duyduğu takdiri gizlemedi:

-Çehremi ne kadar benzettiniz!

Nüktedan olan ressam cevap verdi:

-Dudaklarınızı kırmızılıkla boyadım da ondan!

*

Küçük Lamia'nın dişi ağrıyordu. Gözlerinden ip gibi yaşlar akan Lamia'ya büyük annesi dedi ki:

-Yavrum herkesin karşısında böyle ağlamak ayıp değil mi? Biraz tahammül et!

-Büyük anneciğim, seninle benim aramda fark var!

-Ne farkı yavrum?

-Senin dişlerin ağrırsa çıkarıp kutuya koyarsın. Benimki öyle mi ya!

*

Lamia annesine sordu:

-Bu Cuma benim sene-i devriye-i veladetim değil mi?

-Evet kızım!

-Halbuki geçen sene Perşembe günü idi.

-Öyle oldu.. bu sene Cuma günü yavrum!

Lamia biraz düşündükten sonra:

-Öyleyse hem Perşembe hem de Cuma günü doğdum?

İmzasız (S.22, s.14)

Fıkralar

Doktor muayenehanesinde:

Doktor hastasına:

-Rahatsızlığınız nedir?

-Gözlerimin biri iyi görmüyor, doktor.

-Ha.. Çok müz'ic bir şeydir.

-Cidden efendim.

-Hem kim bilir vazife gözü de ne kadar işgal eder.

-Hayır efendim.. Şirket bu halimden çok memnundur.

Acayip, hangi şirkette çalışıyorsunuz?

-Terkos şirketinde efendim!

-Fesuphanallah.. Vazifeniz?

-Evleri dolaşip su saatlerinde su sarfiyatı okuyorum!

*

Baloda genç bir bey küçük bir hanıma sorar:

-Hanımefendi, affedersiniz size bitr şey soracağım?

-Buyurunuz.

-Kaç yaşındasınız?

-Ben yaşımı saklamam:yirmi dokuz.

-Yirmi dokuz. Kaç ay fazlanız var?

-On iki!

*

Lokantada :

Müşteri(garsona): Ayol bu biftek biftek değil kösele!

Garson: Siz kasapsınız galiba?

Müşteri: Hayır kunduracıyım.

Garson: Tevekkeli değil.. Sizi gördüğüm zaman maldan anladığınızı gözünüzden anlamıştım!

*

İki komşu arasında:

-Yahu.. Ne yapıyorsun? Yağmur yağıyor bahçe sulanır mı?

-Ne yaparsın birader. Dün yağmur yağmadığı için çiçekleri sulamayı unutmuşum da !

*

N... Bey tek gözlük takar bir gün bir ahbabı merak eder:

-Kuzum bu tekerlek camı gözüne neden takıyorsun?

-Gözüm, zayıf da ondan.

-Öyle ise birader neden gözlük takmıyorsun!

*

Mahkemede:

Hakim: Niçin geceleyin mücevherci dükkanının kepenklerini açıp girdin?

Mahkum: Büyükbabama vaadim vardı. Ondan efendim.

Hakim: Ne gibi vaat?

Mahkum: Büyükbabama bir mücevherci dükkanı açacağıma vaat ettim de efendim!

İmzasız (S.23, s.7)

Fıkralar

Operatör (D) Bey sanatına aşık, en ince teferruata kadar düşünen, tecrübeli bir doktordur. Yapacağı ameliyatlarda en ehemmiyetsiz noktalara bile dikkat eder. Bir gün mühim bir ameliyat için bir hastaya çağırılmışlardı. Hastayı uzun uzadıya muayene ettikten sonra derin derin düşünmeye başladı. Hasta heyecanla sordu:

-Çok düşüncelisiniz doktor bey? Bu ameliyat çok mühim mi?

-Evet çok mühim!

-Tehlikeli mi?

-O kadar değil.

-Yara kapanmaz diye mi korkuyorsunuz?

-Hayır!

-Çok mu ızdırıp verir?

Doktor başını sallayarak cevap verdi:

-Vallahi hasta için o kadar ehemmiyetli bir şey değil. Asıl sıkıntıyı çekecek olan operatörlerdir.

-Ne gibi?

-Düşünsene azizim bu ameliyatta ancak yüzde bir muvaffakiyet vardır!

*

Bir mecliste konuşuyorlardı. Hazır bulunanlar arasında bir Yahudi ile bir de papaz vardı. Papaz dedi ki:

-Bir kitapta okumuştum. Amerika'nın bir şehrinde iki şey yokmuş. Bunlardan biri Yahudi biri de öküzmüş.

Yahudi:

-Öyle ise şu memlekete bir tetkik seyahati yapmak için beraber gidelim, Papaz efendi, dedi. Herhalde her ikimizi beraber görünce pek iyi istikbal ederler.

*

Küçük Necmi yaşından beklenmeyecek kadar zeki bir çocuktur.

-Bir gün babası nevberanlığıyla meşhur bir komşusuna oğlunun zekasından bahsederken:

-Böyle zeki çocuklar büyüdükleri zaman ekseriya ahmak olurlar! demesi üzerine bunu işiten necmi aksi komşusuna :

-Amca galiba sizde küçük iken benim gibi zekiymişsiniz! Sözüyle mat etti.

*

Şair Halid Fahri Bey arkadaşımız, geçende sonu acaba ile biten yeni yazdığı bir şirine kafiye arayarak sirkeci'den Babıali'ye doğru düşünce düşünce gidiyordu. Zihni bu kafiye ile o kadar meşgul ve o kadar dalgındı ki etrafından gelip geçenleri fark etmiyor, mütemediyen:

-Acabaya kafiye.. Acabaya kafiye.. Acaba.. Acaba diye söylenerek yürüyordu. Mesret otelinin önüne gelince durdu ve yine söylenmeye başladı:

-Acaba.. acaba..

Bu esnada köşe başından çıkan tıknaz, pötörlü kırmızı kuşaklı bir siruz muhaciri hemşerisine seslendi:

-A be nereye böyle seyirdirsin , Recep Ağa?

O zaman bu Recep Ağa sözünü duyan, Halid Fahri Bey pötörlü adama karşı:

-Hay Allah senden razı olsun! diye bağırdı ve sonra bir تنها sokağa sapıp şiirinin yarım kalan son beytini şöylece itmam etti:

“Nerededir o nefli gözlü yârim acaba?

Allah rızası için bana söyle Recep Ağa!”

İmzasız (S.24, s.3)

5.MİZAH YAZILARI

Tahrir-i Nüfus

28 teşrin-i evvel tahrir-i nüfus günü tahrir memurları kapıya gelirler. Evin beyi endişeli bir çehre ile kapıyı açar:

Tahrir Memuru : Evde kaç nüfusunuz var?

Ev Sahibi: (Nüfusunu kayıt ettirdikten sonra) Rica ederim mahalleyi dolaşınız da yarım saat sonra ne kadar zahmetse yine uğrayıveriniz.

Tahrir Memuru : Neden?

Ev Sahibi : Daha tam olmadık.

Tahrir Memuru: Ne demek tam olmadınız? Yoksa içinizde halef-i nizam sokağa çıkan oldu da onu mu bekliyorsunuz?

Ev Sahibi : Gelecek var ama... Sokaktan değil.

Tahrir Memuru: Gülerek a'la a'la... Öyle ise yarım saat sonra uğrarız.

(Yarım saat sonra memurlar yine gelir. Ev sahibi bu sefer beşuş bir çehre ile kapıyı açar.)

Tahrir Memuru: Kadro tamamlandı galiba?

Ev Sahibi :Gülerek... Hamd olsun.

Tahrir Memuru: Öyle ise gözünüz aydın.(Doktora sorarak) Söyleyin bakalım... Kız mı oğlan mı?

Ev Sahibi : Siz gelmeden iki dakika evvel dünyaya geldi: Oğlan

Tahrir Memuru: Maşallah maşallah kayıt ederek tarih-i tevellüt 28 teşrin-i evvel 1927 (ev sahibine hitaben) ismi?

Ev Sahibi : Merhamet edin efendim. Koymaya vakit oldu mu?

Tahrir Memuru : Canım bir işim koyuverin de kayıt tamam olsun.

Ev Sahibi : (Ağzı kulaklarına vararak) Aman efendim! İlk çocuğum nasıl isim bulabilirim?

Tahrir Memuru : Canım ne olacak haydi bizde size yardım ederiz... Mesela bugün tahrir-i nüfus günü inşallah nüfusunuz bereket bulacak. Mesela bununla alakadar bir isim bulsak?

Ev Sahibi : Canım ilk çocuğum... Böyle kapı aralığında çocuğa isim konur mu?

Tahrir Memuru: Ne çıkar efendim... Maksat kayıt tamam olsun. Mesela “Bereket”

Ev Sahibi : Bereket... Bereket... Fena da değil sanki. Ahmet Bereket!

Tahrir Memuru: İşte oldu bile(kayıt ederek) Ahmet Bereket...

Memurlara refakat eden bekçi baba, ha... bereket!

Ev sahibi memnun kapıyı kaparken heyet uzaklaşır.

Kamuran Şerif (S.1, s.5)

Ortancı Kaynanam

Ali Resmi arkadaşlarına anlatıyordu.

-Azizim... İçinizde kaynanadan şikayet edecek biri varsa oda benim. Bu hususta hiçbirinizin benim kadar ileri gitmeye hakkı yoktur.

-Neden?

-Neden olacak hiçbiriniz benim kadar kaynana kahrı çekmemişsinizdir. Hepinizin birer kaynananız var. Ne kadar fena olursa olan dünyada bir kaynana ile uyuşmak, anlaşmak kabildir. Fakat düşünün bir kere... Benim gibi üç kaynananız olsaydı ne yapardınız?

-Üç kaynana mı?

-Üç kaynana ya... Ne zannettiniz! O zaman dörde kadar caiz derlerdi. Ben dörde çıkmadım. Ne olur ne olmaz diye bir tane ihtiyat bıraktım. Yani sizin anlayacağınız biri Salacak'ta, biri Fatih'te, biri Paşabahçe'de olmak üzere üç zevce-i menkuhem vardı. Üç karımın biri üvey olmak üzere dört annesi vardı. Tasavvur edin bir kere üç öz bir üvey kaynana. Üveyi müstesna bunların üçü de kızlarını dizlerinin dibinden ayırmıyorlardı. Ben üç kaynana arasında pala çalıp duruyor, her gün:

-Ne olur Yarabbi! Birinden birini eksik olsa, diye dua ediyordum. Beni en çok kızdıran ortancı kaynanamdı. Allah rahmet etsin çünkü öldü. Hanımı hatırladıkça hala sırtımdan soğuk bir şeyin geçtiğini hissedirdim. Rahmetliden o derece yılmışım ki ortancı karımı aksi gibi diğer karılarımdan fazla sevmeseydim, anasından kurtulmak için derhal boşanmakta tereddüt etmezdim.

Nihayet bir gün tali'n müsait bir cilvesine mail oldum. Kaynanamın o günü teyzesinin yanına gitmesi lazım geldi. Hanımın denizden ödü kopardı. Bi'l-hassa Karadeniz'in öteden beri işittiği müthiş fırtınadan gözü yıldırılmıştı.

Bu seyahat beni çok memnun etti. İçimde bir his kabul-ı vuku' bu gidişin, kaynanamın son gidişi olduğunu söylüyordu. Hanımı karşıma aldım. Birçok dil döktüm. Tam kışın ortası şiddetli poyraz fırtınaları başlamıştı.

-Siz hiç merak etmeyin, dedim. Karadeniz'e poyraz hiç dokunmaz. Lodos olsaydı o başka. Karadeniz bu mevsimde süt limandır. Mesele bir cesaret meselesi. Siz sözüme itimat edin. Kışın denizden korkulur mu hiç!

Hanım nihayet sözlerime kandı. Sinop'a gitmeye karar verdi. Ben derhal rıhtıma koştum. Karadeniz'e işleyen en çürük vapur hangisi olduğunu tahkik ettim. Hecin-i Bahri isimli vapur varmış. İki gün sonra hareket edecekmiş eve gelip kaynanama:

-İki gün bekleyin, dedim. İyi bir vapur gelecek ufak ama denize çok dayanıklı gidersiniz.

İki gün sonra ortancı kaynanamı selametlemek için rıhtıma gittik. Vapura yerleştirdik.

Hecin-i Bahri, hafif hafif sallanıyordu. Kaynanam son dakikada cayacak diye ödüm kopuyordu.

-Siz bunun böyle sallandığına bakmayın, dedim. Limanda fazla akıntı var. Hele bir denize açılışın bakın o zaman sallanır mı? Vapur hareket etmek üzere idi. O zamana kadar koltuğumda taşıdığım bir paketi kaynanama uzatarak:

-Alın valide, dedim. Bakın sizi ne kadar düşünüyorum. Alın bu paketi yanınızda bu da olduktan sonra artık hiç merak etmeyin!

Kaynanam paketi aldı:

-Bu ne bu? dedi.

-Kemer dedim, içinde yol harçlığınız var. Size benim tarafımdan otuz liralık küçük bir hediye. Para bozdurmak için zahmet çekmeyin hepsini mecrediye yaptırđım. Aman dikkat edin, kemeri bileğinizden ayırmayın, vapurda derhal çalarlar.

Kaynanam bu izahatımı kelam-i dikkatle dinledi. Kendisine karşı gösterdiğim bu sahavetten dolayı son derece mütehasıs olmuştı. Artık denizden korkusu bile kalmamıştı. Bu hikayeyi merakla dinleyen arkadaşları Ali Resmi'ye sordular:

-E sonra?

-Sonrası böyle. Hecin-i Bahri hareketten sekiz saat sonra şiddetli bir poyraz fırtınasına tutularak battı. Kaynanam, müstesna olmak üzere yolcular kurtarıldı.

-Neden?

Ali Resmi şeytani bir kahkaha attı:

-Neden olacak... dedi. Üstünde en aşağı on okka mecrediye para kemeri kaynanamı doğru denizin dibine götürdü.

Adî (S.1, s.12)

Akıllanmanın Çaresi

-Hayır doktor.. Ben derdimi biliyorum.. Ne kadar uğraşsanız da beni zeki bir adam olduğuma inandıramazsınız.. Derdini söylemeyen deva bulamaz. Onun için bende size derdimi açıkça söylüyorum: Zekâ denilen nurdan zerre kadar nasibim yok.. Ben anamdan ahmak olarak doğmuşum.. Fakat ahmak kalmak istemiyorum.. Siz doktorsunuz.. Her derde deva bulabilirsiniz.. Benimde bir çareme bakınız.

-Tabâbetin son keşfini üzerinizde tatbik edeceğimden emin olabilirsiniz.

-Yok rica ederim doktor.. Ben derdini bilen bir hastayım. Allah rahmet eylesin mektepte bir hocam vardı.. Bana her zaman: "Oğlan, alimde aklın olmalıydı da ne ahmak olduğunu o zaman anlamalıydın.." derdi. Beni ne yapıp yapıp bu ahmaklıktan kurtarın.

-Haliniz pek ümitsiz değildir. Bizzat keşfettiğim bir usul sayesinde belki derdinize bir çare buluruz. Size balık tedavisi yapacağım..

-İster balık yapın, ister balıklama yapın.. Bir şey yapın da..

-Malum ya.. Balık denilen hayvanda fosfor denilen madde vardır. Fosfor dimağ için, en iyi bir gıdadır. Balık yemek suretiyle akıllanmanız ihtimali pek çoktur.

-Ohh.. Ne ala.. Tam palamut mevsimi.. Zaten palamuda da bayılıyorum. Hemen bir okka alıp akşam a'la bir tava yaptırayım.

-Yooo.. öylesi olmaz. Bu balık başka balık..

-Ne gibi?

-Ne gibi olacak? Yiyeceğiniz balık bazı muamele-i tabiiye tabi tutulacak. Bunu ben size vereceğim.. Sonra ücret-i tedaviyi konuşmadık.. Bu vaziyette beş lira.. Akıllandığınız zaman beş yüz lira geri alacağım..

-Hele akıllanayım da istediğiniz beş yüz lira olsun...

-Pekala yalnız zihninizi çok yormayınız.. Zihninizdeki ufacık zeka kıvılcımını da söndürmeyiniz.. İki günde bir buraya uğrayıp vereceğim balıkları alınız..

-Allah sizden razı olsun!

*

-Sefa geldiniz, azizim.. Nasıl bir fark gördünüz mü?

-Doktor rica ederim benimle eğlenmeyiniz.

-Neden?

-Neden olacak? Altı aydan beri buraya gelip gidiyorum.. İlk günü elime iki tane palamut tutuşturdunuz. Beş lirayı verip gittim. İki gün sonra yüz dirhem lüfer verdiniz. Yine beş lirayı toka ettiniz.

-Fena mı çeşidi değiştirdim.

-Vakı'a fena değil.. Bir ahmak bulmuşsunuz, yolup duruyorsunuz..

-Ay, demek bunun farkına vardınız öyle mi? Oh, oh.. Çok memnun oldum!

-Bu kadar paramı elimden aldıktan sonra elbet memnun olacaksınız! Fakat bir de bana sorunuz. İnsan balık yemekle akıllanır mı?

-Susunuz azizim, bana karşı küfrân-ı ni'met de bulunmayınız. Yine çok tâli'li bir adammışsınız. Usulüm tam tesirini gösterdi. İnsanın balık yemekle akıllanmayacağını anlamanız tamamıyla akıllandığınıza delildir. Binaenaleyh mukavelemiz mucibince veriniz bakalım beş yüz lirayı!

Kamuran Şerif (S.2, s.10)

Bir Gece Dönüşü

Beyle hanım gece geç vakitte misafirlikten çıkarlar. Hanımın üstünde güzel bir manto, beyin arkasında da bir sempirme abil vardı)

Hanım: Tramvaya mı bineceğiz?

Bey: Bu saatte tramvay nerede?

Hanım: O halde ne yapacağız?

Bir otomobile atlamaktan başka çare yok.

Hanım: Otomobile nerede bineceğiz?

Şöyle biraz yürüyelim elbet bir otomobile tesadüf ederiz.

(Bir müddet yürürler)

Hanım: Hani otomobil?

Bey: Ne bileyim ben.. talihimize bir tane geçerse bineceğiz.

Hanım: Ya geçmezse..

Bey: Geçmezse yürüyeceğiz..

Hanım: A.. yüzüme bir damla su damladı.

Bey: Yağmur.. baksana hava ne kadar kararmış.

Hanım: Ya maazallah yağmur yağarsa?

Bey: Yağsın şeker değiliz ya..

Hanım: Eyvah gördün mü bir kere.. ya şiddetlenirse ne yaparım?

Bey:Ne korkuyorsun hanım sırtında koca manto var..

Hanım:İşte manto olduğu için korkuyorum ya!

Bey: fesuphanallah bizim bildiğimiz manto yağmurlu havalarda sokağa çıkıldığı zaman giyilir.

Hanım: haydi haydi öyle abuk sabuk söyleme mantonun kumaşını aldığımız zaman dükkancı ne dedi.

Bey: Vallahi hiç farkında değilim.

Hanım: “Hiç ıslanmaya gelmez hemen leke olur” demedi mi?

Bey :Öyle ise ne halt etmeye o kumaşı aldık?

Hanım: Elbet moda kumaş hangisi ise onu alacaktık..

(Bu sırada yağmur sıklaşır)

Hanım (Bir telaş): Eyvah bey mantom berbat oldu.

Bey(Birden bire durarak): Ayol ne tuhaf şeysin ben söylemesem hiç hatırına gelmeyecek..

Hanım: Kuzum ne söyleyip duruyorsun?

Bey: Be allah’ın kulu elinde şemsiyen var açsana.

Hanım: Asabi tekrar bir çılgılık kopararak): a..a..a.. üsütüme iyilik sağlık!

Bey:Hayrola ?

Hanım: Ayol sen divane misin? Böyle havada bu şemsiye açılır mı?

Bey: Neden?

Hanım: Canım şemsiyeyi seninle beraber almadık mıydı?

Bey: Yeni aldık..Ne olacak?

Hanım: Bey bir otomobil..Aman bir otomobil..

Bey: Canım otomobili nereden bulayım..hızlı yürü de bir an evvel eve gidelim. Hem söyle sen şu şemsiyeni neden açmıyorsun?

Hanım: Canım şemsiyeyi satan dükkancı: “Sakın fazla ıslanmasın çatlar” demedi mi?

Bey: Hay demez olaydı..demek benim bütün paralarım böyle çürük çarık şeylere gidiyor, öyle mi?

Hanım: Bey yüreğime inecek!

Bey: Ne oluyorsun karıcığım!

Hanım(Ağlamaya başlayarak):Eyvah şemsiyem bitti.

Bey(Telaşla): Hanım şemsiyeni mantonun altına sok.

Hanım: Ya mantom.. Ya mantomu ne yapacağım?

Bey: Manton mu? Dur ağlama.. telaş etme.. Onun da bir çaresine bakarız.

Hanım(Ağlayarak): Eyvah mantom bitiyor.

Bey (...abilini çıkararak) Dur ağlama hay allah iyiliğini versin..

Hanım(Sevgiyle): Ah kocacığım eksik olma. sempirme abilni bana vereceksin değil mi?

Bey: Ne halt edersen et!..

(Hanım mantonun üzerine beyin sempirme abilini giyer. Şemsiyeyi de beyin ceketinin altına sokar. Bu sırada oluktan boşanırcasına yağmur yağmaya başlar. Bey iliklerine kadar ıslanırken hanım memnun ve müsterih görünür.)

Hanım: Eksik olma kocacığım.. Bak böyle istediğin kadar yürürüm!

Hikâyecibaşı (S. 10, s.13)

Usul Var Nizam Var

Setavir Bey (Havale gişesine müracaatla): İzmir’den kıymet-i mukaddereli mektupla namına beş lira gönderilmiş. Mektupta adres olarak mihen-i semuritim gösterilmiş. Orak zaide şubesinde masa başı katibiyim. Mevzu mektubu daireye getirmiş. Fakat saat mesai haricinde geldiği için mektubu tekrar çantasına koyup gitmiş.

Memur: Tabii ..Vazifesini yapmış.

Setavir Bey: Hayır ona itirazım yok.. Mektup tabii buraya iade edilmiş olmak lazım gelir.

Memur (Çekmecisini karıştırdıktan sonra): Mektubunuz bende. (Çıkarıp adresi okur) Ne.. zat-ı aliniz Setavir Bey ha.. Bendenizi tanıdınız mı?

Setavir Bey: Şey evet gözüm ısıyor...

Memur: Canım gözüm ısıyor olur mu? Geçen yaz görüşmemiş miydik?

Setavir Bey: Evet evet..Zannederdem yanınızda küçük kerime hanımda vardı. Sarı saçlı..

Memur:Tamam.

Setavir Bey: Ne zeki çocuk maşallah nasıl iyi ya..

Memur: Hamd olsun..

Setavir Bey: Oh oh.. Çok memnun oldum.. Demek mektubum şimdi sizde öyle mi?

Memur(Mektubu göstererek): İşte!..

Setavir Bey(Elini uzatarak):Hay Allah sizden razı olsun!

Memur(Mektubu çekerek): Fakat kerem ediniz.

Setavir Bey: Hayrola efendim mektubu vermiyor musunuz?

Memur: Hiç vermez olur muyum? Elbet vereceğim.. Fakat önceden mektubunuzu ispat etmeniz lazım!..

Setavir Bey (Memura): Mektubumu kime ispat edeceğim..

Memur: Bana..

Setavir Bey: Size mi?

Memur(Ciddi): Bil-tabii

Setavir Bey: Bak bu emir işte. Canım nasıl olur? Ben sizi tanımadan evvel siz beni tanıdınız.

Memur: Evet sizi hususi olarak tanıdım. Fakat memur sıfatıyla yani resmen sizi nereden tanıyayım? Hususiyet başka, resmiyet başka!

Setavir Bey(Asabi): Vallahi bu pek tuhaf şey.

Memur(Ciddi): Tuhafı muhafı yok! Ben memurum.. Burada nizam var.. kaide var.. Bunun haricine çıkamam..

(Setavir Bey cevap vermek istese de öteki sözünü keser.)

Memur: Nafile üzülmeiniz. Bu işte mesuliyet var.. Kendi elimle rızkıma mani olamam.. Farz edin ki bu mektubu size verdim..Sonra birden anlaşıldı ki mektup başkasına ait.

Setavir Bey: Canım orak zaide masa başı katibi Setavir ben değil miyim?

Memur: Ben sizin orak zaide masa başı katibi olduğunuzu biliyorum. Olur a.. bu mektup size ait olmayabilir. Sonra bana ne yaparlar. Bilir misiniz? Evvela kolumdan tutup dışarı atarlar. Sonrada beş lirayı çatır çatır bana ödetirler. İnsaf ediniz bana da günah değil mi? Onun için muameleyi usulünce yapalım. Siz hüviyetinizi ispat ediniz sonrası kolay.

Setavir Bey(Gözlerini semaya dikerek): Allah kerim.. (Cebinden zarfları çıkararak) İşte namıma gelen mektuplar

Memur: Kafi değil..

Setavir Bey: Sigorta şirketinin cüzdanını versem kafi mi?

Memur(Biraz düşündükten sonra): Verin bakayım.(Cüzdanı alıp uzun uzadıya tetkik eder, neden sonra): Maalesef bu da kafi değil..

Setavir Bey: Neden?

Memur: Çünkü bu cüzdan hoş-ı nazar mahallesinde teke çıkmazında 16 numaralı hanede oturan Setavir Bey'e ait. Halbuki mektup orak zaide dairesinde masa başı katibi setavir bey namına

Setavir Bey: Canım ben orak zaide dairesinde gece bekçisi değilim ki orada gece olayım. Benim de bir evim olamaz mı?

Memur: Hiç üzölmeyin Setavir Bey.. Mektubu size yarın saat sekiz buçukta getirirler..

Setavir Bey: Canım saat sekiz buçukta benim dairede işim ne?

Memur: Sabah olmazsa öğle üstü bırakırlar.

Setavir Bey: Öğle üstü yemeğe çıkarım.

Memur: Öyle ise akşam altıya doğru..

Setavir Bey: O saatte daire kapanır..

Memur: Sizde hiçbirine uymuyorsunuz canım. Ne söylesem bir kulp buluyorsunuz.

Setavir Bey: Benim, bu mektub-u mevzuyu bana getirdiği zaman bir imza edip alacak değil miyim?

Memur: Evet.

Setavir Bey: öyle sigorta cüzdanına falan lüzum yok ya..

Memur: Hayır..

Setavir Bey: O halde ben kolayını buldum. Bizim odacıya tembih ederim. Mevzu ben orada yokken gelecek olursa setavir bey kimdir? Dediği zaman benim deyip namıma imza etsin. Mektubu alsın.. olur mu?

Memur: Neden olmasın?

Setavir Bey: Demek ki Setavir Bey namına hamza ağa imza ederse bir mahzur yok..Öyle mi?

Memur: Ne mahzuru olacak?

Setavir Bey: Sahte olur.. Daha ne mahzuru olacak yahu..

Memur: Öyle ise yapmayınız..

Setavir Bey: Yapmaz olur muyum? Elbette yapacağım, ne ise sizi rahatsız ettim. Allahaismarladık.. Küçük yavruya selam..

Memur: Teşekkür ederim Setavir Bey.. Şeref ve saadetle efendim!

Şeytan Çekici (S. 9, s.6)

Adam Çekiştirmek

Facia 1 perde

Kadın: Bilmem neden siz erkekler her nedense birbirinizi çekiştirmeden yapamıyorsunuz.. Öyle değil mi?

Erkek: Bilmem!..

Kadın: Nasıl bilmezsin? Birkaçınız bir araya gelip birinden bahsedecek olsanız hepiniz çekiştirmesenez bile herhalde içinizde bahsedilen adamı çekiştirecek biri bulunur.

Erkek(Bahsi derinleştirmek istemeyerek): Öyle zahir..

Kadın: Acaba neden?

Erkek: Şey..Belki yaratılış.

Kadın: Belki fakat bunun başka bir sebebi de olmalı.. Herkes birbirini çekiştiriyor; çünkü herkesin çekiştirilecek bir tarafı var..

Erkek: Öyle olmalı..

Kadın: Lakin her kusuru görmek doğru mu ya? Kusursuz insan olur mu?

Erkek: Zannetmem..

Kadın: İki kişi kafa kafaya verince hemen başkalarını çekiştirmek gibi fena bir huy olmaz.. Mesela bizim Leyla'nın pek adetidir.

Erkek: Garip demek Leyla herkesin aleyhinde bulunur öyle mi?

Kadın: A.. sanki bilmiyormuş gibi söylüyorsun.. Leyla bir mecliste bulunsun da başkalarını çekiştirmesin! İmkansız bir şey.. Bütün hayatı bununla geçer.. Eşi emsali yoktur. Yalnız dedikoduculukta onun çıkışamayacağı biri varsa o da Canandır.

Erkek: Acayip! Demek Canan dedikoducudur, öyle mi?

Kadın: Tabi değil mi ya.. Canan'la Perihan başbaşa verdiler mi..

Erkek: Demek Perihan da ondan aşağı kalmaz!..

Kadın: Eskiden öyle değildi ama, ona o huy Nazan'dan geçti.

Erkek: Demek Nazan da?

Kadın: Geçen gün berberde Süheyla'yı çekiştirmiş. O da fena halde kızmış.. Buraya geldi. Açtı ağzını yumdu gözünü. Nazan hakkında bir söylemediğini bırakmadı..

Erkek(Gittikçe artan bir hayretle): Demek Süheyla da öyle şeyler yapıyor ha?

Kadın:Ooo.. Onlar Bedie ile adam çekiştirmek de pek kafadardırlar. Süheyla susar, Bedie başlar. Hem Bedie çok müzevirdir.

Erkek: Hani şu senin yar-ı canın olan Bedie mi?

Kadın(Başıyla "la havle" manasına gelen bir işaret yaptıktan bir müddet sonra): Fakat herhalde insan çekiştirmek siz erkeklere vergi.. Her nedense bir araya gelince birbirinizi çekiştirmeden yapamıyorsunuz, vesselam!

Erkek(Bir şey söylemek isterse de sonra vazgeçer)!..

Kamuran Şerif (S. 13, s.7)

Aman Pot Kırma!

Komedi 1 Perde

Halid: Kendi halinde bir kalem efendisi

Nuri Nejad: Hayatta çıkarının yolunu bulmuş, emin ve türlü bir adam.

Birinci meclis

(Sokakta tesadüf ederler.)

Nuri Nejad: Vay Halidciğim, vay yavrum.

Halid: Merhaba kardeşciğim. Nasılsın bakalım?

Nuri Nejad: Asıl sen ne alemdesin? Onu söyle. Bu ne vefasızlık yahu. Senelerden beri görünmezsin aramazsın.

Halid: Nasıl arayayım azizim. Sen yerini izini belli etmezsin ki..

Nuri Nejad: Hakikaten senelerden beri birbirimizi kaybettik.

Nuri Nejad: Bari mümeyyiz olabildin mi?

Halid:Ne gezer azizim.

Nuri Nejad: Yahu böyle ayak üstü durmakla olmaz. Ben öğle yemeğine eve gidiyorum. Gel bizde yemek yiyelim. Hem karımı da görürsün.

Halid: Demek evlendin ha!

Nuri Nejad: (Kulağına eğilerek): Tam manasıyla azizim.. Zengin mi zengin üstelik hem genç. Hem güzel.. Bak bir kere gör de senin Nuri ne kan kırmızısı çıktı anla.

Halid: Yahu haberim olsaydı traş olurdum.

Nuri Nejad: Kulak asma canım.. Sen benim. Bir tanecik çocukluk arkadaşısın.. Haydi gel şuradan bir otomobile atlayalım!..

İkinci meclis

(On dakika sonra şık bir apartmandan içeri girdiler.)

Nuri Nejad: (Kapıyı açan hizmetçiye) Bana bak kız.. Git hanıma söyle.. Bey yemeğe bir misafir getirdi de, ama öyle bildiğin gibi misafir değil. Halid benim can ciğer arkadaşım. Çocukluk arkadaşım, anlıyor musun? Yemeği ona göre hazırlayın..

(Halide dönerek): Yemek yarım saatten evvel hazır olmaz .. Karım gelinceye kadar seninle salonda oturup çene çalalım.

Halid: (Halid girdiği salonu hayretle temaşa ederek): Yahu sen işi iyiden iyiye büyütmüşsün. Bu ne ev bu ne eşya!..

Nuri Nejad: Ne yaparsın azizim.. Dünya bu.. İş bilen kılıç kuşananın!

Halid: Aferin be Nuri!

Nuri Nejad: Ha iyi hatırıma geldi. Karım gelince onun yanında bana Nuri deme anladın mı?

Halid: Ya ne diyeyim?

Nuri Nejad: Nejad dersin.

H: Nejad mı? O da ne oluyor?

Nuri Nejad: Ne yaparsın be Halidciğim. Nuri manasız bir isim. Bu zamanda zengin bir kız tutup da Nuri isminde bir adama varır mı ya.. Onun için ismimim kuyruğuna bir Nejad taktım. Şimdi bana Nejad diyorlar.

Halid: (Kendi kendine tekrar ederek) Nejad Nejad hiç de işitmediğim bir isim.

Nuri Nejad: Ha birde karıma senin kalemde katip olduğunu söylemeyeceğim.

Halid: Ya.. Bir mahzuru mu var?

Nuri Nejad: Yok ama “en aziz arkadaşım Halid” diye takdim ederken mesela muktedir maden mühendislerinden demek daha iyi.

Halid: ben mi muktedir maden mühendisi?

Nuri Nejad: Canım ne çıkar? Maden mühendisi oluversen.. Maden mühendislerinin alnında damgası yok ya..

Halid: Olur şey değilsin yahu!

Nuri Nejad: Sen daha hayatında hanyayı konyayı anlamadığın için bunlar sana tuhaf gelir..

Halid: Her ne ise.. Valide yine Çarşamba’da mı oturuyor?

Nuri Nejad: Valide mi? Valide mezarda damadının yanında

Halid: Ne damadı yahu? Senin hemşiren var mıydı?

Nuri Nejad: Yoktu ama azizim, ne yaparsın.. Valideyi uzak bir yerde buldurmak lazımdı.. O yine çarşambada da bildiğin evde oturadursun. Ben karıma “annem mezarda damadının yanında” diye bir yalan atıverdim. Aslımı karıma tanıtmamak için başka çare var mı ya! Annenin Çarşamba’da oturduğu meydana çıkınca paşa babasının vukuatı üzerine amcamın israfı yüzünden mecbur olduğumuz İskitler’deki konak masalını kim yutar!

Halid(Büyük bir hayret içinde):Ne paşa babası ne konağı yahu!

Nuri Nejad: Azizim senin anlayacağın karım beni kibar düşkününü biliyor.. İşte mesele bu! Yalnız anlattıklarımı unutma sakın karımın yanında bir pot kırayım deme!

Halid: (Biraz şaşırmiş bir halde): Bir de amcandan bahsettin o kim oluyor?

Nuri Nejad: Ha.. İyi ki hatırlattın.. O şimdi Avrupa'dadır. Çok para kazanmış zengin olmuş. Yalnız hırsız bir adam olduğu için bana bakmıyor fakat öldüğü zaman yalnız benim hisseme yüz bin lira kalacak. Anladın mı? Pek rica ederim karıma sık sık amcandan bahset. Şöyle zengin böyle zengin diye boyuna anlat..

Halid: Aman yahu.. İsmi cismi olmayan adamdan nasıl bahsedeyim yahu!

Nuri Nejad: Ha iyi ki hatırlattın. Amcamın ismi Behzad.. sakın unutma..

Halid: Ha.. amcanın adı Behzad.. Seninki senin adın ne idi?

Nuri Nejad: Canım Nejad.. Ne çabuk unuttun.

Halid: Ne bileyim ben birader.. O kadar çok şey söyledin ki..

Nuri Nejad: Karım nerede ise gelir. Bak onu unuttum: Malum a ben hayatımın sekiz senesini almanya da dar-ı müştat darül fününunda ulum-i iktisadiye tahsiline husr ettim.

Halid: Bir de sıkılmadan malum a diyorsun.. Neresi malum yahu..

Nuri Nejad: Rica ediyorum halid. Söylediklerimi unutma.. Sonra karımın yanında beni rezil edersin..

Halid: Canım madem vaziyet böyledir. Beni ne halt etmeye buraya getirdin?

Nuri Nejad: Zıyanı yok Halidciğim.. Hem evimi görürsün. Hem de beraber yemek yeriz dedim. İstersen söylediklerim iyice hatırında kalsın diye bir kere daha tekrar edelim.. Evvela ismim.

Halid: Onu öğrendik: Nejad

Nuri Nejad: Aferin.. sonra sen maden mühendisisin sonra valide mezarda damadının yanında.. Çarşamba'daki evden sakın bahsedeyim deme.. Mirası düşerse merhum paşa babamdan Üsküdar'daki konaktan şöyle bir bahsedersin. Kibar düşkünü olduğumuz malum, değil mi?

Halid: (Şaşırmiş bir halde): Ne .. Sonra?

Nuri Nejad: Sonra amcamdan bahsedeceksin.. İspanya'daki şatolardan, şundan bundan.. Amcam öldüğü zaman bana kalacak mirastan.. Ha amcamın ismi ne idi?

Halid (Düşünerek): Amcanın ismi.. Amcanın ismi.. Ne bileyim yahu.. Unuttum gitti..

Nuri Nejad: (Telaşla yerinden fırlayarak) : Aman en can alıcı şeyi unuttun. Behzad yahu.. Behzad.. Aman Halidciğim, karım nerede ise gelir seni göreyim halid sakın yanında bir pot kırayım deme.. Mahvolduğum gündür..

Halid(Karar vermiş bir tavırla): Sen hiç merak etme azizim.. Endişeye mahal kalmadı!

Nuri Nejad: Neden?

Halid: Neden olacak? Her gün gibi gidip bizim Arnavut'ta karnımı doyuracağım da ondan!

Kamuran Şerif (S. 16, s.3)

Böyle Kaynana Dostlar Başına

Bey

Hanım, karısı

Kaynana, hanımın annesi

Birinci Meclis

Hanım(Telefon başında) : Annem telefon ediyor.. Seni görmeye gelecekmiş..

Bey: Ne zaman?

Hanım: Şimdi geliyormuş.

Bey: Maşallah bana da ne kadar kanı kaydadı.. Buyursun bakalım..

Hanım(Telefonla konuşarak): Anne, bey sizi bekliyor..(Telefonu kapar. Bir müddet sonra)

Bey: Görüyorsun ya.. Annenle aram ne kadar iyi..

Hanım: Senin annemle aran iyi değil, annemin seninle arası iyi..

Bey: Vallahi onu bunu bilmem ama, benimle bu kadar meşgul olmasa sanki kaynanayı daha fazla seveceğim. Olur şey değil yahu.. Kraldan fazla kral tarafındadır.

Hanım: Fena mı seni seviyor..

Bey: Canım bende onu seviyorum ama onun kadar meşgul olmuyorum. Karşısına bir defa gelip hafifçe öğürecek olsam beti benzi gül gibi oluyor.

Hanım: Siz erkekler işte böyle hep nankör olursunuz.. “Allah razı olsun, kaynanam beni seviyor..” diyeceğine

Bey: Yahu.. Bu kadarı da bana biraz fazla gibi geliyor. Kaynanalar damatlarını sevmez derler ama, bizimki o soydan değil galiba!

İkinci meclis

Kaynana “Kızına hitaben” : Sen biraz beni damadıyla yalnız bırak bakayım.

Hanım : Peki bende zaten yemeğe bakacaktım. “çıkart”

Kaynana: Oğlum senden istirhamım var.. Kaynananın hatırını kırmak istemezsin zannederim. Bana bir şişe idrar verir misin?

Bey(Hayretle): Ne idrarı?

Kaynana: Tabi senin idrarın.

Bey(Kendi kendine): Acayip.. acaba koleksiyon mu yapıyor! (Kaynanasına) Affedersiniz ama.. Sebebini sorabilir miyim?

Kaynana: Şey tahlil için lazım da..

Bey: Tahlil mi! Fesuphanallah.. Tahlile neden lazım görüyorsunuz? Hamd olsun sağlığım yerinde..

Kaynana(Parmağıyla masaya vurarak): Aman allahım.. tu..tu.. Aman evladım büyük söyleme..

Bey: Canım zorla hasta olacak değilim ya..

Kaynana: Öyle deme oğlum hepimiz can taşıyoruz.. Hem oğlum yalnız bu defaya mahsus değil. İtinayla her üç ayda bir idrarını alıp tahlil ettireceğim.

Bey(Asabi): Pek garip doğrusu! Bunu da kimseden işitmemiştim.

Kaynana: Öyle sinirlenme evladım. Maazallah kan başına fırlar. Hem acelesi yok.. Şu birkaç gün içinde işin olmadığı zamanda yirmi dört saatlik idrarını toplarsın. Bana telefon edersin. Ben hizmetçiyi gönderip aldırırım.

Bey(Kendi kendine):Adeta sinirime dokunuyor yahu..

Kaynana: Sen afiyette ol da başka hiçbir şey istemem. Ya maazallah ölecek olursan.. (Birden bire ağlamaya başlayarak) Muhakkak ölürüm.!

Bey(Yanına gelerek): Eksik olma kayınvalideciğim, sen merak etme, ben istediğini yaparım!

Üçüncü meclis

Hanım: Ne o anne? Ağlıyor musun?

Bey: Ayol ben galiba yakında öleceğim.. Annenin içine doğmuş!

Kaynana(Feryadı arttırarak): Aman oğlum söyleme fenalık gelir..(Kızına) Aman kızım, kocanın kıymetini bil! Sakın zıttına gidip canını sıkma!

Bey: Hay Allah senden razı olsun kayınvalide. Ah benim gözümün nuru kaynanacığım.. Sana her hafta bir şişe idrar göndermezsem adam değilim!

Hanım: A...a.. Ne söylüyorsun bey? Sen çıldırdın mı?

Bey: Ayol.. Senin haberin yok.. Annen beni merak ediyor. İdrarımı tahlil ettirecek.

Hanım: Tuhaf.. Peki sen hasta mısın?

Bey: Hasta değilim ama gel de annene meramı anlat!

Kaynana: Bana bakın eğer benim hayır duamı almak isterseniz her ay sizi hekime göndereyim. Kendinizi muayene ettirin!

Bey: Yahu.. Bak o olmaz.. Üstelik bir de her ay on lira dokunur parasını veremem..

Kaynana: Aman oğlum, senin canım sağ olsun.. Hem parasını ben veriyorum.. hem hekim sizi iyi bulursa her muayene de bir hediye!

Bey: Ha bak, ona diyecek yok! Öyle ise doktoru her hafta yollayın .. (kendi kendine) böyle kaynana dostlar başına!

Dördüncü meclis

Hanım: Vallahi anne bazen sana hayret ediyorum.. Bu adamın sıhhatiyle nasıl bu kadar alakadar olabiliyorsun? Benim kocam olduğu halde onu senin kadar ben düşünmüyorum.

Kaynana: Ah kızım ben onu düşünmüyorum, kendi canımı düşünüyorum!

Hanım: O da ne demek!

Kaynana: O da bana göre bir sır..

Hanım(merakla) : Sır mı? Çabuk söyle anne! Yoksa meraktan çatlayacağım. Yemin ediyorum, kimseye söylemem!

Kaynana: Peki söyleyeyim ama kocana iyi bakacağına vaat et!

Hanım: Vaat ediyorum! Bir dediğini iki etmem!

Kaynana: Hani bir Rabia Hanım var. Biliyorsun değil mi?

Hanım: Hani şu fala bakar..

Kaynana: Hah işte o.. Ona on defa fala baktırdım. Her seferinde bana “damadından on gün sonra öleceksin!” dedi.. Şimdi anladın mı ?

Kamuran Şerif (S. 15, s.14)

Bu da Yaşamak Mı ?

(Hanım son zamanlarda Amerika skeçlerinden haydutlu, eşkiyalı filmlere fena halde merask sardırılmıştı. Gece gündüz o tüyler ürpertici vakaların hayaliyle yaşar. Bey haftada üç gece hanımını sinemaya götürmek mecburiyetinde olduğu için uykusuzluktan şiddetli müştekidir. Sinema dönüşü son gördüğü filmin tesiriyle hanımın sinirleri fena halde gerilmiştir. Bey sadece uykuya mütehasır.)

Bey: Artık yatsak mı?

Hanım: Ayol ne sinirsiz adamsın. O müthiş filmi seyrettikten sonra hemen yatıp uyuyacaksın öyle mi?

Bey: O müthiş filmi seyrettik diye sabaha kadar oturacak değiliz ya..

Hanım: Rica ederim beni yalnız bırakıp uyuma.

Bey: Peki biraz daha oturalım.(Bir müddet sonra)

Hanım: (Etrafı dinleyerek) : Duydun mu?

Bey:Neyi?

Hanım: Galiba cam vuruldu. Evet evet, cam vuruldu.

Bey (Etrafı dinleyerek): Hayır efendim ne münasebet, yağmur yağıyor.

Hanım: (Sükut-u hayale uğramış gibi içini çekerek): Sahi öyle! Bende bir şey zannettim.

Hanım(Bir müddet sükuttan sonra): Bey.. Bey.. Hiç senin düşmanın var mı?

Bey: Ne gibi?

Hanım: Canım ne gibi olacak? Sana fenalık etmek isteyen bir adam. Senden intikam almak için senelerden beri fırsat kollayan bir âman düşman!

Bey: (Gözlerini oğuşturduktan bir müddet sonra) Hiç zannetmiyorum.

(Hanım içini çeker.)

Hanım(Bir müddet sükuttan sonra) Bey senin şu çok zengin olan dayın ani bir surette esrarengiz bir ölümle öldü değil mi?

Bey(Esneyerek): Nuri amcam mı?.. Yok canım.. senelerden beri böbreklerinden rahatsızdı. Üç defa ameliyat oldu. Böbreklerinden birini çıkardılar. Hani hekimler “Artık ölüme mahkumdur” dediler. Ondan sonra üç sene daha yaşadı. Esasen öldüğü zaman seksen yaşında idi.

Hanım: Demek tabi bir ölümle öldü.

Bey: Bundan tabisi can sağlığı! (Yine hanım içini çeker. Bir müddet sükuttan sonra)

Hanım: Sinemadan gelirken arkamızdan biri bizi takip etti. Farkında oldun değil mi?

Bey: Yoo..

Hanım: Canım paltosunun yakası kalkık, uzun boylu bir adam..

Bey: Ha.. Şu bitişik komşu.. O da bizimle beraber sinemada idi. Arkamızdan geliyordu..

Hanım: Demek sinema da idi öyle mi? (İçini çekerek) Öyle ise odur.. (Biraz sonra) Duydun mu?

Bey (Uyuklarken , silkinerek): Ne!

Hanım: Bir hırıltı oldu mu? Birinin boğazı sıkılıyor gibi..

Bey(Dinledikten sonra): Smma da yaptın yahu.. Terkos borusu.. Her zaman öyle hırıldamaz mı?

Hanım (İçini çekerek): Her şeyini ne çabuk keşfedersin. (Bir müddet sustuktan sonra) Demek demin pencerenin vurulmadığına eminsin?

Bey: Yok iki gözüm!.. Madem bu kadar arzun vardı keşke vurulsaydı.. Fakat vurulmadı.. Ne yapalım!

Hanım: Hiçbir düşmanın olmadığını iyi biliyorsun öyle mi?

Bey: Ne yapayım karıcığım? Senin hatırın için dostlarımı kendime düşman edemem ya!

Hanım: Ya amcanın ölümü?

Bey: Anlattık ya.. Böbrek hastalığı..

Hanım: Sinemadan dönerken arkamızdan gelende olmadı mı?

Bey(Üst üste iki kere esneyerek) İşte bitişik komşu geldi ya.. Yetişmedi mi?

Hanım: Demin duyduğumuz hırıltı da terkos borusu öyle mi?

Bey: Hanım!

Hanım: (Tamamıyla meyus bir tavırla içini çekerek) Bu da yaşayış mı rica ederim! Haydi öyle ise yatalım..

Şeytan Çekici (S. 23, s.6)

Buhran Var!

Komedi 2 Perde

Bey: 65 yaşında

Hanım: 55 yaşında

(Bey akşam yorgun argın eve gelir. Tek başına evin bütün işini gören hanımdayak yemiş gibi yorgun inleye sıkıla kapıyı açmaya inerken kendi kendine söylenir.)

Hanım: Allah insanı mezarda bile yalnız bırakmasın. Meğer yalnızlık ne güçmüş.. evin içinde kapıyı açacak bir insan bile yok.. (kapıyı açar açmaz) Her şeyden evvel onu söyle: Hizmetçiden ne haber?

Bey: Ayol daha kapıdan “ hizmetçi” diye üstüme hücum etme.. Dur bakayım içeri gireyim.

Hanım: Buldun mu?

Bey: Hiç sorma hanım.. Bütün gün idarehanenin merdivenlerini inip çıkmadan ayaklarıma kara su indi. Gezip dolaşmadığım yer kalmadı: Yok.. Yok!

Hanım: Hay hizmetçi gibi hepsi yok olsunlar! Ne yapacağız böyle?

Bey: Ne yapacağız.. Hizmetçisiz oturacağız..

Hanım: Ne ala.. Sen hemen kararını verdim. Bugün ortalığı toplayıp süpürmeye kadar yemekleri pişirip kurtarıncaya kadar neler çektim.. Bir ben bilirim bir Allah..

Bey: Peki ne yapalım?

Hanım: Aa vallahi bu böyle olmaz.. Bunun bir kolayını bulmalı! Bu yaştan sonra senin evinde ben saçımı süpürge edemem.

Bey: Dur bakayım.. Benim hatırıma bir şey geldi.. Acaba bizim damada yazsak da bize münasip bir adam bulup gönderse olmaz mı?

Hanım: Bak iyi aklına geldi. Hem o beceriklidir. Evvelallah üstesinden gelir. Hemen bir mektup yazalım. İstanbul’a gelen bir bildiğin yanına katıp gönderelim.

Bey: Evet, evet.. Hatta telgraf çekelim. Şuradan kalem hokkayı getir.

(Bey damadına hitaben Şu telgrafi yazar: “Adamsız kaldık. Bir hizmetçi bulunuz. Emniyetli bir adamın yanına katıp gönderiniz.”)

Bey: Yarın sabah ben telgrafi çekerim.

(İki gün sonra)

(Hanım damadından gelen telgrafi heceleyerek okudu. Fakat telgrafta tesadüf ettiği bir kelimenin manasını anlayamaz. Akıl danışmaya komşuya gider.)

Hanım: Hizmetçi için cevap geldi. Fakat ne demek istediğini anlayamadım. Komşunun Hanım: (Mektebe giden on dört yaşındaki kızı kastederek) bizim Saime’ye vereyim de okusun. (Çağırarak) Saime! Kızım gel de hanım teyzenin Şu telgrafını oku.

Saime(Okuyarak): Hizmetçi yok. Buhran var!

Hanım: Bu buhran ne demek oluyor acaba? Bizimki olsa hemen manasını anlar ama..

Saime: Buhran.. İsim olmalı!

Hanım: Hiçte böyle isim işitmemiştim. Acaba kimin ismi?

Komşunun Hanım (Birden bire): Anladı....m! anladım! Mutlaka kendi ahretliklerinin ismidir!

Hanım: hah.. hay aklınla çok yaşa kardeş.. zaten kızımın ahretliğı varmış, biliyorum.. demek hizmetçi bulamadılar, isterseniz ahretliğı yollayalım diyorlar.

Komşu Hanım: Besbelli hanım.. size kendi ahretliklerini veriyorlar..

Hanım: Öyle ise Saimeciğim sen hemen bir telgraf yaz..

Saime: Peki hanım teyzeciğim.. (Kalem kağıt alarak) Ne yazayım!

Hanım: Uzun uzadıya yazmaya lüzum yok.. “Buhran’ı hemen gönderin.” de. Onlar anlarlar!!

Hikâyecibaşı (S. 19, s.10)

Sağlam Haber

Merkume(Telefon başında sık sık zili çalarak) Madmuazel inadına mı yapıyorsunuz? İstediğim numarayı hala vermediniz..

Madmuazel: Veriyorum efendim, veriyorum..

Merkume: Veriyorsunuz ama hala vermediniz.. Acele işim var anlamıyor musunuz? Alo.. alo.. “Mezbure” sen misin ?

Mezbure(Cevap vererek): Sen misin Merkume?

Merkume: Ayol neredesin sabahtan beri beşinci defadır telefon ediyorum.. Seni bir az daha bulamasaydım, sabırsızlıktan çatlayacaktım “Mesrude”nin yaptıklarına ne dersin? Rezalet değil mi?

Mezbure: “Mesrude”mi? Zaten ondan ne beklenir ki?

Mezkume: Öyle ama bu kadarı da artık kepazelik.. Hiç böyle insan görmedim..

Mezbure: Canım bunda şaşılacak ne var.. Perşembenin geleceği çarşambadan belli!.. Hem daha dur o kadarla da kalmaz.

Merkume: Bir zamandan beri pek havalanmıştı.

Mezbure: Aman yarabbi ne biçim insanlar bilmem ki.. Böyle şeyleri nasıl yapıyorlar?

Merkume: Ne çiçektir o bilsen! Hem kendi yaptıklarını görmez de üstüne başkalarına söz söyler. Ohh olsun.. Elalem karşısında kepaze olduğuna ne kadar memnun oldum.. Bakalım bu seferki rezaletini örtbas etmek için neler uyduracak!..

Mezbure: Aman pek merak ettim anlatsana, yine ne rezaletler yapmış..

Merkume: Haydi haydi bilmiyor gibi yapma sen mutlaka işitmişindir!

Mezbure: A.. Vallahi işitmedim.. Kuzum söyle, nerdeyse meraktan çatlayacağım.

Merkume: Ayol, senin kadar bende merak ediyorum.

Mezbure: Ne?

Merkume: İŖin esasını bende bilmiyorum ki..

Mezbure:!.!

Merkume: Dün Melume ile Merufe'yi sokakta gördüm. Kol kola girmiş gidiyorlar. Aralarında sıkı fıkı bir Ŗey konuŖuyorlardı. Gülüşerek yanımdan geçerken Mesrude'den bahsettiklerini işittim ama.. İyice anlayamadım. Senin haberin vardır diye sana telefon ettim.

Mezbure: Ayol bana telefon edip ne yapacaksın.. Sen haberi sağlam yerden işitmişsin. Mademki Melume ile Merufe, Mesrude'den bahsetmiş herhalde yine bir Ŗey vardır.

Merkume: Canım ona Ŗüphe yok! Kimbilir yine ne rezalet oldu!

Mezbure: Aman bu havadisi Mezkure'ye vereyim.

Merkume(Bir an sükuttan sonra): Ne ..nasıl?

Mezbure: Müthiş olur Ŗey değil doğrusu benim adeta içime doğmuştu! Ama dur Ŗimdi telefon edeyim..

Merkume: Bende Mebhune'ye telefon edeceğim.

Mezbure: Haydi cicim. Allahısmarladık.

Merkume: Güle güle yavrum! (Telefonu çalarak) Alo..Alo.. Madmuazel, madmuazel..

Mezbure (Telefonu çalarak) Alo.. Alo.. Madmuazel.. Madmuazel..

(Bir çeyrek sonra)

Mezkure: Aman dur, Mezbure bende Melfufe'ye telefon edeyim.

Mebhune: Aman Mezkumeciğim. Bende Mertube ye havadis vereyim.

(Zincirleme telefon akŖama kadar devam eder.)

HikayecibaŖı (S. 14, s.11)

Sen İnsaf Et!

Komedi 2 Perde

Hanım: Nazı geçen takımdan

Bey: Nazı çeken takımdan

Birinci Perde

Bey: Az kaldı sana söylemeyi unutuyordum. Yarın akşam misafirler gelecek. Haberin olsun.

Hanım(Asabiyetle): Ayol sen ne söz anlamaz adamsın! Sana kaç defa tembih ettim. Yemeğe misafir davet etme!

Bey: Neden?

Hanım: Bak hala neden diyor. Sana kaç defa söyledim bey salondaki halı artık eskidi, perişan oldu. Oraya misafir kabul edemem. Sonra alem bizi defe koyup çalar.. Daha nasıl anlatayım a canım!

Bey: Ha sahi, sahi, sahi.. Affedersin unuttum. Hem iyi ki söyledin. Hazır param varken o meseleyi de halledelim. Sana para vereyim. Bugün git iyi bir halı al.. Hemen yemek salonuna yaptır.

Hanım: Bak senin misafirlerin gelecek diye paraya hemen nasıl kıydın. Şimdi ben senden bir tuvalet parası isteseydim, muhakkak sözümü ağzıma tıkardım.

Bey:Neden böyle söylüyorsun karıcığımk.. Sen benden ne zaman tuvalet için para istedin de reddettim.

Hanım(Arasını soğutmam): Öyle ise şimdi istiyorum. Haydi ver bakalım.

Bey(Söylediğine pişman): Şimdi tuvaletin sırası mı ya!

Hanım: Öyle ise bir daha öyle “Ne zaman esvap istedin de reddettim” diye atıp tutma! Benim bildiğim hiçbir arzumu yerine getirmiyorsun. Senden ne zaman bir şey istesem parasızlıktan dem vuruyorsun.

Bey: Hanım senin istediğin tuvalet değil mi?

Hanım: Evet..

Bey: Pekala ben sana vaad ediyorum. Sana istediğinden ala bir tuvalet alacağım.

Hanım:Hayır ben bugün istiyorum!

Bey: Neden böyle çocuk gibi söyleniyorsun. Bak bugün halı için para veriyorum. Birkaç gün sonra da halı için veririm. Olmaz mı? Hele al sen şu halı parasını..

(Bey cüzdanından üç adet ellilik kaime çıkarıp hanıma verdi.)

İkinci perde

(Akşam bey eve geldiği zaman hanımda fazla bir şıklık görür. Hanım gayet bi hoş ve mesettur.)

Hanım (Üstündeki ağır şık kostümü göstererek):Nasıl tuvaletim?

Bey: Çok güzel ne zaman yaptırdın bunu? Hiç görmemiştim.

Hanım: Yaptırmadım hazır aldım.

Bey: Ne zaman?

Hanım: Bugün!

Bey: Bugün mü? Demek beni yine borca soktun.. Ahh sana ne diyeyim.

Hanım: Yok canım neden borca sokayım. Peşin para ile aldım.

Bey(Acı bir endişe ile): Hazır para mı?

Hanım: Tabi değil mi ya.. Sen bana bugün para vermedin mi?

Bey(İhtimal vermeyerek): Ben sana tuvalet al diye para verdim mi?

Hanım: Yüz elli lira vermedin mi?

Bey: Yüz elli lira mı! Ya halı?

Hanım (Nevaziş-gar): Bey ne için böyle söyleniyorsun.. Halıyı niçin alıyorduk? Misafirler görmesin diye değil mi? Ben bu tuvaleti gördüm, baktım bana çok yakışacak. Şimdi sen insaf et de söyle: Sen misafir olsan beni bu kıyafette gördükten sonra bir daha halıya bakmak hatırına gelir mi?

İmzasız (S.18, s.10)

6. MASAL

Bir kasabanın güzel fakat harap bir cami' varmış. Zengin ahaliden bir kısmı aralarında i'ane toplayarak camiyi tamir ettirmeye karar verirler. Başka bir şehirden zanaatkar bir usta getirirler.

Usta üç ay çalışır, minareyi, kapıyı tamir eder. Dahlideki bozulmuş hudud ve tezhihatı düzeltir. Mihrab ve minberi tezyin eder; fazla olarak da cevizden vaaz kürsüsü imal eder.

Kasaba ahalisi biltabi pek memnun olur. Fakat bir mevzu vücuda gelsin de bir takım fuzuli makedler ortaya çıkmasın olur mu? Üç beş ham-ı ervah softa bir araya toplanırlar: Bu camide namaz kılmak caiz değildir. Çünkü ne idüğü belirsiz bir adam olan usta vaaz kürsüsüne canlı mahluk tasviri yapmıştır, diye gürültü etmeye başlarlar.

Softaların tasvir dedikleri şey kürsünün cevizden oyulmuş güzel bir mozaikidir. Softalar bunun bir kurt başı resmi olduğunu iddia ederler. İşte ağzı, işte dişler, işte gözleri, kulakları diye oymaları göstermeye başlarlar.

Eşrafın içine de bir kurttur düşer. Eğer doğru ise namazlarımız fased olur. Bunu bir bilenden tahkik edelim. Derler ve Hoca Nasreddin merhumu Tayin ederler.

Ahali camiye toplanır. Nasreddin Hoca kürsüyü uzun uzadıya tetkik eder. Neticede, "Allahü a'lem bir kurt başıdır. Hakikaten gözleri, dişleri, kulakları bellidir" der.

Eşraf asabileşir, demek ki bu memnun usta bizi aldattı. Verdiğimiz parayı alalım diye söylenmeye başladılar.

Hoca merhum cevap verir: "Gerçi usta bir canlı mahluk yapmıştır. Ancak bu hareketi harun değildir. Maksadı şudur ki: Kürsüde kurt başını gören aşikar korksun da oraya çıkıp halka vaazlık etmeye yeltenmesin." içindir.

İmzasız (S.14, s.12)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Mizah; eğlendiren, güldüren, kişinin hoşça vakit geçirmesini sağlayan ve her dönemde var olan gelen bir tür olarak karşımıza çıkar. Mizah, gelişen şartlara paralel olarak da kendini geliştirmiş ve bünyesine çeşitli farklılıklar katmıştır. Türk mizahı da geçmişten bugüne çeşitli dönemlere ayrılmış ve her döneme özgü yenilikler ortaya çıkarmayı başarmıştır. Fakat Türk mizahına asıl etki eden olay, matbaanın yaygınlaşması ve basın özgürlüğü olmuştur. II. Meşrutiyet döneminde, sayıları iki yüzü bulan çeşitli mizah dergileri yayınlanmıştır. Cumhuriyet dönemine gelene kadar da çeşitli süreçlerden geçen Türk mizahı ve dergiciliği, Cumhuriyet ile birlikte belli bir düzene oturmaya başlamıştır. Yeni Türkiye'nin kurulduğu ilk yıllarda da oldukça fazla dergi yayın hayatına girmiştir. Yayına giren bu dergiler içinde kültür, sanat, edebiyat, kadın, çocuk ve mizah dergilerinin sayısı epeyce fazladır.

Bizim çalışmamıza esas teşkil eden *Yeni Kalem* dergisi genç Cumhuriyet'in yerleşmeye başladığı döneme denk gelen, bir mizah dergisi olma özelliğindedir. *Yeni Kalem* dergisini çalışmamızdaki asıl sebep ise, dergi üzerine fazla bir çalışma yapılmaması ve dergiye gereken önemin verilmemesidir.

Cumhuriyet'in ilk yılları ülkemiz açısından son derece önemli bir dönemdir. Bu dönemde her alanda önemli yenilikler ve değişiklikler yapılmaktadır. Bu yeniliklerin tanıtılması ve benimsetilmesinde en büyük görev de hiç şüphesiz yayın organlarına düşmektedir. *Yeni Kalem* dergisi de günümüzde bile evrensel olan konuların yanında, sayfalarında yer verdiği hikâyelerde, tenkitlerde, fıkra ve dedikodularda, o dönemi tüm çıplaklığı ile vermeye çalışmıştır.

Yeni Kalem, Orhan Seyfi Orhon önderliğinde İstanbul'da çıkarılan, Mustafa Kemal Paşa'yı ve yenilikleri destekleyen nitelikte yayın yapan ve edebî yönden incelenmeye değer bir mizah dergisidir. Yayınlanan edebî türlerin bir kısmında dönemin önemli şair, yazar, mebus ve mebus eşleri zaman zaman isim verilerek, zaman zaman da hayali bir karakter olarak eleştirilmiştir. Dergide yayınlanan hemen hemen her edebî türde bir hiciv söz konusudur. Siyasiler, olaylar ve sosyal yapı eleştirilmiştir. Dergi tüm bunların yanı sıra, yalnızca kendi ülkesinde olan bitenle ilgilenmemiş; dünyada olup bitene de duyarsız kalmayıp dünya karikatürlerine de sayfalarında yer vermiştir.

Düşünce hayatımızın, ufkumuzun genişleyip gelişmesinde, edebiyatın, kültürel hayatın farklı biçimler almasında, edebi zevklerin ilerlemesinde dergiler önemli bir yere sahiptir. Aynı zamanda dergiler okuyucu ile sanatçı arasında bir köprü görevi görüp onların buluşmasını sağlayan bir araçtır. Dergiler, dönem sanatçılarının yetişmesinde, isimlerinin duyurulmasında önemli roller üstlenmiş, aynı zamanda da sanatçıların yetişmesinde bir bakıma okul görevi görmüşler ve bu görevi hala devam ettirmektedirler.

Cemil Meriç'in de dediği gibi "*Kitap, istikbale yollanan mektup.... Kitap ve gazete... biri zamanın dışındadır, öteki "an"ın kendisi. Kitap, beraber yaşar sizinle, beraber büyür. Gazete, okununca biter. Kitap fazla ciddi, gazete fazla sorumsuz. Dergi, hür tefekkürün kalesi. Belki serseri ama taze ve sıcak bir tefekkür. Kitap, çok defa tek insanın eseri, tek düşüncenin yankısı; dergi bir zekâlar topluluğunun. Bir neslin vasiyetnamesidir dergi; vasiyetnamesi, daha doğrusu mesajı. Kapanan her dergi, kaybedilen bir savaş, hezimet veya intihar.*" (Meriç, 1992:100-101). Bu düşünceden yola çıkarak dergiler hakkında şu tespitlerde bulunmak yerinde olacaktır. Dergilerde farklı alanlara ait yazıların, farklı düşüncelere ve dünya görüşlerine sahip yazarların yer alması, özgür bir düşünce ortamının olması sebebi ile milletlerin kültür, edebiyat, sanat ve toplumsal hayatlarının tüm evrelerini, en çıplak şekilde dergilerden öğrenmek mümkündür. Bu yüzden edebi dergilerin, bir toplumun tüm sanatsal ve edebi faaliyetlerinin yer aldığı, dönemin edebi zevkini yansıtan edebiyat tarihlerinde daha geniş bir biçimde verilmesi edebiyatımız açısından son derece yararlı olacaktır. Öyle ki bir milletin varlığını devam ettirip kendini geliştirebilmesi, tarihinin yanında edebi geçmişini bilmesi, kültürel zenginliklerinin, âdet, gelenek ve göreneklerinin farkında olması ile mümkündür.

Özetle, dergiler çıkarıldıkları dönemin zihniyetini yansıtan, okuyucu ile yazar buluşmasını her daim canlı tutan en iyi araçlardan birisi olmuştur. Dergiler, hangi devirde çıktıysa o devrin aynası olmuşlardır. *Yeni Kalem* dergisi de arşivlerde incelenmeyi bekleyen, Cumhuriyet'in ilk yıllarına şahitlik eden dergilerden, yalnızca biri olarak karşımıza çıkmış edebi, sosyal ve mizahî bir dergi olma özelliği gösteren önemli bir süreli yayındır.

KAYNAKÇA

- Balbiçak, Ö. (2009). *Orhan Seyfi Orhon ve Yeni Kalem Mecmuası* (İnceleme ve metin 1-3). (Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Ankara.
- Çetin, N. (2008). *Roman Çözümleme Yönetimi*, Ankara: Öncü Kitap.
- Çeviker, T. (2010). *Karikatürkiye Karikatürlerle Cumhuriyet Tarihi 1923-2008* I. Cilt, İstanbul: NTV Yayınları.
- Dilçin, C. (2000). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara: TDK Yayınları.
- Enginün, İ. (2010). *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Gültekin, S. (1997). *Harb Mamülleri, Yeni Kitap, Yeni Kalem, Irmak ve Yürüyüş Dergilerinin Değerlendirilmesi ve Tahlili Fihristi*. (YL Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Kaplan, M. (1987). *Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar*, 1.bs, c. 2, s. 312. İstanbul: Dergah Yayınları, akt. A. Çalışkan. (2010). *Ana Çizgileriyle Cumhuriyet Devri Türk Şiirine Teorik Bir Yaklaşım (1923-1960)*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi.
- Korkmaz, R. (Ed.). (2009). *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı (1839-2000)* (8.Baskı). İstanbul: Grafiker Yayınları.
- Köksal, M. S. (2013), *Mizahın Türk Siyasi Kültürü Üzerindeki Yeri ve Siyasete İlişkin Toplum Algısının Oluşturulmasındaki Rolü*, Karaman: Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Maraş, M.A. (1998). *Cumhuriyet Devri Türk Şiirine Genel Bir Bakış*, Yeni Türkiye [Cumhuriyet Özel Sayısı IV / Kültürel Değerlendirme], Yıl: 4, S. 23-24, s. 2898. akt. A. Çalışkan. (2010). *Ana Çizgileriyle Cumhuriyet Devri Türk Şiirine Teorik Bir Yaklaşım (1923-1960)*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi.
- Meriç, C. (1992). *Bu Ülke*, İstanbul: İletişim Yayınları.

Nesin, A. (2001). *Cumhuriyet Dönemi Türk Mizahı*, İstanbul: Adam Yayınları.

Orhon, O. S. *Yeni Kalem Dergisi*, İstanbul: Terakki Matbaası, 6 Teşrin 1927 – Nisan 1928, 1-25.

Öngören, F. (1983). *Cumhuriyet Dönemi Türk Mizahı ve Hicvi*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Parlatır, İ. (2011). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara: Yargı Yayınevi.

Seyhan, S. (2013). *II. Meşrutiyet Dönemi Mizah Basını ve İçeriklerinden Seçilmiş Örnekler*”, 10 Ocak 2014, [http:// www.turkishstudies.net](http://www.turkishstudies.net)

Şengül, A. ve Çifci D. (2007). *Taşrada Şiire Tutunmak Nedret Gürcan*, Ankara: Akçağ Yayınları.

Türk Dil Kurumu Sözlüğü (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Varlık, M. B. (1981). Türkiye Basın-Yayın Tarihi Kaynakçası, *Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi* Yayın No:153.

Yapar Gönenç, A. (2007). *Türkiye’de Dergiciliğin Tarihsel Gelişimi*. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi.

Yardımcı, İ. (2010). *Mizah Kavramı ve Sanattaki Yeri*, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.

Yazıcı, N. (2011). *Yazılı Türk Mizahının Gelişim Sürecinde Batılı Anlamda İlk Mizah Dergisi: Cem*. 16 Kasım 2013, [http:// www.turkishstudies.net](http://www.turkishstudies.net)

[http:// www.sanatalemi.net](http://www.sanatalemi.net)

EKLER

Yeni Kalem dergisinin tüm sayılarının ilk sayfaları bu kısımda verilmiştir.

EKLER

Yeni Kalem dergisinin tüm sayılarının ilk sayfaları bu kısımda verilmiştir.

فكرنا

سنة اربعون مائة واربعمائة وثمانين

شهر ربيع الاول سنة اربعين مائة واربعمائة وثمانين

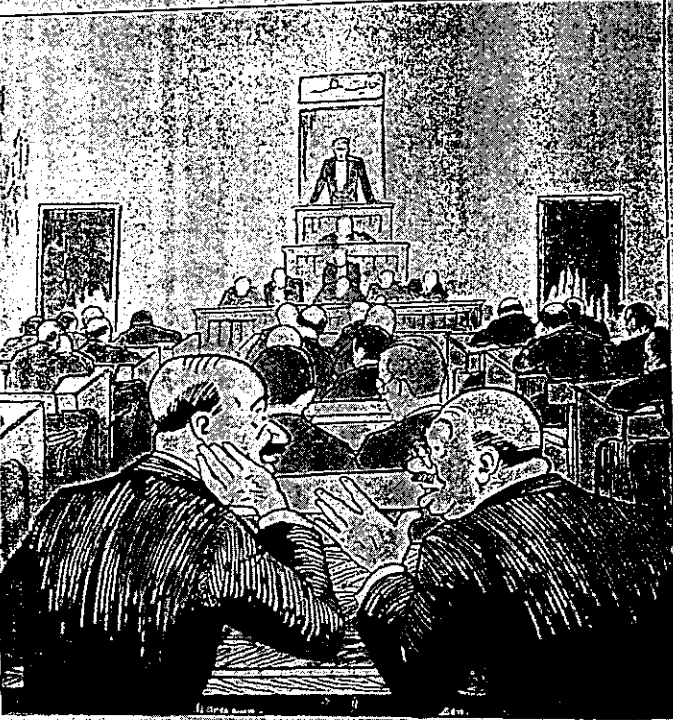

الطبعة الاولى سنة اربعين مائة واربعمائة وثمانين

Hakkı Tank Us Koleksiyonu Süreli Yayınları

قلمناما

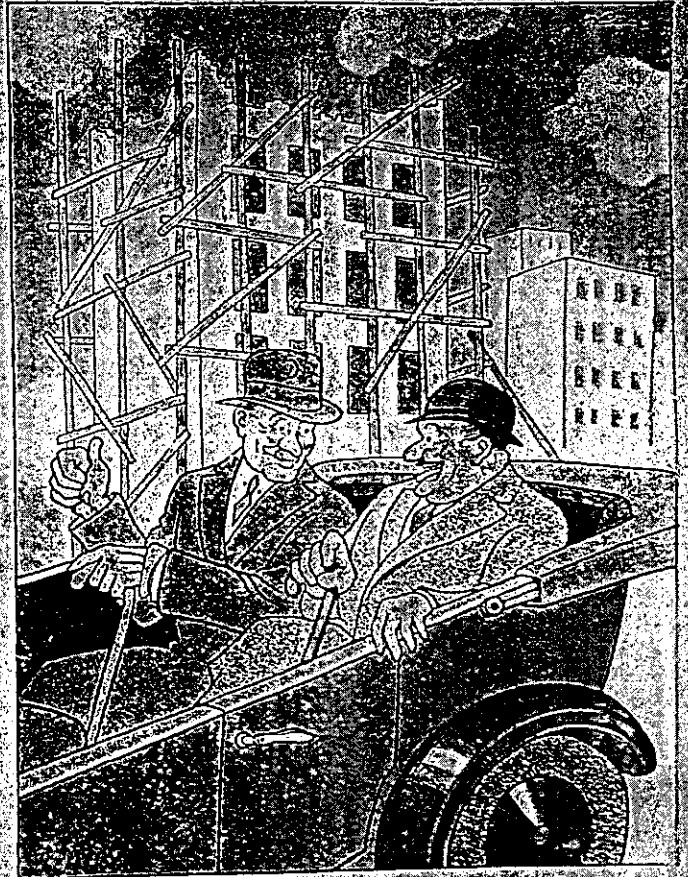
Hakkı Tanık Us Koleksiyonu Süreli Yayınları

قالت

Hakkı Tark Us Koleksiyonu Süreli Yayınları

فكرنا

Hakkı Tank Us Koleksiyonu Süreli Yayınları

قلمی

مکتوبی که در آن
مکتوبی که در آن
مکتوبی که در آن

مکتوبی که در آن

[مکتوبی که در آن]

مکتوبی که در آن

مکتوبی که در آن

Hakkı Tank Us Koleksiyonu Süreli Yayınları

فکر و فکر

تاریخ: ۱۳۷۰ ...
شماره: ...
قیمت: ...

مجله فکری و فکری
تأسیس: ...
محرران: ...

فکر و فکر [مجله فکری و فکری] ...

استاندارد ...

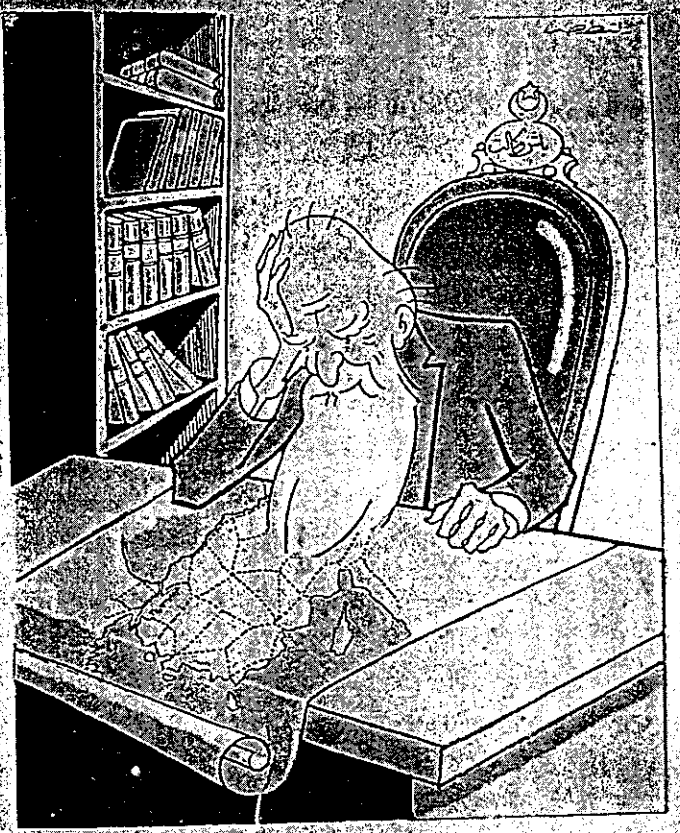

استاندارد ...

فقیہان کرامہ
بیتہ کریمی شہ لادری اور انجالی منع کر مری
[دوبلہ آریستہ بیت اوزون ساینر دودہ اونیہ ایشلاروز]

دور - سیکور اوزون شام ایشلاروز
ایکسپریس
استانبول

ایکسپریس
حیات بنام قوتی شامور ایست ۱۹۱۵
برند سیکور شمران آتدی [خلیله آتال]
برند سیکور شمران آتدی [خلیله آتال]

تاریخچه
مجموعه
مجموعه
مجموعه

فکر و فکر

مجموعه
مجموعه
مجموعه

مجموعه
مجموعه
مجموعه

قلمنامہ

پندرہ روزہ

پندرہ روزہ

پندرہ روزہ

پندرہ روزہ

پندرہ روزہ

اور پھر اس کے بعد...

پندرہ روزہ

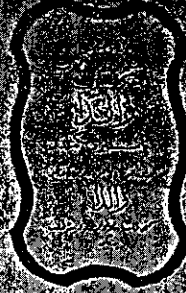
Hakkı Tark Us Koleksiyonu Süreli Yayınları

فكرنا لغيرنا

Hakkı Tank Us Koleksiyonu Süreli Yayınları

قوله
في كتابه
الذي
هو
مؤلفه
الذي
هو
مؤلفه
الذي
هو
مؤلفه

صالح
كوتيس
عالم

في كتابه
الذي
هو
مؤلفه
الذي
هو
مؤلفه
الذي
هو
مؤلفه

عالم
عالم

Hakkı Tank Us Koleksiyonu Süreli Yayınları

فكرنا

تصوير: محمد صالح
 في يوم الاثنين ١٠ كانون الثاني ١٩٥٧ م
 في اجتماع مجلس الوزراء في الرياض

مؤتمر الملك سعود بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز

اولنا اولاده نور الدين

معه اولاد سعود بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز

شرق كوزه لكي

الملك فيصل بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز

صالوميه

الملك فيصل بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز

كوشين

الملك فيصل بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز

صالوميه

الملك فيصل بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز
 الملك فيصل بن عبدالعزيز

فکر و فکر

اولین راند نورالدین

میرزا آقاخان کرمانی، ۱۲۶۳ هجری قمری، در ایالت فارس، در نزدیکی شهر شیراز، متولد شد. او در کودکی به شیراز مهاجرت کرد و در آنجا در مدرسه علمیه مشرفیه تحصیل کرد. او در سال ۱۲۸۵ هجری قمری به قزوین مهاجرت کرد و در آنجا در مدرسه علمیه مشرفیه تحصیل کرد. او در سال ۱۲۹۵ هجری قمری به تبریز مهاجرت کرد و در آنجا در مدرسه علمیه مشرفیه تحصیل کرد. او در سال ۱۳۰۵ هجری قمری به تهران مهاجرت کرد و در آنجا در مدرسه علمیه مشرفیه تحصیل کرد.

شرق کوه الکی

در این کتاب، مؤلف به بررسی وضعیت اقتصادی و اجتماعی ایران در دوره قاجار پرداخته است. او به مشکلاتی مانند فقر، بیکاری و تأخیر در توسعه اقتصادی اشاره کرده است. او همچنین به تلاش‌های دولتی برای بهبود وضعیت اشاره کرده است.

کوکبهر سار

در این کتاب، مؤلف به بررسی وضعیت اقتصادی و اجتماعی ایران در دوره قاجار پرداخته است. او به مشکلاتی مانند فقر، بیکاری و تأخیر در توسعه اقتصادی اشاره کرده است. او همچنین به تلاش‌های دولتی برای بهبود وضعیت اشاره کرده است.

بازگشت به خراسان

در این کتاب، مؤلف به بررسی وضعیت اقتصادی و اجتماعی ایران در دوره قاجار پرداخته است. او به مشکلاتی مانند فقر، بیکاری و تأخیر در توسعه اقتصادی اشاره کرده است. او همچنین به تلاش‌های دولتی برای بهبود وضعیت اشاره کرده است.

صالحونه

در این کتاب، مؤلف به بررسی وضعیت اقتصادی و اجتماعی ایران در دوره قاجار پرداخته است. او به مشکلاتی مانند فقر، بیکاری و تأخیر در توسعه اقتصادی اشاره کرده است. او همچنین به تلاش‌های دولتی برای بهبود وضعیت اشاره کرده است.

کوشش

در این کتاب، مؤلف به بررسی وضعیت اقتصادی و اجتماعی ایران در دوره قاجار پرداخته است. او به مشکلاتی مانند فقر، بیکاری و تأخیر در توسعه اقتصادی اشاره کرده است. او همچنین به تلاش‌های دولتی برای بهبود وضعیت اشاره کرده است.

صالحونه

در این کتاب، مؤلف به بررسی وضعیت اقتصادی و اجتماعی ایران در دوره قاجار پرداخته است. او به مشکلاتی مانند فقر، بیکاری و تأخیر در توسعه اقتصادی اشاره کرده است. او همچنین به تلاش‌های دولتی برای بهبود وضعیت اشاره کرده است.

فکر و فکر

شیراز کے بیرون آتے ہوئے، شیراز کے ایک اور شہر میں
 اسی وقت ایران کے وزیر اعظم نے اپنے
 وزیر خارجہ کو یہ خبر دی کہ ایران کے
 وزیر خارجہ نے اپنے وزیر اعظم کو یہ خبر دی کہ
 ایران کے وزیر خارجہ نے اپنے وزیر اعظم کو یہ خبر دی کہ

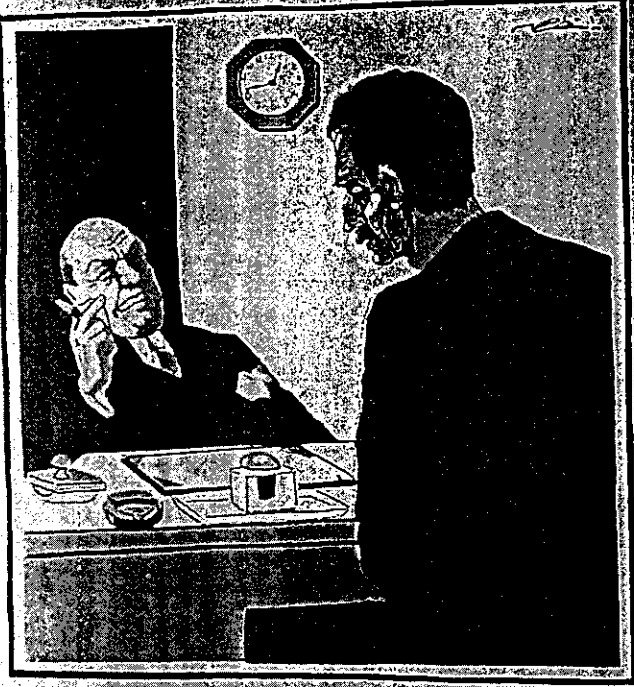
ایران کے
 وزیر اعظم
 نے اپنے
 وزیر خارجہ کو یہ خبر دی کہ

ایران کے وزیر اعظم نے اپنے وزیر خارجہ کو یہ خبر دی کہ
 ایران کے وزیر خارجہ نے اپنے وزیر اعظم کو یہ خبر دی کہ
 ایران کے وزیر اعظم نے اپنے وزیر خارجہ کو یہ خبر دی کہ
 ایران کے وزیر خارجہ نے اپنے وزیر اعظم کو یہ خبر دی کہ

ایران کے وزیر اعظم نے اپنے وزیر خارجہ کو یہ خبر دی کہ
 ایران کے وزیر خارجہ نے اپنے وزیر اعظم کو یہ خبر دی کہ
 ایران کے وزیر اعظم نے اپنے وزیر خارجہ کو یہ خبر دی کہ
 ایران کے وزیر خارجہ نے اپنے وزیر اعظم کو یہ خبر دی کہ

Hakkı Tarık Us Koleksiyonu Süreli Yayınları

فكرنا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الحمد لله الذي هدانا لهذا
 ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
 والحمد لله رب العالمين

الكتاب
 في
 الفقه
 والحدود

أولئك هم الذين
 كفروا بالله
 ورسوله
 والذين هم
 الذين هم
 الذين هم

صالحون
 كذا
 كذا
 كذا

Hakkı Tarık Us Koleksiyonu Süreli Yayınları

فکر و فکر

امامان
استیلا

مخبره ای که در روزنامه‌ها و مجله‌ها درج می‌شود
ارواح آزاد و روحانی
 در این کتاب روح و روان را در یک نگاه جامع و کامل
 بررسی کرده و به شما می‌آموزد که چگونه با این
 نیروها در ارتباط باشید و از آنها برای پیشرفت خود
 استفاده کنید.

شرق کوردها کی
 در این کتاب به بررسی تاریخ و فرهنگ کوردها
 پرداخته شده و به شما می‌آموزد که چگونه با این
 قومیت در ارتباط باشید و از آنها برای پیشرفت خود
 استفاده کنید.

کوکله سطر
 در این کتاب به بررسی تاریخ و فرهنگ سطر
 پرداخته شده و به شما می‌آموزد که چگونه با این
 قومیت در ارتباط باشید و از آنها برای پیشرفت خود
 استفاده کنید.

الکسین
 در این کتاب به بررسی تاریخ و فرهنگ الکسین
 پرداخته شده و به شما می‌آموزد که چگونه با این
 قومیت در ارتباط باشید و از آنها برای پیشرفت خود
 استفاده کنید.

بالتدریس
 در این کتاب به بررسی تاریخ و فرهنگ بالتدریس
 پرداخته شده و به شما می‌آموزد که چگونه با این
 قومیت در ارتباط باشید و از آنها برای پیشرفت خود
 استفاده کنید.

مقاله

_____

_____

گوش

_____

_____

مقاله

_____

_____

فكرنا

اولنا اولاده نورالدين

شرق كوردالكى

كوكلر دىنچىلار

نفس كوكلر دىنچىلار

مىنىك بىك

مىنىك بىك بىنچىلار

مىنىك بىك بىنچىلار

مىنىك بىك بىنچىلار

فكرنا

اوليا زاد ميرزا الدين

محبت بك

عراق كوردانكى

محبت بك اولادى

كوردانده ستار

محبت بك قردوى

تقسيم كوردانده ايتما ايتما

محبت بك ايتما ايتما

فکر و فکر

حکمی فکر و فکر

تاریخچه (۱۹۰۰) عدد طیاره پیلانی هدیه ایلییوروز

بسم الله الرحمن الرحیم
 در این شماره از مجله فکری و فکری، به مناسبت سالگرد
 تولد حضرت امام علی (ع) و در ادامه به بررسی
 و تحلیل افکار و اندیشه‌های ایشان پرداخته می‌شود.
 در این شماره، به بررسی و تحلیل افکار و اندیشه‌های
 ایشان پرداخته می‌شود. در این شماره، به بررسی و
 تحلیل افکار و اندیشه‌های ایشان پرداخته می‌شود.
 در این شماره، به بررسی و تحلیل افکار و اندیشه‌های
 ایشان پرداخته می‌شود. در این شماره، به بررسی و
 تحلیل افکار و اندیشه‌های ایشان پرداخته می‌شود.

دقت

فکر و فکر

دکتر فکر و فکر

تاریخ: ۱۳۰۲ (۱۳۰۲) عدد: ۱ (۱۳۰۲) شماره: ۱ (۱۳۰۲)

مجله فکری و فکری

تأسیس: ۱۳۰۲ (۱۳۰۲) شماره: ۱ (۱۳۰۲) عدد: ۱ (۱۳۰۲)

قالب

سورتنك ارا اوكوروك كورنك

الحق لله والى الامم البرون

تارنك نوره (١٠٠) عده طياره يالنج دهده ارا اوكوروك

الحق لله والى الامم البرون

تارنك نوره

فكرنا

باغستان

کتابت و شوق خلق، نادان و شعور، عشق و غم نامی

کتابت و شوق خلق، نادان و شعور، عشق و غم نامی

بانی و محررین

فاروق بیگ نظر دقتی

کتابت و شوق خلق، نادان و شعور، عشق و غم نامی
کتابت و شوق خلق، نادان و شعور، عشق و غم نامی
کتابت و شوق خلق، نادان و شعور، عشق و غم نامی

فکر و فکر

شماره 10

حکمی

تاریخچه مختلف هند بلور و پر میوردان

برای همین است که اکثر اینها در صورتی که در وقت دانشی بکنند و...

بودند که هم در زمین کوه زنده کنندند و درها قیمتی و درها متنوعند
درستی کلچرک سوزنده اعمدیه آید به ما...

اعتذار

بسیار است و در زمانه که ما در آن هستیم...

شماره ۱۷۰
 ۱۳۰۲
 ۱۳۰۲
 ۱۳۰۲

فکایه

کلی شصت و هفت
 شماره (۱۳۰۲) قاره خاور میانه و آسیای میانه و روسیه و اروپا

کتابخانه ملی ایران
 شماره (۱۳۰۲) قاره خاور میانه و آسیای میانه و روسیه و اروپا

مردم و کلی شصت و هفت شماره (۱۳۰۲) قاره خاور میانه و آسیای میانه و روسیه و اروپا

ایاتک من الله تعالی

شماره قاره خاور میانه و آسیای میانه و روسیه و اروپا

رو عجله خاور میانه و آسیای میانه و روسیه و اروپا